

BIBLICKÉ DĚJINY

Z podnětu „Pedagogické akademie“ upravil

MSGRE DR h. c. VÁCLAV KUBÍČEK,
universitní profesor katechetiky v. v.

---

*Desáté, v podstatě nezměněné vydání s 62 obrázky
a mapou biblického dějiště vůbec i Palestiny zvlášť.*

2. dotisk.

Schváleno výnosem ministerstva školství a osvěty ze dne 19. října 1946, č. A — 224.724/46 — II/1 jako druhý dotisk učebnice pro školy obecné, měšťanské a pro nižší třídy škol středních.

Schváleno arcibiskupskými ordinariáty v Olomouci č. 8504 ze dne 26. V. 1936 a v Praze čís. 8231 ze dne 11. XI. 1927; biskupskými ordinariáty v Brně č. 7134 ze dne 29. IX. 1927, v Hradci Králové č. 6250 ze dne 5. VI. 1926 a v Litoměřicích č. 7812 ze dne 22. VII. 1927.

Cena Kčs 36.— váz.

1947

Nákladem R. Prombergra, knihkupce v Olomouci.

IMPRIMATUR!

Nihil obstat.

Censor ex officio: Dr Franciscus Cinek.

No 3632.

Olomucii, die 10. Maii 1941. .

Dr Udalricus Karlík,
Vicarius generalis.

Všechna práva vyhrazena.

Poznámky *drobnotiskem* z počátku a na konci některých článků biblických, jakož i výrazy a věty, v textě článků označené *závorkami*, nejsou pravidelně vzaty z Písma sv., nýbrž přidány jen jako vysvětlivky.

PISMO SVATĚ, JINAK BIBLE neboli KNIHA, jest jakoby dopis poslaný nám od Boha. Proto je *hodno úcty*. Věřící dávali se raději umučit, než by svatou Knihu byli vydali pohanům. Opisovali ji zlatem i stříbrem a vzácně zdobili malbami. Sv. Karel Boromejský čítával Písmo svaté kleče. — Místy lze Písmu svatému těžko rozuměti. Proto je Církev svatá vysvětluje. Též překlad jeho musí býti schválen od biskupa. Jen takto *církevně upraveno* smí zpravidla Písmo svaté čísti věřící. — Národu našemu přinesli slovanští věrozvěsti Cyril a Metoděj Písmo svaté v naší řeči mateřské, „bychom ze studnice této zlaté moudrost nebes vezdy vážili, Bohu sloužiti se snažili“. Naši předkové čítávali v něm horlivě. Aspoň Písmo svaté Nového Zákona by mělo býti v každé knihovně rodinné. Hlavní věci z Pisma svatého jsou v čítance, které se říká *Biblické dějiny*.

JAK SE HLEDÁ V PÍSMĚ SVATÉM. Knihy Pisma svatého jsou rozděleny v články, těm se říká „hlavy“ (kapitoly). Každá se skládá z odstavečků neboli „veršů“. Jednotlivé knihy se označují zkratkami. V Písmě svatém *Nového Zákona* jsou tyto: * *Efes.* = epištola sv. Pavla křesť. obci v Efesu. * *Filem.* = epištola sv. Pavla k Filemonovi. * *Filip.* = epištola sv. Pavla křesť. obci v městě Filipech. * *Gal.* = epišt. sv. Pavla křesťanům v Galacii. * *Jak.* = epišt. sv. Jakuba Mladšího. * *Jan* = evangelium podle sv. Jana a 3 epištoly jeho. * *Jud.* = epišt. sv. Judy. * *Kol.* = epišt. sv. Pavla křesť. obci v Kolossech. * *Kor.* = 2 epišt. sv. Pavla křesť. obci v Korintě. * *Luk.* = evangelium podle sv. Lukáše. * *Marek* = evangelium podle sv. Marka. * *Mat.* = evangelium podle sv. Matouše. * *Petr.* = 2 epištoly sv. Petra. * *Řím.* = epišt. sv. Pavla křesť. obci v Římě. * *Sk. ap.* = Skutky apoštolské. * *Sol.* = 2 epišt. sv. Pavla křesť. obci v Soluni. * *Tim.* = 2 epištoly sv. Pavla biskupu Timotheovi. * *Tit.* = epišt. sv. Pavla biskupu Titovi. * *Zjev.* = zjevení sv. Jana. * *Žid.* = epišt. sv. Pavla křesťanům v Palestině.

* * *

„ZPYTUJETE PÍSMÁ, ONA JSOU TO,
JEŽ VYDÁVAJÍ SVĚDECTVÍ O MNĚ.“ Jan 5, 39.

OBSAH.

— 0 —

Starý Zákon.

Z PRAVĚKU LIDSTVA.

1. Bůh stvořil nebe a zemi. (1. Mojž. 1, a 2, 1—7.)	11
2. První lidé v ráji. (1. Mojž. 2, 7—25.)	12
3. Prvotní hřích. (1. Mojž. 3, 1—24.)	13
4. Kain zabil Abela. (1. Mojž. 4, 1—16.)	14
5. Bůh uvedl na zem potopu. (1. Mojž. 6—8 a 9, 1—17.)	15
6. Synové Noemovi. (1. Mojž. 9, 20—29.)	17

Z DOBY PATRIARCHŮ.

7. Bůh si vyvolil Abrahama. (1. Mojž. 11, 12, 1—9.)	18
8. Jaký byl Abraham ke druhým. (1. Mojž. 13—14.)	19
9. Bůh hostem u Abrahama. (1. Mojž. 18, 1—15.)	20
10. Bůh potrestal Sodomu. (1. Mojž. 18—19.)	21
11. Abraham obětoval Izáka. (1. Mojž. 21—22.)	23
12. Izák dostal Rebeku za ženu. (1. Mojž. 24.)	24
13. Synové Izákovi. (1. Mojž. 25—27.)	26
14. Jakub v cizině. (1. Mojž. 28, 32, a 33.)	26
15. Synové Jakubovi prodali bratra Josefa. (1. Mojž. 37.)	28
16. Josef v domě Putifarově. (1. Mojž. 39, 1—20.)	29
17. Josef v žaláři. (1. Mojž. 39, 20, a 40, 1—23.)	29
18. Jak byl Josef povýšen. (1. Mojž. 41.)	30
19. Bratři Josefovi v Egyptě. (1. Mojž. 42.)	31
20. Josef dal se bratrům poznati. (1. Mojž. 43—45.)	31
21. Jakub se odstěhoval do Egypta. (1. Mojž. 46—50.)	32
22. O Jobovi trpělivém. (Z knihy o Jobovi.)	33

Z DOBY MOJŽÍSOVY.

23. Mojžišovo mládí. (2. Mojž. 2, 1—10.)	35
24. Mojžiš ustanoven vůdcem národa izraelského. (2. Mojž. 2, 3, 4.)	36
25. Rány Boží v Egyptě. (2. Mojž. 5—11.)	37
26. První Veliká noc. (2. Mojž. 12, a 13.)	38
27. Izraelští prošli mořem Rudým. (2. Mojž. 14—15, 1—21.)	39
28. Bůh živil Izraelské na poušti. (2. Mojž. 16—17.)	40
29. Bůh oznámil desatero přikázání. (2. Mojž. 19—24.)	42
30. Zlaté tele. (2. Mojž. 32—34.)	43
31. Izraelští zbudovali stánek Boží. (2. Mojž. 35, 36, 40.)	44
32. Jak byl stánek Boží zařízen. (2. Mojž. 25—27.)	45
33. Bůh ustanovil kněžský úřad. (3. Mojž. 8, 9—22.)	46
34. Kterak Izraelští obětovali. (3. Mojž. 1—7.)	47
35. Proč byli Izraelští na poušti 40 let. (4. Mojž. 13—14.)	48
36. Vzpoura proti kněžstvu Božímu. (4. Mojž. 16—17.)	49
37. Z posledních let na poušti. (4. Mojž. 20—21. — 5. Mojž. 11, 31—34.)	50

Z DOBY SOUDCŮV A KRÁLŮ.

38. Izraelští vešli do země zaslíbené. (Z knihy o Josuovi.)	52
39. Země zaslíbená	53
40. Soudce Gedeon. (Soud. 6. 7. a 13, 1—15.)	55
41. Heli a Samuel. (1. Král. 1—7.)	56
42. Saul, první král izraelský. (1. Král. 8—11. a 15.)	58
43. David posvěcen za krále. (1. Král. 16.)	58
44. David porazil obra Goliáše. (1. Král. 17.)	59
45. Davidův přítel a nepřítel. (1. Král. 18—20. a 24—26.)	60
46. David králem. (2. Král. 5. 6. 7. 11.)	62
47. Nezdárný Absolon. (2. Král. 14. 15. 18.)	64
48. Moudrý král Salomoun. (3. Král. 3.)	65
49. Posvěcení chrámu. (3. Král. 6. 8.)	66
50. Prorok Eliáš. (3. Král. 17.)	68
51. Eliáš obětoval na hoře Karmelu. (3. Král. 18. a 19, 2—18.)	69
52. Vinice Nabotova. (3. Král. 21. 22. a 4. Král. 9.)	71
53. Prorok Jonáš. (Jon. 1—4.)	73

V ZAJETÍ A POD CIZÍ NADVLÁDOU.

54. Anděl Rafael provází Tobíáše. (Tob. 1. a 5—8.)	75
55. Tři mládenci v peci ohnivé. (Dan. 3.)	77
56. Daniel zachránil nevinnou Zuzanu. (Dan. 13.)	80
57. Prst Boží. (Dan. 5.)	81
58. Daniel v jámě lví. (Dan. 6.)	81
59. Židé poznovu ve vlasti. (1. Esdr. 1. 3. 5. 6.)	82
60. Věrní až k smrti. (Mučedníci makkabejští.) (2. Mach. 6, 7.)	83
61. Juda Makkabi (2. Mach. 8—10.)	84
62. Co předpověděli proroci o Vykupiteli	86
63. Advent — Pán přijde	88

— 0 —

Nový Zákon.

SKRYTÝ ŽIVOT PÁNĚ.

64. Andělská zvěst o předchůdci Páně. (Luk. 1, 5—23.)	90
65. Syn Boží stal se člověkem. (Luk. 1, 26—38.)	91
66. Maria navštívila Alžbětu. (Luk. 1, 39—56.)	94
67. Narození a mládí Janovo. (Luk. 1, 57—80.)	94
68. Narodil se Kristus Pán. (Luk. 2, 1—21.)	95
69. Mudrci od východu. (Mat. 2, 1—12.)	97
70. Pán Ježíš ve chrámě obětován. (Luk. 2, 22—38.)	98
71. Svatá rodina v Egyptě. (Mat. 2, 13—23.)	99
72. Pán Ježíš ve chrámě nalezen. (Luk. 2, 41—53.)	101

VEREJNÝ ŽIVOT PÁNĚ.

Příprava.

73. Jan, předchůdce a křtitel Páně. (Mat. 3, 1—18. a Jan 1, 19—28.)	102
74. Pán Ježíš pokoušen od ďábla. (Mat. 4, 1—11. a Luk. 4, 1—13.)	104
75. První učedníci Páně. (Jan 1, 35—51.)	105
76. První zázrak Páně. (Jan 2, 1—11.)	106

První slavnost velikonoční.

77. Dům Boží nesmí býti domem kupeckým. (Jan 2, 14—22.) . . .	106
78. Z rozmluvy Páně s Nikodemem. (Jan 3, 1—21.) . . .	107
79. U studnice Jakubovy. (Jan 4, 3—42.) . . .	108
80. Pán Ježíš uzdravil syna úředníkovy. (Jan 4, 46—53.) . . .	110
81. Není vzácný prorok v otcině. (Luk. 4, 16—30. a Mat. 13, 55.) . . .	111
82. Pán Ježíš požehnal rybolovu. (Luk. 5, 1—11.) . . .	112
83. Pán Ježíš uzdravil ochrnutlého. (Mat. 9. — Mark. 2. — Luk. 5.) . . .	113
84. Z celníka Matouše učedník Páně. (Mat. 9. — Mark. 2. — Luk. 5.) . . .	114

Druhá slavnost velikonoční.

85. Zázrak u rybníka Betesdy. (Jan 5, 1—18.) . . .	114
86. Dvanáct apoštolů. (Mat. 10. — Mark. 3. — Luk. 6, 12—16.) . . .	115
87. Osmero blahoslavenství. (Mat. 5, 3—12. a Luk. 6, 20—26.) . . .	116
88. Bud'te k sobě jako bratři! (Mat. 5, 21—24. 38.) . . .	117
89. „Milujte nepřátele své!“ (Mat. 5, 43—48.) . . .	118
90. Jak ty druhým, tak Bůh tobě. (Mat. 7, 1—12. a Luk. 6, 31—42.) . . .	118
91. Jak třeba konati dobré skutky. (Mat. 6, 1—18.) . . .	119
92. Čeho třeba se chránit cestou do nebe. (Mat. 5, 27—32. a 7, 13. — Mark. 9, 42—46.) . . .	120
93. O nepravých prorocích. (Mat. 7, 15—20. a Luk. 6, 43—45.) . . .	120
94. Pouze věřit, nestačí pro nebe. (Mat. 7, 21—29. a Luk. 6, 46—49.) . . .	121
95. O setníkovi v Kafarnaum. (Mat. 8, 5—13. a Luk. 7, 1—10.) . . .	121
96. Mládenec naimský. (Luk. 7, 11—17.) . . .	122
97. Jan Křtitel v žaláři. (Mat. 14, 3. 4. a 11, 2—10. — Luk. 7, 18—27.) . . .	123
98. Kající žena hřišnice. (Luk. 7, 36—50.) . . .	124
99. Podobenství o rozsevači. (Mat. 13, 1—23. — Mark. 4, 1—25. Luk. 8.) . . .	125
100. Podobenství o koukolu mezi pšenici. (Mat. 13, 24—43.) . . .	125
101. Podob. o království Božím. (Mat. 13, 31—46 a Mark. 4, 30—32.) . . .	126
102. Pán Ježíš utišil bouři na moři. (Mat. 8. — Mark. 4. — Luk. 8.) . . .	127
103. Pán Ježíš vzkřísil dceru Jairovu. (Mat. 9. — Mark. 5. — Luk. 8.) . . .	128
104. Pán Ježíš uzdravil nemocnou ženu. (Mat. 9. — Mark. 5. — Luk. 8.) . . .	128
105. Jak umřel Jan Křtitel. (Mat. 14, 6—12. a Mark. 6, 17—29.) . . .	129
106. Pán Ježíš rozmnožil chleby. (Mat. 14. — Mark. 6. — Luk. 9. — Jan 6.) . . .	130
107. Kristus — chléb živý. (Jan 6, 22—72.) . . .	131

Třetí slavnost velikonoční.

108. Pán Ježíš uzdravil hluchoněmého. (Mark. 7, 31—37.) . . .	132
109. Co slíbil Kristus apoštolu Petrovi. (Mat. 16, 13—19. — Mark. 8, 27. a Luk. 9, 18.) . . .	133
110. Proměnění Páně. (Mat. 17. — Mark. 9. — Luk. 9.) . . .	134
111. Pán Ježíš zaplatil daň chrámovou (Mat. 17, 23—26.) . . .	135
112. Co pravil Pán Ježíš o dětech. (Mat. 18. — Mark. 10. — Luk. 18.) . . .	136
113. Učedníci Páně. (Luk. 10, 1—24. a Mat. 11, 28—30.) . . .	137
114. O milosrdném Samaritánu. (Luk. 10, 25—37.) . . .	138
115. Nejlepší podíl. (Luk. 10, 38—42.) . . .	139
116. Co pravil Pán Ježíš nevěrcům. (Jan 8, 12—59.) . . .	140
117. Pán Ježíš uzdravil člověka slepého od narození. (Jan 9, 1—38.) . . .	141
118. Kristus — dobrý pastýř. (Jan 10, 3—16.) . . .	142
119. Modlitba Páně. (Mat. 6, 9—13. a Luk. 11, 1—4.) . . .	143
120. Jak třeba a radno Boha prositi. (Mat. 7, 7. — 18, 19. — Luk. 11, 5.) . . .	144
121. Hřích neodpustitelný. (Mat. 12. — Mark. 3, 21. — Luk. 11, 14.) . . .	144
122. „Nebojte se!“ (Mat. 10, 26—33. a Luk. 12, 4—9.) . . .	145

123. Poklad v nebi. (Luk. 12, 13—21. a Mat. 6, 19—21.)	146
124. O správci nepoctivě prozíravém. (Luk. 16, 1—9.)	146
125. O bohatci a Lazarovi. (Luk. 16, 19—31.)	147
126. Nejprve království Boží! (Mat. 6, 25—33. a Luk. 12, 22—31.)	148
127. O stromě neplodném. (Luk. 13, 6—9.)	149
128. Ježíš Kristus, Syn Boha Otce. (Jan 10, 22—41.)	150
129. Kolik lidí bude spaseno. (Luk. 13, 23—30.)	150
130. Při hostině u farizea. (Luk. 14, 1—14.)	151
131. O večeři veliké. (Luk. 14, 15—24.)	152
132. O ztracené ovci. (Luk. 15, 1—7. a Mat. 18, 12. 13.)	152
133. O marnotratném synu. (Luk. 15, 11—24.)	153
134. O nemilosrdném služebníkovi. (Mat. 18, 21—35.)	154
135. Jak Pán Ježíš vzkřísil Lazara. (Jan 11, 17—44.)	155
136. Deset malomocných. (Luk. 17, 11—19.)	156
137. Farizeus a celník. (Luk. 18, 8—14.)	157
138. „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mat. 5. a 19. — Mark. 10. — Luk. 16, 18.)	157
139. Bohatý jinoch. (Luk. 18, 18. — Mark. 10, 17. — Mat. 19, 16.)	158
140. Odměna Boží. (Luk. 18, 28. — Mark. 10, 28. — Mat. 19, 23—30.)	159
141. O dělnících na vinici. (Mat. 20, 1—16.)	160
142. O hřivnách. (Mat. 25, 14—30.)	161
143. Pán předpovídá své umučení a vzkříšení. (Mat. 20, 17—28. — Mark. 10, 32. — Luk. 18, 31.)	162
144. Slepec u Jericha. (Luk. 18, 35—43.)	162
145. Hostem u Zachea. (Luk. 19, 1—10.)	163
146. Pomazání v Betanii. (Mat. 26, 6. — Mark. 14, 3. — Jan 12.)	164
147. Slavný vjezd Páně do Jerusalema. (Mat. 21. — Mark. 11. — Luk. 19, 28. — Jan 12, 12.)	164
148. Pán Ježíš plakal nad Jerusalemem. (Luk. 19. — Mat. 21. — Jan 12.)	166
149. Podobství o královské svatbě. (Mat. 22, 1—14.)	167
150. Jak rozhodl Pán o císařské dani. (Luk. 20, 20. — Mark. 12, 13. — Mat. 22, 15.)	168
151. „Běda vám, pokrytci!“ (Mat. 23, 1—39. — Mark. 12, 38—40.)	169
152. Vzácný dar chudobné vdovy. (Mark. 12, 41—44. — Luk. 21, 1—4.)	170
153. O záhubě Jerusalema. (Mat. 24. — Mark. 13. — Luk. 21.)	170
154. Budoucí osudy církve. (Mat. 24. — Mark. 13. — Luk. 21.)	172
155. O soudném dni. (Mat. 24. — Mark. 13. — Luk. 21. — Jan 5, 25. 26.)	172
156. O posledním soudu. (Mat. 25, 31—45.)	173
157. „Buďte pohotoví!“ (Mat. 24, 36. — Luk. 12, 35—40.)	174
158. Podobenství o deseti pannách. (Mat. 25, 1—22.)	175

UMUČENÍ PÁNĚ.

Čtvrtá slavnost velikonoční.

159. Jidáš ujednal zradu. (Mat. 26, 14. — Mark. 14, 10. — Luk. 22, 1.)	176
160. Poslední večeře Páně. (Mat. 26. — Mark. 14. — Luk. 22.)	176
161. Pán umyl nohy apoštolům. (Jan 13, 4—15.)	177
162. Ježíš ustanovil svátost oltářní. (Jan 13. — Mat. 26. — Mark. 14. — Luk. 22, 19.)	179
163. Jidáš a Petr při poslední večeři. (Mat. 26, 20. — Mark. 14, 17. — Luk. 22, 21. — Jan 13, 21.)	179
164. Napomenutí na rozchodnou. (Jan 15, 1—27.)	180
165. „Nermutiž se srdce vaše!“ (Jan 16, 16—33.)	181
166. Kristus velekněz se modlí za své věrné. (Jan 17, 1—26.)	181

167. V zahradě Getsemanské. (Mat. 26. — Mark. 14. — Luk. 22. — Jan 18.)	182
168. Pán Ježíš zajat. (Mat. 26. — Mark. 14. — Luk. 22. — Jan 18.)	184
169. V noci před veleradou. (Mat. 26. — Mark. 14. — Luk. 22. — Jan 18.)	185
170. Rozsudek smrti. (Mat. 26. — Mark. 14. — Luk. 22. — Jan 18.)	186
171. U Pontského Piláta. (Mat. 27. — Mark. 15. — Luk. 23. — Jan 19.)	186
172. Cestou křížovou. (Mat. 27. — Mark. 15. — Luk. 23. — Jan 19.)	188
173. Na Kalvarii. (Mat. 27. — Mark. 15. — Luk. 23. — Jan 19.)	190
174. Pohřeb Pána Ježíše. (Mat. 27. — Mark. 15. — Luk. 23. — Jan 19.)	193

OSLAVENÍ PÁNĚ.

175. Ježíš Kristus vstal z mrtvých. (Mark. 16. — Mat. 28. — Luk. 24. — Jan 20.)	196
176. Kristus se zjevil Marii Magdaleně. (Jan 20, 11—18. a Mark. 16, 9—11.)	197
177. Kristus se zjevil dvěma učedníkům. (Luk. 24, 13—35. a Mark. 16, 12. 13.)	198
178. Kristus se zjevil apoštolům (Jan 20. — Luk. 23. — Mark. 16.)	198
179. Jak uvěřil Tomáš nevěřící. (Jan 20, 24—29.)	199
180. Apoštol Petr nejvyšším pastýřem duchovním. (Jan 21, 1—17.)	200
181. Apoštolé duchovními pastýři. (Mat. 28, 16—30.)	201
182. Ježíš Kristus vstoupil na nebesa. (Sk. ap. 1. — Luk. 24. — Marek 16.)	201

Z DĚJIN APOŠTOLŮ.

183. Ježíš Kristus seslal Ducha svatého. (Sk. ap. 1, 13—26. a 2, 1—47.)	203
184. Apoštol Petr uzdravil chromého. (Sk. ap. 3, 1—26.)	204
185. Petr a Jan před veleradou. (Sk. ap. 4.)	205
186. Církev svatá v Jerusalemě. (Sk. ap. 2, 42—47. a hlavy 4. 5.)	206
187. Apoštolé před veleradou po druhé. (Sk. ap. 5, 12—47.)	207
188. Jáchon Štěpán, první mučedník. (Sk. ap. 6—7.)	208
189. Svaté biřmování v Samarii. (Sk. ap. 8, 1—25.)	209
190. Úředník královny ethiopské. (Sk. ap. 8, 26—40.)	210
191. Ze Savla protivníka učedník Páně. (Sk. ap. 9, 1—19.)	211
192. Z visitační cesty apoštola Petra. (Sk. ap. 9—10.)	212
193. Apoštol Petr zachráněn od smrti. (Sk. ap. 12.)	214
194. Pavel — apoštol národů. (Sk. ap. 13—18.)	215
195. Apoštol Pavel do Říma. (Sk. ap. 18—20.)	217
196. Poslední děje apoštolů	219
197. Věřím ve svatou církev obecnou.	222
Hlavní letopočty	223
Jmenný seznam poznámek	224
K svatému čtení v neděle a jiné významné dni.	225

STARÝ ZÁKON.

— 0 —

„SLYŠ, NÁRODE!

HOSPODIN BŮH NÁS JEST JEDINÝ PAN.
MILUJ HOSPODINA BOHA SVÉHO
CELÝM SRDCEM A CELOU ĎUŠÍ SVOU!
TATO SLOVA AŽ ZŮSTANOU TI V SRDCI,
A VSTĚPUJ JE DO SRDCE DĚTEM SVÝM.“

5. Mojž. 6, 4—7.

Z PRAVĚKU LIDSTVA.

1. Bůh stvořil nebe a zemi.

Odjakživa hloubá člověk: byl svět vždycky, anebo začal býti? A začal-li, kterak začal? — Vidíme kolem sebe věci hmotné; kde se vzala *hmota*? — Slunce, měsíc, hvězdy, země: všechno se hýbá; kterak nastal *pohyb*? — Na zemi žijí rostliny, zvířata, lidé; jak povstaly první bytosti *živé*? — Vlastním rozumem neví člověk o tom nic určitého. Určitě to zjevil Bůh. Zjevení Boží o tom je zaznamenáno v Písmě svatém. Z Pisma svatého se dovidáme:

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země však byla pustá a prázdná. Tma byla vůkol a duch Boží se vznášel nad vodami.

I řekl Bůh: „Buď světlo!“ A bylo světlo. *První den.* — Řekl Bůh: „Buď obloha!“ A byla obloha. *Druhý den.* — Řekl Bůh: „Ať se vody stekou na jedno místo, země pak ať vydá rostliny!“ A bylo moře a byly rostliny. *Třetí den.*

Řekl Bůh: „Ať jsou na obloze světla!“ A bylo slunce, měsíc a hvězdy. *Čtvrtý den.* — Řekl Bůh: „Ať jsou ve vodách ryby a ve vzduchu ptáci!“ A byly ryby a ptáci. *Pátý den.* — Řekl Bůh: „Ať jsou na zemi ostatní zvířata!“ A byla na zemi ostatní zvířata. Naposledy pak učinil Bůh člověka. *Šestý den.*

SEDMÉMU DNI BŮH POŽEHNAL A POSVĚTIL JEJ.

1. SVATÝ ZÁPIS O STVOŘENÍ není k tomu, abychom se dověděli, jak dlouho svět už trvá, v jakém pořadí se vyvíjel ze hmoty zprvu snad beztvárné, kolik tisíc, ne-li milionů let uplynulo, než nabyl svět nynější podoby. To vše ponechal Stvořitel lidskému bádání. — Sv. zápis o stvoření je k tomu, abychom se dověděli, že jediný Bůh je věčný, ale *svět začal býti*; že svět se neučinil sám, nýbrž byl *stvořen od Boha*; a konečně, že si Bůh jeden týden den vyhradil za *den sváteční*. Proto je svatý zápis rozdělen na šest oddílů a každý ten oddíl se nazývá „den“.

2. Z PRADĚJIN ANDEĚŮ. Se světem ostatním stvořil Bůh též pouhé duchy; říkáme jim „andělé“. Všichni byli zprvu svatí a přirozeně blažení. Bůh je stvořil, aby mu sloužili a za to se dostali do nebe. Avšak mnozí andělé zpyšněli, a to byl těžký hřích. Tím pozbyli svatosti a změnili se v duchy zlé. Za trest dostali se ihned do pekla. Nejvyšší z nich slove ďábel anebo satan. Svatí andělé se dostali za odměnu do nebe.

„VĚŘIM V BOHA, OTCE VSEMOHOUCÍHO,
STVOŘITELE NEBE I ZEMĚ.“

2. První lidé v ráji.

Přírodní vědy učí, že kdysi nebylo lidí na zemi. Ale kde se vzal první člověk, o tom učenci z vlastního rozumu nevědí nic určitého. Určité to zjevil Bůh. To zjevení Boží je zaznamenáno v Písmě svatém.

* * *

Bůh řekl: „Učiňme člověka k obrazu našemu, ať panuje nad celou zemí!“ I učinil Hospodin tělo z hlíny země a vdechl do těla duši. Tak oživil člověk. Bůh dal mu jméno Adam.

Adamovi odevzdal Hospodin ráj, aby tam pracoval. A přikázal mu: „*Se všech stromů rajských jez, ale se stromu prostřed ráje ať nejíš! Kdybys jedl s něho, zemřeš!*“

Adam byl zprvu jediný člověk na zemi. Řekl tedy Bůh: „Není dobře člověku samotnému. Učiňme mu pomocnici.“ I dal Adamovi tvrdě usnouti, a když usnul, vyňal mu jedno žebro. Ze žebra učinil Hospodin ženu a přivedl ji k Adamovi. A požehnal jim takto: „Množte se a naplňte zemi!“ Adam dal ženě jméno Eva, a Stvořitel pravil: „*Opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své, a ti dva budou tělem jedním.*“

Oba první lidé byli v ráji svatí, blažení a tělesně nesmrtelní.

* * *

1. ČLOVĚK, NEJPŘEDNEJŠÍ TVOR BOŽÍ NA ZEMI. *Obrazem Božím* slove duše lidská, protože má rozum a svobodnou vůli, a že je nesmrtelná. Tím se duše podobá Bohu. Nejkrásnější se Bohu podobá duše v posvěcující milosti. Jako slunce v rosné krupě, tak se Bůh obrazí v duši svaté. — Lidské tělo učinil Bůh z *hlíny země* neboli z *prachu zemského* znamená: lidské tělo se skládalo z týchže hmotných součástek, ze kterých se skládá hmotný svět ostatní.

2. ZAHRADE BOŽÍ, RÁJ, byla úrodná, vydatně zavlažovaná nížina, snad někde při řece Eufratu. Rostlo tam hojně ovocného stromů,

jmenovitě palmy a fíkovníky. Nejvzácnější byl „*strom života*“. Ovocem jeho se první lidé udržovali tělesně zdraví a nesmrtelní. Rajská půda, Bohem zvláště požehnaná, štedře odměňovala jejich práci: měli všechno, čeho potřebovali k blaženému životu.

3. ODKUD VÍME O RÁJI. Dobře věděli o něm první rodiče lidstva. Od nich přecházelo to vědění ústně na potomky, takže se aspoň v jedné rodině stále chovalo neporušeno. Konečně prorok Duchem svatým osvěcený to prastaré ústní podání napsal. Ten zápis je v *Písmě svatém*. Písmo svaté se chovalo v národě izraelském. — U jiných národů starověkých se prvotní vědění o ráji během dlouhé doby zakalilo. Jen temně se vzpomínalo na „zlaté časy“ lidstva. K tomu se přidávalo všelico nepravdivého. Tak zbyly u jiných národů z prvotního vědění jen jako drobtý zabalené v nepravdu, totiž pověsti o ztraceném ráji.

3. Prvotní hřích.

Blaženosti rajské a budoucí blaženosti nebeské měli první lidé sobě i všem svým potomkům zasloužit. K tomu jim Hospodin dal příkázání. Oni však Bohu nevěřili a chtěli být jako Bůh, totiž úplně samostatní a na něm nezávislí. Proto neposlechli Božího příkázání. To byl první hřích lidský neboli *hřích prvotní*.

* * *

(JAK DOŠLO KE HŘÍCHU.) — Ďábel prvním lidem záviděl. Vzal tedy na sebe podobu hada. Had řekl Evě: „Proč vám Bůh zapověděl jísti ovoce se stromů rajských?“ Eva odpověděla: „Smíme jísti se všech stromů v ráji, jenom se stromu prostřed ráje nesmíme. Umřeli bychom.“ Ale had řekl: „Neumřete, nýbrž otevrou se vám oči, a budete jako Bůh.“ — Eva se zahleděla na strom. Ovoce jeho se jí zdálo krásné a k požívání velmi dobré. I utrhla zapověděné ovoce a jedla. Dala též muži svému, a on jedl také.

(JAK BYLO LIDEM PO HŘÍCHU.) — Po hřichu se jim otevřely oči a poznali, že jsou naří. I začali se stydět a udělali si zástěry z fíkového listí. Před večerem uslyšeli přícházeť Hospodina, i ukryli se v rajském stromovi. Ale Hospodin zavolal na Adama: „Kde jsi?“ Adam se ozval: „Skrýl jsem se před tebou, protože jsem nahý.“ I řekl Hospodin: „To jsi poznal jen proto, že jsi jedl ovoce zapověděné.“ Adam odpověděl: „Žena mi je dala, a jedl jsem.“ Řekl tedy Hospodin Evě: „Proč jsi tak učinila?“ Ona odpověděla: „Had mě svedl, a jedla jsem.“

(JAK BŮH LIDI ZA HŘÍCH POTRESTAL.) — Hospodin Bůh pravil hadovi: „Že jsi to učinil, budeš zlořečen. *Nepřátelství stanovím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím. Ona rozdrť hlavu tvou.*“ Evě pravil: „Mnoho

budeš s dětmi trpět a muž bude pánem tvým.“ Adamovi pravil: „Země ti bude zlořečena; trní a hloží ti bude rodit. V potu tváře budeš jísti chléb, dokud se zas nevrátíš do země. Ano: prach jsi a v prach se vrátíš.“ — Potom oděl Hospodin první lidi v kůže zvířecí a vykázal je z ráje. Před rájem postavil anděly s mečem plamenným, aby hlídali cestu ke stromu života.

* * *

1. SMUTNÉ NÁSLEDKY. Prvotním hříchem pozbyli první lidé svatosti, rajske blaženosti a tělesné nesmrtelnosti. Toho všeho pozbyli tím hříchem i potomci jejich — veškeré lidstvo. Každý člověk dědí po Adamovi hřích, utrpení a smrt. Neblahým následkem dědičného hříchu jest, že „srdce lidské se kloní od mladosti k zlému“ (1. Mojž. 8, 21.) a rozum lidský je náchylnější k bludu a nepravdě.

2. SVATÝ STUD. Hříchem si první lidé uvědomili, že jsou naří. Proto se začali stydět. Od té doby se stydí v některých okolnostech každý, kdo není úplně zkažen. Je tedy stud následek hříchu, ale zároveň také všípená Bohem ochrana proti hříchu. A bývá s člověkem dobře, dokud si stud zachová.

3. RADOSTNÁ ZVĚST. Žena, o které mluvil Hospodin po hříchu prvotním, je Panna Maria. Ona jediná ze všech lidí zůstala uchráněna hříchu dědičného, protože byla vyvolena za matku Krista Vykupitele. O Vykupiteli slibil tehdy Bůh, že ďábla na hlavu porazí a pomůže lidstvu ze hříchu, totiž vykoupí a spasí je. To byla první radostná zvěst o Vykupiteli neboli *první evangelium*.

HVĚZDA SLUNCE ZPLODÍ,
Z MARIE SE ZRODÍ
KRISTUS, NAŠE SPÁSA.
PLESEJ, LIDSKÉ POKOLENÍ!

4. Kain zabíí Abela.

Adam a Eva dostali od Boha syny a dcery. Dva synové se jmenovali Kain a Abel. Starší, Kain, byl rolníkem; skutky jeho byly zlé. Mladší syn Abel byl pastýřem; skutky jeho byly dobré. O těch dvou vypravuje Písmo svaté. Kainovi bylo tehdy asi 130 let. Ostatních lidí z rodu Adamova mohlo tehda býti už na sta. Hned lidé z Adamovy rodiny uctívali Boha tím, že mu přinášeli na oltář dary: obětovali oběti.

* * *

Stalo se po mnohých dnech, že bratří Kain a Abel obětovali Hospodinu. Abel obětoval dary z nejlepších beránků stáda svého, Kain z polní úrody. Než Hospodin na Kaina a na jeho dary nepohlédl. Se zalíbením však hleděl na Abela i na jeho dary a požehnal mu. I záviděl Kain Abelovi a rozhněval se na něho. Chodil s hlavou svěšenou a minil bratra zabítí.

I řekl mu Hospodin: „Co se hněváš a co hlavu věšíš? Což neodměním i tebe, budeš-li dobře činiti? *Nepoddávej se zlé náklonnosti: vede k zločinu!*“ Ale Kain neposlechl Hospodina. Řekl Abelovi: „Pojď, vyjdeme si na pole!“ A když byli na poli, povstal Kain proti bratru svému a zabil jej.

I řekl Hospodin Kainovi: „Kde jest Abel, bratr tvůj?“ Kain odpověděl: „Nevím; což jsem já strážcem bratra svého?“ I pravil Bůh: „Co jsi to učinil! Krev bratra tvého ke mně volá ze země. Proto ti země nedá své úrody a budeš se toulati s místa na místo.“

Odešel tedy Kain do země jiné, ta mu však nedávala úrody. I stěhoval se s místa na místo, ale neměl nikde stání ani pokoje.

* * *

1. SYNOVÉ SVĚTA. Zalíbení a požehnání Božíjevilo se Abelovi asi tím, že se jemu a stádům jeho velmi dobře dařilo. — Vyhnán od Hospodina pobýval Kain se svou rodinou v končinách východně od bývalého ráje. Tam žili vzdáleni od těch, kteří ctili Hospodina. Proto se spouštěli čím dál více Pána Boha. Hleděli si jen blahobytu pozemského a oddávali se hříchům, zejména hříchům tělesným. V Písmě svatém slují „synové světa“.

2. OD SYNŮ SVĚTA SE POKAZILI SYNOVÉ BOŽÍ. Místo Abela dostali Adam a Eva jiného syna a dali mu jméno *Set*. Potomci Setovi měli sídla poblíž ráje a byli bohobojní. Jmenovitě *Enos* vzýval Hospodina, *Henoch* pak chodil s Bohem a líbil se mu jako vzor kajicného života; potom zmizel, neznámo kterak, a byl přenesen do ráje, totiž do předpeklí. (1. Mojš. 5, 24. — Sir. 44, 16.) Též jiní potomci Setovi byli hodní a slovou v Písmě svatém „synové Boží“. Synové Boží však viděli dcery světa a brali si je za manželky. V takových rodinách přestávali sloužiti Bohu a dopouštěli se hříchů.

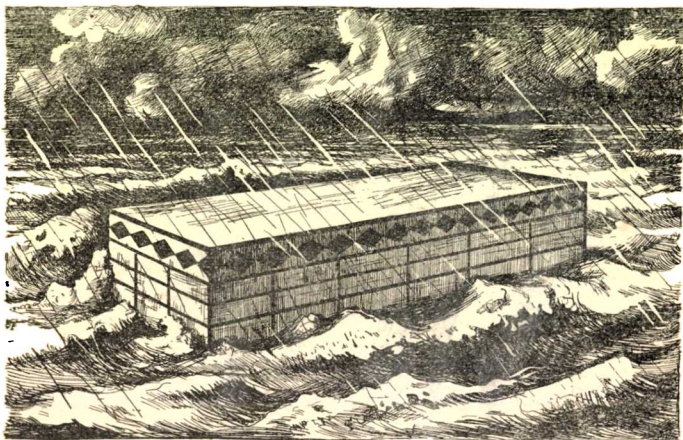
5. Bůh uvedl na zem potopu.

Hříchy na zemi se rozmohly. I bylo líto Hospodinu, že stvořil člověka. A řekl: „Lidé žijí příliš tělesně a myslí jenom na zlé. Poshovím ještě stodvacet let, potom je zahubím.“ Milost u Boha nalezl jen Noe. Byl to muž bohobojný a bezúhonný. Jeho synové se jmenovali *Sem*, *Cham* a *Jafet*.

* * *

Hospodin řekl Noemovi: „Vystav si archu z tesaného dřeva. Neboť ejhle, uvedu na zem potopu. Všechno živé na zemi bude zničeno. Ty však se svou rodinou zůstaneš na živu.“ Noe učinil všechno, co mu přikázal Hospodin. Stavěl archu po mnoho let a napomínal lidi: „Čiňte pokání!“ Lidé však mu nevěřili a pokání nečinili.

I řekl Hospodin Noemovi: „Vejdi do archy se svou rodinou. Vezmi s sebou také zvířata po dvou a potravu pro všechny.“ Noe učinil všechno, co mu přikázal Hospodin. Potom přišlo čtyřicet dní a čtyřicet nocí. A moře vystoupilo z břehů. Vody zatopily všechno na zemi, až byly ještě patnácte loket nad vrcholy hor. Archa pak se vznášela nad vodami. Tehdy zahynulo všechno živé na zemi. Jenom Noe zůstal a ti, kteří s ním byli v arše.

Tak asi vypadala archa Noemova. Byla 300 loktů dlouhá, 50 široká a 30 vysoká. Uvnitř se dělila v přízemí a dvojitě patro.

Stopadesáte dní trvaly vody na zemi, potom opadávaly. Archa spočinula na vrcholu hory. Po čtyřiceti dnech otevřel Noe okno a vypustil krkavce. Ten poletoval sem i tam a nevrátil se už. Po něm vypustil Noe holubičku. Ta si venku neměla kde usednouti a proto se vrátila. Po sedmi dnech vypustil Noe holubičku zase. A ona přiletěla k večeru a donesla v zobáčku zelenou ratolest olivovou. Z toho poznal Noe, že voda již opadla. Přece však čekal ještě sedm dní. Potom vypustil holubičku po třetí, a ta se již nevrátila. Bylo tomu rok, co začala potopa.

Když země oschla, řekl Hospodin Noemovi: „Vyjdi z archy!“ I vyšel Noe s rodinou a zvířaty. Poté vystavěl oltář a na

něm obětoval Hospodinu. Hospodin přijal oběť se zalíbením a slíbil: „Už nikdy nepřijde na zem taková potopa. Duha na obloze bude toto mé slovo připomínat.“

* * *

1. ZPRÁVA O POTOPE v knize Písma svatého pochází od očitého svědka. Ten viděl širokou krajinu dokola zatopenou. I napsal, že vody zatopily „celou zemi“. Že by veškerá zeměkoule byla tehdy pod vodou, Písmo svaté netvrdí. Není též úplně zřejmo z Písma svatého, zdali zahynulo při potopě tehdejší lidstvo vůbec. *Jistotně zahynuli všichni obyvatelé krajiny Noemovy.* Je velmi zajímavé, že v Mezopotamii se na prostře 600 × 150 km prostírá tlustá vrstva naplavené hlíny a naneseného bahna, pod kterým byly objeveny stopy lidského sídlení za dávnoho pravěku.

2. NOE ZACHRÁNĚN. K jeho rodině patřila manželka a tři synové také s manželkami. Uhnem 8 osob. — *Loket* = asi půl metru. — *Duha* se ukazovala na obloze už před potopou. Potom se stala památkou na příslibení Boží. — Jako se v arše zachránila rodina Noemova pro život časný na zemi, tak se v církvi svaté zachraňuje rodina Páně pro život věčný v nebi.

3. HRŮZU POTOPY připomněl Kristus Pán mluvě o posledním soudu. (Mat. 24, 37—39.) Zmínil se o ní též apoštol sv. Pavel (Zid. 11, 7.) a sv. Petr (2. Petr. 2, 5.), jenž doložil, že mnozí z tehdejšího lidstva, při kázání Noemově nevěřící, se za oněch dnů poznali, skonali kajicně a došli po smrti Páně Božího milosrdenství. (1. Petr. 3, 19. 20.)

6. Synové Noemovi.

Po potopě Noe zase obdělával zemi. Pěstoval též vinnou révu. Jednou za horka se napil více vína. Potom usnul a ležel obnažen pod stanem. Tak jej uviděl nejmladší syn jeho Cham a vyprávěl to venku s posměchem oběma svým bratrům. Ti však vzali plášť, přistoupili k otci a zakryli ho. Tváře měli odvráceny, aby na otce neviděli. Když se Noe probрал ze spánku, zvěděl, co se stalo. I pravil: „Požehnání Boží Semovi a Jafetovi; Kanaan, syn Chamův, buď zlořečen!“

„BLAHOŠLAVENÍ ČISTÉHO SRDCE,

NEBOŤ ONI BOHA VIDĚTI BUDOU.“ Mat. 5, 8.

* * *

1. VŠICHNI POCHÁZÍME OD ADAMA. „Bůh učinil z jednoho člověka veškeré pokolení lidské, aby přebývalo na celé zemi.“ (Sk. ap. 17, 26.) Původně bylo lidstvo jedné barvy pletové, mluvilo jednou řečí a sídlilo v jedné krajině. Tamodtud se rozešlo znenáhla po celé zeměkouli. Osadilo nejen Asii, Evropu, Afriku, nýbrž i Ameriku, Australii, jakož i ostrovy dávno před tím, než byly od Evropanů poznov objeveny. *Různá barva pleti se vysvětluje vlivem různého podnebí. Nynější různé jazyky* pocházejí všechny z jediné prařeči.

2. PRVNÍ ROZSIDLENÍ LIDSTVA. Potomci *Jafetovi* odešli většinou do Evropy. Potomci *Chamovi* se usadili v zemi Kanaan a v Africe. V místech pozdějšího města Babylonu žil z potomků Chamových rek obří síly, jménem *Nimrod*, „zdatný lovec před Hospodinem“. — Potomci *Semovi* zůstali ponejvíce v Asii. Jmenovitě zalidnili širé kraje Mezopotamie.

3. BABEL. V Mezopotamii mluvili původně všichni lidé jedním jazykem. I řekli pyšně: „Vystavme si město s věží (chrámovou), a její vrch ať sahá k nebi. Tak si jméno proslavíme.“ I nadělali cihel, pálili je v ohni a dali se do stavby. Ale Hospodinu se nelíbilo, co zamýšleli. A řekl: „Zmaťme jim jazyk, aby si navzájem nerozuměli.“ I přestali stavět a rozptýlili se. První příčinou bylo nejednotné smýšlení a nesvornost. Ta zavinila, že se začali usazovat na různých místech, načež se během času rozrůznili též jazykově, a to do té míry, že si navzájem nerozuměli. Nedostavěné město bylo nazváno Babel (zmatek).

Z DOBY PATRIARCHŮ.

— 0 —

7. Bůh si vyvolil Abrahama.

(Asi 2200 let před Kristem.)

Prvotní vědění o Bohu se časem u většiny lidstva zatemnilo. (Proč, viz. pozn. 1. za čl. 3.) Tak lidé znenáhla zapomínali na slíbeného Vykupitele, ano i na pravého Boha. Místo Pánu Bohu se klaněli slunci, měsíci a hvězdám. Jiní prokazovali božskou poctu lidem, zvířatům, ano i jejich obrazům a sochám. Takovým modlám obětovali ti *pohané* též lidi, zejména nevinné děti. — Jen nemnoho rodin zůstalo věrno pravému Bohu. Z takové rodiny pocházel Abraham. Otec jeho, jménem Tare, jeden z potomků Semových, sídlil v Haranu. Haran bylo město v Mezopotamii, asi 110 km východně od horního toku řeky Eufratu.

* * *

Hospodin řekl Abrahamovi: „Vyjdi z otčiny své a pojď do země, kterou ti ukáži. Budeš praotcem velikého národa a vzejde z tebe požehnání všem národům.“

Abraham uvěřil Hospodinu, poslechl a odešel z Haranu. Vzal s sebou manželku Sáru, syna po bratrovi Lota, jakož i stáda se svou čeledí. Tak se ubíral do země Kanaan. V údolí u Sichemu se mu zjevil Hospodin a řekl: „*Tuto zemi dám tvým potomkům.*“ Abraham postavil tam Hospodinu oltář.

* * *

1. STÁŘÍ LIDSTVA. Kolik let uplynulo od stvoření prvního člověka do potopy, od té pak do Abrahama, nedá se z Písma svatého vypočítat. Z jiných památek dějinných je známo, že lid v Mezopotamii a v Egyptě byl už 4000 let před Kristem vysoce vzdělaný. Té vzdělanosti mohl nabýti jen za dlouhý čas. Možno se tedy právem domnívati, že od stvoření prvního člověka do Abrahama uplynulo mnoho, neznámo kolik tisíc let.

2. POŽEHNÁNÍM PRO VŠECHNY NÁRODY měl býti slíbený Vykupitel. Pohané už o něm z prvotního zjevení Božího nevěděli téměř nic. K spasení lidstva bylo však zapotřebí, aby aspoň jeden národ o budoucím Vykupiteli věděl, v něho věřil a naň čekal. Ten národ měl vzejíti z potomků Abrahamových.

3. ZEMĚ ZASLÍBENA. Abraham se ubíral se svou čeledí z Haranu na jihozápad směrem k Damašku (600 km), překročil asi jižně od jezera Genezaretského údolí jordánské a vešel do *Kanaan*. Byla to země tehdy obydlená vzdělaným národem pohanským. Od Sichemu postupoval Abraham se svými stády s pastviny na pastvinu směrem k jihu.

8. Jaký byl Abraham ke druhým.

Abraham ani Lot neměli v Kanaan sídla stálého, nýbrž bydleli po způsobu kočovníků ve stanech. Chovali početná stáda ovcí a koz, velbloudů i dobytka hovězího. S těmi přecházeli na pastviny z kraje do kraje. Tak došli od Sichemu blíže k Jerusalemu. Tam pastvin pro obojí stáda nestačilo.

* * *

(MÍRUMILOVNÝ.) — Mezi pastýři Abrahamovými a Lotovými bývaly sváry. Řekl tedy Abraham Lotovi: „*Prosím, ať není svárů mezi mnou a tebou; vždyť jsme bratři. Hle, celá země je ti volná. Rozejděme se! Půjdeš-li ty nalevo, půjdu já napravo. Zvolíš-li si stranu pravou, vezmu já si stranu levou.*“ Lot se rozhlédl dokola a viděl krajinu poblíže Jordánu. Měla hojně vláhy a byla krásná jako zahrada Boží. Tu krajinu si vyvolil a usadil se tam v městě Sodomě. Abraham pak se usadil v údolí Mambre u Hebronu. Tam postavil oltář Hospodinu.

(DOBROČINNÝ.) — Za onoho času vpadlo do země vojsko nepřátelské, poplenilo Sodomu a odtáhlo. Mimo jiné zajatce sebrali s sebou též Lota s jeho rodinou i veškerým majetkem. Když o tom uslyšel Abraham, ozbrojil svých 318 služebných, přivolal na pomoc jiné náčelníky a pustil se za nepřáteli. Za Damaškem je v noci přepadl a porazil. Odebral jim všechnu kořist a vysvobodil Lota i jeho rodinu. Tak se vítězně vracel domů. Cestou přišel mu naproti král salemský *Melchisedech*. Jakožto kněz Nejvyššího obětoval Bohu na poděkování chléb a víno a požehnal Abrahamovi. Ten mu dal z dobyté kořisti desátek.

(NEZISTNÝ.) — S Melchisedechem byl Abrahamovi naproti také král sodomský. Ten řekl Abrahamovi: „Vydej mi toliko můj lid služebný, ostatek kořisti ponechej sobě!“ Ale Abraham zvedl pravici k nebi a prohlásil: „Nenechám si z tvého majetku jedině nitečky, abys nemohl říci: Já jsem obohatil Abrahama.“

„*J sme, bratři*“ znamená tu blízcí příbuzní, neboť Abraham byl pouze strýc Lotův a Lot, jakožto syn po bratru Abrahamovu, jeho bratrovec. V podobném smyslu je v Písmě svatém řeč o „bratřích Páně“ (viz pozn. 1. za čl. 156.). — *Damašek* je na 300 km severně od Hebronu. — *Město Salem* jest asi Jerusalelem. — *Melchisedech*, král a kněz, obětoval chléb a víno, Kristus, věčný král a velekněz, obětuje se při mši svaté pod způsoby chleba a vína. To předpověděl o něm žalmista Páně slovy: „*Ty jsi na věky knězem, jako byl Melchisedech.*“ (Zalm 109, 4.)

9. Bůh hostem u Abrahama.

Abraham už bydlel 24 let v zemi Kanaan. Jemu samému šlo na 99. rok, manželka jeho Sára byla mladší o 10 let, a dětí neměli. Proto tesknival Abraham před Bohem: „Odejdu ze světa bez dětí a mým dědicem bude správce domu mého.“ I zjevil se Abrahamovi Hospodin a pravil: „Za rok o tomto čase bude tvoje manželka mít syna. Tomu dáš jméno Izák. A budeš praotcem velikého národa. Dám potomkům tvým celou zemi Kanaan. Vy mně za to věrně služte jako Bohu svému. Na znamení této úmluvy budiž obřezán každý chlapec osmého dne po narození.“ Abraham uvěřil Hospodinu. Krátce potom zavítal k němu Bůh s dvěma anděly v podobě lidské. Abraham sídlil tehda v *údolí Mamre u Hebronu*.

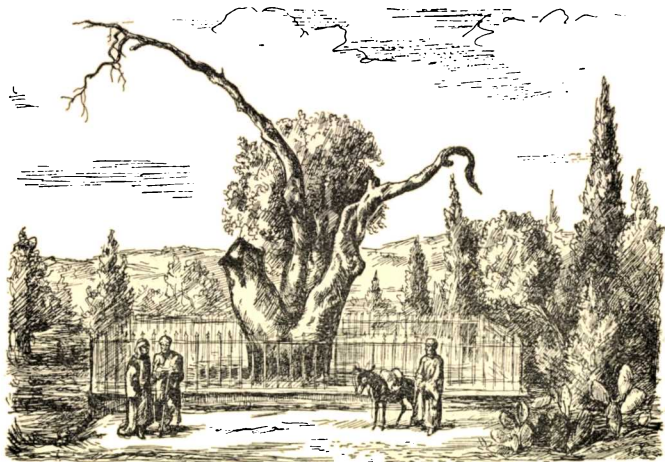
Město Hebron v jižním Judsku.

Jednou seděl Abraham u stanu pod stromem. Bylo to právě v poledne za největšího parna. Když pozdvihl oči, uviděl nedaleko tři cizince. I běžel jim hned naproti, poklonil se až

k zemi a řekl nejvzácnějšímu z nich: „Prosím, pane, nepomíjej mého stanu. Donesu vám vody na nohy, odpočínáte si tu pod stromem a pojíte kousek chleba.“ A oni svolili.

I pospíšil Abraham do stanu a řekl Sáře: „Rychle nakhystej pečiva z jemné mouky!“ Sám pak běžel, vybral ze stáda pěkné telátko a dal je sluhovi rychle připravit. Mimo to předložil hostům máslo a mléko. Sám pak uctivě stál vedle nich pod stromem.

Když pojedli, řekl nejvzácnější z nich: „Až sem přijdu za rok, bude mít Sára syna. Neboť u Boha nic není nemožno.“ I poznal Abraham, že zavítal k němu sám Hospodin.

„Dub Abrahamův“ v bývalém údolí neboli dubině Mambre.

10. Bůh potrestal Sodomu.

MRTVÉ MOŘE slulo původně jezero Solné. Na jeho severozápadním pobřeží se prostíralo za dob Abrahamových úrodné, rajsky krásné území. Podobá se pravdě, že na tom území stálo několik měst kanaanajských, jmenovitě Sodoma a Gomorha. (*Oprav údaje na mapě, kdež Sodoma zakreslena v jižní části Mrtvého moře.*) Jejich obyvatelé byli bohatí, avšak oddaní neřestem, zejména smilstvu. Za to je stihl hrozný trest Boží.

Hospodin s dvěma anděly v podobě lidské byl hostem u Abrahama. Tamodtud se všichni tři dali na cestu k Sodomě. Abraham je vyprovázel. I řekl Hospodin: „Hříchy Sodomských jsou tak těžké, že volají do nebe. Zahubím to město.“ Po těch slovech šli oba andělé dále k Sodomě.

Abraham si vzpomněl na Lota, lekl se a stanul. Přistoupil k Hospodinu blíž a pravil: „Zahubíš, Pane, s nehodnými též hodné? Což kdyby tam bylo padesát hodných?“ Hospodin odpověděl: „Bude-li v Sodomě padesát hodných, odpustím pro ně celému městu.“ Nato Abraham: „Jsem prach a popel, ale budu přece mluvit dále k Pánu svému. Což kdyby těch hodných tam bylo jen čtyřicet? — Jen třicet? — Jen dvacet?“ Hospodin odpověděl: „Bude-li v Sodomě dvacet hodných, odpustím pro ně celému městu.“ Nato Abraham: „Nehněvej se, Pane: což kdyby těch hodných bylo jen deset?“ Hospodin odpověděl: „Bude-li v Sodomě deset hodných, odpustím pro ně celému městu.“ — Poté zmizel Hospodin, Abraham pak se vrátil domů.

Avšak ani deset hodných nebylo v Sodomě. Podvečer tam došli oni dva andělé. V bráně města viděli seděti Lota, byli od něho pozváni a zavítali na noc do jeho domu. Ráno mu řekli: „Hospodin nás poslal zahubit město. Vezmi tedy ženu i obě dcery své, a pojdte rychle odsud!“ A když oni váhali, vzali je andělé za ruce, vyvedli je za město a řekli: „Spěchejte na hory a neohlížejte se, ani se nezastavujte, abyste také nezahynuli!“ I spěchali, co mohli.

Když slunce vyšlo, seslal Hospodin na Sodomu s nebe oheň a zahubil město i celou krajinu okolní se všemi obyvateli. Hustý kouř vystupoval tamodtud ráno jako z peci. Lotova rodina byla zatím už na horách v bezpečí. Jen žena jeho se na útěku ohlédla a zůstala na místě mrtva.

* * *

1. ZÁHUBNÁ POHROMA se mohla z dopuštění Božího státi okolnostmi přirozenými. V tamější krajině vyvěraly z půdy prameny asfaltu a nafty (1. Mojž. 14, 10.) Pod zemí se táhly vrstvy soli a síry. Bleskem anebo jiným způsobem vzňaly se hořlavé látky, vypukl ohromný požár a zachvátil celý kraj. Hrůza byla tím větší, jestliže část území se propadla zemětřesením.

2. NYNĚJŠÍ MRTVÉ MOŘE. Je 75 km dlouhé, průměrně 16 km široké a místy až 400 m hluboké. Leží 392 m pod hladinou moře Středozemního a zabírá plochu 926 km². Ve vodě, jež má příchuf odpor-
ně

hořkou, není jediného živočicha. Pobřeží je však místy, jmenovitě po straně západní, velmi úrodné. To dosvědčuje, že tam bylo kdysi území krásné „jako zahrada Boží“.

3. ŽENA LOTOVA zemřela náhle snad z leknutí nad hrozným pohledem, anebo se opozdila a byla zachvácená plamenem. Na mrtvém těle se pak usadila vrstva soli. Žena Lotova „obracena byla v solný sloup“, praví Písmo svaté. — O náhlé pohromě nad Sodomou se zmínil božský Spasitel, když vyprávěl, jak bude před soudným dnem. „Podobně jako se stalo za dnů Lotových: jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli; ale toho dne, ve kterém Lot vyšel ze Sodomy, deštěl Bůh ohněm a sírou s nebe a zahubil všechny; tak bude v ten den, kdy se zjeví Syn člověka.“ (Luk. 17, 28—30.)

„NEVÍTE-LIŽ, ŽE JSTE CHRÁMEM BOŽÍM,
A ŽE PŘEBÝVÁ VE VÁS DUCH SVATÝ?
KAZÍ-LI NĚKDO CHRÁM BOŽÍ, TOHO ZKAZÍ BŮH.“
1. Kor. 3, 16.

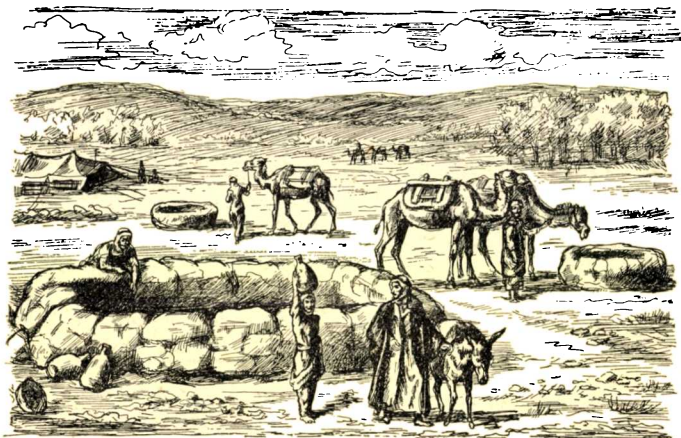
11. Abraham obětoval Izáka.

Abraham dostal od Boha syna a dal mu jméno Izák. Měl ho velice rád. Když chlapec vyrostl, zkoušel Bůh Abrahama. Rekl mu v noci: „Abrahame! Vezmi Izáka, svého syna jednorozeného, a jdi s ním na horu, kterou ti ukáží. Tam jej obětuj v oběť zápalnou!“

Abraham ještě za tmy vstal, naštipal dříví k zápalné oběti a vložil je na osla. Potom vzal syna Izáka a vydal se na cestu k hoře. Třetího dne uviděl tu horu zdaleka. I vložil dříví na Izáka, sám pak nesl oheň a nůž. Když tak oba spolu vystupovali, řekl Izák: „Otče můj, hle — máme oheň a dříví, kde však jest oběť zápalná?“ Abraham odpověděl: „Bůh si opatří oběť zápalnou, synu můj!“

Tak šli spolu, až došli na horu. Tam postavil Abraham oltář a s vrchu narovnal dříví. Potom svázal Izáka a položil ho na dříví. A vzal nůž, aby obětoval svého syna. A ejhle, anděl Páně zavolal s nebe: „Abrahame, nevztahuj své ruky na chlapce! Toto praví Hospodin: *Že jsi uposlechl hlasu mého, požehnám tobě a rozmnožím potomky tvé jako hvězdy nebeské. A jeden z potomků tvých přinese požehnání všem národům.*“

Abraham se obrátil a viděl za sebou beránka. Vězel mezi trním za rohy. Toho vzal a obětoval místo syna. S Izákem se vrátil domů.

1. BERSABE, 46 km jihozápadně od Hebronu. V těch místech Abraham tehda sídlil, štipil tam háj a dal vykopati studni. (1. Mojž. 21, 30—33.) Dosud viděti v tamější osadě dvě starobylé, kamenem vyzděné studny, z nichžto má každá v hloubce patnácti m na 5 m pramenité vody.

2. BŮH ABRAHAMOVA ZKOUŠEL: chtěl, aby Abraham ukázal, že věří v příslibení Hospodinovo (viz pozn. před čl. 9.) a že ho miluje nade všechno. Abraham se při zkoušce vzácně osvědčil: byl hotov obětovati svého prvorozence, v přesvědčení, že Bůh je mocen ho vzkřísit i z mrtvých. (Žid. 11, 19.) — Jméno hory, kde měl být Izák obětován, není v Písmě svatém označeno. Mohlo to býti návrší *Moria*, vzdálené od Bersabe 80 km cesty. Král David přikoupil to místo později k městu Jerusalemu a syn jeho Šalomoun tam zbudoval chrám. Nedaleko byla Kalvarie...

3. PŘEDOBRAZ VYKUPITELE. Izák, milný syn otce svého, sám si nesl na horu dříví obětní a dal se dobrovolně svázati k usmrcení. Tak naznačil Bůh předem, že vlastní jeho milý Syn sobě ponese na horu dřevo kříže, „poslušný až k smrti“ (Filip. 2, 8), a bude se dobrovolně obětovat. (Is. 53, 7.). Je tudíž *Izák předobrazem Ježíše Krista*.

12. Izák dostal Rebeku za ženu.

Sára se dožila 127 let. Abraham ji pochoval v údolí *Mambre*. Izákovi šlo tehdy na čtyřicátý rok. Otec chtěl, aby syn dostal za ženu nikoli pohanku, nýbrž dívku věřící a bohabojnou. — Z *Bersabe do Haranu* je 900 km. Abraham měl tam 2 bratry. Po Aranovi zůstal syn Lot, po Nachorovi syn Batuel, tehda již mrtvý. Děti po Batuelovi se jmenovali *Laban a Rebeka*.

Když dospěl Izák mužných let, pravil Abraham starému správci svému Eliezerovi: „Půjdeš do Haranu a tam vyhledáš Izákovi manželku v mé rodině.“ Eliezer vzal s sebou deset velbloudů i vzácné dary pro nevěstu a vydal se do Haranu.

Po dlouhé cestě tam dorazil. U studny před městem nechal velbloudy odpočinout. Bylo k večeru. I modlil se Eliezer potichu: „Hospodine, prokaž dnes milost pánu mému. Za chvíli budou sem přicházeti dcery z města pro vodu. I zaprosím jednu z nich: Dej se mi trochu napítí. Řekne-li ona: Napij se, a velbloudy tvé napojím také, — bude mi to znamením, že tu jsi vyvolil pro Izáka.“

Co se tak modlil, přicházela dívka velmi spanilá. Sestoupila do studny, nabrala vody do džbánu a chtěla odejít. I předstoupil Eliezer a řekl: „Dej se mi trochu napítí!“ A ona hned ochotně dala džbán s ramene a řekla: „Napij se, pane můj, a velbloudy tvé napojím také.“ A nosila hbitě vodu do kamených koryt, až se velbloudi napili. Eliezer díval se mlčky na ni. Potom se jí tázal: „Či jsi dcera? Jest u vás kde přenocovat?“ Ona odpověděla: „Jsem Rebeka, dcera Batuelova, a místa je u nás dosti.“ I poklonil se Eliezer Bohu a řekl: „Buď Hospodin pochválen, že mne uvedl přímo do rodiny pána mého.“ Dívka pak běžela domů zvěstovat, co se stalo.

Za chvíli přispěchal ke studni její bratr, jmenoval se Laban. Ten uvítal Eliezera, zavedl ho s celou družinou do domu a pozval ke stolu. Eliezer však řekl: „Nevezmu do úst, dokud nevyřídím, co mi uloženo. Jsem služebník Abrahamův. Ten mě poslal sem vyhledat nevěstu pro syna Izáka. Bůh mi dal poznati, že pro něho vyvolil vaši Rebeku. Prosím tedy o ni jménem pána svého.“ A vypravoval, co se u studny přihodilo.

Za celou rodinu odpověděl Laban: „Všechno se to stalo řízením Božím a mv tomu nesmíme odporovat. Tuhle je Rebeka, budiž manželkou Izákovou.“ Eliezer poděkoval Bohu a odevzdal Rebece vzácné šaty a jiné dary svatební ze stříbra i zlata. Též matku její a Labana bohatě obdaroval. Potom zasedli k hostině. Druhého dne zrána odjela Rebeka s požehnáním své rodiny do Kanaan. Tam se stala manželkou Izákovou.

* * *

ABRAHAM UMŘEL ve věku 175 let. Pochován byl od Izáka v rodinné hrobce vedle manželky své Sáry v údolí Mambre. Byla to jeskyně ve skále. Dnes je nad ní mohamedánská mešita, křesťanům nepřístupná; pod ní je několik nápisů v mramoru, zbudovaných za doby

krále Heroda nad hroby patriarchů. — Duše Abrahamova se dostala k jiným svatým, kteří se v předpekli těšili na Vykupitele. „Abraham, otec váš, přál si toužebně uviděti můj den. I viděl a radoval se,“ — řekl Židům Pán Ježíš. (Viz čl. 116.)

„PORUČ HOSPODINOVÍ SVŮJ OSUD,
DOUFEJ V NĚHO, A ON VŠECHNO SPRÁVÍ.“ Žalm 36, 5.

13. Synové Izákovi.

ESAU A JAKUB. Izák a Rebeka měli dva syny. Mladší, Jakub, byl povahy tiché a býval většinou při domě. Starší, Esau, byl člověk divoký a rád chodil na lov. Jakožto prvorozený měl dostati dvojnásobný podíl dědičný, měl býti po otci hlavou rodiny a konati v domě otcovském služby Boží. Z jeho rodu měl vzejíti slíbený Vykupitel. To prvorozenské právo Esau prodal. O prvorozenské požehnání ho připravil podvodem bratr jeho. — Izák s rodinou sídlil tehda v *Bersabe*. (Viz pozn. za čl. 11.) Vystavěl tam oltář, u něhož konával služby Boží.

* * *

Jednou se Esau vracel unaven z lovu. Jakub měl právě navařenu čočku. I prosil Esau: „Dej mi toho jídla, mám veliký hlad.“ Jakub odvětil: „Dám, ale odstup mi za to prvorozenské právo své.“ I řekl Esau: „K čemu mi to právo, když umírám hladu!“ A přísáhl Jakubovi, že mu právo prvorozenské odstupuje.

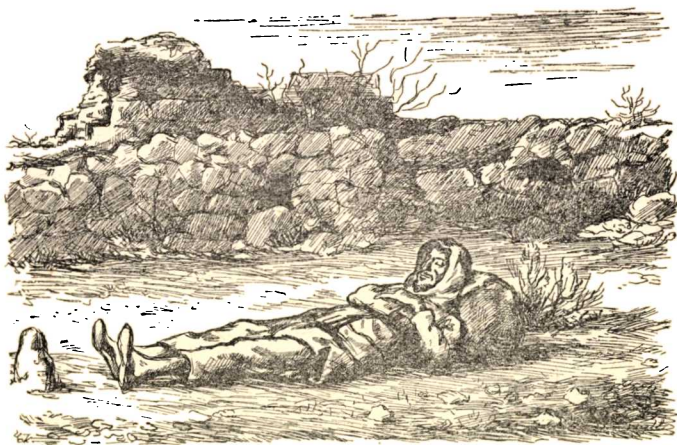
Izák na stará léta oslepl. I zavolal si Esaua a řekl mu: „Vidiš, že jsem už stár a nevím dne ani hodiny smrti své. Vezmi luk a jdi něco ulovit. Pojím a požehnám ti prve než umru.“ Esau šel. Zatím co byl v poli, přinesl Jakub pokrm podobný zvěřině a řekl: „Otče, pojez tedy z mého lovu a požehnej mi!“ Izák se tázal: „A kdo jsi ty, synu můj?“ Jakub odvětil: „Já jsem tvůj prvorozený syn Esau.“ Izák ho nepoznal a dal Jakubovi prvorozenské požehnání.

Sotva Jakub odešel, vrátil se Esau. Když uslyšel, co se stalo, rozplakal se hlasitě. A na bratra zanevřel od té chvíle tak, že ho minil zabít. Proto se Jakub rozloučil s rodiči a vydal se tajně na cestu k strýci Labanovi do Haranu.

14. Jakub v cizině.

Cestou do Haranu nocoval Jakub jednou v širém poli. Pod hlavou měl kámen a spal. Ve snu viděl stupně od země až k nebi. Andělé Boží po nich vystupovali a sestupovali. Nahoře stál Hospodin a promluvil k Jakubovi: „Já jsem Bůh

otců tvých. Budu tě chrániti na všech cestách a přivedu tě zase nazpět. Zemi, na které spíš, dám tvým potomkům. A jeden z potomků tvých přinese požehnání všem národům.“

Poutník, odpočívající u zřícenin někdejšího Betelu.
Tak asi spal v noci Jakub, maje kámen pod hlavou.

Když Jakub procitl, pravil si pln úžasu: „*Jak posvátné je to místo! Hospodin je na tomto místě, a já jsem nevěděl. Je to dům Boží a brána nebeská.*“ Ráno pak vzal olej a na památku jím pomazal kámen, který měl v noci pod hlavou. Učinil také slib a řekl: „Bude-li mne Bůh cestou chránit a vrátím-li se šťastně domů, vystavím zde Hospodinu oltář a budu jemu obětovati desátek ze všeho, co mi nadělí.“

Po dlouhé cestě doputoval šťastně do Haranu. Tam se dal u strýce Labana do služby jako pastýř. Vysloužil si jeho dceru Rachel za manželku a velice zbohatl. Po dvaceti letech sebral všechno, co měl, a vydal se s rodinou nazpět do země Kanaan. Těšil se na otčinu, jen bratra Esaua se obával. I modlil se vroucně, aby ho Bůh neopouštěl. K Esauovi pak vpravil posly a prosil, aby mu byl milostiv. A ejhle, Esau přišel mu naproti, smířil se s ním, objal i zulíbal ho a plakal radostí. Později shledal se Jakub i se staříčkým otcem svým. Matka byla tehda již mrtva.

1. DVOJÍ VIDĚNÍ JAKUBOVO. Z Bersabe bylo do Haranu na 900 km. — Podivné vidění měl Jakub asi 90 km od Bersabe na sever. Kdysi tam stál oltář zbudovaný Abrahamem. (1. Mojž. 12, 8.) Když se po letech vracel domů, stavil se Jakub na tom místě poznov a vyplnil tam slib učiněný Hospodinu. Místu se říkalo později *Betel* neboli dům Boží. — Na jiném místě měl Jakub cestou domů rovněž vidění: zápasil s andělem a přemohl jej. Ten mu dal požehnání a nazval ho *Izrael*, to jest bojovník Boží. (1. Mojž. 32, 74.)

2. STUDNICE JAKUBOVA. U Sichemu koupil Jakub pole, na němž postavil oltář a dal vytesati studni ve skále. Říkalo se jí ještě za časů Páně „*studnice Jakubova*“ (viz čl. 79.). — Milená choť jeho Rachel nedošla do Bersabe. Zemřela cestou. Jakub ji pochoval před Betlemem a postavil jí tam pomník. Nejmladší syn její se jmenoval *Benjamin*. — Izák umřel ve stáří 180 let. Synové jej pochovali v údolí Mambre vedle manželky jeho Rebeky v rodinné hrobce.

15. Synové Jakubovi prodali bratra Josefa.

Jakub měl dvanácte synů. Nejhodnější byl Josef. Toho miloval otec nejvíc a dal mu zhotovit pěkný oděv barevný. Proto záviděli starší bratři Josefovi. — Kdysi na pastvě se dopustili hříchu velmi zlého. Josef to pověděl otci. Bratři se rozhněvali na Josefa tak, že s ním už nepromluvili laskavého slova. — Jednou měl Josef sen. I řekl bratrům: „Slyšte, co se mi zdálo! Vázali jsme snopy na poli. Můj snop se pozdvihl a stál, a vaše snopy se mu klaněly.“ Bratři mu řekli: „Chceš býti snad králem našim?“ A nenáviděli ho ještě více.

Kdysi byli synové Jakubovi se stády svými daleko z domova. Otec o nich dlouho neslyšel. I řekl Josefovi: „Jdi se podívat, jak se daří bratrům a jejich stádům.“ Josef poslechl a šel. Když ho bratři zdaleka viděli, řekli mezi sebou: „Hle, přichází snář. Pojďte, zabijeme ho! Doma pak řekneme: Dravé zvíře ho sežralo.“

Když tedy Josef přišel, svlekli mu barevné roucho jeho a hodili jej do hluboké vyschlé studny. Potom si sedli a jedli. Vtom spatřili cizí kupce, kteří jeli na velbloudech do Egypta. A jeden z bratrů, jménem Juda, řekl: „Prodejme jim ho! Aspoň si neposkvrníme ruce krví jeho. Vždyť je to náš bratr.“ I vytáhli Josefa ze studny a prodali ho kupcům za dvacet stříbrných. Josef plakal a prosil, ale nadarmo. Musel s kupci do Egypta.

Bratři potom zabili kozla a okrvavili roucho Josefovo. Tak je poslali otci a vzkázali mu: „Tohle jsme našli; není to snad roucho syna tvého?“ Jakub roucho poznal a zabědoval: „Roucho syna mého! Dravé zvíře mi sežralo Josefa.“ A dlouho

plakal o svého syna. Když ho těšili říkával: „Nebude mi lépe, dokud neodejdu za synem do hrobu.“

* * *

Jakub tehdy sto sedm let tarý, sídlil právě v *Hebronu*. Jeho synové pásli v onen čas poblíž osady *Dotainu*, 90 km na sever od *Hebronu*. Jsou tam podnes i za doby sucha tučné pastviny, zavlažované dvěma prameny. — Studně byla *cisterna* neboli nádrž dešťové vody, buď vyzděná nebo ve skále vytesaná, nahoře úzká, do hloubky čím dále širší. Nebylo-li v ní právě vody, mohla sloužiti za pevné vězení. (Jer. 38, 6—13.) Nedaleko vedla obchodní cesta ze *Syrie* do *Egypta*. Josefovi bylo tehda 16 let. V domě *Putifarově* sloužil potom asi 10 let a 4 léta pobyl v žaláři.

16. Josef v domě Putifarově.

Kupci přijeli s Josefem do *Egypta*. Tam ho koupil vznešený pán, velitel stráže královské, jmenoval se *Putifar*. Tomu se Josef zalíbil, protože byl hodný a v práci dovedný. I učinil ho pán správcem domu svého. A *Hospodin* byl s Josefem a žehnal pro něho *Putifarovi* v domě i na poli.

Po delší době se však stalo, že *Putifarova* žena chtěla Josefa svést ke hříchu. Ale Josef jí řekl: „*Kterak bych mohl to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému!*“ Tak odpíral pokušení vytrvale den co den. A když se mu nemohl ubránit jinak, utekl ven.

Za to se mu žena pomstila. Když se *Putifar* vrátil domů, řekla mu žena zlomyslně: „*Otrok Josef přišel a chtěl mě svést ke hříchu.*“ Pán uvěřil své ženě, rozhněval se velice a vsadil Josefa do žaláře.

17. Josef v žaláři.

I v žaláři byl *Hospodin* s Josefem. Žalářík si jej oblíbil a učinil ho dozorcem nad ostatními vězni. Mezi těmi byli také dva úředníci královští: vrchní číšník a vrchní pekař. Josef jim posluhoval místo žaláříka.

Jednoho dne ráno vešel k nim a viděl je smutné. I tázal se jich: „Co jste tak smutní?“ Oni odpověděli: „Měli jsme sen a nevíme, co znamená.“ Josef řekl: „Povězte mi, co se vám zdálo. S pomocí Boží vám sny vyložím.“

I vyprávěl nejprve vrchní číšník: „Viděl jsem před sebou vinný kmen. Na kmeni byly tři ratolesti, a na nich uzrály

hrozny. Ty jsem vzal a vytlačil do číše. A číši jsem podal králi.“ Josef odpověděl: „Tři ratolesti jsou tři dni. Ještě tři dni, a povolá tě král zase k úřadu tvému. Pamatuj potom na mne, až ti dobře bude, a přimluv se u krále, abych se dostal ze žaláře, neboť jsem tu nevinně.“

Potom vyprávěl vrchní pekař: „Mně se zdálo, že jsem nesl na hlavě tři koše pečiva. V koši vrchním bylo pečivo nejjemnější a ptáci z něho zobali.“ Josef odpověděl: „Tři koše jsou tři dni. Ještě tři dni, a král ti setne hiavu, pověsí tě na kůl, a ptáci budou trhati maso tvé.“

Třetího dne poté byla u krále hostina. Při hostině vzpomněl si král na vrchního číšníka i na vrchního pekaře. Číšníka dosadil opět na jeho místo, pekaře dal stíti a pověsiti. Vrchnímu číšníkovi bylo dobře, ale na Josefa zapomněl. Bůh však na vězně nezapomněl.

18. Jak byl Josef povýšen.

Po dvou letech měl farao¹ sen. Zdálo se mu, že stojí na břehu Nilu. Z řeky vystoupilo sedm krav tučných, a ty se pásly na břehu. Potom vystoupilo sedm krav hubených, ty se pásly také a pohltily krávy tučné. I probudil se král. Potom usnul opět a měl druhý sen. Zdálo se mu, že vyrostlo na jednom stéble sedm klasů plných. Potom vyrostlo sedm klasů prázdných, a ty pohltily klasy plné. I probudil se král poznovu.

Oba sny krále znepokojily. I povolal si hned ráno dvorní mudrce, aby mu sny vyložili. Ale žádný toho nedovedl. Tehda teprv se rozpomenul vrchní číšník na Josefa. Řekl králi: „V žaláři je mládenec, a ten mi dobře vyložil můj sen.“

Poslal tedy král pro Josefa a vyprávěl, co se mu zdálo. Josef řekl: „Bůh králi ukázal, co chce učinit. Sedm krav tučných a sedm klasů plných znamená sedm let úrodných. Sedm krav hubených a sedm klasů prázdných znamená sedm let neúrodných. Nejprve bude sedm let úrodných, potom sedm let neúrodných. I nastane hlad v celé zemi. Proto si, králi, vyhledej muže moudrého. Ten ať ukládá v úrodných letech obilí na sedm let hladových.“

1) Každému králi v Egyptě se říkalo „farao“.

Rada se králi zalíbila. I řekl Josefovi: „Nenajdu nikoho, kdo by měl tolik ducha Božího jako ty. Tebe stanovím nad celou zemí egyptskou. Budeš první po mně.“ A hned stáhl s ruky prsten královský a dal jej na prst Josefovi. A oblekl ho v roucho kmentové¹ a dal mu zlatý řetěz kolem krku. Tak jej kázal voziti na druhém voze královském. Před vozem šli hlasatelé a volali: „Jede vladař egyptský: všichni na kolena!“

19. Bratři Josefovi v Egyptě.

Co Josef předpověděl, se vyplnilo. Nejprve přišlo sedm let úrodných. Obilí bylo nadbytek. Nadbytečné obilí skládal Josef do sýpek královských. Potom přišlo sedm let neúrodných, a v celé zemi se rozmohl hlad. Lid volal ke králi o chléb. A král řekl: „Jděte k Josefovi!“ Josef pak otevřel sýpky a prodával obilí.

Také v zemi Kanaan byl hlad. I vydalo se deset bratrů Josefových do Egypta nakoupit obilí. Nejmladšího, Benjamina, si otec nechal doma, aby se mu prý cestou nestalo něco zlého.²

Ostatní se dostali šťastně do Egypta. Když přišli k Josefovi, poklonili se před ním až k zemi. Nepoznali ho, on však je poznal a vzpomněl si na svůj sen. Osiovil je přísně jako cizí: „Odkud přicházíte?“ Oni odpověděli: „Ze země Kanaan. Je nás dvanácte bratrů. Nejmladší je doma s otcem a druhý není už na živu.“

Josef dal bratrům naměřiti obilí a peníze vložití každému do pytle. Než pak odešli, řekl jim: „Zavezte obilí k otci a přiveďte sem bratra nejmladšího. Rád bych poznal, mluvíte-li pravdu.“ I odešli. Když doma rozvázali pytle, našel každý z nich u vrchu své peníze. Všichni se ulekli: nevěděli, jak se tam peníze dostaly a co z toho pro ně vzejde.

20. Josef dal se bratrům poznati.

Přivezené obilí bylo stráveno a hlad v zemi neustal. I vypravili se Jakubovi synové po druhé do Egypta. Benjamina měli s sebou. Opět se poklonili Josefovi až k zemi. Ten je přivítal a tázal se: „Žije starý váš otec a je zdrav?“ Odpověděli: „Je zdrav.“ Potom pohleděl Josef na Benjamina a

1) Kment je velmi jemné, drahocenné plátno. — 2) Benjaminovi bylo tehda 23 let.

řekl: „Toto je váš bratr nejmladší? Bůh ti žehnej, synu můj!“ A byl hluboce dojat. Vyšel spěšně ven a rozplakal se. Když si umyl tvář, vešel opět a řekl služebníkům: „Noste jídla!“ Bratry pak rozesadil u stolu podle stáří. I divili se tomu velice. Tak hodovali a byli veselí.

Druhého dne ráno poručil Josef správci svému: „Naměř jim obilí, co se vejde do pytlů. Nejmladšímu tam vlož mou číši stříbrnou.“ I stalo se tak a bratři odešli. Když byli za městem, poručil Josef správci: „Pusť se za nimi a řekni jim: „Ukradli jste číši mého pána.“ Správce tak učinil. Když je dohonil, řekl jim, co měl poručeno. Bratři se ulekli a pravili: „My že jsme ukradli zlato nebo stříbro v domě pána tvého? U koho se číše najde, ať umře! A my ostatní budeme otroky tvého pána.“ Správce hledal, a našel číši v pytli Benjaminově. I zhrozili se bratři a vrátili se do města.

Když přišli k Josefovi, padli před ním všichni na zem. Josef pak jim řekl: „Co jste to učinili?“ Juda odpověděl: „Co máme říci? Jak se omluviti? Hle, všichni jsme tvými otroky.“ Ale Josef řekl: „Nikoli! Ať je mým otrokem, kdo číši ukradl. Ostatní můžete volně odejít k otci svému.“ I přistoupil Juda blíž a řekl: „Vrátíme-li se bez Benjaminu, umře náš otec zármutkem. Já budu tvým otrokem, on pak ať odejde s bratry svými!“

Josef se nemohl již déle zdržeti a rozplakal se hlasitě. Potom řekl: „Já jsem Josef, bratr váš, kterého jste prodali.“ Bratři se ulekli, hrůzou nemohli promluvit ani slova. Ale Josef jim řekl laskavě: „Nebojte se! Z vůle Boží jsem přišel do Egypta. Vy jste se mnou měli zlé záměry, Bůh to však obrátil v dobré a učinil mě vladařem nad zemí egyptskou. Pospěšte k otci a přiveďte ho ke mně. Budu vás živiti všechny, neboť ještě pět roků potrvá hlad.“ I zlíbal Josef bratry své a nad každým plakal. Potom se teprv osmělili mluvit k němu.

Než odešli, podělil Josef bratry vzácnými rouchy. A dal jim hojně potravin na cestu a královské dary pro otce. Též vozy poslal s nimi, aby se mohli odstěhovat do Egypta. A když se loučili, řekl jim: „*Nehněvejte se cestou!*“

21. Jakub se odstěhoval do Egypta.

Bratři se vrátili k otci a zvěštovali mu: „Josef, syn tvůj, je živ a vládne nad zemí egyptskou.“ Jakuba to překvapilo

tak, že tomu nechtěl ani uvěřiti. Ale synové mu všechno vyprávěli podrobně a ukazovali mu královské vozy i dary. Starému otci bylo, jako by se probíral z těžkého sna, a zvolal radostně: „Chvála Bohu! Josef tedy žije. Půjdu, abych jej uviděl; potom už rád umru.“

I vydal se Jakub s celou rodinou a s veškerým majetkem na cestu. Těšil se na Josefa, ale s těžkým srdcem opouštěl zemi zaslíbenou. Na hranicích u Bersabe obětoval Hospodinu, aby si vyprosil jeho požehnání. V nočním vidění pravil mu Hospodin: „*Neboj se jíti do Egypta! Já tam půjdu s tebou, učiním z tebe národ veliký, a ten přivedu zase do této země.*“ Ubíral se tedy Jakub do Egypta.

Juda spěchal napřed, aby oznámil Josefovi, že otec přichází. Josef dal ihned zapřáhnouti a jel mu naproti. Když uviděl otce, přiběhl a padl mu do náručí. Oba radostí plakali. Potom uvedl Josef otce i bratry před krále. Ten jim vykázal k bydlení úrodnou krajinu Gessen.

* * *

Kolik tedy uplynulo let ode dne, co byl Josef prodán? — Jakub se přistěhoval z Hebronu do Egypta kolem roku 1880 před narozením Páně. Bylo mu tehdy 130 let. Za 17 let potom umřel. — Před smrtí dal svým synům požehnání. Tehda předpověděl, že z rodu Judova se kdysi narodí očekávaný Král, který bude panovati všem národům na věky. Konečně poručil, že chce býti pochován v zemi zaslíbené. Synové učinili podle poslední vůle otcovy a pochovali ho krátce po smrti v rodinné hrobce v údolí Mambre. (Viz poznámku za čl. 12.) — Josef se dožil věku 110 let. Na smrtelném loži řekl bratrům: „Po mé smrti se vás ujme Hospodin a vyvede vás odsud do země zaslíbené. Vezměte potom mé kosti s sebou!“ — Abraham, Izák a Jakub slovou patriarchové neboli praotcové národa izraelského.

22. O Jobovi trpělivém.

V ZEMI ŮS, východně od Mrtvého moře, žil vznešený muž, jmenoval se Job. Měl sedm synů a tři dcery. Choval na 7000 ovcí, 3000 velbloudů, 500 spřežení volů a 500 oslic. Byl bohobojný a od malička milosrdný; rád se ujímal chudášů, vdov a sirotků. Svě děti svolával ve sváteční dny k ranní oběti a modlitbě. Tak žil v blahobytu, zdráv a v celé zemi ctěn. Ale z dopuštění Božího připravil ho satan o všechno. — „*Oheň Boží*“ je blesk. — *O malomocenství viz pozn. před čl. 136.*

* * *

Jednoho dne přišel k Jobovi posel a hlásí: „Orali jsme na poli a vedle se pásly oslice. I přepadli nás lupiči, dobytek sebrali a čeledíny pobili mečem. Já jediný jsem utekl.“ —

Ještě mluvil, přišel druhý posel a hlásí: „Oheň Boží padl s nebe a usmrtil ovce i pastýře. Já jediný jsem utekl.“ — Ještě mluvil, přišel třetí posel a hlásí: „Přihnali se nepřátelé, zajali naše velbloudy a pobili mečem hlídače. Já jediný jsem utekl.“ — Ještě mluvil, přišel čtvrtý posel a hlásí: „Děti tvé byly pospolu na hostině. Náhle zadul vichor, zbořil dům a všechno tam zasypal. Já jediný jsem utekl.“

Tehdy povstal Job a hořem roztrhl roucho své. Ale ihned padl pokorně tváří k zemi a řekl: „*Hospodin dal — Hospodin vzal. Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo. Budiž Hospodinu čest a chvála!*“

Přišly však věci ještě horší. Z dopuštění Božího ranil satan Joba malomocenstvím. Od hlavy do paty byl samý vřed. Tak seděl chudák venku na hromadě smetí. Ani tehdy však nezařeptal jediným slovem proti Bohu. Jen trpěl a modlil se. Proto se mu vysmívala i vlastní jeho žena: „To máš za to, že se Boha držíš!“ Ale Job odpověděl: „Mluvíš jako bez rozumu. *Dobré věci jsme brali z ruky Boží; neměli bychom přijímat i zlé?*“

O tom, co stihlo Joba, zvěděli tři jeho přátelé. I přišli ho navštívit. Vypadal tak bídně, že ho téměř nepoznali a rozplakali se nad ním. Dlouho nikdo z nich žalem nepromluvil slova. Konečně se dali do řeči, ale říkali: „To Bůh tě trestá za tvoje hříchy.“ Job odpovídal: „*Smilujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne.* Smí se kdo tázati, proč Bůh tak činí? Svědomí mé nic mi nevyčítá. S cesty Boží jsem se neuchýlil. Pán mě zkouší jako zlato v ohni. Byť mě zabil, v něho doufat budu.“ Tak hovořil dlouho se svými přáteli. Ti dali konečně Jobovi za pravdu. A Bůh to potvrdil.

* * *

Hospodin se zjevil prudkým větrem a řekl přátelům Jobovým: „Roznítíl se na vás můj hněv, neboť jste mluvili nespravedlivě. Proto jděte a obětujte za sebe oběť zápalnou, a Job, služebník můj, ať se za vás modlí!“ I stalo se tak a Hospodin se usmířil na přimluvu Jobovu. Job pak sám ozdravěl za čas, dostal od Hospodina opět sedm synův a tři dcery, majetku pak dvakrátě tolik, než co měl dříve. Tak žil znovu šťasten ještě 140 let.

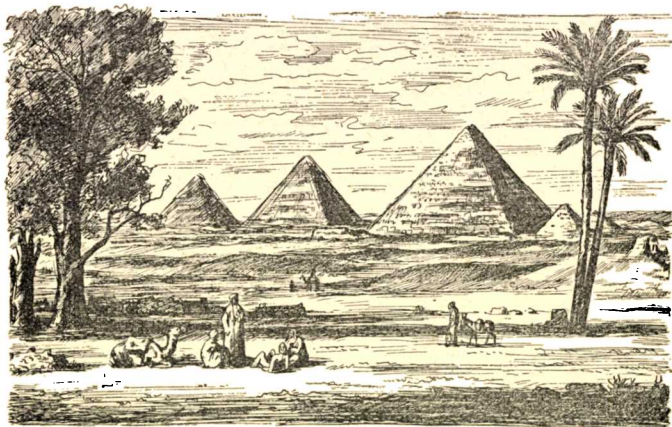
**BŮH RANÍ A HOJÍ, ZLÉ VŠECHNO PREJDE,
Z TRPĚLIVOSTI JEN BLAHO TI VZEJDE.**

Z DOBY MOJŽÍŠOVY.

— 0 —

23. Mojžíšovo mládí.

POTOMCI JAKUBOVI V EGYPTĚ. Hospodin přislíbil Abrahamovi, že bude praotcem velikého národa. To přislíbení se vyplnilo v Egyptě. Řízením Božím odstěhoval se tam vnuk Abrahamův Jakub, zvaný též *Izrael*. (Pozn. za čl. 14.) Potomci jeho dvanácti synů se dělili ve dvanačtero kmenů neboli pokolení a sluli *Izraelští*. Bydleli v krajině Gessen a živili se tam orbou a chovem dobytka. Za několik set let se rozmnožili tak, že král egyptský měl starost: „Kdyby vypukla válka, přidají se snad k našim nepřítelům.“ Proto je hleděl oslabiti.

Pyramidy u Gizeh v Egyptě.

V Egyptě panoval nový farao. Ten sužoval Izraelské těžkými robotami na poli, v cihelnách a při stavbách. Ale Izraelských stále přibývalo. I rozkázal farao: „Hodte do řeky každého chlapce, který se Izraelským narodí.“

Tehda se narodil jedné matce izraelské chlapeček. Aby ho neutopili, skrývala ho matka po tři měsíce. Děle už nemohla. Vzala tedy košík upletený ze třtiny, vymazala jej smolou a dala dítě do něho. Košík zanesla na kraj řeky do rákosí. Opodál nechala sestru dítěte, jménem Marii; ta měla dávatí pozor, co s ním bude.

A ejhle, přišla se tam koupat dcera faraonova. V rákosí uviděla košík a poslala pro něj svou děvečku. Když otevřela košík, viděla v něm chlapečka, jak pláče. Bylo jí ho líto a řekla: „To je dítě izraelské.“ Vtom přiběhla Marie a řekla: „Chceš-li, půjdu zavolat ženu izraelskou, ta ti chlapce odchová.“ Dcera králova odpověděla: „Jdi!“

Dívka šla a přivedla svou matku. Té řekla dcera králova: „Vezmi tohle dítě a vychovej mi je; já tě odměním.“ Matka vzala dítě a vychovávala je. A když chlapec odrostl, odevzdala jej dceři králově. Ta ho přijala za syna a dala mu jméno Mojžíš.

* * *

Matka Mojžíšova byla z pokolení Leviova. Když se Mojžíš narodil, bylo jeho sestře Marii asi 15 let. Starší bratr jeho se jmenoval Aron. — Faraonové sídlili střídavě v různých městech. V dolním Egyptě bylo královským sídlem město *Ramesses* a jižně od nynější Káhiry město *Memfis* na řece Nilu. — Dcera králova dala Mojžíše do škol, kde se vzdělávali kněží, dvorní úředníci a synové královští. Tam si Mojžíš osvojil veškeru vědu egyptskou. Z učení své matky si však zachoval viru v Boha a sebevědomí národní.

24. Mojžíš ustanoven vůdcem národa izraelského.

MOJŽÍŠ V ZEMI MADIANSKÉ. Když Mojžíš dospěl, přišel mezi své bratry, syny izraelské. Viděl, jak je Egypťané na robotě trýzní. I zastával se jich různě. Proto chtěl ho král zabít. Mojžíš — tehda čtyřicetiletý — utekl z Egypta do země madianské, východně od poloostrova Sinajského. Tam pásł ovce 40 let u kněze Jetra. Zatím trpěli Izraelští v těžké porobě a volali úpěnlivě k nebi o pomoc. Konečně Bůh vyslyšel nárek jejich. — Při zjevení u Horebu slyšel Mojžíš Hospodina, viděl však jen tajemný plamen ohně.

* * *

Jednoho dne byl Mojžíš se svým stádem daleko na poušti až u hory Horeb. Tam se mu zjevil Hospodin v podobě ohně. Keř tam totiž hořel — hořel, ale neshořel. Tomu se Mojžíš velice divil a řekl si: „Půjdu se podívat, cože ten keř pořád hoří.“ A šel.

Najednou slyší z hořícího keře hlas: „Mojžíši! Nepřistupuj sem, sezuju obuv s nohou svých! Svaté je místo, na kterém stojíš. Já jsem Bůh praotců tvých.“ I sezul si Mojžíš obuv a zahalil si tvář, neboť se neosmělil patřiti na Boha. A Hospodin mluvil: „Viděl jsem soužení lidu svého v Egyptě a slyšel nárek jeho. Vysvobodím jej z poroby egyptské a zavedu do země Kanaan. Ty je povedeš, a já bude s tebou.“

Mojžíš odpověděl: „Oni však řeknou: Neukázal se ti Hospodin, a neuposlechnou hlasu mého.“ Řekl mu tedy Bůh: „Máš

v ruce hůl; hoď ji na zem!“ Mojžíš tak učinil, a z hole byl had. Mojžíš se ulekl a chtěl před hadem utíkat. Ale Bůh řekl: „Vztáhni ruku a chyť hada!“ Mojžíš se chopil hada, a hned byla z něho zase hůl. I řekl Bůh: „Tento div učiníš před Izraelskými, a uvěří tobě.“

25. Rány Boží v Egyptě.

Mojžíš se vrátil z madianské země do Egypta. Tam svolal starší lidu a zvěstoval, že Bůh vysvobodí národ izraelský. Při tom učinil zázrak od Boha poručený. A oni radostně uvěřili a děkovali Bohu.

Potom šel Mojžíš k faraonovi a řekl: „Vzkazuje ti Hospodin, Bůh izraelský: Propusť lid můj z této země!“ Ale král odpověděl: „Kdo jest Hospodin, abych já ho musel poslechnouti? Neznám Hospodina a lid nepropustím.“ A ještě týž den rozkázal dozorcům, aby lidu izraelskému přidali roboty.

I dopustil Hospodin na krále a na lid egyptský rány veliké. Ale král měl srdce zatvrzelé a nechtěl poslechnouti rozkazu Božího. A když se Mojžíš dostavil poznovu, řekl mu král: „Nechoď mi už na oči! Ukážeš-li se mi ještě, umřeš!“ Mojžíš odpověděl: „Už se ti neukáži, leda bys mě povolal. Ale toto

praví Hospodin: Nastává den, kdy pomře o půlnoci všechno prvorozené v Egyptě. Potom nás budete prositi snažně: Vyjděte! A tehda vyjdeme.“ S tím odešel Mojžíš od krále.

* * *

EGYPTSKÉ RÁNY. Všechna voda venku i v domech se proměnila jakoby v krev. Tak zůstala po celý týden. — Potom se ukázalo tolik žab, že našly i do pokrmů, do pecí a do postelí. — Po nich se nalihlo mnoho much a komárů; obojí havět sužovala lidi nesnesitelně. — Poté vypukl mor a pohynulo mnoho dobytka. — Na lidech se vyrazily bolestné vředy. — Ranám Božím však nebylo ještě konce. Přihlala se strašlivá bouře s krupobitím a zničila všechnu úrodu. — Co ještě zbylo zeleného na poli a v zahradách, sežraly kobylky. — Konečně nastala čirá tma po celé zemi egyptské; tři dni nebylo vidět ani na krok. — Všechny ty pohromy stihly jen Egyptské; Izraelských se nedotkly.

„DNES USLYŠÍTE-LI HLAS JEHO,
NEZATVRZUJTE SRDCE SVÉHO!“ Zalm 94, 8.

26. První Veliká noc.

(Asi roku 1450 před Kristem.)

Lidu izraelskému v Egyptě nastala hodina vysvobození. Byl čtrnáctý den prvního měsíce z jara. Na rozkaz Boží poručil Mojžíš lidu, jak se mají přichystati. Každý hospodář zabíjel před večerem beránka, a to tak, že se mu kosti nezlomily. Krví jeho pak učinil u dveří z venku tři značky. Beránka upekli na rožni a jedli jej v noci s nekvašeným chlebem. Věčeřeli spěšně, oděni na cestu, hůl v ruce a obuv na nohou.

O půlnoci poslal Hospodin anděla záhuby. Ten pominul domů, kde viděl značky krve beránkovy. Jinde zahubil všechno prvorozené, od prvorozence králova do prvorozence nádeníkova. Nebylo domu, v němžto by neležel mrtvý. I povstal nárek veliký v celé zemi egyptské. Ještě téže noci povolal Mojžíše král a prosil ho snažně: „Vyjděte a modlete se za mne k Hospodinu!“

Vyšli tedy Izraelští z Egypta. Na rozkaz Boží řekl jim Mojžíš: „Tato noc je svatá, protože v ní vás vyvedl Hospodin z Egypta. Budete ji slaviti rok co rok vy i potomci vaši. A všechno prvorozené bude zasvěceno Hospodinu.“

* * *

1. IZRAELŠTÍ Z EGYPTA. Bydleli tam 430 let. Vytáhli tamodtud kolem roku 1450 před narozením Páně. Vzali s sebou veškerý majetek movitý, jakož i kosti Josefovy. Pochovali je později u Sichemu na poli Jakubově. (Viz pozn. za čl. 14., 21. a před čl. 79.)

2. VELIKÁ NOC se slavila od té doby v národě izraelském každoročně jako největší svátek roční. Den předtím byla večere, při které jedli nekvašený neboli přesný chléb z mouky pšeničné a beránek. — Obětní beránek musel býti bez vady. Krví jeho se dělaly značky *na veřích*; totiž na levém, pravém a horním rámci dveří zvenku; na prahu nikoli, aby se nikdo krve nohou nedotkl a tak ji nezneškodil. Zabítý beránek byl pečen nabodnutý na rožni, jenž měl podobu kříže. — Beránkem velikonočním předobrazil Bůh, že slíbený Mesiáš bude bez poskvrny, že se vydá za nás na smrt (Jan 19, 36), a to na smrt kříže, pro krví svou lidstvo zachrání od záhuby věčné a že bude pokrmem pro život nebeský. Jako „*náš beránek velikonoční jest obětován Kristus*“ (1. Kor. 5, 7.)

PRVOROZENCI IZRAELŠTÍ náleželi od první Veliké noci zvláštním právem Hospodinu. Měli všichni sloužiti ve svatyni. Místo nich si vyvolil Bůh na hoře Sinaj ke své službě syny kmene Levi. Rodiny ostatních kmenů byly povinny své prvorozené syny Hospodinu představit a ze služby svatyně vykoupit určitým penízem. Zpravidla to bylo 5 stříbrných šiklů, každý v ceně asi 20 Kčs. Od chudobných se žádalo méně.

27. Izraelští prošli mořem Rudým.

Přímou cestou je z krajiny Gessen na hranice země Kanaan u Gazy asi 160 km. Izraelští mohli tam pěšky dorazit pohodlně za týden. Ale v zemi Kanaan je čekaly tuhé boje s domorodým obyvatelstvem, a na to nebyli ještě dosti připraveni. Proto je vedl Mojžíš z Božího vnuknutí oklikou přes Rudé moře do pustin Sinajských. — Průchod uvolněný řízením Božím přes Rudé moře byl dojista několik km dlouhý, ale snad také několik km široký, takže Izraelští mohli za noc všichni přejíti. — Zdali s vojskem egyptským zahynul též *farao*, z Písma sva-tého nevyšvitá.

* * *

Hospodin sám ukazoval Izraelským cestu z Egypta. Sel před nimi za dne v sloupě oblakovém, za noci pak ve sloupě ohnivém. Tak dorazili k Rudému moři. Tam se utábořili ve stanech. — Zatím se rozleželo faraonovi, že nechal Izraelské odejít. Pustil se za nimi s válečnými vozy a vybraným vojskem. K večeru je dohonil. Izraelští viděli, že je zle: před nimi moře, za nimi nepřítel. Proto se velmi báli a volali k Hospodinu. Ale Mojžíš pravil: „Nebojte se! Hospodin bude bojovati za vás!“

A ejhle, v tu chvíli se pozdvihl oblakový sloup a stanul mezi táborem a vojskem. Proti Egyptským byl tmavý, že se nemohli přiblížit — ale Izraelským osvěcoval noc. Hospodin pak řekl Mojžíšovi: „Vztáhni hůl svou nad moře!“ Mojžíš tak učinil. I zdvihl se horký vítr s pouště, rozehnal vody napravo i nalevo a vysušil mořské dno. Izraelští přešli pak suchou nohou.

Za svítání se pustilo egyptské vojsko za Izraelskými do prostřed moře. Ale z oblakového sloupu začaly šlehati blesky a nastala bouře veliká. Egyptští se zděsili a chtěli spěšně nazpět. Hospodin však řekl Mojžíšovi: „Vztáhni hůl svou nad moře!“ Mojžíš tak učinil. I vrátily se vody mořské na své místo a zatopily vojsko faraonovo. — Tak vysvobodil Bůh Izraelské z moci nepřátel. Lid se bál Hospodina a důvěřoval jemu i služebníkovi jeho Mojžíšovi.

* * *

„I KDYBYCH JÍTI MĚL ÚDOLÍM STÍNU SMRTI,
NEBOJÍM SE ZLEHO;
NEBOŤ TY SE MNOU JSI, HOSPODINE!“ Zalm 22, 4.

28. Bůh živil Izraelské na poušti.

Od Rudého moře táhli Izraelští po tři dny vyprahlou pustinou, až dospěli k místu *Mara* s pramenem hořké vody. Na rozkaz Boží vložil do ní Mojžíš dřevce; i dala se pít. Potom tábořili v půvabné oase *Elim*; na té bylo 12 studní a 70 palem datlových. Za měsíc po východu z Egypta se ocitli v pustině *Sin*. Z potravin, jež měli s sebou na cestu, nezbývalo jim už nic. I dostalo se jim obživy zázrakem.

* * *

Izraelští neměli na poušti co jísti. I reptali proti Mojžíšovi: „Kéž bychom byli do smrti zůstali v Egyptě! Tam jsme sedávali nad hrnci masa a najídali se chleba dosyta.“ I mluvil Hospodin Mojžíšovi: „Večer budete jísti maso, ráno pak se nasytíte chlebem s nebe a poznáte, že jsem já Hospodin Bůh váš.“

A ejhle—večer přiletěly křepelky. Bylo jich tolik, že pokryly celý tábor. Lid si jich nachytal a připravil k jídlu. Ráno pak bylo kolem tábora na zemi plno bílých zrněk. Izraelští hleděli na ně udivení, a Mojžíš jim řekl: „To je ten chléb, který vám slíbil Hospodin.“ Všichni sbírali a jedli. Chutnalo to jako bílé pečivo s medem. Říkali tomu pokrmu „*mana*“.

Potom táhli Izraelští jinou pustinou. Tam nebylo pitné vody. Lid žíznil a reptal proti Mojžíšovi: „Proč jsi nás vyvedl z Egypta? Proto snad, abys nás umořil žízní?“ Mojžíš odpovéděl: „Co máte proti mně? Proč nedoufáte v Hospodina?“ Sám pak se modlil k němu o pomoc. A Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vezmi do ruky hůl a jdi k hoře Horeb. Tam udeř holí do skály, a vyjde z ní voda.“ Mojžíš tak učinil, i vyproudila voda ze skály.

Stan beduinský. V takových asi stanech bydleli Izraelští na poušti.

* * *

1. PŘIROZENOU VÝŽIVOU Izraelských na poušti bylo mléko a maso dobytka, který vedli s sebou. Časem dostali všelico koupit od kočovných kupců nebo domorodých obyvatel. Cestou při moři měli ryby na mnohých místech datle. I pole mohli osívat, když kde sídlili déle.

2. MANA PŘIROZENÁ. V okolí sinajském bývaly háje tamaryškové. Z větví a listů těch stromů prýštilo v létě krupěje, padají na zem a tuhnou v zrnka velikosti hrachu. Chutnají nasládlé. Říká se jim „mana“. Té však ani za dob Mojžišových nebývalo tolik, aby byla stačila pro tisíce lidí. Hospodin mohl však buď takové anebo jinačí many přirozené použítí *zázračně* k výživě lidu.

3. MANA BIBLICKÁ byla co do způsobu, jakým se jí dostávalo Izraelským, cosi zázračného. Nacházeli ji na zemi za každé doby roční, a to časné zrno denně mimo sobotu. Zato v pátek dvojnásob co jindy. A po každé tolik, co stačilo k dennímu nasycení. Byl to tedy opravdu podivný „chléb s nebe“. (Moudr. 16, 20.) Ten pojídali Izraelští po 40 let, až došli k zemi zaslíbené. — Manou předobrazil Bůh, že *svátost oltářní* bude „chléb s nebe“, a ten že bude živiti věřící na zemské pouti pro život věčný v nebi. (Čl. 107.)

„OTCOVĚ VAŠI JEDLI MANU NA POUŠTI A POMŘELI,
KDO JÍ CHLĚB TENTO, ŽIV BUDE NA VĚKY.“ Jan 6, 59.

29. Bůh oznámil desatero přikázání.

HORA SINAJ. Na jihu poloostrova, po němžto se ubíral lid izraelský do země zaslíbené, se táhne skalnaté pohorí, zvané *Horeb*. Nejvyšší vrchol jeho slove od starodávna Hora Mojžíšova (Džebel Músa). Strmí 720 m příkře z okolní pudy do výše 2244 m nad mořem. Tu horu pokládají mnozí učenci za biblický Sinaj. Poblíž té hory zjevil se Mojžíšovi Hospodin. (Čl. 24.) K úpatí hory dorazili Izraelští za sedm týdnů po východu z Egypta a tam se položili táborem.

* * *

Mojžíš vystoupil na horu Sinaj. Tam řekl mu Hospodin: „Pověz lidu, ať se posvěti dnes a zítra. Třetího dne že sestoupí Hospodin před veškerým lidem na horu.“ Mojžíš vyřídil, co mu Hospodin uložil. A všichni se svátečně umyli, vyprali si roucha a modlili se po dva dny.

Třetího dne časně zrána začalo hřmět a blýskati se. Mračno velmi husté zakrývalo horu. Z hory vystupoval oheň a dým. A bylo slyšeti táhlé zvuky jako hlaholení trub. To se rozléhalo víc a více. Lid v táboře se třásl hrůzou. Hospodin pak mluvil:

„V JEDNOHO BOHA VĚRITI BUDEŠ. — NEVEZMEŠ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO. — POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL. — CTI OTCE SVÉHO I MATKU SVOU, ABYS DLOUHO ŽIV BYL A

DOBŘE TI BYLO NA ZEMI. — NEZABIJĚŠ. — NESESMILNÍŠ. — NEPOKRADEŠ. — NEPROMLUVÍŠ KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ PROTI BLIŽNÍMU SVĚMU. — NEPOŽÁDÁŠ MANŽELKY BLIŽNÍHO SVĚHO. — ANIŽ POŽÁDÁŠ STATKU JEHO.“

Všichni pod horou slyšeli hlas Boží a ustupovali hrůzou. Řekli: „Učiníme všechno, co mluvil Hospodin.“ Potom vystoupil Mojžíš opět na horu. Zůstal tam čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Chleba nepijel a vody nepil. Tehda slyšel od Hospodina, kterak má zaříditi služby Boží. To všechno sepsal do knihy. Také vytesal dvě kamenné desky, na něž Hospodin vepsal desatero přikázání.

* * *

SVÁTKY LETNICE. Bůh oznámil Desatero padesátý den po východu Izraelských z Egypta. Na památku se světily každoročně svátky letní neboli letnice. Bývaly po žních, a lid přinášel ke svatostánku a později do chrámu kromě obětí zvířecích též prvotiny kvašeného chleba pšeničného za oběť děkovnou. V rodině se ten svátek slavil radostnou hostinou. — Znění Desatera je v Písmě svatém obšírnější. Věty nejdůležitější jsou obsaženy v nynějším „Desatero Božích přikázání“, jak je přidávají věřící k ranní a večerní modlitbě.

30. Zlaté tele.

Izraelští zapomněli brzy na to, co slíbili Hospodinu, a zatoužili po smyslné modloslužbě pohanské. K té použili nepřítomnosti Mojžíšovy. Měli zato, že se snad už ani nevrátí s hory Sinaj. Zástupce jeho, bratr Aron, mínil, že lid zanechá hříšného úmyslu, když by měl na to věnovati zlaté skvosty své. Ale přepočítal se, bohužel.

* * *

Když se Mojžíš dlouho nevracel s hory Sinaj, shrnuly se zástupy lidu kolem Arona. Žádaly: „Udělej nám obraz Boží, a my půjdeme odsud za ním.“ Aron odpověděl: „A máte k tomu zlata dosti?“ Oni pak snesli ochotně zlaté náušnice svých žen a dcer. Ze zlata jim Aron udělal tele. A lid zajásal: „To je Bůh, který nás vyvedl z Egypta.“ Na druhý den ráno přinášeli oběti zápalné a klaněli se zlatému teleti. Potom jedli a pili, zpívali a necudně tancovali jako pohané.

Tehda sestupoval Mojžíš s hory Boží. V náručí nesl dvě kamenné desky. Když docházel k táboru, viděl, co se tam děje. I vzplanul svatým hněvem, odhodil desky a rozbil je na úpatí hory. A hned šel, tele vzal, rozbil na kusy a rozetřel na prach. Ten vsypal do vody. Aronovi pak řekl smutně: „Co ti udělal ten lid, že jsi naň uvalil toliký hřích?“ Potom zavelel: „Kdo je pro Hospodina, za mnou!“ A hned se přidali k němu všichni muži z kmene Levi. Ti se rozběhli s mečem po táboře

a pobili všechny, které zastihli ještě při modloslužbě. Takových padlo tehdy na tři tisíce.

Druhého dne vystoupil Mojžíš opět na horu Sinaj. Tam se modlil: „Hospodine! Tento lid se dopustil velikého hříchu. Ale, prosím, netrestej jich. Milostivě jim odpusť, anebo za pokutu *mne* vymaž z knihy života.“ Hospodin odpověděl: „*Z knihy života vymaži toho, kdo zhřešil.* Ty však půjdeš a povedeš ten lid, a můj anděl půjde před tebou.“ Na rozkaz Boží vytesal pak Mojžíš nové desky Desatera. S těmi se vrátil k lidu. Z rozmluvy s Hospodinem zářila od té doby jeho tvář.

* * *

SVATOZÁŘ měl Mojžíš na obličejí, protože byl na hoře Sinaj po delší dobu blízko Bohu, světlu věčnému. Podobně se jeví zevně i svatost duše. Je-li duše trvale v posvěcující milosti, září z ní zvláštní půvab milým pohledem, srdečným úsměvem, ušlechtilým chováním. I z nehezke tváří - svatě srdce září. To jakoby Duch svatý prozařoval z krásného nitra navenek. *Proto se vyvolení Boží vyobrazují se svatozáří kolem hlavy.*

31. Izraelští zbudovali stánek Boží.

Patriarchové stavěli oltáře Hospodinu tam, kde měli právě sídla. A to zvláště na místech, kde se jim Hospodin zjevil. Obvykle ve stínu košatých stromů nebo na výšinách. Tam si připadali Bohu nejbliže a mohli se modlit vroucněji. Ani jejich potomci v Egyptě neměli pro služby Boží zvláštní svatyně. Tu si pořídili na rozkaz Hospodinův (čl. 29., odst. 4.) teprve na poušti.

Jménem Hospodinovým vyzval Mojžíš lid: „Vyberte z majetku svého dary na svatyni. Věnujte Pánu, co máte nejlepšího!“ A všichni bez rozdílu poslechli s radostí. Přinášeli zlaté i stříbrné náramky a náušnice, prsteny a drahé kameny, vzácné kůže a tkaniny, měď a dříví, olej a kadidlo. Nanosili ochotně darů tolik, že Mojžíš dal konečně provolati: „Už je všeho víc než dosti.“

Zároveň se přihlásili dovední umělci a jali se budovati stánek Boží. Jiní hotovili roucha, opony a nářadí. Sedm měsíců se pracovalo pilně. Když bylo vše hotovo, svolal Mojžíš lid a posvětil olejem stánek Hospodinův i nářadí v něm. A ejhle — světlo Boží se rozeskvělo ve stánku a oblak Boží jej zahalil z venku.

Od té doby se vznášel oblak nad svatým stánkem po celý čas, co Izraelští pobývali na poušti. Za dne býval oblak světle mlhavý, za noci pak ohnivý. Kdykoli se dal oblak do

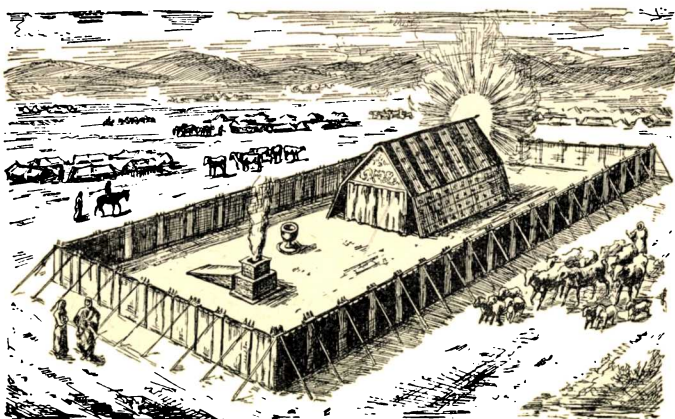
pohybu, putovali Izraelští za ním dále. A utábořili se, když oblak opět stanul.

* * *

1. STAVBA SVATOSTÁNKU děla se pod vedením dvou vynikajících umělců, kteří měli mnoho zdatných pomocníků; i ženy byly mezi nimi. Mědi se spotřebovalo 3.476 kg, stříbra 4.390 kg, zlata pak v ceně nynějších 4.500.000 Kčs na 1.436 kg. Zlata bylo v Egyptě mnoho. Bohaté doly měděné byly na sinajském poloostrově.

2. PENÍZ DANE PRO SVATYNI. Z ustanovení Božího nařídil Mojžíš, že každý muž izraelský od 20. roku má odvésti na potřeby svatyně stříbrný peníz. Později, když byl vystavěn pevný chrám, se ona daň odváděla ročně. Hospodin slibil, že věnovaný peníz bude mu každého dárce připomínat a pro duši jeho svolávat odpustění. (2. Mojž. 30, 12—16.) A též jinak *neostává Bůh nikomu dlužen, kdo je darem pamětliv jeho chrámu.*

32. Jak byl stánek Boží zařízen.

NÁDVORÍ. Na služby Boží se věřící Izraelští scházeli k svatému stánku. Kolem něho bylo hrazené *nádvoří*. Uprostřed nádvoří stál dřevěný oltář, pobitý měděným plechem. Na oltáři hořel ve dne v noci oheň; tím se spalovaly zápalné oběti. Poblíž oltáře bylo objemné okrouhlé umyvadlo z mědi. Z něho nabírali kněží vodu, aby si umyli ruce a nohy, kdykoli měli konati bohoslužbu.

STÁNEK BOŽÍ se skládal ze svatyně a velesvatyně. Celkem byl 30 loket dlouhý, 10 vysoký a 10 široký. Lehké stěny jeho byly zhotoveny ze vzácného dřeva a pobity zlatým plechem. Nad stěnami byla krytina zvenku kožená, uvnitř pak nádherně vyzdobená drahocennými čalouny. Všechno bylo složeno tak, že se dalo rozdělati a nésti, když Izraelští táhli dále.

SVATYNĚ. Do svatyně se vstupovalo *předsíní*. Vchod z předsíně do *svatyně* byl zastřen oponou. Ve svatyni stál s jedné strany pozlacený stůl se dvanácti přesnými chleby na zlatých misách a s vínem ve zlaté nádobě. S druhé strany stál sedmiramenný svícen z ryzího zlata. Na svícnu hořelo od večera do rána sedmero zlatých lamp, plněných olejem olivovým. V pozadí uprostřed byl malý oltář, taktéž pozlacený. Na něm se ráno a večer páliło za oběť kadidlo. Do svatyně směli jen kněží.

VELESVATYNĚ. Opona, z modrého a červeného purpuru, protkávaná obrazy květin, palem a cherubů, zastírala vchod do *velesvatyně*. Tam ležela kniha zákona Božího a stála archa úmluvy. Archa byla vnitř i zvenku vyložena zlatem. V ní se chovaly dvě kamenné desky Desatera a zlatá nádoba s manou. Svrchu byly zlaté postavy dvou okřídlených andělů. Prostřed nad nimi zářil tajemně do tmy světlý oblak Hospodinův — „*trůn milosti*“. Do velesvatyně směl vstoupiti jediný velekněz, a to pouze jednou za rok v den Smíření. Jen Mojžíš tam vstupoval, kdykoli se chtěl tázati Boha na jeho vůli.

* * *

Loket izraelský měřil asi půl metru. — *Sedmiramenný svícen* vážil 49 kg. Za dne hořela na něm aspoň jedna lampa. — *Archa úmluvy* byla skříň ze vzácného dřeva 130 cm dlouhá, 80 cm široká a tolikéž vysoká. — Svatým stánkem byl předobrazem *chrám ke službě Boží svěcený*. Ve svatostánku na oltáři tam sídlí dnem i nocí Ježíš Kristus pod působami chleba.

„PŘISTUPUJME TEDY S DŮVĚROU K TRŮNU MILOSTI,
ABYCHOM DOŠLI MILOSRDENSTVÍ.“ Žid. 4, 16.

33. Bůh ustanovil kněžský úřad.

V první době lidstva zastával kněžský úřad otec v rodině (Noe, Abraham, Job) a kníže ve svém národě (Melchisedech, Jetro). V Egyptě měli Izraelští pro služby Boží kněze zvláštní. Na poušti si Bůh vyvolil ke službě ve svatostánku a v pozdějším chrámě z dvanácti kmenů izraelských syny kmene Levi, k úřadu pak kněžskému z téhož kmene Arona a jeho mužské potomky.

Prvním veleknězem izraelským stal se bratr Mojžíšův Aron. Při svěcení stánku Božího jej oblekl Mojžíš v posvátná roucha, hlavu pomazal mu svatým olejem a ruce obětí krví. Touže krví pomazal ruce synům Aronovým a vysvětil je tím na kněze. Aron a noví kněží přistoupili poté k oltářům, modlili se za lid a ponejprv obětovali Hospodinu. Potom zvedl Aron ruce a dal lidu první velekněžské požehnání. Při službě Boží nosíval zlatou čelenku s nápisem: „*Zasvěcený Hospodinu.*“

Ostatní muže kmene Levi vysvětil Mojžíš na nižší služebníky svatyně. Říkalo se jim levité. Ti stáli na strážích u svatého stánku a později u chrámu, otvírali a zavírali brány, chystali obětí chléb a víno a provázeli služby Boží zpěvem a hudbou.

Levitě, kněží a velekněz měli nerušeně sloužiti Bohu a vychovávat národ. Proto nebyli povinni službou vojenskou, neplatili daní a měli zaručenu dostatečnou výživu. Na ten účel poručil Bůh: „Desátý díl půdy, obilí, ovoce a dobytka jest mi zasvěcen, náleží mně. Ty desátky všechny věnují synům Levi za službu, kterou mi konají.“ Izraelští to každoročně odváděli veleknězi, kněžím a levitům.

* * *

KNEZ ZÁSTUPCE PÁNĚ. Věčným veleknězem Nového Zákona jest jednorozený Syn Boží Ježíš Kristus. (Žid. 7, 26. 27.) V církvi katolické ho zastupují jako prostředníci mezi Bohem a lidmi kněží svátostně svěcení. Hlasem jejich k nám Kristus mluví, rukou jejich nás posvěcuje, péčí jejich nás vede do nebe.

„Z CELÉ DUŠE BOJ SE HOSPODINA,
ZA POSVÁTNE VŽDY MĚJ KNĚZE JEHO!“ Sir. 7, 31.

34. Kterak Izraelští obětovali.

Lidé od počátku ctili Boha netoliko soukromě, nýbrž i veřejně. Veřejně zejména společnou modlitbou a obětí. Obětovali už praotcové lidstva (synové Adamovi, Noe), i patriarchové národa izraelského (Abraham, Melchisedech). Na rozkaz Boží určil podrobně Mojžíš, co a kterak má ve svatyni obětovat lid izraelský.

* * *

Obětovati směl toliko velekněz anebo kněz. Obětoval buď za veškeren lid anebo za jednotlivé věřící. Po celý rok nebylo jediného dne bez oběti. Ve dny sváteční se konaly oběti slavnostně.

Obětovaly se buď dary rostlinné: přesný i kvašený chléb, víno a kadidlo (*oběti nekrvavé*) — anebo dary živočišné: ho-

vězí a kozí dobytek, ovce a holubi (*oběti krvavé*). Obětní dary nesměly mít žádné vady ani poskvrny.

Oběti krvavé se konaly takto: věřící dopravil k oltáři čistě umyté obětní zvíře a vložil mu ruce na hlavu. Přitom pověděl, na který úmysl obětuje; při oběti smírné vyznal knězi svůj hřích. Věřící pak zvíře zabil a kněz pokropil oltář krví obětní. Zabitě zvíře bylo na oltáři spáleno buď celé, anebo jen tučné části jeho. Z ostatku se uchystala obětní hostina pro kněze a věřící. — Jako každodenní oběť byl obětován zvláště beránek: jeden ráno, když se ukázala jitřenka, druhý odpoledne, než zapadlo slunce. — Při oběti *nekrvavé* položil kněz chléb na stůl ve svatyni, kadidlo spálil tamtéž na malém oltáři a víno rozlil kolem oltáře v nádvoří.

* * *

1. ZPŮSOB OMILOSTNĚNÍ VE STARÉM ZÁKONĚ. Slunce nám svítí, když ráno vyjde, ale už před východem svítí dozadu. Podobně svítil ve Starém Zákoně Kristus Mesiáš těm, kteří v něho věřili, na něho čekali a jeho spasitelské, Hospodinem nabízené ruky se drželi. *Krvavá oběť za hřích* vyvolávala svými dojemnými obřady v duši obětujícího bázeň před uraženou velebností Boží, touhu po smíření a lítost s úmínkem polepšení. Čím upřímněji to vycházelo ze srdce, tím dokonalejší bylo odpuštění. Tak mohl věřící žít i umírat s Pánem Bohem a dostati se po smrti jako svatý do *předpekli*, mnohdy arci přes očístec.

2. K ČEMU BYLY OBĚTI STAROZAKONNÍ. Více než modlitbou a jinými skutky dobrými dávali věřící najevo své zbožné city (úctu, vděčnost, prosbu a lítost) obětováním. Nemohli však tehdy obětovat víc, než pouze dary přírody. Takovými dary nemůže Bůh býti dokonale ani uctěn ani usmířen. A Bůh přece na ty oběti tehdejší hleděl se zalíbením (1. Mojž. 4, 4.) a dopřával za ně své milosti, protože v nich viděl **obraz** dokonale oběti novozákonní. — *Obětmi Starého Zákona byl tedy předobrazem „Beránek Boží“ Ježíš Kristus*. Obětoval se Otci nebeskému za všechny lidi svou smrtí na kříži. Nekrvavým způsobem se obětuje každodenně na oltáři ve mši svaté.

TAK NÁS MILOVAL: S NEBE NA ZEM SSTOUPIL,
SE OBĚTOVAL, ABY NÁS VYKOUPIIL.

35. Proč byli Izraelští na poušti 40 let.

Téměř celý rok pobýli Izraelští u hory Sinaj. Od Sinaje táhli pustinami faranskými na sever k zemi Kanaan. Začátkem léta se položili táborem blízko města Kadeš nedaleko hranic. Tamodtud minili přejít do země zaslíbené.

* * *

Na rozkaz Hospodinův vybral Mojžíš dvanácte předních mužů z národa a řekl jim: „Jděte prozkoumat zemi Kanaan,

co tam roste, jak jest úrodná a jaký lid tam sídlí!“ I odešli a dostali se až k Hebronu. Tam v okolí natrhali fíkův a jablek granátových. Uřezali též ratolest s velikým hroznem a dva muži ji vzali s sebou na žerdi.

Za čtyřicet dní se vyzvědači k večeru vrátili. Ukázali všemu lidu vzácné ovoce a vyprávěli: „Země ta jest úrodná velice, ale kolem měst jsou mohutné hradby. Lidu je v zemi mnohem více nežli nás a jsou vysoké postavy. Viděli jsme tam i obry; proti těm jsme si připadali jako polní kobylinky.“

Po té zprávě lid pozbyl odvahy táhnouti do země. Po celou noc nařikali a křičeli: „Proč nás vede Hospodin do takové země! Tam nás pobijí mečem, a ženy naše s dětmi budou za otroky. Raději umřeme na poušti, anebo si zvolíme vůdce a vrátíme se do Egypta.“ — *Josue a Kaleb*, také vyzvědači, snažili se lid uspokojiti: „Nebojte se a nereptejte! Hospodin bude s námi a zemi nám vydá.“ Mluvili však nadarmo. Lid se bouřil čím dále víc a chtěl je ukamenovat.

Tehdy rozplanul se hrozivě Boží oblak nad velesvatyní. A Hospodin pravil Mojžíšovi: „Zlý tento lid viděl zázraky moje na poušti, a přece mi nedůvěřuje, tupí mne a reptá proti mně. Pověz jim tedy: Jak jste si žádali, tak vám učiním. Všichni pomřete na poušti. Nikdo z vás mimo Josue a Kaleb neuvidí země zaslíbené. Teprv děti vaše tam uvedu, až uplyne čtyřicet let od východu z Egypta.“ Tak promluvil Hospodin; deset pak vyzvědačů, kteří lid vyprávěním popudili k reptání, ootrestal náhlou smrtí.

* * *

ZA TREST NA POUŠTI. Na rozkaz Boží se Izraelští vrátili od hranic země zaslíbené do pustin faranských. Tam žili téměř 38 let. Domů neměli, nýbrž bydleli ve stanech. Podle potřeby se stěhovali s místa na místo. Pásli svoje stáda a kde mohli, obdělávali půdu. Zázračně sesílal jim Hospodin manu.

36. Vzpoura proti kněžstvu Božímu.

Levita Kore záviděl kněžskou důstojnost rodině Aronově. K němu se přidružilo 250 nespokojenců, také většinou z kmene Levi. Ti se srotili proti Aronovi a Mojžíšovi a řekli: „Co se povyšujete nad lid Hospodinův? Mezi námi všemi sídlí Hospodin a všichni jsme mu stejně zasvěceni.“

Když to uslyšel Mojžíš, zarmoutil se velice a promluvil k družině Koreově: „Zítřka ukáže Hospodin sám, koho si vy-

volil a zasvětil ke službě kněžské. Zítřka ráno si každý vezmi kaditelnou s ohněm i kadidlem a přijďte k stánku Božímu!“

Na druhý den ráno se lid shromáždil před ohradou Božího stánku. Kore a jeho stoupenci se postavili před svatyní, vedle nich stanul též Aron. Každý měl v ruce kaditelnou s ohněm. Když do ní vkládali kadidlo, ejhle — rozplanul se nad svatým stánkem oblak Hospodinův, z oblaku vyšlehl blesk a zabíjel Koreu i všechny jeho stoupence. Tři nejhorší z odbojných se v touze chvíli propadli za živa do země.

Potom řekl Hospodin Mojžíšovi: „Každý z dvanácti náčelníků kmenových odevzdá ti svou knížecí hůl. Vezmi hole a napiš na každou jméno náčelníka. Na hůl kmene Levi napiš jméno Aronovo. Všechny pak hole polož do velesvatyně. A zítra všichni uvidí, kdo je vyvolen ke službě kněžské.“

Mojžíš učinil, co přikázal Hospodin. A ejhle — druhého dne shledal, že hůl Aronova se rozzelenala a rozkvetla. I vynesl všechny hole, ukázal je lidu a vrátil náčelníkům. Tak poznali všichni, že Aron se svými syny jediný smí konati službu kněžskou. Rozkvetlou hůl jeho pak uložili na památku v arše úmluvy.

* * *

Také v Novém Zákoně má kněžskou moc jenom ten, kdo je na kněze svátostně vysvěcen. Ani světský úřad, ani náboženská obec nemohou kněžskou moc udělit, protože jí sami nemají. „Nikdo nebere sobě té důstojnosti sám, leč kdo jest povolán od Boha, jako byl Aron.“ (Žid. 5, 4.)

37. Z posledních let na poušti.

(HRÍCH MOJŽÍŠŮV.) — Izraelští přišli opět do krajiny Kadeš. Tam bylo tehda veliké sucho. I vyčítal Mojžíšovi lid: „Proč jsi nás zavedl na toto nešťastné místo! Nelze tu sít, není tu fikův ani hroznův a vody tu není k pití.“ I vešel Mojžíš do velesvatyně, padl tam tváří k zemi a modlil se. Hospodin pak řekl: „Svolej lid, udeř holí do skály, a skála vydá vodu.“

U skály řekl Mojžíš lidu: „Slyšte! Z téhle skály poručil Bůh vyvésti vodu pro vás. Bude to ještě možno, když jste vy takoví nevěrci odbojní?“ Potom udeřil holí dvakrát do skály. A ejhle — vody vyproudilo tolik, že stačila hojně pro veškeren lid i dobytek. — Mojžíšovi pak řekl Hospodin: „Že jsi pochyboval, nevejdeš do země zaslíbené.“

* * *

(MĚDĚNÝ HAD.) — Dlouholeté putování se Izraelským zprotivilo. U hory jménem Hor reptali hněvivě proti Hospodinu i proti Mojžíšovi: „Proč jsi nás vyvedl z Egypta? Máme tu na poušti pomřít? Vody není, chleba není a tahle mana nicotná se nám omrzela.“ Za trest poslal na ně Hospodin jedovaté hady. Jejich uštknutí páliło jak oheň. Tak umíralo mnoho Izraelských.

I přišel lid k Mojžíšovi a prosil zkroušeně: „Zhřešili jsme proti Hospodinu. Modli se k němu, ať nás těch hadů zbaví!“ Mojžíš se modlil za lid, a Hospodin pravil: „Udělej hada z mědi a upevni jej na kůl. Kdo z uštknutých naň pohlédne, zůstane živ.“ Mojžíš tak učinil. I ozdravěl každý uštknutý, jenž pohlédl s vírou kajicně na měděného hada.

* * *

(MOJŽÍŠ UMŘEL.) — Po čtyřicetiletém pobytu na poušti přitáhli Izraelští na pomezí země Kanaan k hoře Nebo. Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vystup na horu! S hory uvidíš zemi, kterou dám synům izraelským. A potom na hoře umřeš.“ Mojžíš svolal lid, promluvil k němu naposled a rozloučil se s milovaným národem. Na rozkaz Boží vložil před lidem ruce na hlavu Josuovi; tím na něho přenesl úřad vůdcovský.

Potom dal Mojžíš všemu lidu poslední požehnání a vystoupil na horu Nebo. S hory ukázal mu Hospodin širokou zemi Kanaan a řekl: „Tohle je země, kterou jsem slíbil Abrahamovi a jeho potomkům; ty však do ní nevejdeš.“ I umřel tam na hoře Mojžíš, služebník Boží. Bylo mu stodvacet let. Celý národ jej oplakával po třicet dní. O hrobu jeho nikdo nic nezvěděl.

* * *

1. MOJŽÍŠ POCHYBOVAL o milosrdenství Božím k lidu tolikrát už odbojnému. Tím, že to vyslovil veřejně, dal lidu pohoršení. Tak se dopustil hříchu, byť ne těžkého. Za to jej stihl Boží trest, a veliký! — Hora Nebo je 20 km východně od ústí Jordánu do Mrtvého moře. Strmí do výše 806 m a je s ní krásný rozhled po širé krajině od Hebronu až k pohoří Karmelu, ba i k Libanonu.

2. MĚDĚNÝ HAD na dřevě byl předobrazem Krista Vykupitele na kříži. „Jako Mojžíš povýšil na poušti hada, tak musí býti povýšen i Syn člověka, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ (Jan 3, 14. 15. Viz čl. 78.)

3. KNIHY MOJŽÍŠOVY. Co Bůh zjevil prvním lidem a patriarchům, jakož i nejstarší děje lidstva, vyprávěli otcové synům nejdřív ústně. Později to bylo zaznamenáno písmem. To podání ústní a písemné je zapsáno v první knize Mojžíšově. Co se dělo s národem izraelským za doby Mojžíšovy, a co Bůh Mojžíšovi zjevil, je zapsáno v druhé, třetí, čtvrté a páté knize Mojžíšově.

Z DOBY SOUDCŮV A KRÁLŮ.

— 0 —

38. Izraelští vešli do země zaslíbené.

(Asi roku 1410 před narozením Páně.)

JOSUE VŮDCEM. Po smrti Mojžíšově řekl Hospodin Josuovi: „Můj služebník Mojžíš je mrtev. Vůdcem lidu budeš ty. Vstaň tedy a převed' jej přes Jordán do země Kanaan. Bud' statečný a neboj se: jako jsem byl s Mojžíšem, tak budu i s tebou.“

* * *

Od hory Nebo vedl Josue Izraelské k Jordánu, tehdy rozvodněnému. Vpředu šli kněží s archou úmluvy. Když vkročili do řeky, stanuli na kraji. Horní voda se zastavila podál nad archou Boží a stála jako hráz. Voda dolní otekla a lid přecházel vedle archy. Tak přešli všichni suchou nohou. Naposledy kněží s archou. Potom tekla voda Jordánu jako dříve. Izraelští se položili táborem na polích kolem Jericha. Tam slavili Velikou noc a začali jísti z úrody země Kanaan. I přestala mana.

Po svátcích postoupil Josue s lidem blíže k Jerichu pevně hrazenému. Vpředu byli bojovníci, za nimi kněží s archou, vzadu pak ostatní lid. Všichni šli kolem města mlčky, jen kněží troubili na polnice. Tak obcházel na rozkaz Boží jednou denně po šest dní. Sedmého dne obešli město sedmkrát. Když obcházel po sedmé, zavelel Josue, a všecek lid se dal do válečného křiku. A ejhle — sesuly se kamenné hradby, Izraelští vpadli do města a zmocnili se ho.

Sedm let válčil Josue, než dobyl země Kanaan. Vůdcem národa zůstal do smrti. Než umřel, svolal náčelníky lidu do Silo, a před svatým stánkem promluvil k nim naposledy: „Bojte se Hospodina! Opustí-li ho k vůli bohům pohanským, bude vás trestati a vyhladí vás. Volte si dnes, komu chcete sloužit. Já a můj dům sloužiti budeme Hospodinu.“ Lid odpověděl: „Hospodinu, Bohu našemu, budeme sloužit a jeho přikázání zachovávat.“ Potom umřel Josue, služebník Boží, ve věku 110 let.

* * *

1. ZÁZRAČNÉ ŘÍZENÍ BOŽÍ. Obyčejně bývá Jordán v místech proti Jerichu 30 m široký. Při jarním rozvodnění nabývají kalné a dravé proudy jeho dvojnásobné šíře. Je možno, že v den přechodu Izraelských se ucpalo koryto řeky sesutím břehu nebo nánosem. Ze se to stalo právě, když lid měl přecházet, bylo zázračné řízení Boží. Taktéž z Božího zařízení sesuly se hradby města Jericha asi následkem zvětrání kamenného zdiva.

2. ROZDĚLENÍ ZEMĚ. Dobytou zemi rozdělil Josue losem mezi dvanáctero kmenů izraelských. Hlavní kraj připadl potomkům Judovým a nazýval se později *Judsko*. Kmen Levi neměl souvislého kraje, nýbrž dostal přidělem 13 měst kněžských v okolí svatyně a 35 měst levitských porůznu v zemi. — Stánek Boží byl v osadě *Silo*, 30 km severně od Jerusalema, jenž tehda ještě Izraelským nepatřil. — *Josue* = *Ježíš* uvedl národ izraelský přes Jordán do země zaslíbené. Podobně Kristus-Ježíš vede věřící svatým křtem do své církve a do nebe.

3. SLAVNOST STÁNKŮ se světla na památku, že Izraelští bydlívali na poušti pod stany. Připadala na podzim a trvala sedm dní. Izraelští pobývali v ony sváteční dny pod širým nebem v zahradě, na ulici nebo na ploché střeše domů, a to ve stáncích z listnatých větví: „Pod zelenou“. V chrámu pak děkovali Bohu za úrodu vinic a zahrad. — Přípravou na svátky stánků byl *Den smíření*. Všichni dospělí byli povinni až do západu slunce se přísně postit. Postem, modlitbou a vyznáním hříchů při smírné oběti činili pokání. Všichni opravdu kající měli pak hříchy odpuštěny. V ten jediný den vcházel velekněz do velesvatyně, okouřil kadidlem archu a pokropil ji obětí krví. Tělesná práce byla toho dne pod trestem smrti zapověděna.

39. Země zaslíbená.

Jmenovala se původně *Kanaan*, což mohlo znamenat nizozemí. Hospodin ji slíbil potomkům Abrahamovým. (Viz čl. 7. 17. a 24.) Když ti do ní z Egypta vešli, sídlily tam různé kmeny pohanské; jmenovitě na jihu poblíž moře kmen *Filišťanů*. Podle nich dostala země později jméno *Palestina*.

HRANICE A ROZLOHA. Od západu sousedí Palestina s mořem Středozemním. Na severu se prostírá k pohoří zvanému *Libanon a Hermon*. Nejvyšší vrcholy jejich, skoro 3000 m nad mořem, jsou i v létě zasněženy. — Na úpatí Libanonu prýští hlavní řeka země, *Jordán*. Protéká jezerem Genezaretským; odtud pak teče údolím 100 km dlouhým a vlévá se do *Mrtvého moře*. — Od jižního konce toho moře až k moři Středozemnímu hraničí Kanaan s *pouští*; tou se chodívalo do Arabie a do Egypta.

Část země na pravém břehu Jordánu (Předjordání) jest asi 200 km dlouhá, na jižní hranici asi 120 km, na severní pak asi 40 km široká. Má tedy kolem 15.000 km² rozlohy. V Zajordaní, na levém břehu řeky, se Izraelští usadili v rozloze asi 12.000 km². Měla tedy Palestina celkem něco přes 27.000 km². — O Mrtvém moři viz čl. 10. O jezeru Genezaretském čl. 82.

HORSTVO A PODNEBÍ. Palestina je země povětšinou hornatá. Památné jsou zvláště hory *Nebo*, *Olivová*, *Garizim*, *Tábor* — a pohoří *Judské*, *Gelboe* a *Karmel*. Hlavní pásmo hor-

Pohoří Hermonské. (Pohled s jezera Genezaretského.)

ské se táhne středem Předjordání od severu k jihu. Bylo za stara větším dílem lesnaté a dostupuje v Jerusalemě výše 790 m nad mořem. Zato však údolí jordánské leží průměrně 200 m pod hladinou moře Středozemního. Proto je podnebí Palestiny různé v přímoří, na horách a při Jordáně. Celkem je však lahodně teplé a zdravé.

ROČNÍ POČASÍ je v Palestině vlastně jen dvoje: po devět měsíců léto a po tři měsíce deštivá zima. Prší od polovice října: v tu dobu se oře a seje. V prosinci a lednu přicházejí bouřlivé lijavce; ve vyšších polohách, zejména v Nazaretě, Jerusalemě a Betlemě, bývá citelně chladno, ano časem i sníh tam padá, leč ostává ležeti jen několik hodin. Ale už v lednu se odívají pastvy čerstvou zelení a počátkem února rozkvétají stromy. V květnu začínají žně, v červnu pak dozrává první ovoce. Po celé léto — asi 270 dní neprší vůbec, potoky vysychají, a jen hojná rosa noční zavlažuje pravidelně půdu horkem vyprahlou.

PLODINY A OBYVATELÉ. Za starodávna slynila Palestina jako „výborná země potoků, vod a pramenů, země pšenice, ječmene a vinic, země fíků, oliv a granátových jablek“. (5. Mojž. 8, 7. 8.) Mimo veškeré ovoce našich zahrad zrají tam i datle, mandle, oranže, citrony a svatojanský chléb. Z plodin polních zejména též rýže, melouny, hrách a čočka. V nižších polohách rostly oleandry, palmy, vinná réva a vzácné keře

myrhové, kadidlové a balzámové. Hojně a po celý rok bylo květů pro včely a pastvy pro hovězí dobytek, ovce a kozy. Právem se tudíž o zemi říkalo, že „oplývá mlékem a medem“, a to včelím i ovocným. (2. Mojž. 3, 8.) Zpod země se dobývala ruda železná i měděná.

Úrody zemské bylo tolik, že stačila bohatě pro domácí usedlé. Početně se rozmohl národ izraelský nejvíce za časů krále Davida i Salomouna. Živil se hlavně orbou a chovem dobytka, částečně obchodem a řemesly, v přímoří a u jezera Genezaretského rybolovem.

40. Soudce Gedeon.

SOUDCOVÉ. Staří pamětníci divů Božích na poušti znenáhla vymírali. Potomci jejich zapomínali čím dále více na Hospodina a činili zlé před očima jeho. Řízením Božím upadali za trest do moci nepřátel. Když pak činili pokání, povolával jim Bůh udatné vůdce a osvoboditele. Říkalo se jim „soudcové“.

V té hodnosti proslul zejména *Gedeon*, původně malý hospodář v osadě Ofra, 15 km jihovýchodně od Sichemu. Za jeho dob pustošili zemi Madianští, kočovný národ jižně od Mrtvého moře. Vpadali rok co rok v létě se svými stády přes Jordán, spásli osení, pobrali zásoby a zničili ostatek. Po sedm let sužovali tak Izraelské. Ti před nimi utíkali do hor a skrývali se v jeskyních. Když bylo nejhůře, volali zkroušeně o pomoc k Hospodinu. A Hospodin pomohl.

* * *

Anděl Páně se ukázal Gedeonovi a řekl mu: „Pán s tebou, statný hrdino! Půjdeš a vysvobodíš Izraele z moci Madianských.“ Gedeon poslechl. Duchem Božím nadšen, rozeslal posly po kraji a svolal do zbraně muže izraelské. Přirazilo jich k němu na tisíce do hor Gelboe.

Ale Hospodin řekl Gedeonovi: „Příliš mnoho lidu je s tebou. Nechci, aby se chlubil Izrael: Svou silou jsem se vysvobodil. Provolej: Kdo je bázlivý, ať se vrátí domů!“ Tak zbylo vojska deset tisíc mužů. A opět řekl Hospodin: „Ještě mnoho je lidu. Zaveď je k vodě. Kterí si lehnou a pítí budou přímo z pramene, ty sobě vyber! S těmi vás osvobodím.“ Tak si vybral Gedeon tři sta mužů.¹

Vybrané rozdělil Gedeon na tři setniny. Každému z mužů dal polnici a prázdný džbán s pochodní. A řekl jim: „Co já učiním, učiňte i vy!“ O půlnoci se přiloudili všichni potichu k ležení nepřátel a obstoupili je ze tří stran. Gedeon

1) Ostatní nabírali vodu dlaní, byli tedy pohodlní a proto méně schopní k odvážnému podniknutí.

vešel do ležení, zatroubil náhle a rozbil džbán, zdvihl hořící pochodeň a zavolal: „Hospodinu a Gedeonovi!“ Totéž učinili po něm muži jeho.

I nastal v ležení Madianských poplach a zmatek převeliký. S křikem a nářkem utíkali a vraždili se navzájem. Jiné pobíjeli Izraelští. Padlo tehda nepřátel mnoho tisíc a jen hrstka se jich zachránilo. Izraelští pak měli pokoj na dlouhé časy.

* * *

SOUDECE SAMSON. Hned jako dítě byl od rodičů zasvěcen Hospodinu, nepil vína a nic opojného a vyrostl v muže s obrovskou silou. Kdysi cestou se na něho rozběhl mladý lev, zuřivě řvoucí. Samson rozsápal zvíře pouhýma rukama na kusy. Sám bez vojska přepadával nepřátelské Filišťany, ničil jim úrodu na poli a pobíjel je. I přišli, aby ho zajali. Izraelští se báli Filišťanův a vydali jim Samsona svázaného novými provazy. On však roztrhal pouta jako nitky, zdvihl se země čelist osličí a usmrtil mnoho Filišťanů.

Podivnou silou vládl, dokud neměl vlasy ostříhány. To tajemství na něm vyloudila žena *Dalila*, ustrihla mu ve spánku kadeře a zradila ho za peníze Filišťanům. Ti mu vyloupali oči, spoutali ho řetězy a zavřeli v městě Gaze do žaláře. Po čase bylo vznešené panstvo filišťanské pohromadě k slavnosti modly Dagona. Po hostině si dali přivést slepého vězně, aby se bavili pohledem na něho. Samson pak se postavil mezi dvěma sloupy, na kterých spočívala klenba budovy, a pomodlil se: „Hospodine, vrať mi sílu ještě naposledy!“ Potom se opřel a pohnul oběma sloupy, takže spadl celý dům a zasypal shromážděné. Také Samson zahynul v ssutinách. *Soudcem v Izraeli byl 20 let.*

41. Heli a Samuel.

(SAMUEL ZASVĚCEN HOSPODINU.) — Předposledním soudcem v Izraeli byl Heli, velekněz. Bydlel v Silo u svatého stánku. Za jeho času žil v Rámě levita, jménem Elkana. Jeho manželka Anna neměla děti a velmi se proto rmoutila. Jednou připutovala s mužem do Silo, modlila se u svatého stánku a s pláčem učinila slib: „Hospodine, rozpomeň se na mne milostivě. Dáš-li mi syna, zasvětím jej tobě, aby ti sloužil po celý život.“ Hospodin ji vyslyšel a daroval jí syna. Nazvala ho Samuel, to jest „Bůh vyslyšel“. Ještě byl malý, a již utkala mu roucho bohoslužebné a přivedla jej Hospodinu do Silo. Tam rostl a vzdělával se chlapec pod dohledem velekněze. Sloužil bedlivě u svatého stánku a líbil se den ze dne více jak Bohu, tak lidem.

(SYNOVÉ HELIOVI - KNĚŽÍ NEHODNÍ.) — Heli měl dva syny. Byli to kněží nehodní, kteří nedbali na Hospodina. Vymáhali od lidu nespravedlivé dávky, brali si obětní maso svato-

krádežně a dopouštěli se smilstva. Nad tím se věřící pohoršovali a přestávali chodit na služby Boží. Staříčský Heli o tom o všem slyšel, domlouval synům v dobrotě, ale netrestal jich. Na rozkaz Boží přišel k němu prorok a pohrozil mu, že oba jeho synové zahynou v jeden den, a též na něho že čeká trest Hospodinův. Ale mluvil nadarmo.

(HOSPODIN MLUVI K SAMUELOVI.) — Jednou v noci spal mladý Samuel v předsíni svatého stánku. K ránu slyšel volati: „Samueli!“ Chlapec ihned vstal, běžel k veleknězi a hlásil se: „Tu jsem.“ Heli řekl: „Já jsem tě nevolal. Jdi a spi!“ Samuel si ulehl a spal. A slyšel totéž volání znovu, Heli však opět o ničem nevěděl. I řekl Samuelovi: „Jdi a spi! Uslyšíš-li ještě volat — ozvi se a řekni: „*Mluv, Hospodine, služebník tvůj poslouchá.*““ Samuel opět ulehl. A Hospodin ho zavolal po třetí a promluvil: „Eihle, přichází den, a stane se, čím pohrozil jsem Heliovi. Věděl, jak hanebně se chovají jeho synové, a netrestal jich.“ Ráno pověděl to Samuel veleknězi. Ten však zůstal slabým otcem jako dříve.

(HOSPODIN TRESTÁ SYNY I OTCE.) — Po čase vpadli Filištané do země. Izraelští vytáhli proti nim. Aby si zajistili pomoc Boží, poslali Izraelští pro archu úmluvy. I přišli s ní oba synové Heliovi. Ale místo pomoci přinesli s sebou záhubu. Izraelští byli na hlavu poraženi, mnoho tisíc bylo jich pobito, archa Boží padla v moc nepřítele a synové Heliovi oba zahynuli. Když o tom uslyšel Heli, padl naznak, zlomil si vaz a na místě zemřel.

„KDO ŠETRÍ METLY, NENÁVIDÍ SYNA SVÉHO,
ALE KDO JEJ MILUJE, TRESTÁ HO VCAS.“ Přisl. 13, 24.

* * *

1. ARCHA BOŽÍ A MODLA. Archu Boží zavezli Filištané do chrámu své modly Dagona v Azotě (na pobřeží Středozemního moře, jihozápadně od Jerusalema). A ejhle — druhý den ráno ležel Dagon rozbitý před archou. A lid filištinský začal hynouti morem, úrodu pak hubily myši. I poslali Filištané archu Boží nazpět. — *Sílo*, 28 km severně od Jerusalema.

2. SAMUEL SOUDCEM V IZRAELI. Při smrti Heliově bylo mu asi 20 let. Samuel řekl lidu: „Vyhodte cizí bohy a celým srdcem se obraťte k Hospodinu; potom vás vytrhne z moci Filišťanů.“ Synové izraelští se postili celý den a vyznali: „Zhřešili jsme Hospodinu.“ Potom vytáhli do boje, pokořili Filišťany a měli od nich pokoj na mnoho let. — Samuel sídlil v rodné obci své *Rámě*. Byla to ves na horách Efraimských, 9 km severozápadně od Jerusalema. S Hospodinem mluvil Samuel jako prorok.

42. Saul, první král izraelský.

(Roku 1051—1011 před narozením Páně.)

Když Samuel zestaral, přišli k němu náčelníci izraelští a řekli: „Ustanov nám krále, ať je naším soudcem a vojevůdcem!“ Samuelovi se ta věc nelíbila. I radil se v modlitbě s Hospodinem. A Hospodin mu řekl: „Učiň jim po vůli. Pošlu ti muže, a toho posvětiš za krále.“

Brzy potom potkal Samuel muže jménem Saula. Byl mladý, statné postavy a vyšší o hlavu než druzí. Z vnuknutí Božího poznal v něm prorok budoucího krále. Pozval ho k sobě a rozmlouval s ním do noci. Ráno mu řekl: „Vstaň, doprovodím tě.“ Za městem vyňal nádobku s olejem, ten vylil Saulovi na hlavu, políbil ho a řekl: „Ejhle — Hospodin tě posvětil za krále nad lidem svým.“ Poté svolal prorok lid, představil Saula a řekl: „Pohleďte, tohoto vyvolil pro vás Hospodin.“ I zvolali všichni: „Ať žije král!“

Saul se ujal vlády a bojoval několik let vítězně proti nepřátelům Izraelských. Sídlil v městě Gibe¹. Tam jemu vzkázal Hospodin po Samuelovi: „Rozpomenul jsem se, co zlého učinili Izraelským Amalečané². Jdi tedy a potrestej je! Ale z majetku jejich se neopovaž něco si ponechat.“ Saul vytáhl s vojskem a porazil Amalečany. Co bylo bez ceny, kázal zničit, ale nejlepší kusy dobytka vybral a vzal s sebou. Tak se vracel domů. Samuel mu přišel naproti a slyšel zajatý dobytek bučet a mečet. I řekl králi: „Proč jsi neposlechl Hospodina?“ Král odpověděl: „Lid ušetřil nejlepších kusů, aby je obětoval Bohu.“ I řekl prorok: „*Lepší než oběť je poslušnost.* Ze jsi zavrhl přikázání Hospodinovo, zavrhl Hospodin i tebe a za krále si zvolí jiného.“

43. David posvěcen za krále.

JESE, OTEC DAVIDUV. Za doby soudců se přistěhovala do Betlema z ciziny mladistvá vdova, jménem Rut. Přišla tam se svou tchyní Noemi, rodem z Betlema. Měla ji srdečně ráda a chtěla jí sloužit do smrti. V Betlemě se právě žaly ječmeny. Aby zjedнала obživu sobě i tchyni, šla Rut na pole sbírat klasy. Řízením Božím sbírala na

¹) Severně od Jerusalema. — ²) Kočovní národ na jižním pomezí Palestiny.

poli, které patřilo Boozovi; byl to příbuzný jejího nebožtíka manžela, muž velmi bohatý, dobročinný a bohobojný. Ten pojal hodnou Rut za manželku a stal se praotcem Jesea, otce Davidova.

* * *

Samuel těžko nesl, že Bůh krále Saula zavrhl. I řekl mu Hospodin: „Vezmi olej a jdi do Betlema k Jeseovi. Jednoho ze synů jeho jsem si zvolil za krále.“ Samuel šel. V Betlemě obětoval Hospodinu, k obětní hostině pak pozval Jesea i jeho syny.

Synů Jeseových se dostavilo šest. Na každého z nich se prorok díval pozorně, a někteří se mu na první pohled líbili. Ale vyvolen od Hospodina nebyl nikdo z nich. *Člověk vidí zevnějšek, Bůh se dívá k srdci.* I řekl Samuel k Jeseovi: „Jsou to všichni synové tvoji?“ Jese odpověděl: „Chybí tu ještě nejmladší syn David; pase ovce.“ Samuel řekl: „Pošli pro něho.“ David přišel. Byl pěkně urostlý a sličné tváře. A Samuel slyšel Boží hlas: „Ejhle — toho posvětiš!“ Prorok vyňal olej a posvětil Davida prostřed bratrů jeho. Od té chvíle byl s Davidem duch Boží.

Saul pozbyl ducha Božího. Býval zádumčivý, mrzutý a velmi popudlivý. I poradili mu dvořané: „Betleman Jese má syna, ten umí pěkně vyprávět, zpívat i na harfu hrát. Ať přijde a hraje před tebou, a bude ti lehčeji.“ Poslal tedy Saul pro Davida. Ten přišel a zalíbil se králi, stal se jeho zbrojnošem a hrával mu na harfu. Že je posvěcen za krále, zůstalo Saulovi tajno.

* * *

Samuel byl toho času stařeček asi devadesátiletý. Davidovi bylo tehdy kolem dvaceti let. Kralovati počal až po smrti Saulově. (Čl. 46.)

44. David porazil obra Goliáše.

OBR GOLIÁŠ. Do země vpadli Filišané. Izraelští s králem Saulem vytáhli proti nim. K bitvě mělo dojít v údolí Dubovém, severně od Azota. Uđolím teče potok, jenž se vlévá do Středozemního moře; rostou tam dosud duby, zvané terebinty. Na jedné straně tábořili Izraelští, na protější Filišané. Ve vojsku Filišanů byl obr přes dva metry vysoký a velmi silný; jmenoval se Goliáš. Měl brnění měděné a nadmíru těžké. V jedné ruce nosil štít také měděný a v druhé mohutné kopy. Tak vystoupil před ležení a volal na Izraelské: „Vyberte ze sebe muže, ať přijde a se mnou se potýká. Porazí-li on mne, budeme poddáni my vám. Porazím-li já jeho, budete vy poddáni nám.“ Tak vycházel den co den ráno i večer a posmíval se Izraelským. Z těch si nikdo na obra netroufal.

David pobýval časem v Betlemě. Tamodtud přišel k vojsku královskému. Před ležením stál právě obr Goliáš a posmíval se Izraelským. I řekl David: „Co se ten pohan opovažuje posmívati vojsku Božímu! Já půjdu a budu s ním bojovat.“

Když o tom slyšel Saul, předvolal si Davida a řekl mu: „Ty s ním bojovat nemůžeš. On je starý bojovník a ty proti němu chlapeček.“ David odpověděl: „Když jsem pásal ovce, přišel kolikrát lev anebo medvěd a sebral mi berana ze stáda. A já za ním, abych mu loupež vydřel z tlamy. A když se dravec sápal na mne, chytil jsem ho pod krk a uškrtil. Tak půjdu i na toho Filišťana, a přestane se nám posmívati. Bůh mi pomáhal proti dravcům, on mi pomůže i proti němu.“ Saul řekl: „Jdi tedy, a buď s tebou Hospodin!“

Saul dal Davidovi své brnění a přepásal ho svým mečem. Ale David nebyl tomu zvyklý a neuměl v brnění chodit. Proto složil brnění a vzal si do ruky jen hůl a prak. Z potoka si vybral pět hladkých kamenů a vložil je do mošny. Tak šel na obra. Též obr sestupoval dolů a volal pohrdavě: „Ty jdeš na mne s holí jako na psa? Pojď jenom blíž, a dám tě na pospas ptákům nebeským a zvířatům zemským.“ David odpověděl: „Ty jdeš na mne s mečem a štítem, já jdu na tebe ve jménu Páně. On tě vydá dnes do mých rukou, a poznáte, že Bůh je s námi.“

Zatím postupoval obr zvolna proti Davidovi. Ten rychle vyňal z mošny kámen a vložil jej do praku. A rozběhl se, zatočil prakem a hodil kamenem po Goliášovi. Zasáhl jej do čela, a Goliáš padl tváří na zem. I přiběhl David, vytasil obrovi meč a sťal mu hlavu. Filišťané se dali na útěk, Izraelští s křikem za nimi a mnoho jich pobili a tábor vyplnili. — Když se vraceli z boje domů, vyšly jim ženy radostně v průvodu naproti. Hrály a propěvovaly: „Porazil král Saul tisíc, ale David deset tisíc.“

45. Davidův přítel a nepřítel.

SAUL CHCE DAVIDA ZABITI. David, vítěz nad obrem Goliášem, podnikal od té doby menší výpravy proti Filišťanům a vracel se vždy se zdarem. Tím se proslavil v celé zemi a zjednal si oblibu všeho národa. To mu Saul záviděl. Také se domníval, že David chce býti králem. Proto chtěl ho připravit o život. Nejednou po něm hodil kopím, když mu hrál na harfu. David však po každé hbitě uhnul.

„Studně Davidova“ u Betlema. (Zajímavý příběh o ní v 2. Král. 23, 13—17.)

• • •

Věrným přítelem byl Davidovi Saulův syn Jonatan. Varoval Davida, kdykoli mu hrozilo nebezpečí od Saula. A když Saul chtěl Davida sprovodit úkladně se světa, řekl Jonatan otci svému: „Čím se provinil David proti tobě? Svůj život nasadil dobrovolně a zabil Filišťana. Tak nám umožnil slavné vítězství. A ty ho chceš zabít?“ Dojat odpověděl král: „Jak je Bůh nade mnou, nezabíji ho.“ — Brzy poté však bylo se Davidovi přece chystati před Saulem na útěk. Oba mladí přátelé sešli se tajně v poli za městem. Tam se loučili jakoby navždy. Políbili se vespolek a plakali. A Jonatan řekl: „Jdi v pokoj; a co jsme přísahali, při tom zůstane.“

Ode dvora královského odešel David do hor Judských. Avšak i tam pronásledoval ho Saul. S třemi tisíci mužů hledal ho v pustině u Engadi. Cestou zašel na chvíli sám jediný do jeskyně, a v té se právě skrýval David s několika muži svými. Ti řekli Davidovi: „Ejhle — dnes ti vydal Hospodin tvého nepřitele.“ Ale David odpověděl: „Bůh mne opatruj, abych sáhl na Posvěceného Páně!“ A nechal ho. Jen se potichu přiloudil k Saulovi a uřezal mu kousek pláště.

Saul vyšel potom z jeskyně a ubíral se dále. Po chvíli vystoupil i David a zavolal: „Pane můj!“ Saul se ohlédl. David se mu zdaleka poklonil až k zemi a pravil: „Ty mně ukládáš neprávem o život, a já jsem před chvílí měl tvůj život v ruce, a neublížil jsem ti; ejhle — kus pláště tvého!“ Saul zaslzel a řekl: „Jak jsi ty nade mne ušlechtilý! Za zlé odplačíš mi dobrým. Bůh ti odměň, co jsi mi dnes učinil.“ Potom se Saul vrátil domů, David však zůstal na poušti.

„PŘÍTEL VERNÝ JE ZÁSTITA MOCNĚ,
KDO JEJ NALEZNE, NALEZL POKLAD.“

„NEDEJ SE PREMOCI ZLU,

NÝBRŽ PREMAHEJ ZLO DOBREM!“ Sir. 6, 14. — Řim. 12, 21.

* * *

1. DAVID NA POUŠTI. Engadi byla půvabná oasa na západním břehu Mrtvého moře. Její pusté skalnaté okolí je plno jeskyní. — Stejně ušlechtilé jak u Engadi, zachoval se David k Saulovi na poušti Zif v těchže končinách. (1. Král. 26.) — V horách Judských se skrýval David před úklady krále Saula po sedm let. Měl při sobě na 400 mužů, s nimiž bojoval proti Filišťanům. Za té doby umřel prorok Samuel ve věku 95 let. I sešel se veškerý národ a s pláčem pochovali ho v Rámě.

2. SMRT SAULOVA. Brzy po smrti Samuelově vypukla zase válka s Filišťany. V pohoří Gelboe došlo k rozhodné bitvě a Izraelští byli poraženi. Padl i Jonatan s dvěma bratry svými. Také Saul byl těžce poraněn; už se měl dostat živý do rukou Filišťanů. I zoufal si. Nalehl na vlastní meč a probodl se. David želel srdečně smrti Saulovy a Jonatanovy. Oběma na památku složil dojemný žalozpěv. (2. Král. 1, 18—27.)

3. DUCH SAMUELŮV. Před bitvou na horách Gelboe viděl Saul přesilu nepřátel a zmalomyslněl. I chtěl vyzvědět, co má učinit. Zašel tedy v noci přestrojen z ležení do Endoru k podvodné věštkyni. O té se vykládalo, že umí vyvolávat duchy zemřelých. Saul žádal, aby mu vyvolala ducha Samuelova. Duch Samuelův se z dopuštění Božího ukázal skutečně a předpověděl králi porážku i smrt. (1. Král. 28, 4—29.)

46. David králem.

(Roku 1011—972 před Kristem.)

(JERUSALEM SÍDLEM KRÁLOVSKÝM.) — Po smrti Saulově se vrátil David do své otčiny a byl posvěcen na krále slavnostně. Bylo mu tehda třicet let. Sídli v Hebroně. Pevnost Jerusalema patřila do těch časů ještě pohanským domorodcům.

I dobyl král David Jerusalema a vystavěl si tam vzácný palác ze dřeva cedrového. Archa úmluvy byla v městě Gibeá. Král vystavěl pro ni na hoře Sionu nádherný stan a dal do něho přenést archu ve slavném průvodu.

(DAVIDOVA PÉČE O SLUŽBY BOŽÍ.) — Služby Boží zvelebil zejména tím, že vybral z levitů 4000 zpěváků. Ti hrávali při svatém stánku na hudební nástroje a zpívali posvátné písně, zvané žalmy. Také chrám chtěl vystavět. Řekl proroku Natanovi: „Pohleď, já bydlím v domě cedrovém, archa Boží pak je v stanu koženém. Vystavím Hospodinovi dům.“ Ale Hospodin mu vzkázal ústy proroka: „Mnoho krve jsi prolil, domu mi stavěti nesmíš. Syn tvůj mi dům vystaví, protože bude knížetem pokoje.“

(HRÍCHY A POKANÍ KRÁLE DAVIDA.) — Bohužel nezůstal David bezúhonným. Stalo se, že jednou zahlédl ženu svého důstojníka, jménem Uriáše, a svedl ji ke hříchu. Potom napsal do pole vrchnímu vojevůdci: „Postav Uriáše v boji do první řady, ať padne!“ Tak Uriáš zahynul. Hospodinu se nelíbilo, co David učinil, i poslal k němu proroka Natana. Ten vytkl Davidovi oba zločiny a promluvil mu do duše. David uznal: „Zhřešil jsem Hospodinu“, a modlil se zkroušeně:

„SMILUJ SE NADE MNOU, HOSPODINE,
PODLE VELIKÉHO MILOSRDENSTVÍ SVEHO.
ÚPLNĚ OMYJ MĚ OD MĚ NEPRAVOSTI
A OD HRÍCHU MÉHO OČISTI MNE.
SRDCE ČISTĚ STVOR TY VE MNĚ, BOŽE,
A DUCHA PRAVÉHO OBNOV V NITRU MĚM!“ Ze žalmu 50.

* * *

1. KNIHA ŽALMŮ v Písmě svatém obsahuje 150 modliteb a duchovních písní. Složil je většinou král David, „žalmista Páně“. Už ve Starém Zákoně se zpívaly nebo říkaly žalmy při službách Božích. — I Kristus Pán se několikrát o nich zmínil (Mat. 13, 35. — 27, 35. — Luk. 24, 44.), oslavil jejich zpěvem poslední večeři a větou ze žalmu se modlil na kříži. (Mat. 26, 30. — 27, 46.) — Podobně lze slovy žalmů velmi vhodně Boha slavit a mu děkovat, jej prosit aneb odprosit. Proto se užívá žalmů od první doby křesťanské jak při soukromé pobožnosti, tak i při veřejné bohoslužbě. „Žalmy pějte Pánu svatí jeho, oslavujte svaté jméno jeho!“ (Žalm 29, 5.)

2. MESIÁŠ, „SYN DAVIDŮV“. Osvícen Duchem svatým předpověděl král David v žalmech mnoho o budoucím Vykupiteli. Jmenovitě, že Vykupitelem bude Syn Boží. (Viz čl. 170.) Zároveň dostal David při-

slibení Boží, že Mesiáš bude jakožto člověk pocházeti z jeho rodu, že bude tedy *potomkem* neboli synem Davidovým, a že bude kralovati věčně. (2. Král. 7, 12—16.) — Z rodu krále Davida, syna Jeseova, byla Rodička Boží, Panna Maria.

SPANILÁ TO LILIE VZROSTLA Z RODU JESE,
NA SVĚM KMENI POUPÁTKO DIVNĚ KRÁSY NESE.

47. Nezdárný Absolon.

Absolon, syn Davidův, byl muž velmi sličný, ale srdce měl zkažené. Chtěl otce svého připravit o trůn a sám panovati. Býval zrůna před soudní branou a dával se do řeči s těmi, kdo šli ke králi. Říkával zchytrale: „Odkud jsi? Co tě sem vede?“ A potom úlisně hovořil: „Je viděti, že jsi v právu. Škoda jen, že se tě nemá kdo zastati. Kdybych já byl v zemi soudcem, stalo by se po právu každému.“ Tak Absolon popuzoval lid proti otci a získával pro sebe.

Když měl takto přívrženců dosti, odešel s dvěma sty mužů do Hebronu. Tam se dal prohlásit a posvětit za krále. Ozbrojený lid se sbíhal se všech stran a přidával se k Absolonovi. I přišel posel k Davidovi a hlásil: „Všechn Izrael jde za Absolonem. Táhnou k Jerusalemu, aby tě zabili.“ Na tu zvěst opustil David rychle město. S několika málo věrnými šel bos a s pláčem přes potok Cedron na horu Olivovou. Tamodtud se ubíral k Jordánu. Za Jordánem sešlo se zbylé vojsko jeho, aby bránilo krále proti Absolonovi.

Než se dali do boje, přikázal David velitelům: „Zachovejte mi syna Absolona!“ V doubravě za Jordánem došlo k boji.¹ Absolon byl poražen a prchal na mezku s bojiště. A jak ujížděl — uvázl za hlavu na dubové větvi. Mezek pod ním odběhl a on tak zůstal viseti mezi nebem a zemí. Když to zvěděl vrchní velitel královský, vzal kopí, běžel a bodl Absolona třikrát do srdce. Vojáci jej potom dorazili. Mrtvé tělo hodili v lese do hluboké jámy a nanесли na ně hromadu kamení.

* * *

„CTI OTCE SVĚHO I MATKU SVOU, ABYS DLOUHO ŽIV BYL
A DOBRĚ TI BYLO NA ZEMI.“ 5. Mojš. 5, 16.

¹) Jistě od potoka jménem Jabok. Dosud jsou tam porůznu obrovské duby.

Tak asi vypadal dub, na kterém skončil Absolon.

48. Moudrý král Šalomoun.

(Roku 972—932 před Kristem.)

Král David umřel po čtyřicetiletém panování ve věku 70 let a byl pochován na Sioně. Před smrtí ustanovil za svého nástupce syna Šalomouna.

• • •

Šalomounovi bylo asi dvacet let, když začal panovati. Začal s Pánem Bohem: obětoval a modlil se před svatým stánkem. V noci potom ukázal se mu Hospodin ve snách a řekl: „Vyžádej si ode mne, co chceš!“ Šalomoun odpověděl: „Hospodine! Ustanovil jsi mne nad lidem četným, a já jsem jinoch nezkušený. Dej mi, prosím, bystrou mysl a moudrost, abych uměl dobře vládnouti lidu tvému.“ To se Hospodinu líbilo, i řekl: „Oč jsi žádal, ti dám, a přidám, i co jsi nežádal, totiž bohatství a slávu. A budeš-li choditi po cestě mých příkázání, prodloužím i dny života tvého.“

Brzy poté přišly ke králi dvě ženy. Obě bydlely v jednom domě a v jednom pokoji. Jedné i druhé se v týž týden narodil chlapeček. Ale jedna z nich své dítě v noci ve spánku

zalehla. I vstala tiše za tmy, podložila mrtvé dítě druhé ženě a její živé si vzala. Ráno se o chlapce začaly hádat. A když se nemohly dohodnout, přišly s dítětem živým ke králi, aby je rozsoudil. Šalomoun dal přinést meč a poručil. „Rozetněte dítě a dejte z něho každé ženě polovici!“ I řekla první žena: „Prosím, nezabíjejte robátka, ať si je ona má, jen když ostane živé.“ Druhá řekla: „Jen děcko zabijte, ať není mé ani její.“ Tak poznal Šalomoun pravou matku a dítě jí přisoudil.

Daleko široko se vykládalo, jak Šalomoun je moudrý. Až ze Sáby v Arabii přijela královna se naň podívat. A když ho slyšela, zvolala plna údivu: „Mnoho jsem o tvé moudrosti zvěděla, a nevěřila jsem. Nyní však vidím, že jsi daleko moudřejší, než se vykládá.“

* * *

Z MOUDROSTI ŠALOMOUNOVY. Pamatuj na svého Tvůrce za dnů mládí svého, prve než přijdou dnové trápení a přiblíží se léta, o nichžto řekneš: Nelíbí se mi. (Kaz. 12, 1.) — Na každém místě má Hospodin oči, které hledí na dobré i na zlé. — Odpověď vlídná krotí hněv, ale řeč tvrdá budí vztek. Mnoho mluvení nebývá bez hříchu, slovo promluvené v pravý čas, - jablko zlaté na stříbrné misce. — Ohavny před Pánem jsou rty lživé, a neujde trestu křivý svědek. — Hospodinu půjčuje, kdo se nad chudým smilovává, a On jemu, co půjčeno, zase vrátí. — Lépe mít maličko, ale spravedlivě, než příjmy veliké, ale nepoctivé. — Spravedlnost národ vyvyšuje ale nepravost lid zubožuje. — Moudrých průpovědí Šalomounových jsou v Písmě svatém dvě knihy. Slovou „*Kniha přísloví*“ a „*Kniha Kazatelova*“.

49. Posvěcení chrámu.

SVATÝ ODKAZ. Už král David koupil místo pro nový chrám — návrší zvané Moria — a dal zhotoviti nárys. Na stavbu skládal zlato a stříbro, měď a železo. Kázal také tesati kámen, jakož i voziti cedry s Libanonu. Než umřel, svolal přední muže národa a promluvil před nimi k Šalomounovi: „Chtěl jsem vystavěti chrám Boží, ale Hospodin ustanovil, že stavěti máš ty. Nuže, synu můj, dej se s pomocí Boží do díla!“ Ostatní pak řekl: „Chystá se dílo veliké, má se stavěti příbytek ne lidem, nýbrž Bohu. Já jsem k tomu připravil, co mi možno bylo. Chcete-li také přispěti, otevřte dnes ruku svou!“ I přisvědčili ochotně a složili s radostí bohaté dary na stavbu domu Božího. — Možná, že bylo návrší Moria onou horou, na které obětoval Abraham Izáka. (Viz pozn. 2. za čl. 11.)

Šalomoun začal stavěti chrám na hoře Moria. Po sedmi letech dokončil stavbu. Bylo to dílo nádherné. Vnitřek chrámu byl rozdělen a zařízen podobně jako svatý stánek na poušti, jenže v rozměrech daleko větších.

Nový chrám se slavně světil na podzim ve svátky stánků. Všecek národ se k tomu sešel do Jerusalema. Ve slavném průvodu nesli kněží archu Boží se Sionu do chrámu. Postavili ji do velesvatyně. V nádvoří stáli zástupové a zpívali radostně žalmy. A ejhle — v chrámě se rozestřel jako mlha oblak Boží.

Před svatyní klekl Šalomoun k oltáři, pozdvihl ruce k nebi a modlil se hlasitě: „Hospodine, Bože náš! Pro tebe nestačí ani nebesa, tím méně tento chrám. A přece jsem jej vystavěl, abys obzvláště tu slýchal modlitby svého lidu. A tvůj oblak svědčí, že chrám přijímáš. Když tedy sem přijdeme prosit v čas neúrody, slyš a vyslyš nás! Když přijdeme v čas války prosit o pomoc, slyš a vyslyš nás! Když přijdeme prosit za odpuštění hříchů, slyš a vyslyš nás!“

Když se Šalomoun domodlil, spadl oheň s nebe a strávil oběti na oltáři. Všichni padli na své tváře a klaněli se Hospodinu. Potom se rozcházeli s radostí. Šalomounovi pak řekl Hospodin ve vidění: „Tvá modlitba je vyslyšena. Přijal a posvětil jsem tento dům za dům oběti a modlitby. Oči mé budou otevřeny, pozorujice toho, kdo se bude modlití na tomto místě.“

Cedrový háj v pohoří libanonském.

1. STAVBA CHRÁMU. (3. Král. 6, 1—36.) S povolením tyrského krále Hirma pracovalo tisíce robotníků izraelských v pohorí Libanonu, kdež káceli i tesali cedry a lámali i hladili kameny k stavbě potřebné. Všechno se pak dováželo po moři do Joppe a tamodtud po souši do Jerusalema. A tam zase tisíce rukou bylo pilně zaměstnáno po sedm let, až se na pahorku Moria zaskvěla nádherná budova s nádvořím, sloupopadím a ostanými přístavbami.

2. CHRÁM ŠALOMOUNŮV byl uměleckým dílem nejbohatšího panovníka své doby. Nejkrásnější část byla *velesvatyně*, 20 loket dlouhá a tolikéž široká i vysoká. Strop i stěny její byly obloženy cedrovým dřevem, vyzdobeny řezbami cherubů, palem i květinových pletenců, a prokládány ryzím zlatem. I podlaha byla ze zlatého plechu. — Také nářadí a bohoslužebné náčiní *svatyně*: svícny, misy a číše byly zlaté, oltář pak a stoly ze vzácného dřeva zhotoveny a zlatem obloženy. — Tak splnil Šalomoun, po čem toužil otec jeho: „*Hospodine, miluji skvostný dům tvůj, místo, na kterém sídlí tvá velebnost.*“ (Zalm 25, 8.)

3. KONEC ŠALOMOUNŮV. Na stará léta opustil Šalomoun cestu Hospodinovu. Zil rozmařile a dával lidu pohoršení, zvláště tím, že k vůli pohanským ženám stavěl chrámy jejich modlám. Někteří svatí Otcové se však domnívají, že skončil kajicně. Umřel ve věku 60 let a byl pochován na Sionu. Trůn po něm nastoupil syn Roboam.

„KDO SE DOMNÍVÁ, ŽE STOJÍ, HLED, ABYS NEPADL.“

„KDO VYTRVÁ AŽ DO KONCE, TEN SPASEN BUDE.“

1. Kor. 19, 12. — Mat. 10, 22.

50. Prorok Eliáš.

ROZDVOJENÍ ŘÍŠE. Už za krále Šalomouna tížily poddaný lid veliké daně a roboty. Marně prosili nového krále *Roboama*, aby je zmírnil. I odpadlo od něho 10 kmenů izraelských. Za krále si zvolili bývalého ministra Šalomounova, jménem *Jeroboama*. Králi Roboamovi zůstaly věrný toliko kmeny Judův a Benjaminův. Tak vzniklo r. 932 *dvoje království*: judské a izraelské. Králové judští sídlili v Jerusalemě, izraelští v Samaři. — *Král Jeroboam* chtěl své poddané odciziti chrámu jerusalemskému, aby se nevrátili k Roboamovi. Proto postavil ve svém království chrámy zlatým telatům. A lid je uctíval. Podobně bylo za Jeroboamových nástupců. Jeden z nejhorších byl *král Achab* (875-854). Za jeho doby trestal Bůh zemi suchem a neúrodou.

* * *

Ke králi Achabovi přišel na rozkaz Boží prorok Eliáš a řekl: „Jakože živ je Hospodin, nebude ode dneška deště ani rosy, dokud neřeknu.“ Potom odešel Eliáš za Jordán a žil tam skrytě u potoka jménem Karit. Krkavci mu přinášeli denně ráno chléb a večer maso. Vodu pil z potoka. Ten však vyschl, když dlouho nepršelo. I řekl Hospodin Eliášovi: „Vstaň,

a jdi do Sarefty. Tam jsem přikázal ženě vdově, aby tě živila.“ Odešel tedy Eliáš do Sarefty.

U brány města viděl ženu, jak sbírá třísky. I řekl jí: „Přines mi, prosím tě, trochu vody a kousek chleba z domu!“ Ona odpověděla: „Chleba nemám, jen hrstku mouky a krapku oleje. Až nasbírám třísek, udělám ještě naposledy večeři sobě a synkovi, než umřeme.“ Eliáš řekl: „Jdi a upeč nejprve pro mne. O sebe a synka se neboj! Neboť toto praví Hospodin: Neubude ti mouky ani oleje, dokud nebude pršet.“ I šla žena a poslechla a živila proroka. A od toho dne jí neubývalo mouky ani oleje.

Po čase roz nemohl se synek té ženy a zemřel. I modlil se Eliáš: „Hospodine! Prosím, ať se vrátí duše chlapcova do těla.“ Hospodin vyslyšel modlitbu Eliášovu a chlapec ožil. Plna radosti řekla žena: „Jsi opravdu muž Boží a mluvíš slovo Hospodinovo.“

* * *

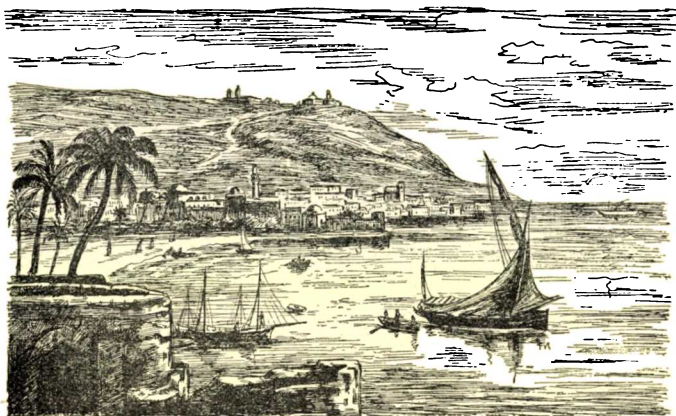
PROROCI. K obyvatelům obojího náboženství posílal Bůh čas od času svaté muže. Ti napomínali k pokání a konali jménem Božím i zázraky. Předpovídali též budoucí věci. Jmenovali se proroci. Takovým byl Eliáš. — Potok *Karit* byl asi někde na východním břehu Jordánu. Tam jsou misty pustiny, zarostlé křovinami a prorvané jeskyněmi. V některé z nich mohl se prorok bezpečně skrývat, když odešel ze Samare. — *Sarefta*, osada tehdy pohanská, 12 km jižně od Sidonu.

51. Eliáš obětoval na hoře Karmelu.

Pohoří *Karmel* se vypíná do výše 600 m nad mořem. Bývalo tam krásně jako v zahradě. Odtud jméno Karmel = zahrada Boží. S vrcholu je nádherná vyhlídka k Středomořímu moři a na širokou krajinu dokola. Za starodávna byl na hoře oltář Hospodinův. Za dob Eliášových konávali tam ctitelé Bálůvi ve stinných hájích modloslužbu. — Také v Samari vystavěl král Achab *modle Bálůvi* chrám. Při něm ustanovil 450 kněží. Tak lid pozbyl pravé víry. Uctíval sice ještě Hospodina, ale obětoval už také Bálůvi. Za trest zavřel Bůh nebe, takže půlčtvrta roku nepršelo a v zemi byl veliký hlad. (Viz pozn. před čl. 50.)

* * *

Na rozkaz Boží přišel ke králi Achabovi prorok Eliáš a řekl „Odpadli jste od Hospodina a sloužíte Bálůvi. Svolej kněze jeho a všecek lid izraelský na horu Karmel. Tam ukáže Hospodin, kdo je Bůh pravý.“ Achab to zařídil a vystoupil také sám na horu.

Hora Karmel. (Pohled s moře Středozemního.)

Když byli na hoře všichni pohromadě, promluvil Eliáš k lidu: „Já jsem tu sám jediný, kněží Bálových je čtyřista-padesát. Uchystáme dvojí oběť: jednu Bálovi, druhou Hospodinu. Kdo z obou sešle oheň na svoji oběť, ten budiž Bohem naším.“ Veškeren lid souhlasil: „Návrh je velmi dobrý.“

I postavili Bálovi kněží oltář a dali naň dříví. Poté zabili býka, rozsekali na kusy a položili na dříví. Potom od rána do poledne tančili kolem oltáře a vykřikovali: „Bále, Bále, vyslyš nás!“ V poledne jim Eliáš řekl s úsměvem: „Křičte hlasitěji! Možná, že váš bůh někam odcestoval, anebo rozmlouvá s někým, anebo snad spí. Křičte, ať se probudí!“ Křičeli tedy a bodali se noži, až byli krvaví.

Před večerem řekl Eliáš lidu: „Pojďte nyní ke mně!“ Byl tam starý oltář Hospodinův, časem už rozpadlý. I složil Eliáš poznov oltář ze dvanácti kamenův a narovnal svrchu dříví. Poté rozsekal býka na kusy a položil na dříví. Všechno kázal políti vodou. I polili tak hojně, že voda stála kolem oltáře. K oltáři přistoupil Eliáš a modlil se: „Hospodine! Sešli oheň s nebe, ať pozná tento lid, že jsi Bůh pravý a jediný.“ A ejhle — oheň Boží spadl s nebe a spálil oběť, oltář, ano i vodu kolem něho. Když to viděl lid, padl na tvář a volal: „Hospodin je Bůh! Hospodin je Bůh!“

Potom vstoupil Eliáš na samý vrchol Karmelu. Tam si klekl a sklonil hlavu až k zemi. Tak se modlil o dešť. A ejhle — udělal se nad mořem obláček, maličký jako dlaň. Ten vystupoval a šířil se. Ve chvíli zatáhl celou oblohu. I zadul vítr, pustil se dešť a napojil vydatně vyprahlou zemi.

* * *

1. POUTĚ NA HORU BOŽÍ HOREB. Po oběti karmelské byli kněží Bálovi od lidu na místě pobiti. Proto zanevřela na Eliáše Jezabel, choť krále Achaba. I dal se muž Boží před ní na útek. Po několikadenní cestě se octl na vyprahlé pustině jižně od Bersabe. (Viz pozn. za čl. 11.) Je tam od hory Karmel 150 km. Na smrt vysilen si lehl pod keřem jalovcovým a usnul. A ejhle — anděl Páně dotknul se ho a řekl: „Vstaň a pojez! Daleká ti zbývá ještě cesta.“ Eliáš procitl a spatřil u hlavy podpopelný chléb a džbán vody. I pojedl a napil se. Tak posilněn putoval 40 dní a 40 nocí, až došel na horu Boží Horeb. — Pro nás je na pouti do nebe andělským chlebem *svátost oltární*.

2. BŮH SE ZJEVIL NA HOŘE HOREB ELIÁSOVI. Podivno, kterak. Zdvihl se vichor veliký, ale Hospodin v tom vichoru nebyl. Potom nastalo zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl. Potom se rozhořel oheň, ale Hospodin v tom ohni nebyl. Konečně se rozseleštil tichounký vánek. Z vánku toho mluvil k Eliášovi Hospodin. Rekl prorokovi: „Vrať se a pracuj dále! Mám v Izraeli sedm tisíc mužů, kteří nesklánějí kolena před Bálem.“ I vrátil se prorok do své otčiny a působil tam dále.

„O SPASITELNA HOSTIE,
CHLEBE NA POUTI K VÝŠINÁM,
NAS BOJE TISNI HROZIVĚ,
DEJ SILU, PRINES POMOC NÁM!“

52. Vinice Nabotova.

Vedle královského paláce v Jezraeli¹ měl muž, jménem Nabot, vinici. Z té si král Achab chtěl udělati zahradu. I řekl Nabotovi: „Přepusť mi svou vinici, dám ti za ni lepší, anebo ti ji zaplatím.“ Nabot odpověděl: „Bůh mne chraň, abych prodal dědictví po otcích!“ Achab se rozhněval, že až zuby skřípěl. Přišel domů, hodil sebou na pohovku, obrátil se ke stěně a hněvem nejedl.

I vešla k němu jeho manželka Jezabel a tázala se: „Co je ti? Proč nejíš?“ Achab jí pověděl. I řekla mu: „Pěkný jsi

1) Král tam občas sídlil. Město leželo na stejnojmenné rovině, 20 km východně od Karmelu. Později zaniklo.

ty mně král, že si nedovedeš pomoci! Vstaň a pojez, já ti zjednám vinici.“ A jménem Achabovým napsala starším obce: „Postavte dva muže k soudu, ať obžalují Nabota, že zlořečil Bohu i králi. Potom jej vyvedte za město a ukamenujte!“ Starší lidu tak učinili. Nabot byl nevinně ukamenován, a psi lízali krev jeho. Jeho vinice připadla králi.

Druhého dne po smrti Nabotově se procházel Achab po vinici. Tu předstoupil prorok Eliáš a řekl: „Už zabíráš dědictví po zavražděném? Toto ti vzkazuje Hospodin: Jako lízali psi krev Nabotovu, tak budou lízati krev tvou. A Jezabelu psi sežerou.“

Tři léta později byl Achab smrtelně raněn v bitvě a vykrvácel na voze. Tak ho přivezli do Samaře. A psi přišli a lízali jeho krev. Později vjížděl do města nový král, jménem Jehu. I nalíčila se Jezabel a vyzdobila si hlavu; tak vyhlížela z okna. Král ji zahlédl a poručil: „Shodte ji dolů!“ I shodili ji. A koně ji ušlapali a psi sežrali. Nezbylo z ní, leč několik kostí a lebka.

„BŮH JE SOUDCE SPRAVEDLIVÝ.“ Žalm 7, 12.

„ODPLATÍ KAŽDĚMU PODLE SKUTKŮ JEHO.“ Řím. 2, 6.

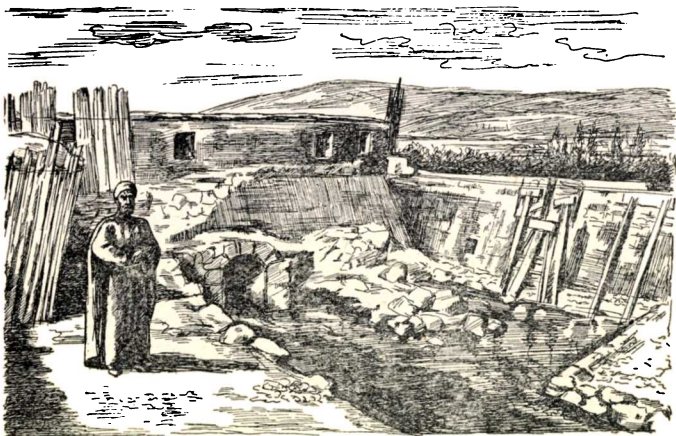
* * *

1. PROROK ELIÁŠ ODEŠEL NA VĚČNOST. Písmo svaté o něm vypravuje (4. Král. 2, 11. 12.): Když jednoho dne byl u Jordánu, strhl si vichor, a náhle se ukázal jako vůz ohnivý s ohnivými koňmi. Byl to asi oblak prosycený ohnivými blesky; do něho uchvátil a vznesl prudký vichor sv. proroka, takže zahynul, aniž po jeho těle zůstalo jakýchkoli stop. Duše jeho se dostala do předpekli. — *Na hoře Tábor* se prorok Eliáš spolu s Mojžíšem ukázal vedle oslaveného Ježíše a rozmlouval s ním. (Viz čl. 110.) *Před soudním dnem* má přijíti na svět znovu, kázat pokání. (Mat. 17, 11. — Mal. 4, 5.)

2. PROROK ELIZEUS. Když Eliáš se vznášel vzhůru, spadl s něho plášť. Ten zdvihl učedník jeho Elizeus a stal se nástupcem Eliášovým v úřadě prorockém i v moci divotvorné. Od Jordánu přišel do Jericha. Tam tekla trpce nahořklá voda z nezdravého pramene. Elizeus nasypal do pramene soli a požehnal jej, a voda hned ozdravěla. Prameni se dosud říká „Elizeův“. Má vodu velmi chutnou, kdežto jiné prameny v okolí Mrtvého moře mají namnoze vodu příchuti síroslané.

Od Jericha se ubíral Elizeus k Betelu. Tamější obyvatelé sloužili modlům a měli děti nezvedené. Zástup takových chlapců byl před městem. Ti viděli přicházeti muže v úboru prorockém, i posmívali se mu a pokřikovali naň: „Pojď sem, lysý!“ Prorok se ohlédl a pohrozil jim ve jménu Hospodinově. Z lesa vyběhli dva medvědi a roztrhali ty chlapce.

Do *Samaře* přišel k Elizeovi syrský vojevůdce, jménem Naaman. Byl nakažen malomocenstvím. Prorok mu řekl: „Jdi a sedmkrát se umyj v Jordáně, a budeš čist.“ On šel a umyl se, a byl čist. — A ještě mnoho jiných divů Elizeových je zaznamenáno v Písmě svatém. (4. Král. 2, 4. - 8. 13.) Poslední se stal, když Elizeus odpočíval už v hrobě. Vedle něho položili jiného člověka mrtvého, a ten ožil, sotva se mrtvé tělo dotklo kostí Elizeových.

Pramen Elizeův, jak vypadá dnes.

53. Prorok Jonáš.

Působil kolem roku 780 před narozením Páně v království izraelském. *Ninive* na řece Tigris bylo tehdy hlavní město pohanské veléřie asyrské. — *Tarsis*, bývalé město v dnešním Španělsku. — Velikou rybou Písmo svaté nemíní velrybu; mohl to býti žralok. Zraloci žijí dosud v moři Středoziemním. Jícen mají tak veliký, že mohou polknout i celého člověka. — Jonáše vzpomněl Kristus Pán, když předpověděl, že třetího dne vstane z mrtvých. (Viz pozn. za čl. 121.)

* * *

Hospodin řekl Jonášovi: „Hříchů města *Ninive* volají ke mně. Vstaň tedy a jdi tam kázat pokání!“ Jonášovi to bylo proti mysli. Sedl v *Joppe* na loď a jel do *Tarsis*. Z dopuštění Božího se strhla na moři veliká bouře. Všichni na lodi se

modlili, a když nebezpečí rostlo, řekli: „Možná, že někdo z nás tu bouří zavínil. Táhněme losy, ať se to ukáže.“ Los padl na Jonáše, a on vyznal, že utíká Hospodinu. A dodal: „Hodte mne do moře, a bouře utichne.“ I hodili jej do moře, a bouře hned utichla.

Jonáše v moři pohltila veliká ryba. On však řízením Božím zůstal v rybě živ a modlil se o pomoc. Třetí den ho ryba vyvrhla na břeh. A Hospodin promluvil k Jonášovi po druhé: „Jdi do Ninive a kaž tam pokání!“ I přišel Jonáš do Ninive, chodil městem a kázal. „Ještě čtyřicet dní a město zahyne.“ Ninivští uvěřili slovu Božímu, uložili si půst a velcí i malí se oblekli v roucho kající. Sám král si posypal hlavu popelem a dal provolati: „Každý ať zanechá zlé cesty své; snad odpustí nám Hospodin a nezahyneme.“ A Bůh viděl jejich pokání, smiloval se, a Ninive nezahynulo.

Jonáš zatím seděl za městem na pahorku. Tam ve stínu břečťanu vyhlídal, jak Bůh Ninive potrestá. A když viděl, že Bůh netrestá, rozmrzel se tak, že si přál umřít. I stalo se řízením Božím, že se do břečťanu dal v noci červ, a břečťan uschl. Tak pozbyl Jonáš stinného přístřeší a seděl v úpalu slunečním. Proto se rozmrzel poznov a řekl: „Raději umřít, než tak živu býti!“ Ale Hospodin mu řekl: „Pohled! Tobě je líto takového břečťanu; a mně nemá být líto města, ve kterém je na tisíce nedospělých dětí?“

„JAKO DĚTÍ LÍTO BÝVÁ OTCI,
TAK TĚCH PÁNU, KTERÍ SE HO BOJÍ.
JEST BŮH SLITOVNÝ A MILOSTIVÝ,
SHOVÍVÁ I NAD MÍRU JEST DOBRÝ.“ — Podle žalmu 102.

* * *

ZÁHUBA KRÁLOVSTVÍ IZRAELSKÉHO. Jako proroci působili v Izraeli jmenovitě Eliáš, Elizeus, Jonáš a Amos. Ti neustávali kázat pokání. Avšak nadarmo. I přitáhl konečně z dopuštění Božího král asyrský Salmanassar, oblehl Samař a dobyl ji. Většinu obyvatelů odvedl z porobeného království do Asyrie roku 721 před narozením Páně. V poloprázdné zemi izraelské usadil pohany ze své říše. (Viz čl. 59.) Ze zajetí asyrského se izraelští domorodci do vlasti už nevrátili.

* * *

Král asyrský (podle obrazu z vykopávek asyrských).

V ZAJETÍ A POD CIZÍ NADVLÁDOU.

— 0 —

54. Anděl Rafael provází Tobiáše.

TOBIÁŠ OTEC. V říši asyrské žili Izraelští jako zajatci. Jeden z nich se jmenoval Tobiáš. Bydlel v Ninive. Navštěvoval zajaté krajaný své a utvrzoval je v bázni Boží. Chudobným a nemocným ochotně pomáhal. Když král krvavě pronásledoval Izraelské, ukrýval Tobiáš zabité v domě svém a v noci je pochovával. A zbožným býti neustal, ani když na stará léta oslepl. Jeho známí se mu posmívali: „To jest odměna za tvoje dobré skutky?“ Tobiáš odpovídal: „Nemluvte tak, vždyť jsme synové svatých; za odměnu čekáme život věčný. Bůh jej dá těm, kteří mu zůstanou věrni.“ Tak vychovával se svou chotí Annou i syna, mladého Tobiáše, v bázni Boží. — *Rages* bylo město v Medii, 1000 km východně od Ninive. — *Ekbatany*, kdysi v místech nynějšího města Hamadanu, 700 km od Ninive. (Viz mapu na str. 10.)

Mladý Tobiáš se chystal do Rages otci pro peníze. Bylo tam daleko, a Tobiáš cesty neznal. I hledal spolehlivého průvodce. Na ulici viděl sličného jinocha, jenž byl vypraven jako na cestu. Byl to anděl Rafael, ale Tobiáš nevěděl. — Pozdravil jej a tázal se: „Neznáš cestu do Rages?“ Anděl odpověděl: „Znám dobře.“ Pln radosti ho zavedl Tobiáš k otci. Ten řekl: „Mám v Rages půjčeny peníze. Troufáš si tam dovésti mého syna?“ Anděl odpověděl: „Buď bez starosti! Ve zdraví ho tam dovedu a ve zdraví ti ho zase přivedu.“ I řekl otec: „Nuže, jděte s Bohem a provázej vás anděl jeho!“ I rozžehnal se Tobiáš s otcem i matkou a vydal se s andělem na cestu. Psík běžel za nimi.

Prvního dne k večeru přišli k řece. Tobiáš si tam umýval nohy. I připlavala veliká ryba a hnala se po něm. Tobiáš se ulekl a vykřikl. Ale anděl řekl: „Nic se neboj, chyt' ji a vytáhni!“ A když ji vytáhl, řekl anděl: „Vykučeji ji a žluč uschovej; bude to lék na oči otce tvého.“ Druhého dne putovali dále.

Po dlouhé cestě přišli do města Ekbatan. Anděl řekl Tobiášovi: „Zde bydlí tvůj příbuzný Raguel. Půjďme k němu. Má jedinou dceru, jménem Sáru. Požádej o ni, a dá ti ji za manželku.“ Raguel přijal Tobiáše s velikou radostí. A když Tobiáš požádal o Sáru, dal mu ji otec ochotně za manželku s bohatým věnem. Zatím co slavili svatbu, šel anděl do Rages a přinesl odtud peníze. Potom se vydali všichni tři na cestu domů.

Doma byli rodiče Tobiášovi plni starosti, že syn se tak dlouho nevrací. Matka chodívala denně na pahorek a vyhlídala ho. Konečně ho uviděla zdaleka. Běžela domů a zvěstovala muži, že syn přichází. A již tam byl psík, štěkal a vrtěl vesele ocasem. Oba rodiče spěchali synovi naproti a plakali radostí, že se s ním shledali. Mladý Tobiáš vyňal rybi žluč, pomazal jí oči otcovy, a otec za chvíli prohlédl.

Potom vyprávěl Tobiáš rodičům, co mu dobrého průvodce učinil. Z vděčnosti mu chtěli věnovati polovici přineseného majetku. Ale on řekl: „Bohu děkujte za to všechno, neboť on mě poslal. *Modlitba s postem a s almužnou je lepší než hromaditi poklady zlata. Když ses modlíval s pláčem, přednášel jsem tvé modlitby Hospodinu.* Já jsem anděl Rafael, jeden ze sedmi, kteří stojíme před Pánem.“ To pověděl a zmizel. Oni pak všichni padli na tváře a dobrořečili Bohu.

Osada Hamadan. V těch místech bylo kdysi město Ekbatany.

1. **SNATEK MANŽELSKÝ** se z ustanovení Božího pokládal od nejstarších dob lidstva za věc důležitou a posvátnou; právem se tedy říká „svatba“. Mladí snoubenci Tobiaš a Sára se na ni připravovali dobrým úmyslem a modlitbou. Potom otec Raguel ujal pravou ruku své dcery a vložil ji do pravice Tobiašovy řka: „Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův budiž s vámi, spojiž vás a splniž na vás své požehnání!“ Potom sepsali smlouvu manželskou, načež hodovali a dobrořečili Bohu. (Tob. 7, 15—17.)

2. **Z MOUDROSTI OTCOVY.** „Slyš, synu můj! Až vezme Bůh mou duši, pochovej tělo mé. A pamatuj, co tvá matka vytrpěla pro tebe, a cti ji po všechny dny života jejího. Když pak umře, pochovej ji vedle mne. — Měj každodenně Boha na paměti a varuj se hříchu. — Zvlášť bedlivě se chraň všelikého smilstva. — Neodvracej tváře své od chudáka, pak se neodvrátí ani od tebe tvář Hospodinova. Buď milosrdný, jak jen budeš moci. Budeš-li mnoho mít, dávej mnoho; budeš-li málo mít, rád uděluj i z mála. Almužna nedopouští, aby duše přišla do temnot. — Co nechceš, aby od jiného se tobě dalo, hled, abys ty nikdy nečinil jinému.“

„HLE, JÁ POŠLU ANDĚLA SVĚHO,
TEN BUDE KRÁČETI PŘED TEBOU
A TEBE STŘEŽITI NA CESTĚ.

VŠÍMEJ SI HO A POSLOUCHEJ HLASU JEHO!“ 2. Mojž. 23, 20.

55. Tři mládenci v peci ohnivé.

ŽAHUBA KRÁLOVSTVÍ JUDSKÉHO. V království judském kázali slovo Boží proroci Micheáš, Isaiáš a Jeremiáš. Ale judský lid od-

padal od Hospodina čím dále více. Nesvětili soboty (Jer. 17, 19—27.), obětovali děti *modle Molochovi* (4. Král. 16, 3. — Jer. 32, 35.), proroky Boží pak pronásledovali a zabíjeli. Proto je stíhaly občas tresty Boží rukou nepřátel. Za těch dob obléhal asyrský vojevůdce Holofernes město Betulii, ale *hrdinná Judit* město s pomocí Boží zachránila. (Kniha Judit v Písmě svatém.) — Konečně roku 587 přítáhl panovník nové říše babylonské *Nabuchodonosor*, jinak *Nebudaknesar*, oblehl Jerusalema a dobyl ho. Posvátné náčiní a bohoslužebné nádoby pobral, Jerusalema pak i s chrámem zapálil a zbořil. Krále a vznešené i bohaté rodiny judské odvedl s sebou do zajetí. (4. Král. 24, 25. 26.) Od roku 605, kdy první část judského lidu byla odvedena, trvalo *zajetí babylonské* bezmála 70 let. Působili tam proroci *Ezechiél* a *Daniel*. — V porobené zemi judské zůstal jen chudobný lid a nad zbořeným Jerusalemem plakával prorok *Jeremiáš*.

ZE ZALOZPĚVŮ JEREMIAŠOVÝCH.

(*Zpívají se v kostele po tři dny Svatého týdne.*)

„Ach, jak opuštěno sedí tu město, kdysi liduplné,
jako by ovdověla paní národů,
kněžna nad zeměmi se octla v porobě.

Bolestně pláče celé noci, po tváři kanou jí slzy,
není, kdo by ji potěšil ze všech, kdož ji milovali,
všichni přátelé jí pohrdli, jsou z nich nepřátelé.

Cesty k Sionu truchlí, neb nikdo na slavnost nejde.
Ó, vy všichni, kdož mimo jdete cestou, pohleďte a vizte,
je-li bolest, jako bolest moje! — Jerusaleme, Jerusaleme,
obrať se k Hospodinu Bohu svému!“

DANIEL A JEHO TŘI DRUHOVÉ. Mezi zajatými v Babyloně byli také chlapci z knížecích rodin. Nejschopnější dal si král do škol, aby se tam vzdělávali pro jeho službu. Stravu měli dostávat z kuchyně královské. Některým to bylo vhod, ale Daniel a jeho tři druhové nechtěli takové stravy. Obávali se, že budou dostávat pokrmy zapověděné Božím zákonem. Prosili tedy komorníka, aby jim dával místo masa jen stravu rostlinnou a místo vína jen vodu. I stalo se jim po vůli. A přece byli potom zdravější, silnější a silnější než ostatní. A Bůh jim pomáhal v učení. Po třech letech dal si je král představit, shledal u nich nejlepší vědomosti a vzal si je do dvorní služby. Oni pak i tam sloužili věrně Bohu svému. Danielovi bylo tehdy asi 18 let.

Král babylonský Nabuchodonosor byl pohan. Na rovině před městem dal postaviti zlatou sochu Bělovu. K její oslavě svolal velmože, vojevůdce a všechny úřady. Také tři mladí druhové Danielovi se musili dostaviti. Král poručil: „Jakmile zazní hudba, padnou všichni na tvář a budou se klaněti zlaté soše.“ Všichni se klaněli. Jen tři mládenci judšti zůstali státí. Za to je přivedli ke králi, a ten řekl: „Nebudete-li se klaněti zlaté soše, dám vás na místě vhoditi do peci ohnivé.“ Oni odpověděli: „My se klaníme jen Hospodinu. Ten nás může ochránit i v ohnivé peci. Ale i kdyby nás chránit neminil, modle se klaněti nebudeme.“

Král se rozlít, dal mládence svázati a vhoditi do peci. Ale v tu chvíli sestoupil anděl Páně a vyrazil z peci plameny, takže se mláďenců nedotkly; spálily jen provazy, jimiž byli svázáni. Mládenci pak se procházeli v peci a zpívali: „Chvalte Hospodina, neboť je dobrý — milosrdný je na věky věkův.“

Král přistoupil, nahlédl do peci a řekl s úžasem: „Nevhodili jsme tam tři muže svázané? A ejhle — procházejí se tam volně čtyři, a čtvrtý vypadá jako duch nebeský.“ Poté zavolal do peci: „Služebníci Boha nejvyššího, vyjděte!“ I vyšli. Šaty, ano i vlasy měli neporušeny. A vyprávěli, že v peci byl chládek, jako když padá noční rosa. — Tak Bůh rukou anděla ochránil neohrožené služebníky své, král pak je znova dosadil v jejich úřady.

* * *

Zlatá socha Bělova byla 60 loket vysoká. Slavnost se konala na oslavu dobytí Jerusalema. — Daniel byl od té doby důvěrným rádcem královým a spravoval jako jeho mistodržitel jednu část říše babylonské. Není známo, proč se nezúčastnil slavnosti před zlatou sochou, jistotně však nebyl by se modle klaněl ani on.

„PEVNĚ STŮJTE U VÍRE,
ZMUŽILE SI POČÍNEJTE
A BUĎTE SILNÍ!“ 1. Kor. 16, 13.

56. Daniel zachránil nevinnou Zuzanu.

V Babyloně žil vznešený zajatec žudský, jmenoval se Joachim. V jeho domě zasedával občas židovský soud. Dva přední soudcové zdáli se lidu býti zachovalí a spravedliví, byli to však zlosynové. Manželka Joachimova, Zuzana,¹ byla velmi krásná. Chodívala k poledni do zahrady. To věděli oni dva soudcové, číhali na ni v zahradě a domluvili se proti ní.

Jednoho dne vešla Zuzana do zahrady. Dveře za sebou zamkla a zůstala sama. Najednou se tam objevili dva muži, soudcové lidu. Přiběhli a chtěli ji svést ke hříchu. A když jim nebyla po vůli, hrozili jí: „Nesvolíš-li, udáme soudu, že jsme tě dopadli ve hříchu. Lid pak tě ukamenuje.“ Zuzana byla od rodičů vychována v bázni Boží. I povzdychla si a řekla: „Smrt na mne čeká, ať to učiním nebo neučiním.² Ale než bych před očima Páně zhřešila, raději nevinná půjdu na smrt.“ I vzkřikla o pomoc. Ale také ti dva vzkřikli. A hned se z domu sběhli služební. Ti zlosynové pak pověděli na Zuzanu, co měli domluveno.

Druhého dne ji předvolali k soudu. I přišla, a s ní rodiče i děti její. Všichni plakali. Ona pak se slzami v očích pohlédla k nebi. Ti dva zlosynové přednesli svou žalobu a svědčili křivě proti ní. Soudní sbor jim uvěřil a odsoudil Zuzanu na smrt. Ona pak zvolala hlasitě: „Bože věčný! Ty víš, že proti mně svědčili křivě. Jdu na smrt nevinná.“ A Bůh ji slyšel.

Když ji vedli za město na smrt, zastavil je z Božího vnuknutí mladistvý Daniel a řekl: „Vraťte se! Dceru izraelskou jste odsoudili proti právu.“ I vrátili se na soud a Daniel řekl: „Oddělte ty dva soudce od sebe!“ A potom se tázal prvního: „Viděl jsi prý Zuzanu hřešiti; pod kterým stromem to bylo?“ On odpověděl: „Pod dubem.“ Daniel ho kázal odvésti a přivésti druhého. Toho se tázal: „Viděl jsi prý Zuzanu hřešiti; pod kterým stromem to bylo?“ On odpověděl: „Pod svídou.“ Všichni vzkřikli: ukázalo se jasně, že oba svědčili křivě. Za trest je lid ukamenoval. Zuzana pak a její rodina velebili Boha, že vyjevil její nevinu.

„KLAME A POMÍJÍ KRÁSA:
TĚ ZENĚ PRISLUŠÍ CHVÁLA,
KTERÁŽTO BOJÍ SE PÁNA.“ Přisl. 31, 30.

---

1) Jméno Zuzana znamená „lilie“. — 2) Za hřích stihlo by mě odsouzení na smrt, a to spravedlivě - bez hříchu mě stihne odsouzení také, zůstanu však nevinná.

57. Prst Boží

Trůnu babylonského se zmocnil roku 539 *Cyrus, král perský*. Přitáhl s vojskem, oblehl Babylon a krále Baltazara tam obklíčil v opevněném jeho paláci. Lehkomyslný panovník nedbal na nebezpečí a bezstarostně hýřil celé dny a noci. Za poslední takové noci pozbyl království a života.

* * *

Král Baltazar seděl s velmoži své říše u hostiny. Hýřili do noci. Král sám už byl opilý. I kázal přinést zlaté a stříbrné poháry, které vzal kdysi král Nabuchodonosor z chrámu jerusalemského. I podali mu je. A z těch nádob, zasvěcených Hospodinu, pili všichni: král, velmoži i ženy jeho. Přitom velebili své bohy pohanské.

Náhle se ukázala jako ruka lidská, a ta psala prstem vysoko na stěně. Jasně světlo se svícnu padalo v ta místa. Všichni utichli a hleděli zděšeně na tajemné písmo. Král zbledl a roztrásl se hrůzou. Hlasitě vykřikl, aby přivedli dvorní mudrce. Ti měli písmo přčísti, ale neuměli.

Konečně zavolali proroka Daniele. Ten pověděl králi přímo: „Ty jsi zneuctil nádoby zasvěcené Hospodinu; tím jsi potupil Krále nebes. Proto dal ti sem napsati: *Mane. Tekel. Fares.* — *Spočetl. Zvážil. Rozdělil.* To znamená: spočetl Bůh dny tvého žití, a zemřeš. Zvážil Bůh všechny činy tvé, a jsi lehký. Rozdělil Bůh tvé království a rozdá je.“ A téže noci byl zabit král Baltazar, a Peršané s Medy se rozdělili o říši babylonskou.

* * *

„NEMYLTE SE, BŮH SE NENECHÁ POSMÍVATI.“ Gal. 6, 7.

58. Daniel v jámě lví.

Prorok Daniel se stal důvěrným rádcem krále Cyra v Babyloně. Uctíval vroucně Hospodina. Král-pohan sloužil modlám. — Babylonští se klaněli modle jménem Bél. Bélovi obětovali denně 12 měříc mouky, 40 ovec a 6 džbánů vína. I tázal se král Daniele: „Proč ty se neklaníš Bélovi? Nezdá se ti bohem živým? Což nevidíš, kolik denně sní a vypije?“ Daniel se usmál a řekl: „Nemyl se, králi! Bél nejí ani nepije, vždyť je z mědi a z hlíny.“ A šel s králem do chrámu Bélova. Tam předložil král sám Bélovi na oltář pokrmu a víno. Daniel pak narozsival po dlažbě chrámové jemného popela, aniž o tom věděli kněží. Potom oba vyšli, chrám uzamkli a dveře zapečetili.

Druhého dne na úsvitě přišli oba do chrámu, a pečeti byly neporušeny. Otevřeli dveře, pohlédli na oltář, a obětních darů již tam nebylo. I zaradoval se král, že Bél je bůh živý. Ale Daniel se usmál a ukázal mu na dlažbu. Bylo tam viděti šlépěje mužů, žen a dětí.

I skrytá dvířka našli, kterými kněží a jejich rodiny chodili v noci tajně do chrámu a z obětních darů si připravovali hostinu. I rozhněval se král a dal podvodné kněze usmrtit. Danielovi pak povolil zbožiti modlu i chrám.

Babylonští uctívali také velikého hada neboli draka. O tom řekl král Danielovi: „Toto je dojista bůh živý.“ Daniel odpověděl: „To že je Bůh? Toho já zabiju bez meče a kyje, dovolíš-li.“ Král dovolil. Daniel svařil smolu, tuk a chlupy, a naházel to po kusech drakovi. Ten to spolykal a pukl. Proto se vzbouřili Babylonští. Shlukli se a žádali na králi: „Vydej nám Daniele, sice zabijeme tebe a tvůj rod.“ — S těžkým srdcem vydal jim král Daniele, a oni jej vhodili do lví jámy. Lvů tam bylo sedm. Dostávali denně dvě ovce a dva odsouzence. Tehdy však nedostali nic, aby sežrali Daniele. Ale lvi se ho ani netkli. — Po sedmi dnech tam přišel král truchlit nad svým přítelem. A on seděl živ a zdrav mezi lvy. Král ho dal ihned vytáhnouti a dosadil ho zase v úřad jeho.

59. Židé poznovu ve vlasti.

Zajatci v říši babylonské a později perské se nazývali *Judovci* neboli Židé. Dlouholetý pobyt v cizině byl pro ně netoliko Božím trestem a spasitelným pokáním, nýbrž i požehnáním jak pro ně samy, tak i pro tamější pohany. Ti mohli od Židů poznati pravého Boha a předpovědi o budoucím Vykupiteli; Židé pak se v cizině polepšili. Od té doby už nikdy nesloužili modlám a toužili vroucněji po Mesiáši. Po 70 letech zajetí dopřál jim Bůh se vrátit do staré vlasti.

* * *

(NÁVRAT ZE ZAJETÍ.) — Roku 538 před narozením Páně dovolil perský král Cyrus judským zajatcům se vrátit do vlasti. I vypravilo se jich nazpět na padesát tisíc pod vedením knížete Zorobabele. Nesli s sebou od krále zlaté a stříbrné nádoby zbořeného chrámu jerusalemského. Když došli na zbořeníště, postavili obětní oltář na starých základech a začali ráno i večer přinášet zápalné oběti. Za čtrnácte dní potom světili radostně slavnost stánků.

(NOVÝ CHRÁM.) — Na druhý rok položili základy k novému chrámu. Staří pamětníci chrámu dřívějšího slzeli, že prý se mu nový nevyrovná. Ale prorok Aggeus těšil všechny: „Tento nový dům bude slavnější, neboť do něho vkročí *Žádoucí všem národům*.“ Po dvaceti letech byl chrám dostavěn a posvěcen.

Tajemný oblak, jenž byl ve svatém stánku na poušti a v chrámě Salomounově viditelným znamením Boží přítomnosti, v novém chrámě už nebyl. Též *archa úmluvy* v něm chyběla. Před zajetím ukryl ji prorok Jeremiáš v jeskyni hory Nebo. Později o tom místě už nikdo nevěděl. *Oheň s oltáře* obětního v ony smutné dny před zajetím také ukryli, a to ve vyschlé studni. Tam zbyla z něho za dlouhý čas jen vlhká usedlina. Tou pokropil kněz v den svěcení chrámu oběť na oltáři. A ejhle, jakmile vysvitlo slunce, vzňal se oheň a strávil oběť zápalnou. Od té doby hořel oheň na oltáři ustavičně podle předpisu.

(OSADNÍCI V SAMARĚSKU.) — Na sever od Judska bydlel tehdy nový národ. Když totiž asyrský král odvedl do zajetí obyvatele království izraelského¹, usadil tam místo nich pohany ze své říše. Noví osadníci splynuli s pozůstalými venkovany, a říkalo se jim Samařští neboli Samaritáni. Ti se nabídl pomáhati při stavbě nového chrámu. Ale Židé jich ke stavbě nepustili. Z pomsty za to je Samaritáni později přepadali, když Židé budovali hradby jerusalemské.² Ve dne v noci museli proti Samaritánům býti hotovi k obraně. Jednou rukou pracovali a druhou drželi meč — jedni totiž stavěli a druzí jich bránili, až bylo dílo dokonáno.

SAMARITÁNI ctili pravého Boha, nezanechali však úplně zvyků pohanských. (4. Král. 17, 33.) K obětem si vystavěli vlastní chrám na hoře Garizim u Sichemu. Tím si znepřátelili Zidy nadobro. Ti později ten chrám sice zbořili, ale vzájemná nenávist zůstala. Ještě za časů Páně činivali Samaritáni příkoří těm, kteří putovali jejich územím do Jerusalema. Jméno „Samaritán“ bylo Židům potupnou nadávkou. (Luk. 9, 53. — Jan 8, 48.)

60. Věrní až k smrti.

(Mučedníci makkabejští.)

1. POD CIZÍ NADVLADOU. Po návratu ze zajetí panovali nad Palestinou *králové perští*. Za jejich nadvlády žili Židé v pokoji podle svého zákona. — Rovněž tak, když opanoval říši perskou král *Alexander Veliký*. Do Jerusalema vtáhl r. 332. — Zlé časy nastaly Židům, když se panství nad nimi zmocnili roku 203 *králové syrští*. Nejhorší z nich byl krutý *Antioch*.

2. KRÁL ANTIOCH IV. Epifanes (175—164) chtěl víru v jednoho Boha vyhubit. Proto postavil v Jerusalemě pohanskou školu, v chrámě Hospodinově dal obětovati bohům, posvátné knihy kázal trhat a pálit, a pod trestem smrti zapověděl světití dny sváteční. Jeho zřízenci chodili od osady k osadě, nutili věřící obětovati modlům a jísti zapověděné maso vepřové. Mnozí bohužel, a mezi nimi porůznu i kněží, poslechli a odpadli od víry. Jiní však hrdinně snášeli muka, ano i smrt, než by zákon Boží byli přestoupili.

* * *

Eleazar byl staříčkový učitel zákona Božího. Bylo mu devadesát let. Toho nutili, aby jedl zapověděné maso. I ústa mu násilím otevřeli, on však vnucené sousto vyplivl. I hrozili mu, že jej umučí. Jeho přátelé mu řekli po straně: „Přineseme ti maso dovolené, dělej, jako bys jedl vepřové.“ *Eleazar* však odpověděl: „Přetvařovati se je hřích. A mladí by řekli: Starý *Eleazar* odpadl — a odpadli by také. Ostatně pak, co by mi to pomohlo: mukám lidským bych ušel, Všemohoucímu však bych neušel ani mrtev. Proto z duše rád podstoupím smrt.“ To pověděl a dal se umučit.

1) r. 721, viz pozn. za čl. 53. — 2) r. 458.

Ke králi Antiochovi¹ byla přivezena matka se sedmi syny, že nechtějí požívatí masa vepřového. Nejstarší z bratrů řekl králi: „Zákon náš to zapovídá,² neučiníme to — raději umřeme.“ I rozhněval se král a poručil ho mučiti. Usekali mu ruce i nohy a tak jej položili na rozžhavenou pánev, až dokonali. Podobně umírali v hrozném trápení druzí bratři jeden po druhém před očima ostatních. Král se až divil, jak jsou stateční, že si z muk nic nedělají. Těšili se: „*Bůh, král světa, vzkřísí nás k životu věčnému.*“

Konečně zbýval syn nejmladší. Tomu sliboval Antioch, že jej obohatí a že mu dá, co si jen přátí bude, ať jen odstoupí od víry otcovské. Ale chlapec se k tomu neměl. I vybidl král matku, aby ho přemluvila. Leč matka řekla synu svému: „*Dítě milé, prosím tě, pohlédni vzhůru a měj na paměti Boha, stvořitele nebe i země. Nic se neboj a podstup smrt, abych tě v životě věčném zase nalezla s bratry tvými.*“ Chlapec řekl kátům: „Na co čekáte? *Nad rozkaz králův je mi zákon Boží.* Od toho neustoupím.“ I umučili také jej a naposled i matku jeho.

* * *

SMRT ANTIOCHOVA. Bezbožného krále stihla po nedlouhém čase ruka Boží. Byl na loupežné výpravě v Persii poražen. Ze vzteku zamýšlel přepadnouti Jerusalema a udělati z něho pro Židy hřbitov. Ale neudělal. Cestou v horách spadl s vozu a smrtelně se poranil. Sotva živého přinesli jej pod střechu. Marně sliboval Bohu, že obnoví Jerusalema a chrám štědře obdaruje. Po dlouhém trápení skončil bídě roku 164. — Matka se sedmi syny se připomíná v církevním kalendáři 1. srpna pod názvem „*mučedníci makkabéjské*“.

„KDO BY CHTĚL SVŮJ ŽIVOT ZACHOVATI, ZTRATÍ JEJ;
KDO VŠAK BY ZTRATIL SVŮJ ŽIVOT PRO MNE, ZACHOVÁ JEJ.“

Marek 8, 35.

61. Juda Makkabi.

(Roku 166—160 před narozením Páně.)

KNĚZ MATATIAŠ. Za časů krále Antiocha žil v horské osadě Modinu, 30 km severozápadně od Jerusalema, kněz jménem Matatiáš. Ten pozoroval se zármutkem, jak v zemi řádí pohané a jak ubývá víry v Hospodina. I do Modinu přišli zřízenci královi, postavili tam pohanský oltář a poručili na něm obětovat. První měl obětovat Matatiáš. On však řekl: „*Bůh mne opatruj! I kdyby obětovali všichni, ani já, ani moji synové obětovati nebudeme.*“ — I přistoupil k oltáři jiný z obce a chtěl obětovat. Matatiáš se rozpálil svatým hněvem, skočil a zabil odpadlíka i oba zřízence královny. Poté strhl oltář a povolal: „*Kdo je pro Hospodina, za mnou!*“ I odešel do hor s pěti syny svými, a za nim všichni, kteří zůstali věrni Hospodinu. S těmi kácel modly a vyháněl pohanské násilníky. Před smrtí ustanovil svému lidu za vůdce syna Judu. (Roku 166.)

1) Bezpochyby v sídelním městě Antiochii, kdež i hojně Židů bydlelo. — 2) 5. Mojš. 14, 8.

Juda, syn kněze Matatiáše, dostal název „Makkabi“, to jest „Kladivem vládnoucí“, protože byl v boji silný a hrozný, jako by měl v ruce kladivo. Srdcem vzýval Hospodina, mečem pak porážel královské vojevůdce, až dobyl zase Jerusalema. Když vstoupil do chrámu, viděl svaté místo zpustlé. Brány byly spáleny, nádvoří zarostlé trním, síně pobořeny a na oltáři modla. I obnovili svatyni, posvětili oltáře a zřídili opět služby Boží. V městě pak se opevnili. Když to uslyšel král Antioch, hnál se z Persie k Jerusalemu. Ale než tam dospěl, zahynul.¹

Nový král syrský vypravil do Judska veliké vojsko. Bojovníků židovských bylo daleko méně. I modlil se Juda s lidem, aby Bůh poslal anděla svého na pomoc Izraeli. A Bůh je vyslyšel. Když se dali z Jerusalema na pochod proti nepříteli, ukázal se jezdec v bílém rouše a zlatém brnění. Ten jel před nimi s kopím v ruce. To zjevení tak je vzmužilo, že se vrhli srdnatě na nepřátele a porazili je na hlavu. Přes 13.000 jich zůstalo mrtvo na bojišti. Král sám nabídl Judovi mír a zavázal se, že nebude nikomu ve víře překážet.

Leč nedlouho poté vzplanuly boje znova. — Jednou po vítězné bitvě kázal Juda pochovati padlé muže svého vojska. Když je na bojišti sbírali, našli u nich drahocenné skvosty. Byly to obětiny neboli děkovné dary z pohanské svatyně; takových věcí se nesměli Židé ani dotýkati. Padlí mužové si ty věci přivlastnili a tím se dopustili hříchu. I modlili se za ně všichni, aby Bůh jim ten hřích odpustil. Potom učinil Juda sbírku a poslal do Jerusalema 12.000 stříbrných, aby tam kněží za hříchy těch mrtvých obětovali oběti. Juda věřil, že to mrtvým prospěje k slavnému vzkříšení.

„SVATÉ A SPASITELNÉ JEST

MODLITI SE ZA MRTVÉ,

ABY HRÍCHŮ BYLI ZPROŠTĚNI.“ 2. Mach. 12, 46.

* * *

1. VIDĚNÍ JUDOVO. V noci před jednou z vítězných bitev měl Juda živý, od Boha seslaný sen. Viděl Oniáše, bývalého velekněze, jak s rukama pozdvíženýma se modlí. K němu se přidružil jiný muž v nádherné záři. Na toho ukázal Oniáš a řekl: „Tento jest milovník bratří, který se mnoho modlí za národ a za všechno město svaté, Jeremiáš, prorok Boží.“ Jeremiáš pak vztáhl pravici a podal Judovi zlatý meč, řka: „Vezmi svatý meč, dar od Boha; tím porazíš nepřátele mého lidu izraelského.“ (2. Mach. 15, 12—16.)

2. SLAVNOST POSVĚCENÍ CHRÁMU. Na památku, že chrám byl znova posvěcen, se konala od té doby každoročně 25. prosince slavnost posvěcení chrámu. Trvala osm dní a říkalo se jí též „svátek světél“,

1) Viz poznámku za článkem 60.

protože se v ty dny slavnostně osvětlovaly domy. (2. Mach. 10, 3. 5.) O té slavnosti přišel do chrámu božský Spasitel. (Viz čl. 128.)

3. POSLEDNÍ DOBA PŘED VYKUPITELEM. Hrdinný Juda Makkabi skonal na bojišti roku 160. Po něm stali se vojevůdci jeho bratři: nejprve Jonatan, později Šimon. Oba válčili tak vítězně, že Šimon úplně osvobodil vlast a panoval jako samostatný kníže. Ale po jeho smrti začaly mezi Židy samými krvavé nesváry o knížecí trůn. Konečně přitáhl římský vojevůdce *Pompejus*, dobyl Jerusalema a podrobil zemi panství římskému (roku 63. před narozením Páně). Od té doby tam Římané dosazovali krále a později vladaře.

62. Co předpověděli proroci o Vykupiteli.

Po hříchu prvotním slíbil Bůh Adamovi a Evě Vykupitele. (Viz čl. 3.) Později opětoval to příslibení Abrahamovi. (Čl. 7. 11.) Z Božího vnuknutí mluvil o Vykupiteli umírající patriarcha Jakub. (Čl. 21.) — V zemi zaslíbené posílal Bůh k národu izraelskému proroky. Ti napomínali k pokání a předpovídali budoucí události. (Samuel, Natan, Eliáš, Elizeus a Jonáš.) — O Vykupiteli prorokovali hlavně David král, Isaiáš (kolem roku 700), — Jeremiáš a Ezechiel (kolem r. 600), — Daniel pak v zajetí babylonském. Z ostatních proroků prosluli nejvíce Micheáš (kolem r. 700), Zachariáš (kolem r. 500) a Malachiáš (kolem r. 450). Zvláště pamětihodny jsou tyto prorocké předpovědi o Vykupiteli:

KDO BUDE. — *Bude to Syn Boží a spolu syn člověka.* Hospodin řekl o něm: „Syn můj jsi ty.“ (Žalm 2, 7.) — Jako člověk bude pocházeti z rodu krále Davida. „Z kořene Jeseova vyrazí prut, z jeho pně vypučí květ, a na něm spočine duch Hospodinův.“ (Is. 11, 1.) — „Dítě se nám narodí, syn nám bude darován, (odznak) panství na jeho rameni, a bude se nazývat Zázračný, rádce silný, Bůh věčný, kníže pokoje.“ (Is. 9, 6.)

O JEHO NAROZENÍ. — *Jako syn Davidův se narodí v městě Davidově Betlemě.* „A ty Betleme v zemi Judské, nikoli nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, který spravovati bude lid můj izraelský.“ (Mat. 2, 6. a Mich. 5, 2.) „Ejhle, panna počne a porodí syna, a zván bude jménem Emmanuel“ (to znamená: s námi Bůh. Is. 7, 14.)

O JEHO PŮSOBENÍ. — *Bude hlásati svaté pravdy a konati zázraky.* „Hospodin posvětil a poslal mě, abych zvěstoval radost ubohým, oznámil propuštění zajatým a ohlásil milostivé léto Hospodinovo.“ (Is. 61, 1. 2.) „Bůh sám přijde a spasí vás. Tehda slepým otevrou se oči a hluchým uši. Tehda chromý poskočí jako jelen a němým se rozváže jazyk.“ (Is. 35, 4—6.)

O JEHO SMRTI. — *Umře bolestně a potupně.* „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil! Spíše jsem já červ nežli člověk, lidem pohaněný, luzou povržený. Všichni, kteří mě vidí, se mi posmívají: Doufal v Hospodina, ať ho vysvobodí!“ (Žalm 21, 2.

7. 8.) „Zbodli ruce mé i nohy moje a metají los o můj oděv.“ (Žalm 21, 17. 19.)

O JEHO OBĚTI. — *Trpěti bude nikoli za sebe, nýbrž bude obětovati sám sebe za hříchy lidstva.* „Opravdu, bolesti naše vzal na sebe, ano, co my jsme trpěti měli, on snášel. Byl zbodán pro hříchy naše a ubit pro nepravosti naše. Obětoval se, protože sám chtěl: jako beránek vedený k zabití neotevřel svých úst.“ (Is. 53, 4. 7.)

O JEHO OSLAVENÍ. — „Budou chtít ho pohřbít se zločinci, avšak u bohatce bude pochován.“ (Is. 53, 9.) „Nezanecháš mé duše v podsvětí a nedopustíš Svatému svému zakusit porušení.“ (Žalm 15, 10.) „Budou se mu klaněti králové světa a budou mu sloužiti všichni národové.“ (Žalm 71, 11.)

KDY PŘIJDE. — *Přijde, dokud ještě bude státi chrám zbudovaný v Jerusalemě po zajetí.* „Tento nový dům bude slavnější, neboť do něho vkročí Žádoucí všem národům“, zvěstoval prorok Aggeus (viz čl. 59). — A Daniel předpověděl rok smrti Vykupitelovy: „Od času, kdy vyjde slovo, aby zase vystavěn byl Jerusalemský chrám, až do Krista knížete, bude týdnů (totiž sedmiletí) sedm a šedesáta dva. A po těchto šedesáti dvou týdnech bude Kristus zabit. A v polovici týdne přestane oběť krvavá i nekrvavá. A v chrámě bude ohavné zpuštění a zpuštění potrvá do skonání.“ (Dan. 9, 25—27.)

* * *

1. VYKUPITEL - MESIÁŠ - KRISTUS. O činnosti Vykupitelovy předpověděli proroci, že bude pro lidstvo učitelem svatých pravd, že se bude za lidstvo jako velekněz obětovat a jemu jako král věčně panovat. Na to jej Bůh ustanovil neboli posvětil. Posvěcenému učiteli, veleknězi a zvláště králi se říkalo ve Starém Zákoně „*Posvěcený*“ (pomazaný olejem), řecky „Kristus“, hebrejsky „Mesiáš“. Proto říkali tehda věřící o Vykupiteli, že čekají Krista neboli Mesiáše.

2. ROK SMRTI KRISTOVY. Kristus-Mesiáš umřel roku 783 po založení města Říma. Král perský dovolil zbudovati znovu hradby jerusalemské roku 296 podle téhož letopočtu (neboli roku 458 před letopočtem křesťanským). Od té doby uplynulo do smrti Páně 7 a 62 a půl sedmiletí = 49 a 434 a 4 = 487 let.

3. PÍSMO SVATÉ STARÉHO ZÁKONA. Kromě patera knih Mojžíšových (viz pozn. za čl. 37.) vypravuje o dějinách národa izraelského jmenovitě kniha Josue a Soudců, čtvero knih Královských, knihy o Tobíášovi, Juditě a Esteře, a dvě knihy Machabejské. To jsou svaté knihy dějepisné. — Hlavně k poučení byly složeny knihy Jobova, kniha žalmů, Přísloví, Moudrosti, Kazatelova a Sirachova. Slovou svaté knihy *naučné*. — K čemu napomínali a co předpověděli proroci, zvláště Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel, obsahují svaté knihy *prorocké*. — Všechny ty svaté knihy jsou pohromadě v Písmě svatém Starého Zákona. Z Písma svatého neboli bible jsou vyňaty a upraveny *Biblické dějiny Starého Zákona*.

63. Advent — Pán přijde.

I POHANÉ VĚĎELI O VYKUPITELI. Čím dále vroucněji toužilo lidstvo po Vykupiteli. Odkud věděli o něm *pohané*? — Aspoň temné tušení o Vykupiteli se zachovalo mezi nimi z prvotního příslibení Božího. Vzdělanější pohané uznávali z pouhého rozumu, že lidstvo si vlastní silou z hříchu nepomůže. Mnozí věděli o Vykupiteli z Písma svatého. Bydleliť mezi pohany Židé v zajetí babylonském, později pak byly židovské obce ve větších městech římské veleříše. Písmo svaté přeložené do řečtiny bylo přístupno i pohanům. Mnozí z nich chodívali též do Jerusalema ve dny sváteční.

* * *

ODKUD VĚĎELI O VYKUPITELI VĚŘÍCÍ. — Prvním lidem, praotcům národa vyvoleného a prorokům mluvil o Vykupiteli Bůh. Od nich to slyšeli členové jejich rodin a současníci v celém národě. Později bylo to všechno zaznamenáno v Písmě svatém. Písmo svaté se předčítalo a vykládalo každou sobotu při službách Božích ve chrámě jerusalemském a ve sbornících.

JAK SI VĚŘÍCÍ VYKUPITELE PŘEDSTAVOVALI. — Slíbený Mesiáš měl všechno lidstvo vykoupiti z hříchu a spasiti pro nebe. Tak si Mesiáše správně představovali první lidé, patriarchové a proroci. Po zajetí babylonském začali se však mnozí Židé o Mesiáši domnívati, že bude panovníkem světským. Ten že vysvobodí národ židovský z cizí nadvlády a povznese jej k moci světské i blahobytu časnému. Jen nemnoho věřících čekalo od budoucího Mesiáše vykoupění z hříchu a spasení pro nebe.

KTERAK VĚŘÍCÍ VYKUPITELE VYHLÍDALI. — Vyhlídali jej od prvního zaslíbení dlouho. Jen od povolání arcíotce Abrahama uplynulo přes 2000 let, než „Slovo tělem učiněno jest“. — Vyhlídali ho toužebně. Modlívali se o něho soukromě i veřejně. Při slavnosti stánků se konával v nádvoří chrámu slavný průvod. V průvodě šli věřící s palmovými ratolestmi kolem oltáře a zpívali: „*Hosanna — požehnaný buď, jenž přichází ve jménu Páně!*“ Tím slovem žalmu (117, 26.) vítali budoucího Vykupitele. Jindy znívalo při službách Božích v modlitbě slovo Isaiáše proroka:

„RORÁTE!“

„VYROS, NEBE, SPASITELE!“ Is. 45, 8.

* * *

„JEHOŽ LIDSTVU ZVĚSTOVALI
DÁVNÍ PROROKOVĚ,
O NĚJZ VROUCNĚ K BOHU LKALI
SVĚTA NÁRODOVĚ:
PŘIJDE, PŘIJDE VYKUPITEL!“

NOVÝ ZÁKON.

— 0 —

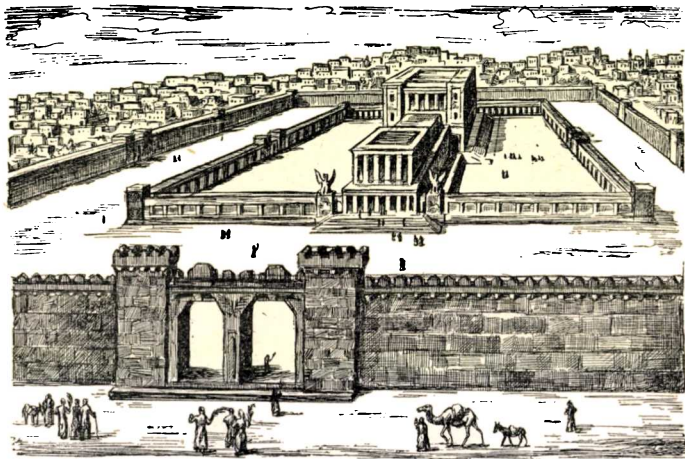
„ZA STARA MLUVIL BŮH K OTCŮM NAŠIM
SKRZE PROROKY, POSLEDNĚ MLUVIL K NÁM
SKRZE SYNA SVÉHO.“ Žid. 1, 1. 2. — „TYTO VĚCI
JSOU NAPSÁNY, ABYSTE UVĚŘILI, ŽE JEŽÍŠ
JE MESIÁŠ, SYN BOŽÍ, A VÍROU V NĚHO
ABYSTE DOŠLI ŽIVOTA VĚČNÉHO.“ Jan 20, 31.

SKRYTÝ ŽIVOT PÁNĚ.

— 0 —

64. Andělská zvěst o předchůdci Páně.

1. KRÁL HERODES. Od roku 37 před Kristem panoval národu židovskému cizozemec král Herodes. Byl poplatný římskému císaři. K jeho panství náležely před Jordánem tři krajiny: *Galilea, Samařsko a Judsko*. V Jerusalemě přestavěl Herodes velkolepé chrám, skromně kdysi zbudovaný po zajetí babylonském. (Viz čl. 59.)

2. CHRÁM JERUSALEMSKÝ byl co do velikosti a nádhery z nejslavnějších budov světa. Vypínal se velebně nad Svatým městem — celý z tesaných balvanů bílého mramoru. Pozůstával z předsíně, svatyně a velesvatyně, jako kdysi stánek Boží na poušti, arci v rozměrech značně větších. (Viz čl. 32.) Chrámová střecha byla pobita zlatým plechem. Okolo chrámu bylo dvojitá, barevným mramorem dlážděná nádvoří: vnitřní jen pro věřící, zevní o 300 m šířky a 500 m délky, přístupné i pohanům. Kolem nádvoří pohanů bylo se čtyř stran 30 m široké podloubí, jehožto cedrovou střechu podpíraly ve dvou řadách mohutné sloupy mramorové. V každém rohu sloupová strměla vysoká věž s cimbuřím.

3. KNĚŽÍ STAROZAKONNÍ nebydleli všichni v Jerusalemě, nýbrž také v jiných osadách. Konat službu docházel každý z nich dvakráte do roka, vždy na týden, od soboty do soboty. — V horách Judských žil za času krále Heroda kněz, jménem *Zachariáš*. Čekal toužebně na slíbeného Krista Pána. Manželka jeho se jmenovala Alžběta. Oba žili bohabojně. Byli už staří a neměli dětí.

* * *

Stalo se, že Zachariáš konal v Jerusalemě službu kněžskou. Vešel tedy do svatyně, aby obětoval kadidlo. I ukázal se mu anděl Páně po pravé straně oltáře. Zachariáš se ulekl: Ale anděl mu pravil: „Neboj se, Zachariáš! Bůh vyslyšel tvou modlitbu. (Kristus Pán už brzo přijde.) A manželka tvoje Alžběta bude mít syna, a dáš mu jméno Jan. Ten půjde před Pánem připravovat lid, aby ho přijali ochotně.“

Zachariáš pochyboval; zdálo se mu nemožno, že by měl dostati syna. Proto se tázal: „Po čem to poznám?“ Anděl odpovéděl: „Já jsem Gabriel, jenž stojím před Bohem. On mě poslal, abych ti to zvěštoval. Že jsi mi neuvěřil, budeš němý až do dne, kdy se to stane.“

Před svatyní se modlili věřící a čekali, až jim Zachariáš dá požehnání. Divili se, že tak dlouho nevychází. Konečně vyšel ze svatyně, ale požehnání nad lidem neřikal, protože nemohl mluvit. Tak ostal němý, i když se vrátil domů.

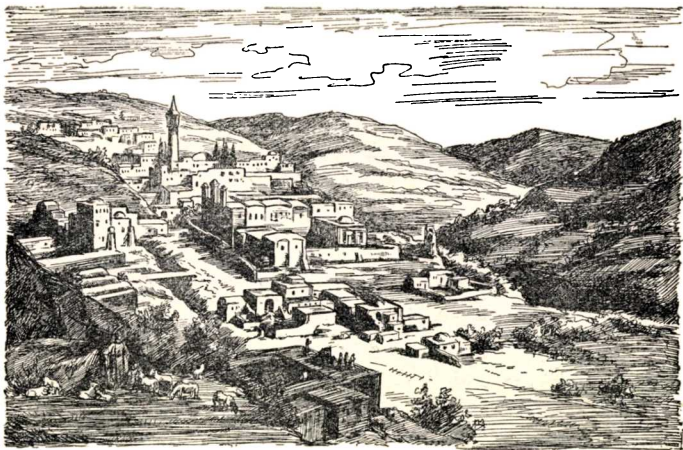
* * *

„HLE, JÁ POSÍLÁM VYSLANCE SVĚHO,
ABY PŘIPRAVIL CESTU PŘEDE MNOU.
BRZY PAK PŘIJDE DO CHRÁMU SVĚHO PANOVNÍK,
PO KTERÉM TOUŽÍTE. HLE, UŽ PŘICHÁZÍ,
PRAVÍ HOSPODIN ZÁSTUPŮ.“ Mal. 3, 1.

65. Syn Boží stal se člověkem.

PANNA MARIA. Za matku Krista Vykupitele si Bůh vyvolil *Pannu Marii*. Proto ji uchránil dědičného hříchu. Přišla tedy svatá na svět. To se připomíná 8. prosince ve svátek *Neposkvrněného početí* Panny Marie. Bez hříchu osobního zůstala do smrti. Jméno „Maria“ znamená „sličná“ nebo „paní“. — Pocházela z rodu krále Davida. Její rodiče bydleli v Nazaretě. Jmenovali se *Joachim a Anna*. Hned v útlém mládí zasvětili svou jedinou dcerušku službě Boží při chrámu jerusalemském. Tam se zaslíbila Bohu, že zůstane povždy pannou. Zasnoubena byla muži jménem *Josefovi*. Pocházel také z rodu krále Davida a byl tesařem. — Anděl se zjevil Panně Marii asi za šest měsíců poté, co zvěštoval narození Janovo.

Nazaret.

Za onoho času poslal Bůh anděla Gabriele do Nazareta k Panně Marii. Anděl k ní vešel a pozdravil: „Zdrávas (Maria), milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami!“

Když to slyšela Maria, užasla a přemýšlela, jaké to pozdravení. I zvěstoval ji anděl: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. *Ejhle, budeš mít syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude.* A Pán Bůh dá jemu trůn praotce jeho Davida, a bude kralovati na věky.“

I tázala se Maria: „Kterak se to stane?“ Anděl odpověděl: „Duch svatý sestoupí a zastíní tě. Proto i tvé dítě svaté bude slouti Synem Božím. A také Alžběta, příbuzná tvoje, bude mít syna ve stáří svém. Neboť u Boha nic není nemožno.“ I řekla Maria: „*Ejhle, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.*“ Tak Syn Boží začal býti člověkem. Anděl pak zmizel.

* * *

„A SLOVO TELEM UČINĚNO JEST“ (Jan 1, 14.): jednorozený Syn Boží se vtělil. Vtělený Syn Boží jest Ježíš Kristus. „Jenž se počal z Ducha svatého“: Duch svatý způsobil, že Syn Boží začal být i člověkem a Panna Maria se stala svatostánkem Páně. „Kterého jsi, Panno,

z Ducha svatého počala.“ — To si radostně připomínáme ve svátek *Zvěstování Panny Marie* 25. března, v radostném růženci a denně modlitbou „*Anděl Páně*“ při trojím zvonění.

PONÍŽIL SE, SSTOUPIL S NEBE,
SPASIT PŘIŠEL, DUŠE HRÍŠNÁ, TEBE.

66. Maria navštívila Alžbětu.

Kde v horách judských bydlil kněz Zachariáš, Písmo svaté neudává. Možná, že v osadě, zvané nyní *Ain Karim* anebo *Svatý Jan v horách*, 7 km jihozápadně od Jerusalema. Z Nazareta se tam šlo přes 30 hodin. Panna Maria spěchala Alžbětě blahopřát a pomáhat. *Navštívení Panny Marie* se v církevním kalendáři připomíná 2. července, v růženci pak vložkou: „s kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila“.

* * *

Po zvěstování andělským spěchala Maria na hory navštívit Alžbětu. Vešla do domu a pozdravila ji. Jak Alžběta to pozdravení uslyšela, osvítil ji Duch svatý, (že Panna Maria jest matkou Syna Božího). I přivítala Marii a zvolala radostně: „*Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.* A odkud mi to, že přichází ke mně matka Pána mého?“

I řekla Maria: „Velebí má duše Pána a duch můj plesá v Bohu, mé spáse, že pohleděl na nízkou svoji dívku; budou mě všichni blahoslaviti od chvíle této. Neboť věci veliké mi učinil Bůh mocný a svatý. Ujal se Izraele, sluhy svého, jako slíbil Abrahamovi a rodu jeho.“ — S Alžbětou zůstala Maria asi tři měsíce. Potom se vrátila domů.

Josef nebydlel ještě s Pannou Marií. Že se stala matkou Ježíše Krista, nevěděl. I ukázal se mu ve snách anděl Páně a řekl: „Josefe, synu Davidův, neváhej si vzíti Marii za manželku! Z Ducha svatého se jí narodí syn. Tomu dáš jméno Ježíš, neboť on spasí a vykoupí lid ze hříchů.“ Josef uposlechl a začal bydleti s Marií Pannou.

67. Narození a mládí Janovo.

Alžbětě se narodil syn. Když o tom slyšeli sousedé a příbuzní, radovali se s ní. Osmého dne přišli dítě obřezat a chtěli mu dáti po otci jméno Zachariáš. Ale matka pravila: „Nikoli! Bude se jmenovati Jan.“ A oni řekli: „Vždyť se tak nejmenuje nikdo v celé tvé rodině.“

I tázali se otce, jak by chtěl dítě pojmenovat. A on vzal tabulku a napsal: „Jan je jméno jeho.“ I podivili se všichni. V tu chvíli se Zachariášovi rozvázal jazyk; a on začal mluvit a velebiti Boha.

Předpověděl o Janovi: „Ty, dítě, budeš prorokem Nejvyššího. Půjdeš před Pánem připravovat cestu jemu. Budeš ohlašovat lidu spasení; neboť vychází s nebe Bůh jako slunce, aby svítil těm, kteří sedí ve tmách a ve stínu smrti — aby řídil kroky naše na cestu pokoje.“

To byly samé věci podivné. Vykládalo se o nich po širém okolí. Všichni říkali: „Co asi bude z toho dítěte?“ Chlapec pak rostl a silil duchem. Když dorostl, odešel na poušť. Tam žil až do dne, kdy začal kázat lidu izraelskému.

* * *

SVATÝ POUSTEVNIK. Jan Křtitel byl o 6 měsíců starší než Pán Ježíš; proto se světi jeho *narození 24. června*. — Asi hodinu cesty od osady Ain Karim, 7 km jihozápadně od Jerusalema, je v pustém skalnatém kraji jeskyně a před ní pramen vody. Tam podle starobylého podání žil svatý Jan do 30 let věku svého v tuhém pokání jako poustevník.

68. Narodil se Kristus Pán.

„**MĚSTO DAVIDOVO**“ se říkalo Betlemu, protože se v něm narodil král David. Když bylo nařizeno sčítání lidu, měli se tam potomci Davidovi dostavit k zápisu. Z Nazareta je asi 120 km. do Jeru-

salema, tamodtud pak ještě 7 km do Betlema. Od města, jež leží na výšině, sestupuje se na východ do „údolí pastýřů“. Tam jsou podnes role a pastviny. Ty se po zimním dešti čerstvě zelenají a poskytují stádům obživy. — Vánoc, svatá noc 25. prosince. Narozením Ježíše Krista začíná *křesťanský letopočet*.

* * *

Pomník císaře
Augusta ve starém Římě.

Za onoho času vyšlo nařízení od římského císaře Augusta, že se všichni jeho poddaní mají sčítat. I šel každý k zápisu do svého města. Maria a Josef šli z Nazareta do Betlema. Když tam došli, nebylo místa pro ně ani v hospodě. Ubytovali se tedy za městem ve chlívě. Tam se v noci narodil Spasitel Kristus Pán. Maria jej ovinula plénkami a položila do jeslí.

Nedaleko byli venku pastýři; hlídali v noci své stádo. A ejhle - anděl Páně stanul před nimi a světlo Boží ozářilo je. I báli se velmi. Ale anděl jim řekl: „Nebojte se, neboť ejhle — *zvěstuji vám radost velikou. Narodil se vám dnes Spasitel Kristus Pán v městě Davidově. A toto vám bude znamením: naleznete nemluvně ovinuté plénkami a položené v jeslích.*“ A hned přibýlo k andělu mnoho duchů nebeských. Ti zpívali: „*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.*“

Potom andělé zmizeli. Pastýři pak si řekli vespolek: „Pojdme do Betlema se podívat, co nám Pán zvěstoval.“ I šli spěšně a našli Marii a Josefa i nemluvně položené v jeslích. I vyprávěli, co jim anděl o něm pověděl. Všichni se tomu divili. Pastýři pak velebili Boha za všechno, co té noci viděli a slyšeli. — Osmého dne poté dostalo dítě při obřezání *jméno Ježíš*.

* * *

CO KDYS OD PROROKŮ SLAVNĚ ZVESTOVÁNO,
VE MĚSTEČKU JUDSKÉM UŽ JEST VYKONÁNO:
PORODILA PANNA BOHEM POZEHNANÁ
SVĚTA SPASITELE, BOHA V LIDSKÉM TĚLE.

69. Mudrci od východu.

KDO BYLI MUDRCI. Byli to učení pohané, nejspíše z Arabie anebo Persie. Zabývali se vědami, zejména hvězdářstvím. Pocházeli z rodů vznešených a bohatých, proto se jim říká „králové“. Podle starobylého podání byli tři a jmenovali se *Kašpar*, *Melichar* a *Baltazar*. Že Vykupitel má se jako král narodit v zemi židovské, vědělo se i mezi pohany. Z hvězdy poznali mudrci Božím osvětlením, že Vykupitel už přišel na svět. Přijeli bezpochyby se skvělou družinou na velbloudech. — Že se Vykupitel narodí v Betlemě, předpověděl prorok Micheáš asi 700 let před Kristem (viz čl. 62.) — Zákoníci byli učitelé zákona Božího neboli Pisma svatého. — *Myrha* je vzácná libovonná pryskyřice. Tou se upravuje mrtvé tělo, aby v hrobě nezpráchnivělo. — Vykupitel se hvězdou mudrcům jakoby zjevil. Svátek „*Zjevení Páně*“ 6. ledna.

Jak východňané cestují na velbloudech.

* * *

Když se Pán Ježíš narodil, ejhle — přijeli do Jerusalema mudrci od východu. Tázali se: „Kde je ten novorozený král židovský? Viděli jsme hvězdu jeho na východě a přijeli jsme klanět se jemu.“

Když to zvěděl král Herodes, ulekl se. I svolal velekněze i zákoníky a tázal se jich, kde se má narodit slíbený Mesiáš. Oni mu řekli: „V Betlemě; tak je psáno v Písmě svatém.“ Potom si zavolal Herodes tajně mudrce a vyptal se jich, kdy se jim hvězda ukázala. Nato jim řekl úlisně: „Jděte do Betlema a

ptejte se pilně po dítěti. Najdete-li je, přijďte mi povědět. Já se mu také půjdu klanět.“

Mudrci vyslechli krále a odjeli. A ejhle — hvězda, která jim dříve svítila na východě, vysvitla jim opět. A šla před nimi, až stanula nad místem, kde bylo dítě. Mudrci viděli hvězdu a rozradovali se velice. Vešli do domu a našli dítě s Marií, matkou jeho. I padli na zem a klaněli se mu. Potom otevřeli své poklady a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. — Ve snách dostali od Boha napomenutí, aby se už nevraceli k Herodovi. Proto se vrátili do své vlasti jinou cestou.

NUŽE NEMEŠKEJME, I MY S CHVATEM SPĚJME
UCTIT PÁNA SVÉHO, KRÁLE ANDĚLSKÉHO.
KDE HO NALEZNEME? ...

70. Pán Ježíš ve chrámě obětován.

PODLE PŘEDPISU ZÁKONA. Ve Starém Zákoně bylo předepsáno, že prvorozený syn má býti Hospodinu v chrámě představen a ze služby chrámové určitým penizem vykoupen. (Viz čl. 26. pozn. 3.) Ten svatý obřad se jmenoval představení aneb obětování. — Rodička nesměla po 40 dní do chrámu. Potom teprve byla povinna přijíti s novorozeným chlapečkem a obětovati buďto beránka s holoubátkem, anebo, byla-li chudobná, dvě holoubátka. Ten svatý obřad se jmenoval očišťování. — Oběma předpisům se podrobila Panna Maria.

* * *

Když bylo Pánu Ježíši čtyřicet dní, zanesli jej Maria a Josef do Jerusalema. Tam dítě v chrámě představili Hospodinu. Přitom obětovali dvě holoubátka.

Tehda žil v Jerusalemě stařeček, jménem Simeon. Byl bohabojný a čekal toužebně Spasitele. Měl zjeveno od Ducha svatého, že neumře, dokud neuvidí Krista Pána. Z Božího vnuknutí přišel do chrámu, když tam přinesli dítě Ježíše. I vzal též on dítě na lokty své, děkoval Bohu a řekl: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly mé oči Spasitele, světlo k osvícení národů.“

Josef a Maria se podivili tomu, co slyšeli. A Simeon jim blahopřál a řekl Marii, matce jeho: „Hle, tento jest ustanoven mnohým k pádu a mnohým ku povstání. A budou se vzpíráti jemu, a i tvou vlastní duši pronikne meč“ (bolesti).

Byla tam i zbožná vdova, jménem Anna. Bylo jí čtyřiaosmdesát let. Sloužila Bohu postem a modlitbou ve dne v noci. I ta přišla v onu hodinu do chrámu a velebila Hospodina. Potom vyprávěla o Spasiteli všem, kteří ho čekali.

* * *

„SVĚTLO K OSVÍCENÍ NÁRODŮ.“ Dne 2. února se koná svátek *Obětování Páně* aneb *Očišťování Panny Marie*. Říká se mu *svátek Hromnic*, protože se světí voskové svíce, zvané „hromnice“. Svěcená hromnice se rozžihá, když je bouře a hromobití, když katolický křesťan umírá, a když mrtev leží v rakvi. Rozžatá hromnice představuje Pána Ježíše, „světlo k osvícení národů“. — *Mnohým k pádu a mnohým ku povstání*“ znamená: mnozí v něho uvěří a dojdou spasení, mnozí pak neuvěří a zahynou.

„CHOĎTE VE SVĚTLE, DOKUD SVĚTLO MÁTE,
ABY VÁS NEZACHVÁTILA TMA.“ Jan 12, 35.

71. Svatá rodina v Egyptě.

Anděl Páně se ukázal Josefovi ve snách a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i matku jeho a uteč do Egypta. Tam pobuď, až ti zase povím. Neboť Herodes bude dítě hledati, aby je zabil.“ Josef vstal, vzal dítě i matku jeho a ještě v noci odešel do Egypta.

Herodes viděl, že marně čeká na mudrce. I rozhněval se velice a dal usmrtiti v Betlemě a v okolí všechny chlapečky do dvou let. I bylo tam mnoho pláče a kvílení.

Když pak umřel Herodes, ukázal se anděl Páně ve snách Josefovi a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i matku jeho a vrať se do země izraelské.“ I vstal Josef, vzal dítě i matku jeho a vrátil se do země izraelské. Tam se usadili v Nazaretě.

* * *

Cesta z *Betlema do Egypta* mohla trvati asi 5—6 dní. Vedla po větším díle pouští a byla tedy obtížná i nebezpečná. — Památka *Svatých nevinů* betlemských se světí 28. prosince. — Ukrutný *Herodes* umřel nedlouho po té vraždě v zimním sídle svém Jerichu. Umíral bolestně a trápen výčitkami svědomí. — Jeho království rozdělil císař Augustus mezi tři syny Herodovy. Filip se stal knížetem v území severovýchodně za Jordánem, *Herodes Antipas* v Galilei a jihovýchodně za Jordánem, *Archelaus* pak v Samařsku a Judsku. Několik let později byl však *Archelaus* trůnu zbaven, a jeho území spravoval od té doby římský vladař.

Na útěku z Betlema do Egypta.

72. Pán Ježíš ve chrámě nalezen.

1. POUTI DO JERUSALEMA. Od věku dvanácti let byli Židé povinni putovati ročně do Jerusalema na tři hlavní slavnosti. (Které to byly, viz za čl. 26., 29. a 38.) Ženy chodily dobrovolně aspoň na slavnost velikonoční. *Svátky velikonoční* trvaly celý týden. V Jerusalemě bývalo tehdy mnoho tisíc poutníků. Bydleli buďto v městě anebo v okolí po domech a ve stanech.

2. KTERAK SE PUTOVALO. Tam i zpět se putovalo v družinách, vždy několik známých rodin z osady pohromadě. Poutníci galilejští chodili někdy Samařskem, častěji však po levém břehu Jordánu směrem na Jericho. (*Viz na mapě!*) Obojí cesta trvala z Nazareta asi třicet hodin. Když poutníci uviděli z dálky Jerusalem, zpívali žalm 121:

„ZARADOVAL JSEM SE,
KDYŽ MI ŘECENO BYLO:
PŮJDEME DO DOMU BOŽÍHO.“

* * *

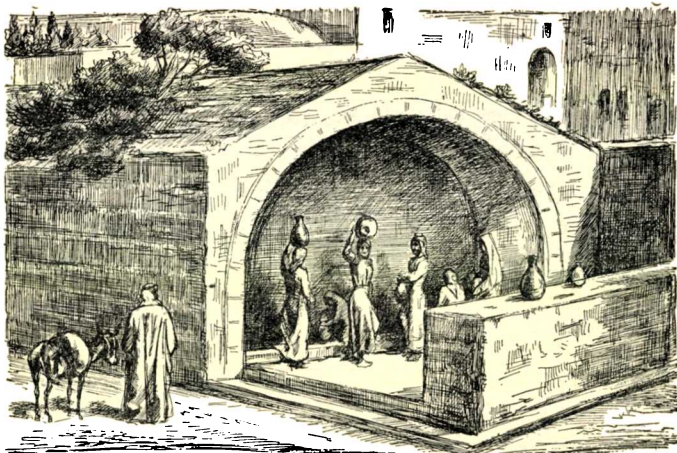
Rodiče Páně chodili každý rok do Jerusalema na slavnost velikonoční. S nimi putoval Pán Ježíš, když mu bylo dvanácte let. Po slavnosti zůstal v Jerusalemě a oni to nezpозorovali. Myslili, že jde v jiné družině. Tak ušli den cesty. K večeru ho hledali mezi příbuznými.

Když ho nenašli, vrátili se do Jerusalema. Třetího dne našli ho v chrámě, jak sedí mezi učiteli, je poslouchá a jich se otazuje. Všichni žasli nad tím, jak rozumně odpovídá.

I řekla k němu matka jeho: „Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle — otec tvůj a já s bolestí jsme tě hledali.“ Ježíš odpověděl: „Proč jste mne hledali? Nevěděli jste, že *musím býti tam, kde chce Otec můj?*“ — Potom se s nimi vrátil do Nazareta a byl jim poddán. Prospíval moudrostí a líbil se co den více Bohu i lidem.

* * *

Zákoníci vykládali Písmo svaté v postranní síni chrámové. Posluchači seděli „u nohou jejich“ na koberci nebo na nízkých stoličkách. Mládenečka Ježíše posadili učitelé mezi sebe. *Proč asi?* — V Nazaretě pomáhal Pán Ježíš svému pěstounu v řemesle a po jeho smrti pracoval sám jako tesař. (Marek 6, 3.) — *Skrytý život Páně* trval do jeho třiceti let.

„Studně Panny Marie“, dosud jediný vodojem v nynějším Nazaretě. Jistotně brávala z něho pramenitou vodu i sv. Rodina.

VEŘEJNÝ ŽIVOT PÁNĚ.

— 0 —

73. Jan, předchůdce a křtítel Páně.

„PŮJDE PŘED PÁNEM.“ Když za starých dob cestoval panovník, předcházel ho posel, jenž hlásal: „Král přichází — spravte pro něho cesty!“ Než začal veřejně působiti Pán Ježíš, byl královským vyslancem jeho sv. Jan Křtítel. Žil na poušti do třiceti let. V patnáctém roce panování římského císaře Tiberia začal působiti veřejně. Připravoval věřící, aby ochotně přijali Mesiáše Krista Pána. Proto slove *předchůdcem Páně*.

ZAZNIVÁ HLAS OD JORDÁNU:
PŘIPRAVUJTE CESTY PÁNU!

* * *

Na rozkaz Boží začal Jan kázati v krajině jordánské. Měl oděv ze srsti velbloudí a jídal kobyly a med lesní. Vína a nic opojného nepil. Kázal: „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské!*“ Zdaleka široka přicházeli k Janovi lidé. Poslouchali jeho kázání, dávali se od něho křtíti a vyznávali své hříchy.

Mnozí mysleli o Janovi, není-li snad on slíbený Mesiáš. Proto Židé z velerady jerusalemské poslali k němu levity a kněze; ti se ho tázali: „Jsi ty Mesiáš?“ A on jim vyznal upřímně: „Nejsem.“ I tázali se ho dále: „Kdo jsi tedy?“ Jan odpověděl: „Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, urovnejte stezky pro něho.“ A oni mu řekli: „Proč tedy křtíš, nejsi-li Mesiáš?“ Jan odpověděl: „Já křtím jen vodou. Žije však mezi vámi muž, kterého neznáte. Ten je mocnější než já; tomu já nejsem hoden ani rozvázat řeménky obuvi. A ten vás bude křtíti Duchem svatým.“

Místo Jordánu, kde byl pokřtěn Pán Ježíš.
(Asi 7 km severně od Mrtvého moře.)

Za onoho času přišel k Janovi Pán Ježíš z Nazareta. Bylo mu tehdy asi třicet let. Chtěl sestoupiti do vody, aby se dal pokřtiti. Ale Jan osvěcen Duchem svatým poznal, že je to slíbený Vykupitel. Proto mu bránil sestoupiti a řekl: „Já bych měl býti pokřtěn od tebe, a ty jdeš ke mně?“ Ale Ježíš odpověděl: „Nebraň mi, neboť sluší nám vyplniti ve všem vůli Boží.“ I nechal ho Jan vejíti do vody a pokřtil ho. Ihned potom vyšel Ježíš z vody a modlil se. A ejhle — otevřelo se nebe a Duch svatý sestoupil v podobě holubičky a s nebe zazněl hlas: „*Tento je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.*“

KŘEST JANŮV se konal ponořením do vody. To připomínalo věřícím, že potřebují očistění z hříchů a že mají činit pokání. Byl to tedy jen zevnější obřad, ale zároveň také předobraz onoho křtu, který později ustanovil Kristus jako svátost.

74. Pán Ježíš pokoušen od ďábla.

POUŠT KVARANTANIA (od italského kvaranta = čtyřicet) se prostírá mezi Jerichem a Jerusalemem. Je to neobydlený kraj hlubokých roklin, skal a holých kopců. Nikde ani stromečku, sotva kde travinu viděti na kamenité, sluncem úplně vyprahlé půdě. Tam na té poušti modlil a postil se Pán 40 dní a 40 nocí. *Památkou čtyřicetidenního pokání Páně je doba svatopostní.*

* * *

Od řeky Jordánu šel Pán Ježíš na poušť se modlit a postit. Postil se čtyřicet dní a nocí. Potom cítil hlad. I přistoupil k němu ďábel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, řekni, ať se toto kamení stane chlebem.“ Ale Ježíš mu odpověděl: „Psáno jest: Ne samým chlebem živ je člověk, ale každým slovem Božím.“¹

Potom vzal ďábel Ježíše do Svatého města. Tam jej postavil na vrchol chrámu a řekl: „Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů. Neboť je psáno, že andělé tě vezmou na ruce, aby sis neublížil.“ Ale Ježíš odpověděl: „Je však také psáno: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“²

Opět ho vyvedl ďábel na horu velmi vysokou. S hory ukázal mu všechna království světa i nádheru jejich a řekl: „Toto všechno ti dám, budeš-li se mi klaněti.“ I řekl mu Ježíš: „Odejdi, satane, neboť je psáno: Jen Pánu Bohu se budeš klaněti a jemu jedinému sloužiti.“³ I odešel ďábel, a ejhle — přistoupili andělé a posluhovali Pánu.

* * *

1. „SVATĚ MĚSTO“ se říkalo Jerusalemu. — Vrchol chrámu bylo cimbuří věže nad údolím cedronským (viz pozn. před čl. 64.). S cimbuří bylo vidět údolní dno v závratné hloubi 100 m a plochu nádvoří chrámového v hloubi asi 50 m. — *Boha pokouší*, kdo se zbytečně vydává v nebezpečí a při tom spoléhá, že ho Bůh zachrání.

2. HORA POKOUŠENÍ je skalnatá, velmi příkrá hora severozápadně od Jericha. Vypíná se na 500 m nad hladinou Mrtvého moře. Na jejím svahu jsou jeskyně. Podle starého podání pobýval v jedné z nich Pán Ježíš za dnů svého postu. S hory samé je překrásná vyhlídka do daleka široka. To prý byla hora, s které ďábel ukázal Pánu Ježíši očitě i výmluvným líčením „království světa i nádheru jejich“.

1) 5. Mojž. 8, 3. — 2) 5. Mojž. 6, 16. — 3) 5. Mojž. 6, 13.

3. NÁDHERA ĎABLOVA. Té jsme slíbili se odříci při svatém křtu. Za křesťanského starověku byly nádherou ďablovou pohanské, skvěle vypravené slavnosti, nemravné divadelní hry a hříšné radovánky, jež byly úzce spojeny s modloslužbou. Dnes, kdy už není u nás modloslužby ve smyslu pohanském, znamená slovo „odříkám se nádhery ďablovy“: *nechci sloužiti zlému duchu, i kdyby se přepodobňoval v anděla světa* (2. Kor. 11. 40.) a *kdyby mi nabízel, jako kdysi Kristu na poušti, výhody sebeskvělejší.*

75. První učedníci Páně.

(ONDŘEJ A JAN.) — Z pouště se Pán Ježíš ubíral cestou blízko Jordánu. Bylo to před večerem okolo čtvrté hodiny. Na břehu řeky stál Jan Křtitel a s ním dva z učedníků jeho. Když uviděl Ježíše, pravil: „*Ejhle — Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa!*“ To slyšeli ti dva učedníci a šli za Ježíšem. A on se obrátil a řekl jim: „Co si přejete?“ Oni odpověděli: „Mistře, kde bydlíš?“ A on řekl: „Pojďte a vizte!“ Šli tedy a zůstali u něho ten den. Jmenovali se Ondřej a Jan.

(ŠIMON „PETR.“) — Ondřej vyhledal svého bratra Šimona a řekl mu: „Nalezli jsme slíbeného Mesiáše.“ I přivedl ho k Ježíšovi. A Ježíš pohleděl naň a řekl: „Ty jsi Šimon, syn Janův, ale budeš se jmenovati Petr (to je „skála“).“

(FILIP A NATANAEL.) Druhého dne se Ježíš dal na cestu do Galileje. Cestou nalezl Filipa a řekl mu: „Pojď za mnou!“ Filip vyhledal Natanaele a řekl mu: „Nalezli jsme toho, kterého předpověděli proroci; je to Ježíš z Nazareta. Pojď a viz!“ Jak ho Ježíš uviděl přicházeti, řekl: „Ejhle — pravý Izraelita, ve kterém není žádné lsti.“ Natanael se podivil a řekl: „Odkud mě znáš?“ Ježíš odpověděl: „Drive než tě Filip zavola, viděl jsem tě pod fíkem.“ I řekl Natanael: „Mistře, ty jsi opravdu Syn Boží, král izraelský“ (totiž slíbený Mesiáš).

* * *

1. BERÁNEK BOŽÍ. O Vykupiteli předpověděl prorok Isaiáš, že bude sám sebe jako beránek obětovati za hříchy světa. (Viz čl. 62.) Slovy: „Ejhle, Beránek Boží“ označil svatý Jan, že Ježíš jest onen předpověděný beránek a tudíž očekávaný Kristus-Mesiáš. Proto šli za ním první dva učedníci.

2. POD FÍKEM. Z evangelia nevysvítá, kde byl onen fíkový strom, ani čím se tam Natanael zabýval. Jisto jen, že ho tam obyčejný člověk nemohl viděti. Z pochvalných slov Páně: „Ejhle, pravý Izraelita“, možno se domnívati, že Natanael v příchod slíbeného Vykupitele věřil, po jeho milosti toužil, o něm před krátkou dobou ve stínu fíkového stromu z Pisma svatého četl i rozjímal a modlil se, aby Mesiáše mohl osobně uvidět. I viděl, uvěřil a radostně se k němu přidružil.

76. První zázrak Páně.

KANA GALILEJSKÁ byla 7 km severozápadně od Nazareta. Pán Ježíš tam přišel s prvními pěti učedníky asi třetího dne po rozmluvě s Natanaelem. *Natanael*, jinak *Bartoloměj*, pocházel z té osady. Neda-leko je dosud pramen, k němuž se chodí pro vodu z celé vsi. — Před jídlem a po jídle si hosté umývali ruce. (Mat. 15, 2.) Voda k tomu se při oné svatbě nabírala z velkých džbánů neboli *štoudví*. Každá z nich pojala 40 až 60 litrů. — Zázrak se udál někdy před svátky velikonočními.

* * *

Za onoho času byla svatba v Kaně Galilejské. Na svatbě byla matka Ježíšova. Také Pán Ježíš byl pozván s učedníky svými. Při hostině pochybělo vína. I řekla Maria Ježíšovi: „Nemají vína.“ Ježíš odpověděl: „Ještě nepřišla moje hodina.“ I řekla Maria služebným: „Cokoli vám řekne, učíte!“

Stálo tam šest kamenných štoudví. Ježíš řekl služebným: „Naplňte štoudve vodou!“ I naplnili je vrchovatě. Potom řekl Ježíš: „Nyní naberte a zanešte správci svatby!“ I donesli. Správce okusil a divil se, jak dobré víno je to. Zavolal tedy ženicha a řekl mu: „Každý dává na stůl nejprve dobré víno a potom teprv méně dobré; ty však jsi zachoval dobré víno až dosavad.“ (Ale ženich nevěděl, odkud je víno. Věděli to však služební, protože čerpali vodu. Ti vyprávěli, co se stalo.)

Tak vykonal Ježíš první zázrak a zjevil tím, jak je mocný. I uvěřili učedníci, že jest on opravdu slíbený Mesiáš.

77. Dům Boží nesmí být domem kupeckým.

Pán Ježíš přišel do Jerusalema na slavnost velikonoční. V nádvoří chrámu nalezl lidi, jak prodávají k obětem voly, ovce a holuby. Také penězoměnci tam seděli. I udělal si Pán z provázků jako bič a vyhnal všechny ovce i voly. Penězoměncům zpřevracel stoly a rozsypal peníze. Těm pak, kteří prodávali holuby, řekl: „Odneste to odsud a nečiňte z domu Otce mého dům kupecký!“ (Nikdo se neodvážil postavit se na odpor, všichni poslechli.)

I řekli mu Židé z velerady: „Čím se prokážeš, že máš právo tak činiti?“ Ježíš odpověděl: „Zbořte chrám tento, a já ve třech dnech zas jej zbuduji.“ Židé mu řekli: „Šestačtyřicet roků se stavěl tento chrám, a ty že jej zbuduješ ve třech dnech?“

On však mluvil o chrámu těla svého. Leč oni tomu nerozuměli. Učedníci se však na to rozpomněli po jeho vzkříšení.

1. **PENĚZOMĚNCI.** Daň chrámová (viz pozn. za článkem 31.), jakož i každá jiná oběť do pokladny chrámové, směla se platiti jen židovskými penězi, jimžto se říkalo „posvátné“. Kdo neměl takových peněz, mohl si je za příplatek, a to někdy podvodně značný, směniti u penězoměnců. — Ti měli své stánky a stoly před chrámem v nádvoří, zvaném „nádvoří pohanů“.

2. **TAKTĚŽ PŘED CHRÁMEM** se prodávala obětní zvířata. Nádvorní dlažba bývala znečištěna, zápach obtěžoval poutníky, hluk překážel pobožnosti, penězoměnci brali zisky nespravedlivé. — Jak Kristus vyhnal kupce po druhé, viz čl. 148. — Herodes dal se do přestavby chrámu roku 19. před Kristem. Po smrti Herodově se stavělo dále. Teprve tři léta před veřejným vystoupením Páně byl chrám z většího dílu dostavěn. *Kolik let se tedy celkem stavělo?*

Židovský peníz z doby makkabejské. Na lici kalich s nápisem „Šikl izraelský“. Na rubu rozkvetlý prut Aronův se slovy „Svatý Jerusaleme“. Stříbrný šikl měl cenu dnešních 20 Kčs.

78. Z rozmluvy Páně s Nikodemem.

O svátcích zůstal Pán Ježíš v Jerusalemě. Mnozí uvěřili v něho, protože viděli zázraky, které konal. Žil tam tehda ctiuhodný muž, jmenoval se Nikodem. Byl členem velerady a vzácným učitelem zákona Božího. Viděl divy Ježíšovy a slyšel učení jeho. I toužil se státi učedníkem Páně, ale bál se Židů. Proto přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: „Mistře, víme, že jsi přišel jako učitel od Boha. Dokazují to divy tvoje.“ I poučil ho Ježíš o království Božím. Mluvil k němu:

(**NAC PŘIŠEL SYN BOŽÍ.**) — „Tak Bůh miloval svět, že dal svého Syna jednorozeného, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“

(**PROČ MNOZÍ V NĚHO NEVĚŘÍ.**) — „Přišlo světlo na svět, lidé však milovali více tmu nežli světlo, protože činy jejich byly zlé. Neboť kdo činí zlé, nenávidí světla a nejde na světlo, aby z činů svých nebyl usvědčen.“

(**UMŘE ZA VŠECHNY NA KŘÍŽI.**) — „Jako Mojžiš povýšil na poušti hada, tak musí býti povýšen i Syn člověka, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“

(K. SPASENÍ TREBA SVATĚHO KRTU.) — „Amen, amen pravím tobě; nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království Božího.“

* * *

1. POZNÁMKY. *Měděný had* na poušti, viz čl. 37. — Názvem „*Syn člověka*“ pojmenoval prorok Daniel (7, 13.) budoucího Vykupitele. Tak říkával i Pán Ježíš sám o sobě, aby naznačil, že je slíbený Mesiáš. — *Nikodem* v Ježíše jako Vykupitele uvěřil, byl od té doby tajně od-daným stoupencem Páně a zastával se ho před veleradou. (Jan 7, 50.) Veřejně se zúčastnil pohřbu Páně, vstoupil hned s počátku svatým křtem do církve a zemřel později smrtí mučednickou.

2. KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ, totiž svou církev přišel založit Ježíš Kristus. Kdo se chce státí jejím členem, musí býti nejprve *pokřtěn*, Kristu, vinnému kmeni (Jan 15, 5.) svatým křtem jako ratolest přivtělen. Proto Pán Ježíš podle starobylého podání sám pokřtil nejsvětější Pannu Marii, jakož i apoštola Petra, od něhož byli pak pokřtěni ostatní apoštolé. Ti potom podle výslovného svědectví evangelia křtili jiné věřící, kteří se k božskému Vykupiteli přidružovali. (Jan 3, 22. a 4, 2.)

„KDO UVĚŘÍ A POKŘTĚN BUDE, BUDE SPASEN,
KDO VŠAK NEUVĚŘÍ, BUDE ZAVRŽEN.“ Marek 16, 16.

79. U studnice Jakubovy.

Jednou pozdě na podzim přišel Pán Ježíš z Judska k samařskému městu *Sichemu*. (65 km na sever od Jerusalema.) Na poli u Sichemu byl pochován Josef Egyptský. (Viz pozn. 1. za čl. 26.) Před městem byla osada, jménem *Sichar*. Tamější ženy chodily pro vodu ke studnici, kterou dal kdysi vykopati patriarcha Jakub. (Viz pozn. za čl. 14.) Ještě ve středověku byla 32 m hluboká. — Opodál nad Sichemem bylo viděti horu *Garizim*. Na té stával před lety samaritánský chrám, za časů Páně už zbořený. Proč Židé Samaritány nenáviděli, viz čl. 59. — Ke studni došel Ježíš kolem poledne. Učedníci odešli do města koupit něco k jídlu — on pak, unaven cestou, se posadil u studnice.

* * *

Pán Ježíš seděl u studnice Jakubovy. I přišla tam pro vodu žena Samaritánka. Ježíš ji prosil: „Dej se mi napít.“ Žena řekla: „Jak to, ty jsi Žid, a chceš vody od Samaritánky?“ Ježíš odpověděl: „Kdybys ty věděla, kdo ti říká: dej se mi napít! Ty bys prosila jeho, a dal by ti vody živé. Kdo pije z téhle vody, bude žízniiti zase; kdo však se napije vody ode mne, nebude žízniiti na věky.“

I řekla mu žena: „Pane, dej mi té vody, abych už nežíznila a nemusela choditi sem.“ Ježíš řekl: „Jdi, zavolej sem muže svého!“ Žena odpověděla: „Nemám muže.“ Ježíš jí řekl: „Správně jsi pověděla. Měla jsi mužů pět, a nyní není tvým mužem.“

I řekla mu žena: „Pane, vidím, že jsi prorok. (Pověz mi tedy, kde se má obětovati Bohu.) Otcové naši obětovali na téhle hoře, a vy pravíte, že náleží obětovati v Jerusalemě.“ Ježíš odpověděl: „Věř mi, ženo, přichází hodina, že praví ctitelé budou (na každém místě) obětovati Bohu v duchu a v pravdě.“ Žena řekla: „Vím, že přijde Mesiáš, ten nám oznámí všechno.“ Ježíš jí řekl: „Mesiáš mluví s tebou.“

Žena palestinská se džbánem vody.

Žena nechala džbán u studnice a běžela do města. Tam řekla lidem: „Pojďte a vizte člověka, ten mi všechno pověděl, co jsem učinila. To bude jistě Mesiáš.“ I šli mnozí Samaritáni. Přispěchali plni radosti k Ježíšovi a prosili ho, aby u nich pobyl. I zůstal tam po dva dni. A když ho slyšeli, uvěřilo jich ještě víc, že jest on opravdu Spasitel světa.

* * *

1. OBĚTI STAROZÁKONNÍ byly nedokonalé. (Viz pozn. 2. za čl. 34.) Proto předpověděl Bůh ústy proroka Malachiáše: „Nemám zalíbení ve vás a nepřijmu oběti z ruky vaší. Neboť od východu slunce až na západ se bude jménu mému na každém místě podávati (nekrvavá) oběť čistá.“ (Mal. 1, 10. 11.) Obětí předpověděnou je *mše svatá*. Při ní se „v duchu a v pravdě“ obětuje Otci nebeskému sám Ježíš Kristus.

2. „ŽIVÁ VODA.“ Duše lidská žízní po blaženosti. „Živou vodu“ nabízí Kristus Pán svým učením a svou milostí. „Cerpáte budete vody s radostí ze studnice Spasitelovy.“ (Is. 12, 3.) Kdo v učení jeho věří a v milosti jeho žije, dostane se do nebe. Tam nebude žízniti na věky.

„KDO PŘICHÁZÍ KE MNĚ, NEBUDE LAČNĚTI,
A KDO VĚŘÍ VE MNE, NEBUDE ŽÍZNITI NIKDY.“ Jan 6, 35.

80. Pán Ježíš uzdravil syna úředníkovy.

V Galilei panoval za časů Páně *Herodes Antipas*, syn Heroda Ukutného. (Viz pozn. za čl. 71.) Byl jen údělným knížetem, obecný lid ho však nazýval králem. *Úředník královský* byl v jeho službách. — Z Kafarnaum do Kany je na 30 km cesty přes hory. — Příběh se udál v době zimních dešťů.

* * *

Pán Ježíš byl opět v Kaně Galilejské. Tam přišel za ním královský úředník z Kafarnaum. Ten měl syna nemocného na smrt; už umíral. I prosil otec Ježíše, aby šel a uzdravil syna jeho.

Ježíš mu řekl: „Nevěříte, dokud nevidíte divů a zázraků.“ Úředník prosil ještě vroucněji: „Pane, pojď, než mi synáček umře.“ I řekl mu Ježíš: „Jdi, tvůj syn je živ a zdrav.“ I uvěřil ten člověk slovu Páně a šel. Bylo to v jednu hodinu odpoledne.

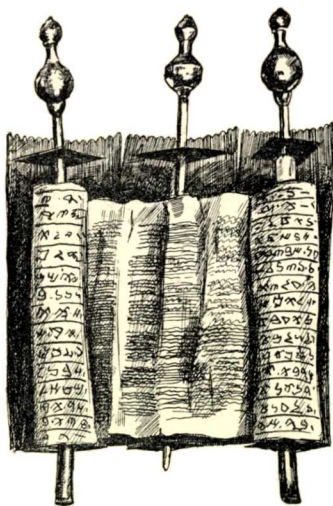
Na druhý den potkali se s ním jeho služební a zvěštovali mu, že syn je zdrav. I tázal se jich, ve kterou hodinu zabylo mu lépe. Oni odpověděli: „Včera v jednu hodinu (odpoledne) mu pominula horečka.“ A právě v tu hodinu řekl včera Ježíš: „Tvůj syn je živ a zdrav.“ I uvěřil úředník i veškerý dům jeho, že Ježíš je slíbený Mesiáš.

81. Není vzácný prorok v otcině.

SBORNICE. V každé větší osadě židovské byla za časů Páně modlitebna neboli *sbornice*. Tam se věřící v pondělí, ve čtvrtek a zvláště v sobotu scházeli na služby Boží; modlili se, zpívali žalmy a poslouchali čtení, jakož i výklad Písma svatého. Četl a vykládal budto představený sbornice anebo některý z váženějších přítomných. *Knihy* se skládaly z pergamenových listů, z nichžto každý byl navinut kolem dřevěné tyčky, zdobené pěknou hlavičkou

* * *

Pán Ježíš přišel do Nazareta. Po svém obyčeji šel v sobotu do sbornice. Když se mělo čísti Písmo svaté, povstal, že sám bude předčítat. I podali mu knihu proroka Isaiáše. On ji rozvinul a četl z ní slova: „Hospodin posvětil a poslal mě, abych zvěstoval radost ubohým, oznámil propuštění zajatým a ohlásil milostivé léto Hospodinovo.“ (Is. 61, 1. 2.)

Když to Ježíš dočetl, svínil knihu, vrátil ji sluhovi a posadil se. Všichni měli oči upřeny na něho. A on řekl: „Dnes je tu vyplněno, co jste právě slyšeli.“ A dokazoval jim, že on je slíbený Mesiáš. I divili se mnozí libým slovům, která vycházela z úst jeho. Jiní však říkali mezi sebou: „Což to není syn tesaře Josefa?“ A neuvěřili v něho.

I řekl jim Ježíš: „Žádný prorok není vzácný ve své otcině.“ A vytýkal jim, že nevěří. — Když to slyšeli, rozpálili se hněvem. Povstali a násilím ho vyvedli z města až na samý kraj příkré hory. Tamodtud ho chtěli shoditi dolů. Ale on se obrátil, prošel klidně zástupem a vzdálil se.

„DO VLASTNÍHO PŘIŠEL,
A SVOJI HO NEPŘIJALI.“ Jan 1, 11.

* * *

KAFARNAUM, MĚSTO PÁNĚ. Z Nazareta se odebral Pán Ježíš do Kafarnaum u jezera Genezaretského. Snad i Panna Maria tam přesídlila. Kristus Pán tamodtud vycházival na své spásonosné cesty a z nich se opět navracel do „města svého“. Pobýval tam bezpochyby v domě apoštola Petra. V městě a v okolí často kázal a vykonal mnoho zázraků.

82. Pán Ježíš požehnal rybolovu.

JEZERO GENEZARETSKÉ slulo též moře Galilejské anebo Tiberiadské. Jest asi 21 km dlouhé, ve středu na 12 km široké a průměrně 50—70 m hluboké. Leží 208 m pod hladinou moře Středozemního. Břehy jeho bývaly porostlé oleandry a fíkovníky, olivami a palmami. Voda je v něm čistá, chladná a oplývala rybami. Krajina kolem jezera byla za časů Páně půvabná, velmi úrodná a hustě zalidněná. Zejména četně tam bydleli rybáři. Z *Betsaidy*, „osady rybářů“, pocházeli apoštolé Simon Petr, Ondřej a Filip. Též apoštolé Jakub Starší a Jan, synové rybáře Zebedea a jeho manželky Salome, byli rodáci z tamější krajiny.

Rybáři na jezeru Genezaretském.

Jednou zrána stál Pán Ježíš u jezera Genezaretského. Lidé se kolem něho tísnil, aby slyšeli slovo Boží. U břehu byly dvě lodice. Jedna patřila Šimonovi a jeho bratru Ondřejovi. Do té vstoupil Ježíš a poprosil Šimona, aby maličko odrazil od země. Potom se posadil a z lodi učil zástupy.

Když domluvil, řekl Šimonovi: „Zajeď na hlubinu a, rozeštrete síť k lovení.“ Šimon odpověděl: „Mistře, celou noc jsme pracovali a nic jsme nechytili, ale na tvé slovo rozeSTRU síť poznovu.“ Jeli tedy na hlubinu a zahrnuli tolik ryb, že se jim síť až trhala. I pokynuli společníkům na druhé lodi, aby přijeli a jim pomohli. Ti přijeli a naplnili obě lodice tak, že se div nepotopily.

Nad tím lovem zázračným pojal všechny úžas. A Šimon padl Ježíšovi k nohám a řekl: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.“ Ale Ježíš mu pravil: „Neboj se! Ode dneška budeš lidi lovit.“ I přijeli k zemi, opustili všechno a šli za ním. Byli to Šimon Petr a jeho bratr Ondřej, Jakub a jeho bratr Jan. Ti zůstali od té doby s Pánem trvale.

83. Pán Ježíš uzdravil ochrnuľého.

Pán Ježíš se vrátil do města svého (viz pozn. za čl. 81.). Sotva se proneslo, že je doma (asi v domě apoštola Petra), sešlo se tam mnoho lidí. Stáli až přede dveřmi domu. Pán seděl asi na dvoře. Plochá střecha nad ním byla přístupna z ulice po schodech. — *Ochrnuľý* byl raněn mrtvicí anebo stížen dnou. Zavínily to snad jeho hřichy. Jistotně byly obecně známy, jinak by nebyl Pán o nich mluvil veřejně. — Ložem nemocného byla bezpochyby jen rohoška s pokrývkou.

* * *

Pán Ježíš seděl v domě a učil. Tam přišli za ním čtyři muži; nesli na loži člověka ochrnuľého. Chtěli ho vnést k Ježíšovi dovnitř, ale pro zástup nikudy nemohli. I vystoupili na střechu, vyndali cihly a otvorem spustili lože s nemocným před Ježíše. A on viděl víru jejich a řekl nemocnému: „Buď dobré mysli, synu! Odpouštějí se ti hřichy.“

Mezi posluchači seděli též farizeové a zákoníci. Ti slyšeli s nevolí, co řekl Ježíš. Myslili si: „Jak to mluví! Vždyť se rouhá. Hřichy odpouštěti nemůže nikdo, leč jediný Bůh.“ Ale Pán jim viděl do srdce a řekl: „Co si myslíte? Nemůže odpustiti hřichy ten, kdo může pouhým slovem uzdravit? Abyste poznali tedy, že Syn člověka má moc odpouštěti hřichy —: *Vstaň, vezmi lože své a jdi domů!*“ To řekl Ježíš obrácen k nemocnému. A ten ihned přede všemi vstal, vzal si lože a pln radosti odešel domů.

Všechny pak přítomné pojal úžas. Nic takového ještě neviděli. I velebili Boha a říkali: „Dnes viděli jsme věci zázračné.“

84. Z celníka Matouše učedník Páně.

CELNÍK LEVI-MATOUŠ. *Kafarnaum* leželo na silnici k Damašku. Z dováženého zboží se u města vybíral poplatek neboli clo, určené pro státní pokladnu římskou. Celníci vymáhali mnohdy víc, než bylo spravedlivé. Proto jich lid nenáviděl. Slovo „celník“ znamenalo Židům „veřejný hříšník“ a bylo nadávkou. — Matouš se jmenoval také *Levi*.

* * *

Pán Ježíš vyšel z *Kafarnaum* a ubíral se po silnici vedle moře Galilejského. Cestou se přidávali k němu lidé, a on je učil. Tak došli k celníci. U té seděl celník, jmenoval se Matouš. Ježíš naň pohledl a řekl mu: „Pojď za mnou!“ A on ihned vstal, nechal všeho a šel za Pánem (stal se totiž jeho učedníkem).

V domě svém vystrojil Matouš Pánu velikou hostinu. Také mnoho celníků tam stolovalo s Ježíšem a s jeho učedníky. Když to viděli farizeové a zákoníci, reptali. Řekli učedníkům: „Proč mistr váš jí a pije s veřejnými hříšníky?“

Ježíš to slyšel a odpověděl jim: „Lékaře nepotřebují zdraví, nýbrž nemocní. A já jsem přišel k pokání volat nikoli hodné, nýbrž hříšníky.“

85. Zázrak u rybníka Betesdy.

DRUHÉ VELIKONOCE veřejného působení Páně. O prvních odstranil Pán Ježíš kupčení na chrámovém nádvoří a rozmlouval s Nikodemem. Poté působil nejprve v Judsku, později v Galilei. Tamodtud připutoval na druhé svátky velikonoční do Jerusalema. — U brány, zvané „Ovčí“, byl v Jerusalemě léčivý rybník Betesda („dům milosti“). Do toho sestupoval časem neviditelně anděl Páně a rozčeřil vodu. A kdo poté vešel první do vody, ozdravěl, ať byl nemocen jakkoli. Proto tam čekalo mnoho nemocných. Bylo pro ně u rybníka patero podlouhých nebohých přístřeší na sloupech.

* * *

U rybníka Betesdy v Jerusalemě ležel člověk, jenž byl nemocen už osmatřicet let. Toho viděl Pán Ježíš a řekl mu: „Chceš ozdravěti?“ Nemocný odpověděl: „Nemám, Pane, ni-

koho, kdo by mi pomohl do vody, když se počne hýbati. Než dojdou sám, je tam už jiný.“ I řekl mu Ježíš: „Vstaň, vezmi lože své a jdi!“ A ten člověk ihned ozdravěl, vzal si lože a pln radosti odešel.

Bylo to v sobotu. Proto mu řekli Židé: „Je sobota, nesmí se lože nosit!“ A on odpověděl: „Ten, který mě uzdravil, řekl mi: Vstaň, vezmi lože své a jdi!“ I tázali se: „Kdo je ten člověk?“ On pak jim pověděl, že Ježíš.

I zanevěřeli Židé na Ježíše smrtelně, že prý znesvětil den sváteční. Ale Ježíš jim pravil: „*Můj Otec pracuje ustavičně, a já tedy také.* Jak Otec mrtvé křísí a oživuje, tak i Syn oživuje, koho chce.“ Tím prohlásil Ježíš Boha za svého otce. Proto si Židé umínili, že ho zabijí. — Uzdraveného nalezl Ježíš později v chrámě a řekl mu: „Hle, ozdravěl jsi; hříchu se už varuj, aby se ti nepříhodilo něco horšího!“

* * *

„JEŽÍŠI, SYNU BOHA ŽIVĚHO,
SMILUJ SE NADE MNOU!“

86. Dvanáct apoštolů.

„Apoštol“ je slovo řecké a znamená po česku „vyslanec“. — *Hora vyvolení apoštolů* je podle ústního podání snad pahorek nyní zvaný *Kurun Hattin*; vypíná se západně od jezera Genezaretského 361 m nad jeho hladinou. Je s ní překrásný rozhled; viděti na sever zasněžené vrcholy Libanonu, na jih horu Tábor a na východ širé okolí jezera, za ním pak daleko do pouště.

* * *

Pán Ježíš chodil po městech a dědinách galilejských; kázal evangelium o království Božím a uzdravoval nemocné. Zdaleka široka přicházel k němu lid v zástupech. On pak viděl, že jsou ubozí jak ovce bez pastýře, a bývalo mu jich srdečně líto. I pravil učedníkům svým: „*Žeň sice hojná jest, ale dělníků málo. Proste tudíž Pána žně, aby poslal dělníky na svoji žeň.*“

Potom vystoupil Ježíš na horu, aby se tam modlil. Modlil se po celou noc. Když se rozednilo, povolal k sobě učedníky své. Z nich si vyvolil dvanáct a nazval je apoštoly. Ti měli býti stále s ním a kázat evangelium. A dostali od něho moc, uzdravovati nemocné a výmítati zlé duchy.

Vyvolení byli tito: první Šimon Petr a jeho bratr Ondřej, Jakub Starší a jeho bratr Jan, Jakub Mladší a jeho bratr Juda, Filip a Bartoloměj, Tomáš a Matouš, Šimon Horlivý a Jidáš.

„NE VY JSTE VYVOLILI MNE,
NÝBRŽ JÁ JSEM VYVOLIL VÁS,
ABYSTE ŠLI A PRINÁŠELI UŽITEK.“ Jan 15, 16.

* * *

1. SEZNAM APOŠTOLŮ. První se uvádí *Šimon Petr* nikoli proto, že by se byl stal první učedníkem Páně, nýbrž proto, že měl být první z apoštolů co do hodnosti a že měl v církvi svaté zaujmout nejvyšší úřad. — *Jakub slove „starší“*, že se stal učedníkem Páně dřív, než druhý téhož jména. — Jidáš „*Iškariot*“, syn Simona z Kariotu v Judsku. Ostatní apoštolé byli všichni z Galileje.

2. „ŽEŇ HOJNÁ JEST.“ Na zemi žije asi 780 milionů pohanů, na 230 milionů Mohamedánů a 15 milionů Židů. Ze 670 milionů pokřtěných náleží jen asi 300 milionů do svaté církve obecné. A Bůh „chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy“. (1. Tim. 2, 4.) K tomu je potřeba apoštolských dělníků. Avšak ani pro katolické křesťany není leckde dostatek biskupův a kněží. Svěcení kněžstva se uděluje v *Suché dny*. Věřící se v ty kající postní dny modlí, aby Kristus, Pán žně, poslal hodné dělníky na svoji žeň. Dopomoci někomu ke stavu kněžského modlitbou, povzbuzením a hmotnou podporou je před Bohem záslušnější, než zbudovati vlastním nákladem zlatý oltář.

3. KÁZÁNÍ HORSKÉ. Když Pán Ježíš ráno s apoštoly sestupoval s hory, uviděl dole veliké zástupy lidu. Byli z Galileje, Judska a z končin za Jordánem, ano byli tam i pohané od Tyru a Sidonu. Přišli, aby Pána slyšeli a ozdravěli. Ježíš sestoupil k úpatí hory a usedl na povýšeném místě. Vedle něho byli apoštolé, lid zůstal na rovině. I otevřel Ježíš ústa a kázal. To bylo „kázání horské“.

87. Osmero blahoslavenství.

(Z kázání horského.)

„Blahoslaveni *chudobní*, neboť jejich je království nebeské. Blahoslaveni *tiší*, neboť oni zemí vládnouti budou. Blahoslaveni *lkažící*, neboť oni potěšeni budou.

Blahoslaveni, *kterí lační po spravedlnosti*, neboť oni nasyceni budou. Blahoslaveni *milosrdní*, neboť oni milosrdenství dojdou. Blahoslaveni *čistého srdce*, neboť oni Boha viděti budou.

Blahoslaveni *pokojní*, neboť oni syny Božími slouti budou. Blahoslaveni, *kterí trpí pro spravedlnost*, neboť jejich je

království nebeské. A když vás pro mne budou tupit, pomlouvat a pronásledovat, radujte se a plesejte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích.“

„*Chudobný*“ ve smyslu Páně nedychtí hříšně po majetku, a má-li jaký, hříšně na něm nelpí; je tudíž „*chudobný duchem*“. (Mat. 5, 3. — Luk. 6, 20.) — „*Tichý*“ z lásky k Bohu jedná s bližním přívětivě, příkoří snáší trpělivě a odpouští křivdu srdečně. — „*Lkající*“ lituje hříchů svých, rmoutí se nad neštěstím druhých a nese vlastní kříž odevzdán do vůle Boží.

Po spravedlnosti lační, kdo usilovně hledá pravdu Boží, aby ji poznal, milost Boží, aby byl svatý nebo světější, a království Boží, aby se tam dostal. — *Milosrdný* pomáhá bližnímu v potřebách tělesných a duchovních. — *Čisté srdce* má, kdo se chrání hříchů vůbec a zejména je stydlivý a počestný v myšlení a pohledech, v řeči a chování.

Pokojný se snáší s bližním v dobrotě, ustupuje, pokud to bez hříchu možno, a smiřuje rozvaděné. — *Pro spravedlnost trpí*, kdo pro Krista snáší posměch anebo potupu, obětuje zdraví anebo majetek, přijímá bolest aneb i smrt. — *Takovým je blaze za živa na zemi a bude nevýslovně blaze po smrti v nebi.*

„ANI OKO NEUZŘELO,
ANI UCHO NEZASLECHLO,
ANI MYSL LIDSKOU NENAPADLO,
CO BŮH PŘIPRAVIL TĚM,
KTERÍ HO MILUJÍ.“ 1. Kor. 2, 9.

88. Buďte k sobě jako bratři!

(Z kázání horského.)

Nehněvejte se! — „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Nezabiješ! A kdo by zabil, že propadne soudu. Já však vám pravím, že soudu propadne už každý, kdo se na svého bratra jen hněvá.“

Smiřte se! — „Přinášíš-li svůj dar k oltáři a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam svůj dar před oltářem a jdi se napřed usmířit. Potom teprve přijď a svůj dar obětuj.“

Neodpírejte zlu! — „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko, zub za zub! Já však vám pravím, abyste zlu neodpírali“ (zlem).

* * *

1. ZLU ODPÍRA ZLEM, kdo se proti křivdě brání křivdou, proti nadávce nadávkou a vůbec proti hříchu hříchem. *Ty, učeďníku Páně, braň se jinak!* „Lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej, a žízni-li, dej mu

píti; to čině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlu, nýbrž přemáhěj zlo dobrem!" (Řim. 12, 20. 21.) Tak se chová k lidem Pán Ježíš, takový nám dali příklad apoštolé. „Když jsme hanobeni, žehnáme, když jsme pronásledováni, snášíme to, když jsme tupeni, oslovujeme laskavě.“ (1. Kor. 4, 12. 13.)

2. ZÁHADNÉ SLOVO PÁNĚ. „Udeřt-li tě někdo v pravé líce tvé, nastav mu i druhé.“ (Mat. 5, 39.) To slovo neznámá, že by se kdo proti křivdě, potupě a nespravedlivému násilí nesměl bránit, anebo zákonným postupem se hájit a svého práva se domáhat; vždyť Pán sám, byv před veleradou udeřen v líce, nenastavil líce druhého, nýbrž se hájil: „Jestliže jsem zle mluvil, dokaž to, pakliže dobře, co mě biješ?“ (Jan 18, 23.) Podobně i svatý Pavel se nejednou před soudem hájil a odvolal se konečně k císaři. (Sk. ap. 25, 10. 11.) Správně znamená to záhadné slovo Páně: *snes raději novou bolest, potupu a křivdu, než by ses hněval anebo mstil a takto zlu odpíral zlem.*

89. „Milujte nepřátele své!“

(Z kázání horského.)

„Slyšeli jste, že bylo řečeno:¹ Milovati budeš bližního svého a nenáviděti svého nepřítele! Já však vám pravím: Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a pomlouvají.

Tak budete podobni Otci svému v nebesích; ten velí slunci svému vycházeti na dobré i na zlé, a dešť dává na spravedlivé i nespravedlivé. Buďte tedy jak Otec váš nebeský, a bude vaše odplata hojná.

Jakou však budete mít odplatu, milujete-li pouze ty, kteří vás milují? Vždyť tak činí i celníci. A jakou budete mít odplatu, půjčujete-li pouze těm, kteří vám oplácejí? Vždyť tak činí i hříšníci. A jakou budete mít odplatu, pozdravujete-li pouze bratry své? Vždyť tak činí i pohané. Buďte tedy dokonali, jak Otec váš nebeský, jenž je dobrotivý i ke zlým a nevděčným.“

90. Jak ty druhým, tak Bůh tobě.

(Z kázání horského.)

„Dávejte, a bude vám dáno. Jakou měrou měříte, takovou bude odměřeno i vám. (Měříte-li štedře), dostanete míru dobrou, natlačenou, vrchovatou.

¹) ve sbornících, když se předčítalo a vykládalo Písmo.

Odpouštějte, a bude vám odpuštěno. Jestliže odpustíte lidem vy, odpustí také vám Otec nebeský; pakli neodpustíte, neodpustí Otec nebeský ani vám.

Neodsuzujte, a nebudete odsouzeni. Co ty hledíš na třísečku v oku bratra svého! Trámu ve svém oku nevidíš? Pokrytče, vyhoď nejprve trám z oka vlastního, a potom teprve hled vyjmouti třísečku z oka bratra svého!“

„VŠECHNO, CO CHCETE, ABY LIDÉ ČINILI VÁM,
ČINTE VY TAKÉ JIM!“

91. Jak třeba konati dobré skutky.

(Z kázání horského.)

„Varujte se konati dobré skutky své proto, aby vás lidé chválili! Sic nebudete mít odplaty od Otce svého v nebesích.

Když tedy dáváš *almužnu*, nebuď jako pokrytci. Ti dávají a vytrubují před sebou, aby je lidé viděli a chválili. — Amen pravím vám, už dostali odplatu svou. Ty však dávej almužnu skrytě, ať nezví levice, tvá, co činí pravice. A tvůj Otec, jenž vidí v skrytě, odplatí tobě.

A když se *modlíš*, nebuď jako pokrytci. Ti se rádi modlí nápadně, aby je lidé viděli a chválili. Amen pravím vám, už dostali odplatu svou. Ty však vejdi do svého pokoje, zavři dveře a modli se skrytě. A tvůj Otec, jenž vidí v skrytě, odplatí tobě.

A když se *postíš*, nebuď jako pokrytci. Ti se postí a chodí zasmušilí, aby je lidé viděli a chválili. Amen pravím vám, už dostali odplatu svou. Ty však se posti skrytě, aby to nebylo zjevno lidem. A tvůj Otec, jenž vidí v skrytě, odplatí tobě.“

* * *

DOBŘÝ ÚMYSL ROZHODUJE. Kdo pro lidskou chválu nebo vůbec z pohnutky výlučně přirozené činí něco dobrého, nedostane Boží odměny. Na tu má právo jen, kdo s *úmyslem bohumilým* skrytě anebo veřejně se modlí, zachovává půst anebo dává almužnu. „*Tak sviť světlo vaše před lidmi, ať vidí vaše skutky dobré!*“ řekl Pán krátce předtím.

92. Čeho třeba se chránit cestou do nebe.

(Z kázání horského.)

(I HRÍŠNĚ ŽADOSTI.) — „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Nesmilníš. Já však vám pravím: smilní v srdci svém už každý, kdo hledí na ženu žádostivě.“

PŘÍLEŽITOSTI KE HRÍCHU. — „Pohoršuje-li tě tvá ruka pravá, utni ji a hoď od sebe. Lépe je ti bez ruky vejít do království Božího, než s obojí rukou do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne. — A pohoršuje-li tě noha tvá, utni ji a hoď od sebe. Lépe je ti bez nohy vejít do království Božího, než s obojí nohou do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne. — A pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a hoď od sebe. Lépe je ti bez oka vejít do království Božího, než s oběma oky do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne.“¹

(PROSTRANNÉ CESTY.) — „Vcházejte těsnou branou. Neboť široká brána a prostranná cesta vede k zahynutí, a mnoho je těch, kteří jdou po ní. K životu vede brána těsná a cesta úzká, a málo je těch, kteří ji nalézají.“

93. O nepravých prorocích.

(Z kázání horského.)

„Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Přicházejí k vám v rouše ovčím, ale v nitru jsou to vlci draví.

Poznáte je po jejich ovoci, jako se po ovoci poznává každý strom. Což se sbírají s trní hrozny anebo s bodláčí fíky? Tak nemůže špatný strom nésti ovoce dobrého. Po ovoci tedy poznáte je.

Každý pak strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyfát a hosen do ohně.“

* * *

NEPRAVÍ PROROCI hlásají ústy nebo tiskem bludné učení a špatné zásady. Vydávají se za přátele lidu, předstírají osvětu a pokrok a slibují místo nebe blahobyť pozemský. Tak přicházejí jako „v rouše

¹) Co přivádí do těžkého hříchu, to nutně třeba zahodit, odstranit, opustit, byť to bylo tak milé a potřebné jako ruka, noha nebo oko v hlavě. *Blízká příležitost ke hříchu.*

ovčím“, skutečně však jsou to „vlci draví“, uvádějí lid do bludů, nemravnosti a záhuby. — Takové viděl v duchu svatý apoštol Petr a napsal: „Budou mezi vámi učitelé, kteří zavedou sekty záhubné, popírají i toho Pána, který je vykoupil.“ (2. Petr. 2, 1.) A svatý Pavel předvídal podobně: „Bude čas, kdy nesou lidé učení zdravého, nýbrž nabírají si učitelů, kteří hovoří převráceným choutkám jejich; tak odvrátí sluch svůj od pravdy a obrátí se k bájím.“ (2. Tim. 4, 3.)

94. Pouze věřit, nestačí pro nebe.

(Z kázání horského.)

„Proč mi říkáte: Pane, Pane — a nečiníte, co pravím? Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane — vejde do království Božího, nýbrž toliko ten, kdo činí vůli Otce mého.

Kdo mé slovo slyší a koná je, podobá se člověku moudrému, jenž si postavil dům na skále. I spustil se příval a přišla povodeň a vichor se obořil na ten dům. Ale domem to nehnulo, protože základy měl hluboké.

Kdo však mé slovo slyší, ale ho nekoná, podobá se člověku pošetilemu, jenž si postavil dům na písku. I spustil se příval a přišla povodeň i vichor se obořil na ten dům. A dům se rozpadl, protože základů neměl.“

* * *

„SPRAVEDLIVÝ JE Z VÍRY ŽIV.“ (Řím. 1, 17.) Co věří srdcem, jeví životem. „Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo, že má víru, a nemá skutků? Může-li ho víra (sama) spasit? I zlí duchové věří, ale třesou se. Jako tělo bez ducha je mrtvo, tak je mrtva i víra beze skutků.“ (Jak. 2, 14. 19. 26.) „Říkají, že Boha znají, skutky však ho zapírají.“ (Tit. 1, 16.) *Jakými zejména skutky ho zapírají?*

95. O setníkovi z Kafarnaum.

ŘÍMSKÝ SETNÍK. Po kázání horském přišel Pán Ježíš provázen velkým zástupem lidu do Kafarnaum. Tam žil římský setník, velitel místní posádky. Byl ještě pohan, ale Židům přál a vystavěl jim na svůj náklad krásnou sbornici. Proto se i představení obce za něho přimlouvali u Pána, aby uzdravil jeho služebníka.

* * *

Setník v Kafarnaum měl služebníka, jehož si velice vážil. Ten byl nemocen a již blízce smrti. I přistoupil setník k Pánu Ježíši a prosil: „Pane, doma mi leží služebný chlapec a trápí se velice.“

Ježíš mu řekl: „Já přijdu a uzdravím ho.“ Ale setník odpověděl: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechem mou, ale toliko rci slovem, a uzdraven bude služebník můj.“

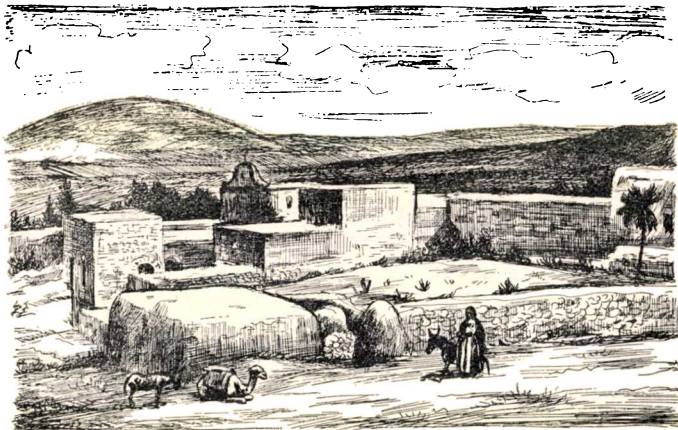
Když to slyšel Ježíš, podivil se a řekl zástupu: „Víry tak veliké jsem nenalezl ani v lidu izraelském. Pravím pak vám: *přijdou mnozí od východu i od západu a stolovati budou v království nebeském, synové království však budou vyvrženi ven do tmy. Tam bude pláč a skřípění zubů.*“ — Potom řekl setníkovi: „Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se tobě!“ A v tu chvíli služebník ozdravěl.

* * *

„PANE, NEJSEM HODEN, ABYS VEŠEL POD STŘECHU MOU,
ALE TOLIKO RCI SLOVEM, A UZDRAVENA BUDE DUŠE MÁ.“

96. Mládenec naimský.

Městečko *Naim* leželo asi 40 km cesty jihozápadně od Kafarnaum. Pán Ježíš se k němu blížil asi před večerem. — Židé pochovávali za těch dob zemřelé co nejspíše po smrti, pokud možno téhož dne. Mrtvý neležel v rakvi, nýbrž jen na márách, ovinut plátnem.

Zbytky bývalého Naimu. Vlevo pohled na horu Tábor.

Pán Ježíš se ubíral do města Naimu. S ním šli učedníci a mnoho lidu. Když přicházeli k bráně města, ejhle, — vynášeli mrtvého. Byl to jediný syn matky své, a ta byla vdova. Šla za márami a plakala. A mnoho lidu z města šlo s ní.

Když Pán uviděl matku, zabylo mu jí lito. I řekl jí: „Neplač!“ Potom přistoupil a dotekl se már. Nosiči stanuli. I řekl Ježíš: „Mládenče, tobě pravím, vstaň!“ I posadil se mládenec a počal mluvit. Ježíš dal jej matce jeho.

Všechny přítomné obešla hrůza. Velebili Boha a pravili: „Prorok veliký povstal mezi námi. Bůh navštívil svůj lid.“ A vyprávělo se o tom zázraku po širém okolí.

97. Jan Křtítel v žaláři.

Co svědčil o něm Pán Ježíš.

V Galilei panoval kníže *Herodes Antipas*. (Viz pozn. za čl. 71.) Ten žil se ženou, jménem *Herodias*. Byla to manželka jeho bratra Filipa, ještě živého. To vytýkal knížeti Jan Křtítel a pravil: „Není dovoleno, abys měl manželku bratra svého.“ Proto *Herodes* vsadil Jana do žaláře a věznil ho tam v okovech. — Avšak i uvězněn zůstal Jan předchůdcem Páně. Věřil pevně, že Ježíš je Mesiáš, slíbený Vykupitel. O tom chtěl Jan přesvědčiti své učedníky.

* * *

Jan v žaláři slyšel od svých učedníků, jaké zázraky činí Pán. I poslal dva z nich k Ježíšovi, aby se ho tázali: „Jsi ty ten, který má přijíti, či máme čekati jiného?“

Učedníci přišli k Ježíšovi právě, když uzdravil mnoho nemocných a jinak neduživých. I sdělili mu otázku Janovu. A Ježíš odpověděl: „Jděte a zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, hluchí slyší, chromí chodí, malomocní se uzdravují, mrtví vstávají, radost se zvěstuje ubohým. A blahoslavený, kdo se nade mnou nepohorší.“

Když vyslaní učedníci odešli, promluvil Ježíš o Janovi k zástupu: „Co jste chodívali (k Jordánu) na poušť vidět? Zdali třtinu větrem se klátící? Či snad člověka jemně oděného? Anebo proroka? Zajisté, vídali jste proroka. Ano, víc než proroka. Neboť o něm řekl Hospodin: Hle, já posílám vyslance svého, aby připravil cestu přede mnou.“

Nad Pánem by se pohoršil, kdo by se dal mýlití jeho lidským zevnějškem a myslil si: „Tento chudobný člověk bez moci a slávy svět-ské není slíbený Mesiáš.“ *Blaze tomu, kdo v něho věří a ničím se mý-lití nedá!* — Ze Mesiáš bude mítí předchůdce, zjevil Bůh již ve Starém Zákoně ústy proroka Malachiáše. (Viz za čl. 64.) — O čem svědčily zá-zraky, na něž Pán upozornil Janovy učedníky? (Viz čl. 62.)

98. Kající žena hříšnice.

V Písmě svatém není udáno, jak se hříšnice jmenovala, ani kde bydlel Šimon farizeus. — Bylo tehda zvykem, pozvaného přivítati polí-bením, nabídnouti mu vodu na nohy a olej na hlavu. Tak se měl k Pánu zdvořile zachovati farizeus. — Rostlinný olej nardový vyráběli v Indii a prodávali draho jako nejvzácnější voňavku v lahvicích z úbělu. Uběl, jinak alabastr, je bílý kámen perlového lesku. — Kající žena uctila Pána Ježíše nikoli jak obyčejného člověka, nýbrž jako světce, v němž tušila samého Boha.

* * *

Farizeus jménem Šimon, pozval Pána Ježíše, aby u něho pojedl. I vešel Ježíš do domu a zaujal místo za stolem. A ejhle, přišla tam žena hříšnice, přiklekla Ježíšovi k nohám a rozpla-kala se tak, že jí slzy kanuly na nohy Páně. I utírala mu nohy svými vlasy, líbala je a mazala libovonným nardem.

Když to viděl farizeus, pravil sám u sebe: „Kdyby tento byl prorok, věděl by, že ta žena je hříšnice.“ Ale Ježíš mu řekl: „Šimone, vidíš tuto ženu? Vešel jsem k tobě do domu, a ty jsi mně vody na nohy nepodal; ona však mi nohy umyla slzami. Políbení jsi mi na tvář nedal; ona však od té chvíle, co vešla, nepřestala mi nohy líbat. Olejem jsi mi hlavu ne-pomazal; ona však mi nohy pomazala libovonným nardem. Tak lásky (k Bohu) projevila mnoho, proto se jí odpouští hří-čů mnoho.“

Potom se Ježíš obrátil k ženě a řekl jí: „Odpouštějí se ti hříchy. Tvá víra tě spasila. Jdi v pokoji.“ I divili se hosté a řekli sami u sebe: „Kdo je tento, že i hříchy odpouští?“

* * *

„OBĚTÍ BOHU MILOU DUCH JE ZKORMOUČENÝ,
SRDCEM ZKROUŠENÝM A POKORNÝM, BOŽE, NEPOHRDAŠ.“
Zalm 50, 19.

99. Podobenství o rozsevači.

KÁZÁNÍ NA JEZERU GENEZARETSKÉM. Za onoho času vyšel Pán Ježíš v Kafarnaum z domu k jezeru Genezaretskému. Tam se na břehu posadil a začal učit. Zatím co mluvil, přicházely nové zástupy lidu. I vstoupil Ježíš na loď a posadil se tam. Lidé byli na břehu jezera. A on jim kázal z lodi o království Božím. To kázání slove „*jezerní*“.

* * *

„Ejhle — vyšel rozsevač, aby rozséval. A když rozséval, padlo něco zrní na cestu: to sezobali ptáci. A něco padlo na skálu: to vzešlo, ale potom uschlo, protože nemělo vláhy. A něco padlo do trní a bylo trním udušeno. A něco padlo v zemi dobrou: to vzešlo i rostlo a vydalo užitek stonásobný.“

Když Pán Ježíš později osaměl, tázali se ho učedníci: „Co znamená to podobenství?“ A on řekl:

„Sémě je slovo Boží. Na cestu padá u toho, kdo slovo Boží slyší, ale hned potom přichází ďábel a sbírá mu je ze srdce, aby nevěřil a spasen nebyl. — Na skálu padá u toho, kdo slovo Boží slyší a přijímá s radostí, ale v čas pokušení odpadá (do hříchu, zvláště do nevěry). — Do trní padá u toho, kdo slovo Boží slyší, ale světské starosti a radosti mu je v srdci uduší. — V zemi dobrou padá u toho, kdo slovo Boží slyší, v srdci pečlivě chová a podle něho vytrvale žije: u toho přináší slovo Boží užitek mnohonásobný.“

* * *

SLOVU BOŽÍMU SE NEDAŘÍ *na cestě*: té se podobá duše oddaná roztržitým myšlenkám; — *na skále*: té se podobá duše zatvrdlá zlými návyky; — *mezi trním*: půdě trním zarostlé se podobá duše pohřížená do světských starostí a radostí.

BLAHOSLAVEN, KDO VŽDY CHOVÁ
V DOBRÉM SRDCI BOŽÍ SLOVA.

100. Podobenství o koukolu mezi pšenící.

(Z kázání jezerního.)

„Podobno je království nebeské hospodáři, který na svém poli nasel dobrého semene. Zatím co lidé spali, přišel jeho

nepřítel, nasel koutkole mezi pšenici a odešel. Když pak setba vzrostla a vymetala klas, ukázal se i koutkol.

I přišli služební hospodáři a řekli mu: „Pane, což jsi nenasel na svém poli pšenice? Kde se tam vzal tedy koutkol?“ A on odpověděl: „Nepřítel to učinil.“ Služební mu řekli: „Chceš-li, půjdeme a vytrháme koutkol.“ A on odpověděl: „Ne! Vytrhali byste s koutkolem snad i pšenici. Nechte, ať oboje spolu roste až do žní. Ve žně pak řeknu žencům: Seberte nejprve koutkol a svažte jej ve snopky na spálení, ale pšenici mi složte do stodoly.“

Po kázání rozpustil Ježíš zástupy a šel domů. Cestou mu řekli učedníci: „Vlož nám to podobství.“ A on pravil: „Rozsevač dobrého semene je Syn člověka, nepřítel je ďábel. Pšenice jsou dobří lidé, koutkol pak jsou lidé zlí. Ženci jsou andělé. Při skonání světa pošle Syn člověka své anděly, a ti seberou z jeho království všechny, kdo činí pohoršení a nepravost, a vhodí je do peci ohnivě. Tam bude pláč a skřípění zubů. Svatí se však tehdy rozeskví jako slunce v království Božím.“

* * *

1. **BOŽÍM POLEM CÍRKEV KATOLICKÁ.** Jmenuje se „svatá“, protože svým učním, svými zákony a svými svátostmi chce a může všechny své členy posvětit. Každý má a s pomocí Boží také může uzrát v klas pšeničný pro Boží stodu v nebi. Z návodu ďáblova stává se však mnohý koutkolem.

2. **UKÁZAL SE KOUTKOL.** Na ledacos zlého v církvi katolické „se ukazuje“ *nepravdivě*. „Lžete jen, přátelé, však něco přece uvizne“, říkával nevěrecký učenec. A oni lhali o církvi a lhou dosavad. Jsou jako zlomyslné děti: ty se obcerstvily ze studánky a potom naházely do vody smetí, aby ji druhým zošklivily. — Všelico zlého „se ukazuje“ *opravdu*. Hned mezi dvanácti apoštoly a v prvotné církvi jeruzalémské (čl. 186.) ukázal se i koutkol. Cí vinou? V klas pšeničný roste člověk působením církve, v koutkol se zhoršuje vlastní vinou proti vůli Hospodáře a jeho církve. Ta zůstává nicméně svatá.

„VĚŘÍM VE SVATOU CÍRKEV OBECNOU.“

101. Podobství o království Božím.

(Z kázání jezerního.)

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ NA ZEMI přišel založit Kristus-Mesiáš, Duchem svatým za krále posvěcený. Prorok o něm předpověděl, že králové světa budou se mu klanět a všichni národové budou mu sloužit.“ (Žalm 71, 11.) „Ty že jsi král?“ — otázal se ho římský vladař Pilát, a Pán odpověděl: „Ano, jsem král, ale mé království není z tohoto

světa.“ (Jan 18, 37.) Začalo však, trvá a bude do soudného dne to království Páně na světě, a to v *církvi svaté obecné neboli katolické*. Při kázání jezerním vyprávěl Pán Ježíš o tomto království:

Jak roste. — „Podobno je království nebeské *zrnu hořčice*. To vzal člověk a zasal na svém poli. To zrno je sice maličké mezi druhými semeny, ale roste v bylinu velikou a stává se jako stromem. I přilétají ptáci nebeští a bydlí ve stínu na větvích jeho.“

Jak působí. — „Podobno je království nebeské *kvasu*. Ten vzala žena a zadělala do tří mírek mouky, a zkynulo to všechno.“

Jak se má cenit. — „Podobno je království nebeské *pokladu* zakopanému v poli. Ten poklad našel člověk a zakryl. Potom šel s radostí nad ním, prodal všechno, co měl, a koupil si to pole. — Podobno je království nebeské *drahocenné perle*. Tu našel kupec. I šel, prodal všechno, co měl, a koupil si tu perlu.“

* * *

ZRNO HOŘČIČNĚ, proti jiným semenům na pohled nepatrné, vzrůstá v Palestině v košatý keř, vysoký až 3 m. K němu se tam v houfech slétají ptáci, zvláště stehlíci a pěnkavy, a klovají se zálibou ze slupek vonná olejnatá zrníčka. — Nepatrnému *zrnu* hořčičnému se podobala církev Páně s počátku; ale rostla a roste ustavičně: dnes má členů hodně přes 300 milionů. — *Kvas* pravdy a milosti Kristovy proniká v církví svaté znenáhla srdce věřících a čím dále víc je zušlechťuje a posvěcuje. — *Perlou* a *pokladem* je v církvi učení Páně a milost Boží, v nebi pak blažený život věčný.

A TEN POKLAD TISÍC LET UŽ MÁME,
KÉŽ SI JEJ I VĚRNĚ ZACHOVÁME!

102. Pán Ježíš utíšil bouři na moři

K večeru po kázání jezerním řekl Pán Ježíš učedníkům: „Přeplavme se přes moře!“ I odrazili. A jiné lodi je provázely. Když pak jeli po moři, Pán usnul. A ejhle — strhla se veliká bouře větrná, takže se voda hrnula do lodi. Byli v nebezpečí, že zahynou. A on spal v zadu lodi na podušce.

Učedníci se velice báli. I vzbudili jej a prosili: „*Pane, zachraň nás, hyneme!*“ Ježíš jim pravil: „Co se bojíte, vy malověrní?“ Potom vstal a poručil větru i moři: „Ticho buď — upokoj se!“ A hned ustal vítr a bylo ticho veliké.

I divili se učedníci, jakož i lidé z lodí ostatních. Říkali: „Kdo je tento, že i vítr a moře ho poslouchají?“

* * *

„CO SE BOJÍTE, VY MALOVĚRNÍ?“

„JÁ S VÁMI JSEM PO VŠECHNY DNY
AŽ DO SKONÁNÍ SVĚTA.“ Mat. 28, 20.

103. Pán Ježíš vzkřísil dceru Jairovu.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš v Kafarnaum k zástupu. A ejhle — přistoupil k němu představený sbornice, jmenoval se Jair. Měl jedinou dceru, bylo jí asi dvanácte let; ta umírala. I padl Ježíšovi k nohám a prosil ho snažně: „Pane, dcera mi skonává. Pojď a vztáhni ruku nad ní, aby zůstala živa i ozdravěla.“ Ježíš vstal a šel s Jairem. Učedníci a veliký zástup lidu šli s ním.

Cestou přišel Jairovi naproti posel a řekl mu: „Nenamáhej mistra, tvá dcera právě skonala.“ Jair se zhrozil. Ale Ježíš mu řekl: „Neboj se a jen důvěřuj, ona zas ožije.“

Když přišli do domu Jairova, bylo tam plno a hlučno. Jedni plakali a naříkali, druzí hráli smuteční písně. Ježíš jim řekl: „Co hlučíte a pláčete? Dívka neumřela, ona spí.“ I smáli se mu: věděli, že umřela. On však poručil všem vyjít. Jen rodiče dívky a Petr, Jakub i Jan směli zůstat. S těmi vešel tam, kde ležela mrtvá. Vzal ji za ruku a zavolal: „Dívko, tobě pravím, vstaň!“ I vrátil se duch její, a vstala hned a chodila.

Všichni žasli a divili se velice. A pověst o tom se roznesla po veškeré krajině.

104. Pán Ježíš uzdravil nemocnou ženu.

(Cestou k domu Jairovu.)

Kolem Pána Ježíše tísnil se zástup lidí. V zástupu šla také žena, ta byla nemocna již dvanácte let. Všechno své jmění vydala na lékaře. A přece jí bylo čím dále hůř.

Když uslyšela o Ježíšovi, řekla sama u sebe: „Ozdravím, dotknu-li se jen roucha jeho.“ — I protlačila se zástupem až k Pánu a dotkla se okraje roucha jeho. A hned pocítila, že je zdravá. I obrátil se Ježíš k zástupu a řekl: „Kdo se mne dotkl?“ Ale nikdo se k tomu neznal. Petr mu řekl: „Mistře, zástup se tlačí na tebe, a ty se tážeš: Kdo se mne dotkl?“ Ale Ježíš řekl: „Dotkl se mne kdosi. Víím, že vyšla ode mne hojivá moc.“ A díval se dokola, až upřel oči na uzdravenou.

Žena viděla, že se neutajila. Rozechvěla se strachem, přistoupila a padla Ježíšovi k nohám. A pověděla přede všemi, proč se ho dotkla a jak ihned ozdravěla. A Ježíš jí řekl: „Neboj se, dcero! Tvá víra tě uzdravila. Jdi v pokoji!“

* * *

HOJIVÁ MOC PÁNĚ. O tom zázraku dověděli se lidé v širém okolí. Přinášeli z různých osad nemocné na ložích a kladli je u cest, kudy se Pán Ježíš ubíral. Prosili, aby se nemocní směli dotknouti aspoň okraje roucha jeho. A všichni, kteří se ho dotekli, ozdravěli.

105. Jak umřel Jan Křtítel.

SVATÝ VĚZEŇ. Už přes rok byl Jan Křtítel v žaláři. (Proč, viz pozn. před čl. 97.) Herodias ho chtěla připravit o život, ale nemohla. Neboť Herodes věděl, že je to muž svatý; proto rád jej poslouchal, čínil mnoho podle rady jeho a chránil ho. Přesto Herodias konečně provedla svou. Mimo nadání dopomohla jí k tomu její dcera Salome.

* * *

Kníže Herodes slavil narozeniny a vystrojl hostinu svým dvořanům, plukovníkům a velmožům galilejským. I vešla tam Salome a tančila před hosty. Zalíbila se knížeti velice. Proto jí řekl: „Požádej ode mne, co chceš, a dám ti to.“ Ano přísáhl jí: „Dám ti, cokoli požádáš, i kdyby to byla polovice panství mého.“

Ona vyšla a tázala se matky: „Co mám žádati?“ Matka odpověděla: „Hlavu Jana Křtitele.“ Vrátila se tedy dívka spěšně k Herodovi a žádala: „Chci, abys mi dal tuhle na míse hlavu Jana Křtitele.“ I zarmoutil se Herodes. Ale co slíbil pod přísahou a před hosty, nechtěl odepřít. Poslal tedy vojína do žaláře, aby přinesl hlavu Janovu. Ten šel a v žaláři Jana stal. Hlavu jeho přinesl na míse a podal jí dívce, ta pak ji dala matce své.

Když to zvěděli učedníci Janovi, přišli, vzali tělo jeho a pochovali je. Potom šli a pověděli to Ježíšovi.

* * *

STĚTÍ SVATĚHO JANA. Východně od Mrtvého moře se vypíná 1160 m vysoko nad jeho hladinou skalnatá hora. Na ní stával opevněný zámek *Machéront*. Tam se kníže Herodes oddával čas od času rozmarlivému životu. Ve skalním sklepení pod zámek byl vězněn a skonal svatý Jan. Bylo to z jara před třetí velikonocí veřejného působení Páně. V kalendáři se připomíná *Stětí svatého Jana 29. srpna*.

„DUŠE SPRAVEDLIVÝCH JSOU V RUCE BOŽÍ,
A NEDOTKNE SE JICH MUČIDLO SMRTI.
ZDÁLO SE NEMOUDRÝM, ŽE JE VETA PO NICH,
ZA NEŠTĚSTÍ MELI ODCHOD JEJICH,
ALE ONI JSOU V POKOJI.“ Moudr. 3, 1—3.

106. Pán Ježíš rozmnožil chleby.

1. ROZESLÁNÍ A NÁVRAT APOŠTOLŮ. Zvolené apoštoly rozeslal božský Mistr po dvou, aby kázali evangelium a uzdravovali nemocné. Nedlouho před velikonocí se vrátili apoštolé k Ježíšovi do Kafarnaum a vyprávěli, jak se jim dařilo. Byli z cesty unaveni a hned po návratu tak obklopeni lidem, že neměli kdy ani se najísti. I řekl jim Pán: „*Pojďte v ústraní do samoty trochu si odpočinout.*“ Vstoupili tedy všichni na loď a jeli podél západního břehu jezera Genezaretského na jih směrem k Betsaidě. V tu stranu je viděly odjíždět zástupy lidu, poutníků to na svátky velikonoční do Jerusalema, a vydaly se tam pěšky za Pánem.

2. U BETSAIDY, jež ležela asi 5 km jihozápadně od Kafarnaum (*oprav na mapě, kdež Betsaida zakreslena severně od jezera na levém břehu Jordánu*), bylo osamělé místo s palmami a několika prameny, tehdy z jara hojně porostlé travou a pestrými květy. Tam čekalo již veliké množství lidu. Byli jako bludné ovce bez pastýře. Pánu jich bylo srdečně líto. I ujal se jich dobrotivě a uzdravil nemocné, jež měli s sebou. Potom se posadil s apoštoly na stráni a mluvil k zástupům o království Božím.

* * *

Bylo na jaře, krátce před svátky velikonočními. Pán Ježíš kázal v neobydlené krajině. Mnoho lidí ho tam poslouchalo. K večeru řekli mu apoštolé: „Rozpusť zástupy, ať si jdou nakoupit pokrmů.“ Ježíš odpověděl: „Není potřebí, aby odcházeli, dejte vy jim jísti.“ Apoštolé však neměli s sebou nic. Ježíš jim řekl: „Jděte se podívat, kolik je jídla mezi lidem.“ Oni

šli. Když se vrátili, pravil Ondřej: „Je tu chlapec, má pět chlebů ječmenných a dvě ryby; ale což je to pro tolik lidí!“

Ježíš řekl: „Přineste mi to a lidu rozkažte, ať se posadí.“ I posedali si všichni na zelený trávník. Mimo ženy a děti bylo tam na pět tisíc mužů. A Ježíš vzal pět chlebů a dvě ryby, pohleděl k nebi a požehnal jídlo. Potom lámal a podával učedníkům, učedníci pak předkládali zástupům. Všichni dostali, kolik čeho chtěli.

Když se nasýtli, řekl Ježíš učedníkům: „*Seberte pozůstalé drobtý, ať se nezkaží!*“ I posbírali drobtý. Bylo jich dvanácte plných košů. Lidé viděli ten div a říkali: „Tento je jistotně prorok, který má přijíti na svět.“ A chtěli Ježíše násilím s sebou vzít a učiniti ho králem. Ale Ježíš poručil učedníkům, aby odtud odjeli. Sám pak jediný se uchýlil na horu, aby se tam modlil.

* * *

1. POZNÁMKY K DĚJI. Východané si na delší cestu brávali s sebou *potraviný v koších*; u lidu chudobného bývá to chléb nikoli pšeničný, nýbrž pouze ječmenný, v krajinách pak rybnatých také ryby, sušené na šlunci. — *Pozůstalé drobtý nebyly* jen samé odrobinky, nýbrž i větší úlomky a kousky; všichni se tudíž najedli dosyta. — *Chléb je „dar Boží“*, nemá se jím pohrdat, ani drobtý z něho nechávat na zemi, nýbrž zacházeti s nimi šetrně.

2. VZÁCNÁ PAMÁTKA. K místu, kde Pán Ježíš vykonal zázrak nasycení, putovali hned za křesťanského starověku věřící jednotlivě i v zástupech. Záhy byl tam vystavěn veliký chrám, ten však později nepřizní doby zanikl. Zbyly z něho jen základy, v kněžišti pak hrubý, neotesaný kámen (1 m × 0.57 m), nad kterým stával kdysi hlavní oltář. Hned za ním viděti dosud v dlažbě, nedávno vykopané, mosaikou znázorněný koš s chleby, vedle koše pak s obou stran po jedné rybě. Všechno to nasvědčuje, že na tom *kameni seděl za onoho času Kristus Pán*.

„OČI VŠECH DOUFAJÍ V TEBE, PANE,
A TY V ČAS PŘÍHODNÝ JIM DÁVÁŠ POKRM.“ - Žalm 144, 15.

107. Kristus, chléb živý.

VE SBORNICI V KAFARNAUM. Druhého dne po zázračném nasycení, když se rozednívalo, sestoupil Pán Ježíš s hory své noční modlitby, přešel po moři k učedníkům na loď a jel s nimi do Kafarnaum. (Jan 6, 16—21. — Mat. 14, 24—34.) Také zástupové lidu se toho dne dali s místa nasycení převézt po lodích do města. Tam našli Pána, právě kázal ve sbornici. A on tehdy promluvil:

„Hledáte mne, že jste se včera dosyta najedli ode mne chleba. (Ale to byl chléb jen pro život časný.) Usilujte však o chléb pro život věčný. Takový vám dá Syn člověka.“ I řekli jemu: „Pane, dávej nám takový chléb!“ Ježíš odpověděl: „*Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, je tělo mé, které vydám za život světa.*“

Tomu Židé nerozuměli. Hádali se vespolek a říkali: „Kterak nám tento může dáti za pokrm své tělo?“ Ježíš jim pravil: „Tělo mé jest opravdu pokrm a krev má jest opravdu nápoj. Amen, amen pravím vám: *nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v poslední den (pro nebe). Otcové vaši jedli na poušti manu a pomřeli — kdo jí chléb tento, živ bude na věky.*“

Když domluvil Ježíš, počali reptat i někteří z učedníků jeho. Říkali: „To je tvrdá řeč. Kdo pak ji může poslouchat!“ I odešli a s ním už nechodili. Tehda řekl Ježíš ke dvanácti: „Chcete odejít i vy?“ Šimon Petr odpověděl: „*Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova života věčného. A my jsme uvěřili a poznali, že jsi ty Mesiáš, Syn Boží.*“

TŘETÍ VELIKONOCE veřejného působení Páně. Z Kafarnaum putoval Pán Ježíš do Jerusalema na svátky. Večeři velikonoční slavil asi v Betanii. Po svátcích se vrátil do Galileje.

108. Pán Ježíš uzdravil hluchoněmého.

K Pánu Ježíši přivedli hluchoněmého a prosili, aby na něho ruku vložil. I odvedl ho Ježíš poněkud stranou od zástupu, vložil mu prsty své do uší a svou slinou se mu dotekl jazyka. Nato vzhlédl k nebi, povzdechl a pravil: „Efeta!“ (to jest: otevři se).

A hned se mu otevřel sluch a rozvázal jazyk, i mluvil správně. Všichni se podivili velice. Ježíš pak jim přikázal, aby o tom nikomu nevyprávěli. Než marně. Oni to tím více rozhlašovali a říkali: „On všechno dovede: i hluchým dává slyšeti a němým dává mluvit.“

DRUHÉ ROZMNOŽENÍ CHLEBŮ. Hluchoněmého uzdravil Pán Ježíš v létě po slavnosti velikonoční v území „Desíti měst“, východně od jezera Genezaretského. V okolí téhož jezera kázal potom velikému množství lidu a uzdravil jejich nemocné. Tehda řekl: „Lito je mi zástupu, neboť už tři dni trvají se mnou a nemají co jísti. A rozpustím-li je lačné domů, zemdlí na cestě, neboť někteří z nich přišli z daleka.“ I nasýtil je ze sedmi chlebů a několika ryb. Pozůstalých drobtů nasbírali učedníci tehda sedm košíků. Lidu bylo mimo ženy a děti na 4000 mužů. (Mat. 15, 29—39. — Marek 8, 1—10.)

109. Co slíbil Kristus apoštolu Petrovi.

Předpověděl své umučení.

CESAREA FILIPOVA ležela 40 km na sever od jezera Genezaretského v půvabné a úrodné krajině u pramenů Jordánu na úpatí Hermonu. Město se jmenovalo původně Paneas. Kníže Filip, syn krále Heroda Ukutného (viz pozn. za čl. 71.), si město zvolil za své sídlo, zvelebil je nádhernými stavbami a přezval je na počest císaře Augusta „Cesarea“. Na rozdíl od Cesareje Přímořské říkalo se jí „Filipova“. U toho města slíbil Kristus Petrovi nejvyšší moc v církvi svaté.

* * *

Jednoho dne se Pán Ježíš modlil o samotě. Jen apoštolé byli s ním. I tázal se jich: „Co říkají lidé o Synu člověka: kdo že jsem?“ Oni odpověděli: „Jedni říkají, že jsi Jan Křtitel, druzí, že jsi Eliáš, a jiní konečně, že vstal z mrtvých jiný z dávných proroků.“ — Ježíš se tázal dále: „A co říkáte o mně vy?“ I odpověděl Šimon Petr a řekl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“

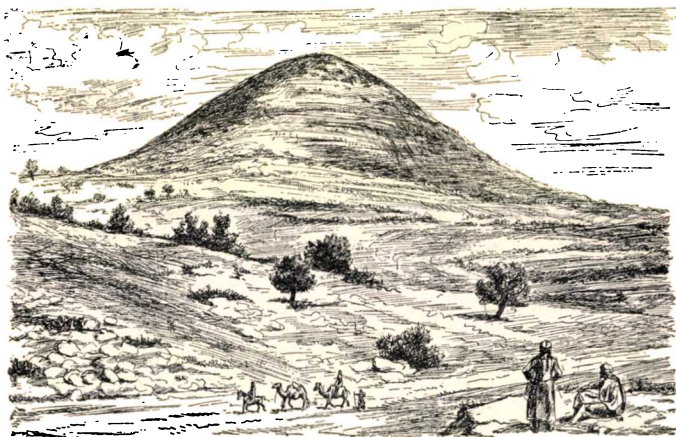
A Ježíš pravil Petrovi: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Janův. To ti zjevil Otec můj nebeský. A já pravím tobě: *ty jsi Petr (to je skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.*“

Potom se ubíral Ježíš s apoštoly nazpět. Cestou je učil, že Syn člověka musí mnoho vytrpět, že bude od starších lidu, velekněží a zákoníků zavržen a zabit, a že třetího dne vstane z mrtvých. Nato zavolał k sobě zástup a řekl všem společně: „*Chce-li kdo jíti za mnou (to jest: býti mým učedníkem), zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na sebe každodenně a následuj mne. Kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej. Neboť co prospěje člověku, byť získal celý svět, ale ztratil život (věčný)?*“

NEJVYŠŠÍ MOC V CÍRKVI SVATÉ. *Církev* je společnost věřících, kterou Kristus založil. Říkával té společnosti „království Boží“ nebo „království nebeské“. — *Brány pekelné* jsou pekelné síly, totiž zlí duchové se svými spojenci lidskými: ti budou hledět církev zbořit, zničit, přemoci. — Ale církev bude stát na Petrovi jako na skále, bude tudíž silám pekelným vítězně odolávat a trvati nerozborná: „brány pekelné jí nepřemohou“. — Petr apoštol bude mít od Krista *klíče království nebeského*, totiž nejvyšší moc nade všemi členy církve u věcech spasení; k čemu je ve svědomí zaváže na zemi, jako by zavázal (ustanovil, poručil, zapověděl) Bůh sám v nebi. — Protože pekelné brány církev nepřemohou, bude mít nejvyšší moc v církvi *po apoštolu Petrovi každý jeho nástupce v úřadě až do skonání světa*.

110. Proměnění Páně.

Od Cesareje Filipovy putoval Pán Ježíš nazpět do Galileje. Za 6 dní došel k hoře, na nížto se pak zjevil v nebeské slávě. Jméno té hory Písmo svaté neudává, ale od nejstarších dob považovali křesťané za onu horu *Tábor*, 10 km východně od Nazareta. Vypíná se velebně z roviny do výše 770 m nad hladinou jezera Genezaretského. Za časů Páně se jí říkalo „*Svatá hora*“. S vrcholu je viděti daleko široko. — V osadě pod horou nechal Pán Ježíš devět apoštolů. S třemi pak vystoupil podvečer na horu a pobyl tam s nimi do druhého dne.

Za onoho času vzal Pán Ježíš Petra, Jakuba a Jana, a vedl je na vysokou horu. Šel se tam modlit. A když se modlil, proměnil se před nimi: jeho tvář se skvěla jako slunce a roucho

jeho zářilo bělostně jako sníh. A ejhle — ukázal se tam Mojžíš a Eliáš; rozmlouvali s Pánem o jeho skonání.

Apoštolé podřimovali. Jasnou září se probrali a spatřili oslaveného Ježíše a ty dva muže s ním. I promluvil Petr a řekl: „Pane, je nám tu dobře. Chceš-li, uděláme tu tři stánky: tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ Petr ještě nedomluvil, a ejhle — udělal se oblak světlý a zastínil oba svaté muže. A z oblaku zazněl hlas: „*Tento je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo. Toho poslouvejte!*“

Jak to slyšeli apoštolé, padli na tváře a báli se velice. I přistoupil Ježíš, dotekl se jich a pravil: „Vstaňte a nebojte se!“ Pozvedli tedy oči a rozhlédli se. Ale neviděli už nikoho, leč samého Ježíše. Když pak ráno sestupovali s hory, přikázal jim Pán: „O tom vidění neříkejte nikomu, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.“

* * *

NOČNÍ VIDĚNÍ NA SVATĚ HORE utkvělo třem očitým svědkům nesmazatelně v srdci. Ještě po 34 letech zmínil se o něm apoštol Petr, když nedlouho před smrtí psal z Říma svůj poslední list. V listě uvádí, že na Svaté hoře zírali na velebnost Páně a slyšeli o něm hlas Boha Otce s nebe. (2. Petr. 1, 16—18.) Památka *Proměnění Páně* se slaví 6. srpna.

111. Pán Ježíš zaplatil daň chrámovou.

V Kafarnaum přistoupili k Petrovi berní, kteří vybírali daň chrámovou. A tázali se ho: „Váš mistr neplatí této daně?“ On pak řekl: „Platí.“ A šel to hlásit Pánu Ježíši.

Když přišel domů, předešel ho Ježíš otázkou: „Co myslíš, Šimone, od koho vybírají daň pozemští králové: od svých synů, či od cizích lidí?“ Šimon odpověděl: „Od cizích.“ Ježíš mu řekl: „Synové království jsou tedy od daně svobodni. Abychom však nedali pohoršení, jdi k moři a spusť udiči. Rybě, která první uvázne, otevři ústa; najdeš tam stříbrný peníz. Ten vezmi a dej za mne i za sebe.“

* * *

1. O DANI CHRÁMOVÉ viz pozn. za čl. 31. Stříbrný peníz (římský statér, v naší měně asi 25 Kčs, se rovnal co do ceny dvěma židovským pološiklům; stačil tudíž na daň pro dvě osoby. — Jakožto Syn Krále nebeského nebyl Kristus daní chrámovou povinen. Protože však

většina Židů ho za Syna Božího nepovažovala, byl by je pohoršil, kdyby daň byl odepřel. Proto zaplatil za sebe i za Petra, jehož dům v Kafarnaum býval příbytkem Páně. (Viz pozn. za čl. 81.)

2. Z ČEHO BYL ŽIV PÁN JEŽÍŠ. Dokud byl v Nazaretě, vydělával si na výživu prací tesařskou. Bez pozemských statkův ostal i při své činnosti veřejné. „*Lišky mají doupata a ptáci nebeští hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu položil.*“ (Luk. 9, 58.) Žil se svou družinou z pohostinství a z almužny milosrdných lidí. Jmenovitě podporovaly je věřící zámožné paní. (Luk. 8, 1—3.) Společnou pokladnu apoštolů měl Jidáš. (Jan 12, 6. a 13, 29.)

112. Co pravil Pán Ježíš o dětech.

Apoštolé si mylně představovali království Kristovo jako říši světskou. V té chtěli zaujímat vysoké postavení. Jednou šli odděleně od Pána Ježíše a hádali se, kdo z nich bude v jeho království prvním. Když byli doma, tázal se jich Ježíš: „O čem jste hovořili cestou?“ Oni rozpačitě mlčeli. Ježíš usedl, zavolal k sobě chlapečka, objal ho a postavil před sebe. Potom pravil:

(MALIČCI VZOREM PRO VELKÉ.) — „Chce-li kdo býti prvním, budiž mezi všemi posledním a služebníkem všech. Kdo se tedy poníží jako tento maličký, ten je největší v království nebeském. Amen pravím vám, neobráťte-li se a nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského.“

(JSOU VELMI VZÁCNÍ U BOHA.) — „Hleďte, abyste žádného z těchto maličkých nepodceňovali, neboť pravím vám, že nebeští andělé jejich ustavičně patří na tvář Otce mého. A kdo přijme jedno takové dítě ve jménu mém, mne přijímá. Kdo by však pohoršil¹ jedno z dětí věřících ve mne, tomu bylo by lépe uvázati na hrdlo mlýnský kámen a pohrouziti ho do hlubiny mořské. Běda člověku tomu, skrze něhož pochází pohoršení.“

(TAKOVÝM PATŘÍ KRÁLOVSTVÍ NEBESKÉ.) — Jednoho dne přišli k Pánu s malými dětmi, aby na ně ruce vzkládal a modlil se nad nimi. Ale učedníci jich nechtěli k němu pustit. I rozmrzel se nad tím Ježíš a pravil: „*Nechte maličké přicházeti ke mně a nebraňte jim, neboť takovým patří království nebeské.*“ Potom bral děti do náručí, vzkládal ruce na ně a žehnal jim.

1) „Pohoršiti znamená tu: k těžkému hříchu svést, nebo zlým příkladem pokaziti.

113. Učedníci Páně.

ROZESLÁNÍ UČEDNÍKŮ. Ke dvanácti apoštolům si Pán Ježíš vyvolil 72 učedníků. Dal jim moc, kázat evangelium a uzdravovat nemocné. Na podzim před poslední svou velikonocí putoval z Galileje do

Jerusalema na slavnost stánků. Tehdy rozeslal učedníky po dvou do těch osad, kam hodlal sám přijíti.

Než se učedníci rozešli, pravil jim Pán Ježíš: „Na cestu s sebou neberte nic — hoden je zajisté dělník mzdy své. A kdo nejmenšímu z vás podá k vůli mně byt' jen pohár studené vody, neztratí odměny své. Kde však vejdete do města a nepřijmou vás, bude Sodomě v soudný den lehčeji, než tomu městu. *Kdo vás přijímá, mne přijímá. Kdo vás slyší, mne slyší. A kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.*“

Když se učedníci vrátili, vyprávěli plni radosti: „Pane, také zlí duchové se nám poddávají ve jménu tvém.“ Ježíš jim řekl: (Máte z čeho se radovat, ale) „více se radujte z toho, že jména vaše jsou zapsána v nebesích“.

Tehda řekl též učedníkům: „Blahoslavené oči, které vidí, co vidíte vy! Neboť pravím vám: mnozí proroci a králové toužili to vidět, a neviděli — a toužili to slyšet, a neslyšeli. *Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Učte se ode mne, ježto jsem tichý a srdcem pokorný, a naleznete pokoj duši své.*“

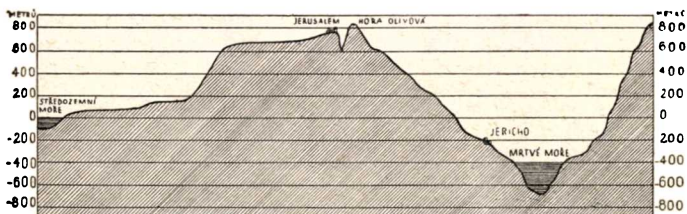
114. O milosrdném Samaritánu.

Jeden zákoník povstal ze zástupu a tázal se Pána Ježíše: „Mistře, co mám činit, abych měl život věčný?“ Ježíš mu pravil: „Co jest o tom psáno v Zákoně?“ Zákoník odpověděl: „*Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a bližního svého jako sebe samého.*“ Ježíš mu řekl: „Dobře jsi odpověděl. To čin a živ budeš.“ Ale zákoník tázal se ho dále: „A kdo je můj bližní?“ I vyprávěl Ježíš:

»Jeden člověk šel z Jerusalema do Jericha. Cestou přepadli ho loupežníci. Ti jej oloupili a zranili, potom nechali ho ležet polomrtvého a odešli. I přihodilo se, že tou cestou šel jeden kněz. Ten ho viděl a pomínul. Podobně přišel k tomu místu i levita; i ten ho viděl a pomínul. Potom se ubíral tou cestou jeden Samaritán. Ten raněného viděl a zabylo mu ho srdečně líto. Přistoupil, nalil mu na rány oleje a vína a ovázal je. Potom jej vložil na svého mezka, dopravil do hospody a tam o něho pečoval. Na druhý den vyňal dva peníze, dal je hospodáři a řekl: „Pečuj o něho. A co snad více naň vydáš, nahradím ti, až se budu vraceti.«

Ježíš dovypřávil a tázal se zákoníka: „Co myslíš: kdo z těch tří se ukázal bližním tomu přepadenému?“ Zákoník

odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a čiň podobně i ty.“

Průřez Palestiny od Mrtvého moře k Středozemnímu.

* * *

1. PŘÍBĚH O SAMARITÁNOVI vyprávěl Pán Ježíš na podzim, když putoval na slavnost stánků do Jerusalema. Možná, že se právě ubíral pouští od Jericha. Cesta (asi 26 km) trvá 6—7 hodin a vede mezi skalami, propastmi a holými kopci. V četných jeskyních a roklinách číhávali na pocestné loupežníci a nejednoho tam ubili. Proto se říkalo jedné části té cesty „výšina krvavá“. Místy stoupá cesta příkře, neboť Jerusalema leží o 500 m výše než Jericho. Mimo jedinou hospodu není tam až do Betanie podnes lidského obydlí.

2. ŽIDÉ A SAMARITÁNI se vzájemně nenáviděli. (Proč, viz čl. 59.) — Bližním byl raněnému nejen cizí a nepřátelský Samaritán, nýbrž, a to nejvíce, vlastní jeho krajané: kněz a levita; ti však jako bližní nejednali: neukázali se bližními. — *Dva peníze* byly stříbrné denáry, každý v ceně asi 5.60 Kčs.

115. Nejlepší podíl.

OSADA BETANIE leží na východním svahu Olivové hory. Přes tu se přijde z Betanie za malou hodinku do Jerusalema. V Betanii bydleli sourozenci Lazar, Marta a Marie. Příběh se udál na podzim před slavností stánků.

* * *

Za onoho času přišel Pán Ježíš do osady Betanie. Tam žena, jménem Marta, jej přijala pohostinu ve svém domě. A měla sestru, jménem Marii. Ta si usedla u nohou Páně a poslouchala slova jeho. Marta pak měla velmi pilno, aby jej co nejlépe pohostila.

Přistoupila k Ježíšovi a řekla: „Nevšímáš si, Pane, že sestra mě nechává samu sloužit? Řekni jí tedy, ať mi pomůže!“ Ale Ježíš odpověděl: „Marto, Marto, jsi pečlivá příliš a o mnoho. *Potřebno je však jedno.* Marie si zvolila podíl nejlepší, a ten jí nebude odňat.“

1. **JEDNO POTREBNÉ.** O mnohé věci nutno pečovatí pro život časný. Je potřebí na příklad: pracovat o vezdejší chléb, duševně se vzdělávat, hledět si tělesného zdraví. Ale to, jakož i vůbec všechno myšlení, mluvení a činění má směřovati k jedinému cíli: *Boha tím oslavit a dojítí věčného života v nebi.* To je pro člověka nejdůležitější, nikdy zbytečno a stále potřebno, jedno nevyhnutelné potřebné.

2. **DVOJÍ PODÍL.** O jedno potřebné se náležitě snaží, kdo pečuje o časné věci s úmyslem bohumilým (podíl *dobrý*), a mimo to se pravidelně posvěcuje slovem Božím a modlitbou, svátostmi a mešní obětí a vůbec dobrými skutky (*lepší podíl*). Obojí podíl volí sobě hodný věřící. Tělem pečlivě u věci časných na zemi — srdcem zbožně u nohou Páně v nebi! V podílu druhém je začátek a předchůf blaženosti věčné.

3. **RODIČKA BOŽÍ** byla za živa *Martou*, která něžnou rukou pečlivě posluhovala Kristu člověku, zároveň pak byla *Marií*, jež celým srdcem vroucně sloužila Kristu Bohu. „Ejhle, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!“ Proto se čte evangelium o pohostinných sestrách betanských ve svátek *Nanebevzetí Panny Marie* 15. srpna.

„ABYS MYSLI NAŠE K NEBESKÝM ŽADOSTEM
POZDVIHNOUTI RÁČIL, TĚ PROSÍME, USLYŠ NÁS!“

116. Co pravil Pán Ježíš nevěrcům.

Pán Ježíš přišel do Jerusalema a učil ve chrámě. Byla *slavnost stánků*. (Viz pozn. za čl. 38.) Mnozí ze zástupů říkali šeptem: „Je to Mesiáš, slíbený Vykupitel.“ A uvěřili v něho. Když o tom zvěděli velekněží a farizeové, poslali služebníky, aby ho zatkli. Ale nikdo z nich nevztáhl naň ruky, neboť nepřišla ještě hodina jeho. A Pán mluvil potom ve chrámě dál.

(KRISTUS — SVĚTLO SVĚTA.) — „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebloudí ve tmách, nýbrž bude mít světlo života. Amen pravím vám: bude-li kdo zachovávatí řeč mou, neokusí smrti na věky.“

(KRISTU NEVĚŘITI VEDE DO ZAHUBY.) — „Kdo z vás může mne viniti z hřichu? Pravdu-li vám mluvím, proč mi nevěříte? Kdo z Boha je, slyší Boží slova; vy neslyšíte, protože z Boha nejste. Budete mne hledati, a nenajdete, a v hřichu svém umřete.“

(KRISTUS — BŮH VĚČNÝ.) — „Abraham, otec váš, si toužebně přál viděti můj den. I viděl a radoval se.“ Na to řekli Židé Ježíšovi: „Padesáti let ještě nemáš, a viděl jsi Abrahama?“ Ježíš odpověděl: „Amen, amen pravím vám: prve než byl Abraham, jsem já.“ — I zdvihali Židé kamení, aby po něm házeli. Ale Pán se skryl a vyšel z chrámu.

* * *

1. „I VIDĚL A RADOVAL SE.“ Abraham, praotec národa vyvoleného, žil v době asi 2200 let před narozením Páně. Hospodin mu slavnostně slíbil ústy anděla, že jeden z potomků jeho bude Vykupitelem a přinese požehnání všem národům. (Viz čl. 11.) S jakou radostí slyšel Abraham to Boží příslibení! Jak toužebně si od té chvíle přál uviděti den, kdy Vykupitel přibude na svět! Za živa na zemi se toho nedočkal, ale po smrti zvěděl v předpekli, že se Vykupitel už narodil. „I viděl a radoval se.“

2. SMRTNÁ NEDĚLE. Úryvek z evangelia, jak Židé chtěli Pána Ježíše usmrtit, se předčítá v pátou neděli svatopostní. Ta slove „*Smrtná neděle*“. Na památku, že „Ježíš se skryl“, jest od té neděle kříž na oltáři zahalen rouškou. Tak zůstává do Velikého pátku. — *Světlo života* jest učení Páně, milost Boží a blaženost nebeská.

„HLEDEJTE PÁNA, DOKUD JE MOŽNÁ HO NAJÍT,
VZÝVEJTE HO, POKAVAD BLÍZKO JEST!“ Is. 55, 6.

117. Pán Ježíš uzdravil člověka, slepého od narození.

(V sobotu po slavnosti stánků.)

Když Pán Ježíš vycházel z chrámu, seděl tam u brány žebrák, slepý od narození. Na toho pohleděl Ježíš a stanul. Plivnul na zem a udělal bláto. Tím pomazal slepému oči a řekl mu: „Jdi k prameni Siloe a tam se umyj!“ A on šel, umyl se a viděl. Jeho sousedé a známi se ho tázali: „Kterak se ti otevřely oči?“ A on jim pověděl. Že však se to stalo v sobotu, zavedli ho před veleradu k farizeům.

Farizeové se ho vyptávali znova, kterakže prohlédl. A on řekl: „Ježíš pomazal mi oči blátem, umyl jsem se a vidím.“ Ale Židé mu nevěřili. Předvolali tedy jeho rodiče a tázali se

jich: „Je to váš syn? Narodil se slepý? Jak to, že nyní vidí?“ Rodiče se báli Židů, i řekli: „Ano, — je to náš syn. A víme, že se narodil slepý. Ale kdo mu oči otevřel, nevíme. Jeho se ptejte; je zletilý, ať mluví za sebe sám.“

I předvolali opět toho člověka a řekli mu: „Kterak se ti otevřely oči?“ A on odpověděl: „Už jsem vám to řekl a slyšeli jste; nač to chcete slyšeti znovu? Či také chcete býti jeho učedníky?“ I osopili se na něho a řekli: „Ty si buď učedníkem jeho — my jsme učedníci Mojžíšovi. Mojžíšovi mluvil Bůh, o tomto však nevíme, odkud jest.“

I řekl ten člověk: „Je to věru divná věc, že vy nevíte, odkud jest, a mně oči otevřel! Co svět je světem, nebylo slycháno, že by kdo otevřel oči slepému od narození. Kdyby nebyl on z Boha, nemohl by to učinit.“ I řekli mu: „Člověče hříšný, ty nás budeš učit?“ A vyhodili ho (ze soudní síně a z náboženské obce).

Později našel ho Ježíš a řekl mu: „Věříš ty v Syna Božího?“ On odpověděl: „A kdo je to, Pane?“ Ježíš řekl: „Vidíš jej — mluví s tebou.“ On pak řekl: „Věřím, Pane!“ I padl před ním a klaněl se jemu.

* * *

„DOKUD SVĚTLO MÁTE, VĚRTE VE SVĚTLO,
ABYSTE BYLI SYNÝ SVĚTLA!“ Jan 12, 36.

118. Kristus, dobrý pastýř.

„PASTÝŘI NAJATÍ.“ Učitelé, kněží a vůdcové izraelského lidu slují v Písmě svatém „pastýři“. Ale mnohému z nich nešlo tak o dobro svěřeného stáda, jak o vlastní prospěch. Podobali se námezdníku neboli pastýři najatému, jenž pase jen pro mzdu a pro peníze. Takovým se většinou podobali farizeové. K nim promluvil Pán Ježíš ve chrámě po uzdravení slepého:

„Dobrý pastýř volá své ovce jménem, a ovce slyší jeho hlas. Hlasu cizího neposlouchají. Dobrý pastýř vyvádí své ovce na pastvu. Jde před nimi, a ovce jdou za ním. Za cizím však nejdu, před tím utíkají. Dobrý pastýř dává život za ovce své. Námezdník však, vidí-li přicházeti vlka, opouští ovce a utíká, a vlk ovce rozhání a lapá.

Já jsem pastýř dobrý. Zním ovce své a ony znají mne. A slyší hlas můj a následují mne a nacházejí pastvu. Já jim dávám život věčný, a nikdo jich nevytrhne z ruky mé. Já dávám svůj život za ovce své. — A mám ještě jiné ovce, ty

nejsou z tohoto ovčína. I ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou. A bude jeden ovčín a jeden pastýř.“

* * *

1. „JÁ JSEM PASTÝŘ DOBRÝ.“ Jako pastýř ovečky své pase, napájí a berlou drží v kázni, tak Pán Ježíš pečoval o spasení lidí svým *učením* (hlásal svaté pravdy a potvrzoval je zázraky); — svou *milostí* (modlival se za lidi, žehnal jim, hříchy odpouštěl a za všechny umřel); — *svým vedením* (napomínal, varoval, nařizoval plniti zákon Boží). Tak připravil mnohé, aby mohli vstoupiti do církve, ovčína jeho. On jest ovčína toho nejvyšším pánem jakožto božský „*velepastýř*“. (Zid. 13, 20.)

2. „JEDEN OVČÍN.“ Pán Ježíš říkával budoucí své církvi „*království nebeské*“; to může býti jen jedno. Apoštolu Petrovi slíbil, že na něm — na skále, zbuduje „*církev svou*“, tedy jedinou. Apoštolům poručil kázati všem národům *jedno stejné učení*. Po večeri poslední se modlil, „*aby všichni jedno byli*“, láskou a stejnou věrou. „Jeden Pán, jedna vira, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech.“ (Efes. 4, 5. 6.) Pravá může býti pouze jedna církev. „*Jeden ovčín a jeden pastýř*.“

119. Modlitba Páně.

Pán Ježíš pravil o modlitbě, že jest potřeba vždy se modliti a neustávat. Sám se modlival každodenně. Zvláště rozmlouval s Otcem nebeským za nočního ticha leckde o samotě. Nejednou se modlil na některé hoře.¹ Z Jerusalema se chodíval modlit na horu Olivovou. Tam se někdy modlil po celou noc.²

Jednoho dne se modlil Ježíš vroucně a dlouho.³ Když se domodlil, řekl mu jeden z učedníků: „Pane, nauč se nás modliti.“ A on jim pravil: „Modlíte se takto:

OTČE NÁŠ, JENŽ JSI NA NEBESÍCH! — POSVĚT SE JMÉNO TVÉ. — PŘIJĎ KRÁLOVSTVÍ TVÉ. — BUĎ VŮLE TVÁ, JAKO V NEBI, TAK I NA ZEMI. — CHLĚB NÁŠ VEZDEJŠÍ DEJ NAM DNES. — A ODPUSŤ NÁM NAŠE VINY, JAKOŽ I MY ODPOUŠTÍME NAŠIM VINNÍKŮM. — A NEUVOĎ NÁS V POKUŠENÍ, — ALE ZBAV NÁS ODE ZLÉHO. AMEN.“

* * *

1. „OTČE NÁŠ!“ říkáme Pánu Bohu, protože o všechny lidi otcovsky pečuje. Nás přijal na křtu svatém za své děti a dědice nebeské blaženosti. — *Jméno Boží* světíme zvláště, když je uctivě vyslovujeme, když se modlíme a když něco dobrého konáme ke cti a slávě Boží. — *Království Boží* je na zemi církev svatá, v srdci milost posvěcující a v nebi společnost svatých s Kristem králem. — *Vůle Boží* je to, co Bůh přikazuje a co prozřetelně zařizuje; jako vyvolení v nebi chceme i my jeho přikázání poslouchat a s jeho řízením odevzdaně souhlasit.

1) 40 dní na poušti, než vyvolil apoštoly; po zázračném nasycení; na hoře proměnění. — 2) Jan 8, 1. a Luk. 21, 37. — 3) Podle ústního podání to bylo na hoře Olivové.

2. „CHLĚB VEZDEJŠÍ“ je pokrm a nápoj, teplo a světlo. Chlebem pro nebe je slovo Boží a svátost oltářní. — *Naše viny* jsou hříchy, naším vinníkem jest, kdo nám ublížil. Proč máme ze srdce odpouštětí, viz. čl. 134. — *Pokoušení* ke hříchu pochází od těla, světa a ďábla. Rač ty mně, Bože, pomoci, nedej mne hříchu do moci! — *Zlo* je bolest, hanba, zármutek, smrt. Největší zlo je těžký hřích a věčné zavržení. — *Amen* znamená: staň se, oč prosíme!

120. Jak třeba a radno Boha prositi.

(Z řeči Páně ó modlitbě.)

(DŮVĚRNĚ.) — „Amen pravím vám: začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dá vám. Když syn prosí otce o chléb, dá mu otec kámen? Anebo když prosí o rybu, dá mu hada? Nebo když prosí o vejce, dá mu šтира? Když tedy vy umíte svým dětem dávatí dobré dary, čím spíše Otec váš nebeský dá věci dobré těm, kteří ho prosí!“

(VYTRVALE.) — „Někdo z vás přijde o půlnoci k svému příteli a řekne mu: Příteli, půjč mi tři chleby; známý ke mně cestou zavítal, a nemám co mu předložití. Ale přítel z pokoje odpoví: Neobtěžuj mne! Dveře jsou již zavřeny a děti spí. Nemohu vstáti a dáti tobě. — Ten venku však tluče neustále. Aby se ho zbyl, vstane přítel, otevře a dá mu, oč prosí. (Tak je potřeba prosit a neustávat.) *Proste, a bude vám dáno. Hledejte, a naleznete. Tlučte, a bude vám otevřeno.*“

(SPOLEČNĚ.) — „Opět pravím vám: kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já prostřed nich. Když tedy dva na zemi o něco prosí společně, dostanou to od mého Otce nebeského.“

* * *

„PŘISTUPUJME TEDY S DŮVĚROU K TRŮNU MILOSTI, ABYCHOM DOŠLI MILOSRDENSTVÍ.“ Zid. 4, 16.

121. Hřích neodpuštělný.

K Pánu Ježíši přivedli člověka slepého a němého. Byl totiž posedlý duchem zlým. I vyhnal Ježíš zlého ducha, a ten člověk viděl i mluvil. Veškeren lid nad tím užasl a mnozí pravili: „Není to syn Davidův?“¹ Ale farizeové řekli: „Vymítá zlé duchy s pomoci Belzebuba.“²

1) To jest: očekávaný Mesiáš. — 2) Tak říkali Židé satanovi, nejvyššímu ze zlých duchů.

Ježíš viděl myšlení jejich, zavolal je k sobě a řekl jim: (Moc nad zlými duchy má jen Bůh a satan, ale) „bude vymítati zlé duchy satan? Vždyť by sám byl proti sobě. Já tedy je vymítám mocí Boží.“ (To vy dobře víte, ale nechcete uznati; tak hřešíte proti Duchu svatému.) „I pravím vám: Každý hřích může lidem býti odpuštěn. Kdo by však se vzpíral Duchu svatému, nemůže dostati odpuštění ani za živa, ani po smrti.“

Stalo se pak, když to mluvil, ozvala se hlasitě jedna žena z lidu a řekla: „Blahoslavená máti, která tě zrodila a živila!“ A Ježíš doložil: „Ano — *blahoslaveni, kteří slovo Boží slyší a zachovávají.*“

* * *

ZNAMENÍ JONÁŠOVO. Někteří z farizeů chtěli tehda po Ježíšovi nový zázrak. On však řekl zástupu: „Toto pokolení nešlechtné žádá znamení. Ale nebude mu dáno, leč znamení proroka Jonáše. Jako Jonáš byl v nitru oně ryby tři dni a tři noci, tak bude i Syn člověka tři dni a tři noci v nitru země. Mužové ninivští povstanou na soudě proti tomuto pokolení a odsoudí je; neboť činili pokání na kázání Jonášovo, a ejhle — víc než Jonáš je tuto! *Královna jihu* povstane na soudě proti tomuto pokolení a odsoudí je; neboť přišla z dalekých končin uslyšet moudrost Salomounovu, a ejhle — víc než Salomoun je tuto!“

122. „Nebojte se!“

(Co pravil Pán Ježíš učedníkům o bázni lidské.)

(JEN BOHA SE BOJTE!) — „Přátelé moji! Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo; vždyť duši zabítí nemohou. Spíše bojte se TOHO, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. Ano, pravím: TOHO se bojte!“

* * *

(BŮH O VÁS DOBŘE VÍ.) — „Zdaž neprodávají dva vrabce za jeden (měděný) penízek? (Tak malou cenu mají u lidí.) A přece ani jediný z nich není zapomenut před Bohem. A nespadne žádný z nich na zem bez (vědomí a vůle) Otce vašeho. Nebojte se tedy: vy jste vzácnější nad mnoho vrabců. Ano, i všechny vlasy na hlavě jsou u vás sečteny.“

* * *

(BŮH ODPLATÍ SRDNATÉ VYZNÁNÍ.) — „Kdo mě vyzná před lidmi, toho vyznám také já před svým Otcem, jenž je v nebesích. Kdo by však mě před lidmi zapřel, toho zapru také já před svým Otcem, jenž je v nebesích. Přijdeť Syn člověka s anděly ve slávě Otce svého, a tehdy odplatí každému podle skutků jeho.“

„NEBOJTE SE, STÁDEČKO MALÉ,
NEBOŤ ZALÍBILO SE OTCI VAŠEMU
DÁTÍ VÁM KRÁLOVSTVÍ“ (NEBESKÉ). Luk. 12, 32.

123. Poklad v nebi.

„CHRAŇTE SE LAKOMSTVÍ!“ Ze zástupu přišel k Pánu člověk a prosil ho: „Mistře, pověz mému bratru, ať se rozdělí se mnou o dědictví.“ Ale Pán se nechtěl míchat do světských záležitostí. Proto mu řekl: „Človče, kdopak mne ustanovil nad vámi za dělitele?“ Potom se obrátil k zástupu a pravil: „*Chraňte se lakomství!*“ A vyprávěl:

»Jeden bohatý člověk měl pole, a to mu hojně zarodilo. I přemýšlel: Co udělám? Vždyť už nemám, kde bych úrodu složil. Ale vím, co udělám: zbořím své stodoly a nastavím větších. Tam si uložím svoji úrodu i všechno zboží svoje. Potom řeknu své duši: „Mnoho máš uloženo na mnoho let; odpočivej tedy, jež a pij a vesel se!“

Ale Bůh jemu řekl: „Pošetilče, této noci povolám duši tvou, a či bude to, co jsi nahromadil?“ — Tak je to, když někdo si hromadí poklady a nebohatne u Boha.

Neskládejte si pokladů na zemi, kde je rez a mol kazí, a kde je zloději vykopávají a kradou. Ale skládejte si poklady v nebi. Tam je rez ani mol nezkazí, tam je zloději nevykopou ani nerozkradou. A kde je poklad tvůj, tam bude i srdce tvoje.«

* * *

POKLAD V NEBI si skládá člověk v posvěcující milosti *dobrými skutky*. „Modlitba s postem a s almužnou je lepší, než hromadit poklady zlata.“ (Kdo to řekl, viz ve čl. 54.) — „Bohatým tohoto světa přikazuj, ať si na bohatství nezakládají, nýbrž ať jsou štedří a sdílní a bohatnou dobrými skutky. Tak si uloží poklad pro život věčný.“ (1. Tim. 6, 17—19.)

„BLAHOSLAVENI, KTERÍ UMÍRAJÍ V PÁNU,
NEBOŽ ZA NIMI JDOU SKUTKY JEJICH.“ Zjev. 14, 13.

124. O správci nepoctivě prozíravém

vyprávěl Pán Ježíš:

»Jeden člověk bohatý měl správce statků. Ten byl udán u něho, že prý mu rozhazuje majetek. Pán ho povolal a řekl mu: „Co to slyším o tobě? Slož účty ze správy své, neboť správcem už nebudeš.“

I řekl správce sám u sebe: „Co si počnu? Pán mi odnímá správu. Kopati nemohu, žebrati se stydím. Ale vím, co udělám: zjednám si přátele, kteří by mě přijali do svých domů, až pozbudu správy.“

Zavolal tedy dlužníky svého pána jednoho po druhém. Prvnímu řekl: „Kolik jsi povinen mému pánu?“ On odpově-

děl: „Sto džbánů oleje.“ I řekl mu správce: „Tu máš svůj úpis, sedni rychle a napiš padesát.“ Potom řekl druhému: „A kolik ty jsi povinen?“ On odpověděl: „Sto korců pšenice.“ I řekl mu správce: „Tu máš svůj úpis a napiš osmdesát.“ (Podobně jednal s ostatními dlužníky a učinil si z nich přátele. Ti ho za vděk přijali do domů, když pozbyl úřadu.)

Tak prozíravě se postaral o sebe nepoctivý správce. Bývalí synové světa pro sebe prozíravější, než synové světla. Vám tedy pravím: *Čiňte si přátele z mamonu nepravého, aby vás přijali* (Bůh, andělé a svatí) *do stanů věčných, až dokonáte.*»

* * *

1. MAMON NEPRÁVÝ je pozemské jmění, časné zboží a hmotné bohatství. Pán Ježíš tomu říká „mamon nepravý“ proto, že — byť snad nevědomky — bylo bohatství získáno způsobem nespravedlivým, za druhé proto, že bohatství odvrací člověka mnohdy od pravé cesty ve službě Boží (Mat. 6, 24.), a konečně proto, že samo o sobě nemá bohatství žádné ceny u Boha. Pro nebe může bohatství sloužiti, jen užívá-li se ho k dobrým skutkům. (1. Tim. 6, 17—19.)

2. ČLOVĚK SPRÁVCEM BOŽÍM. Má svěřeny od Boha milosti, vlohy a dary (život, zdraví a jmění pozemské). Ze své správy bude každý skládat účty při soudě Božím. Správce prozíravý (*syn světla*) užívá svěřeného majetku Božího k svému spasení věčnému podobně, jako nepoctivý správce (*syn světa*) užíval majetku páně k svému prospěchu časnému. Bohužel však bývají synové světa mnohdy pro sebe (jde-li o něco časného, třeba je to i zlé) prozíravější, než synové světla, (jde-li o něco dobrého pro život věčný).

125. O bohatci a Lazarovi

vyprávěl Pán Ježíš:

»Byl jeden člověk bohatý. Ten se odíval v šarlat a kment a hodoval každý den skvěle. A byl jeden žebrák, jmenoval se Lazar. Ten ležel u vrat bohatcových plný vředů. Byl by se rád najedl drobtů, které padaly se stolu bohatcova, ale nikdo mu jich nedával. A psi přibíhali a lízali vředy jeho.

I stalo se, že umřel žebrák a zanesen byl od andělů do ráje k Abrahamovi. Umřel pak i bohatec a byl pohřben v pekle. V mukách pozdvihl oči své a viděl vysoko nad sebou Abrahama a blízko něho Lazara. I zvolal: „Otče Abrahame, smiluj se nade mnou! Pošli Lazara, ať si omočí konec prstu ve vodě a ochladí mi jazyk, neboť se mučím v tomto plameni.“

Ale Abraham odpověděl: „Rozpomeň se, synu, že jsi dostal dobré věci své za živa a podobně Lazar věci zlé. Nyní on se tu těší a ty se tam mučíš. A mimo to jest mezi námi a vámi veliká propast. Odsud nikdo nemůže k vám, ani od vás nikdo sem.“

I řekl bohatec: „Prosím tě tedy, otče, pošli jej do domu otce mého. Mám pět bratrů, ať jim dá výstrahu, aby též oni nepřišli na toto místo muk.“ Ale Abraham odpověděl: „Mají Mojžíše a proroky: těch ať poslouchají.“ On pak pravil: „Těch neposlouchají, otče Abrahamě. Kdyby však přišel k nim někdo z mrtvých, budou činit pokání.“ Ale Abraham odpověděl: „Jestliže neposlouchají Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.“

* * *

1. POZNÁMKY K PŘÍBĚHU. *Šarlat* je drahocenná látka barvy tmavočervené neboli purpurové. — *Kment* je vzácné, velmi jemné plátno. — *Rájem* sluje v Písmě svatém předpekli. Nejpřednější z národa izraelského byla tam duše patriarchy neboli praotce Abrahama. — Jméno *Lazar* znamená „Bůh pomůže“.

2. NEMILOSRDNÝ BOHATEC žil a zemřel v těžkém hříchu. Nebyl však za živa úplně zlý, vykonal dojista i všelico dobrého, jmenovitě svým pěti bratrům; vždyť na ně pamatoval ještě i po smrti. Bůh, nejvyšší spravedlivý nezůstal mu za nic dobrého dlužen. Nemohla mu dát odměnu po smrti, dal mu alespoň „dobré věci za živa“, totiž pozemský blahobyt. (Viz Katechismus pod ot. 10. a 231.)

Pohřební zpěv:

„DO RÁJE VZHŮRU NECHTĚ UVEDOU TĚ ANDELE,
A MUČEDNÍCI SVATÍ NECHAT TĚ VÍTAJÍ
A PROVODÍ TĚ VE MĚSTO SVATÉ JERUSALEM.
NEBES ANDELOVÉ AŽ PŘIJMOU TEBE,
ABYS S LAZAREM, KDYSI CHUDASEM,
U VĚČNÉM SPOČINUL POKOJI.“

126. Nejprve království Boží!

(Z řeči Páně k učedníkům.)

»Nepečujte příliš o život, co byste jedli, ani o tělo, čím byste se odívali. Což není život víc nežli pokrm, a tělo víc nežli oděv?

Pohleďte na ptáky nebeské: ti nesejí, nežnou, do stodol nehromadí, a váš Otec nebeský je živí. Což nejste vy vzácnější než oni? — A pohleďte na lilie polní: ty rostou, nepracují, nepředou, a přece ani Šalomoun v plné nádheře své nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Tak Bůh odívá travu, která je dnes na poli a zítra v peci.¹ Čím spíše oděje vás, vy malověrní!

Proto nepečujte příliš: „Ach, co budeme jísti, čím se budeme odívat!“ Tak se po tom shánějí světácti pohané. Ví dobře váš Otec nebeský, že potřebujete toho všeho. *Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a všechno (ostatní) bude vám přidáno.*«

¹) Suchou travou se na východě i topí.

„TY, JENŽ DAVÁS KLASŮM ZRÁTI,
KVĚTY SATÍŠ NADHEROU,
RAC I K NÁM SE POVŽDY ZNÁTI
PRÍZNÍ SVOJI VEŠKEROU!“

127. O stromě neplodném.

Už třetí rok působil Pán Ježíš veřejně. Slovem a příkladem, dobročinně a modlitbou usiloval o spasení lidu. Ale u mnohých se ovoce jeho působení neukazovalo. Proto vyprávěl jednou:

»Kdosi měl na své vinici strom fíkový. I přišel a hledal ovoce na něm, ale nenašel. Řekl tedy vinaři: „Hle, třetí rok už chodím a hledám ovoce na tomto stromě, a nenacházím. Vytni jej tedy; nač tu zbytečně zabírá místo!“ — Ale vinař odpověděl: „Ponechej ho, pane, ještě i tento rok. Okopám jej a pohnojím; snad přinese ovoce. Pakli ne, potom jej vytněš.«

* * *

„ČEKÁ HOSPODIN, aby se smiloval nad vámi.“ (Is. 30, 18.) Praví: „Nechci smrti bezbožného, nýbrž aby se obrátil od cesty své a živ byl.“ (Ezech. 33, 11.) — „Přinášejte hodné ovoce pokání; neboť už je přiložena sekera ke kořeni stromu. Každý strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyfát a hozen do ohně.“ (Z kázání sv. Jana Křtitele Mat. 3, 10.)

„NEPRODLÍVEJ OBRÁTIT SE K PÁNU,
ANIZ ODKLÁDEJ TO DEN ODE DNE.
NEBOŤ NÁHLE PRIKVAPI HNĚV JEHO.“ Sir. 5, 8. 9.

128. Ježíš Kristus, Syn Boha Otce.

V Jerusalemě slavili Posvěcení chrámu. Byla doba zimních dešťů. Pán Ježíš přecházel v podloubí Šalomounově a učil. Tam obstoupili ho Židé a řekli mu: „Dokud ještě nás necháš v nejistotě? Pověz nám určitě, jsi-li ty Mesiáš, slíbený Vykupitel.“ Ježíš odpověděl: „Stále vám to mluvím a nevěříte. *Divy však, které činím ve jménu Otce svého, ty o mně vydávají svědectví. Já a Otec jedno jsme.*“

I zvedali Židé kamení, aby po něm házeli. Ale Ježíš řekl: „Mnoho skutků dobrých jsem vykonal před vámi z moci Otce svého. Pro který z nich mě chcete kamenovat?“ Židé řekli: „Chceme tě kamenovat nikoli pro skutky dobré, nýbrž proto, že se rouháš. Jsi člověk, a děláš se Bohem.“ Ježíš jim odpověděl: „*Nechcete-li věřití mým slovům, věřte skutkům, a poznáte i uvěříte*“, (že jsem Syn Boží).

Židé ho chtěli zatknouti, on jim však ušel z rukou. A odešel za Jordán na to místo, kde dříve křtil Jan. Tam ho slyšeli mnozí z té krajiny a vykládali: „Jan sice divu neučinil žádného, ale všechno, co řekl o tomto, se ukázalo býti pravdivo.“ I uvěřili v něho.

* * *

O slavnosti Posvěcení chrámu viz pozn. za čl. 61. — Podloubí Šalomounovo bylo na východní straně nádvoří chrámového (viz. pozn. před čl. 64.). Spočívalo na základech z doby krále Šalomouna. — V krajině za Jordánem působil Pán Ježíš od konce prosince do začátku února před poslední velikonočí pozemského života svého. Z té doby pocházejí řeči Páně obsažené v článku 129—134.

129. Kolik lidí bude spaseno.

Židé se většinou domnívali bludně, že jen oni jako synové národa Bohem vyvoleného se dostanou po smrti do království nebeského. Jeden z takových se tázal Pána Ježíše: „Pravda, Pane, málo je těch, kteří budou spaseni?“ Ježíš odpověděl, že spasen bude atsi Žid, atsi pohan, ale jen vejde-li *těsnou branou* víry a dobrých skutků. (Viz ve čl. 92.) Proto napomenul zástup:

»Usilujte zavčas vejítí branou těsnou. Neboť mnozí by jednou rádi vešli, a nebudou moci. Jakmile totiž Hospodář vstane a zavře dveře, zůstanou oni venku. A tlouci budou na

dveře a volati: „Pane, otevři nám!“ Ale on jim odpoví: „Neznám vás.“

Tehda řeknou: „Bývali jsme s tebou za stolem a učival jsi u nás na ulici.“ A on jim řekne: „Neznám vás, odkud jste. Odejděte ode mne, páchali jste nepravosti.“ I nastane pláč a skřípění zubů.

A přijdou mnozí od východu i od západu, od severu i od jihu, a stolovati budou s patriarchy a proroky v království Božím. Pachatelé nepravosti se tam však nedostanou. Jestli *mnoho povoláních, ale málo vyvolených.*« (To znamená: povolání jsou všichni, ale všichni spaseni nebudou.)

* * *

„PROTO, BRATŘI, SNAŽTE SE VÍCE,
ABYSTE SOBĚ DOBRÝMI SKUTKY ZAJISTILI
SVÉ POVOLÁNÍ A VYVOLENÍ.“ 2. Petr. 1, 10.

130. Při hostině u farizea.

Pán Ježíš vešel v sobotu do domu vznešeného farizea na oběd. S ním byli pozváni též jiní farizeové a zákoníci. A ti jej „pozorovali“: číhali totiž, aby našli, z čeho by jej obžalovali. Patrně z jejich zařízení čekal v předsíni nemocný chudšas. „Zdali pak ho Ježíš uzdraví, přestože je den sváteční?“ říkali si farizeové potichu.

* * *

(SMÍ SE LĚCITI V DEN SVÁTEČNÍ?) — Před Ježíšem stanul jeden člověk vodnatelný. Protože byla sobota, netroufal si Pána prosit o uzdravení. Ježíš řekl zákoníkům a farizeům: „Je dovoleno uzdravit někoho v sobotu?“ Oni mlčeli. Ježíš pak se dotkl nemocného, uzdravil jej a propustil. A hostům řekl: „Kdyby spadl někomu z vás do jámy osel anebo vůl, což ho nevytáhnete ihned, byť to bylo v den sobotní?“ A na to mu nedovedli odpovědět.

(NAPOMENUTÍ HOSTŮM.) — Někteří z hostů se snažili vybrat si u stolu přední místa. To viděl Ježíš a promluvil: »Jsi-li pozván na svatbu, nesedej na místě předním. Neboť přijde třeba někdo vzácnější než ty, a hostitel by ti mohl říci: „Odsedni tomuto.“ A pak bys musel usednouti na místě posledním a bylo by tě hanba. — Jsi-li tedy pozván, jdi a posaď se raději na místě posledním. I přijde hostitel a řekne ti: „Příteli, posedni výše!“ Tak budeš poctěn před ostatními. Neboť *každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.*«

(RADA HOSTITELI.) — „Strojiš-li oběd anebo večeři, nezvi jen samé přátele a bratry své, ani jen příbuzné a sousedy bo-

haté. Neboť takoví pozvou zas tebe a tak ti oplatí. Strojíš-li tedy hostinu, zavolej chromé a slepé, chudé a žebráky. Takoví nemají tobě čím odplatit. Zato však ti bude blaze a bude ti odplaceno v soudný den při slavném vzkříšení.“

131. O večeři veliké

vyprávěl Pán při hostině u farizea:

»Jeden člověk vystrojil velikou večeři a pozval mnohé. V hodinu večeře poslal služebníka říci pozvaným, že všechno jest už hotovo, ať tedy přijdou. Ale oni se všichni vymlouvali.

První řekl: „Koupil jsem dvůr a musím jíti si jej prohlédnout. Prosím tě, omluv mě.“ Druhý řekl: „Koupil jsem patero spřežení volů a právě jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.“ A třetí řekl: „Oženil jsem se a proto nemohu přijíti.“

I vrátil se služebník a vyřídil to svému pánu. Ten se rozhněval a řekl služebníkovi: „Pospěš na ulice a přiveď sem chromé a slepé, chudé a žebráky.“ Služebník tak učinil a potom hlásil: „Pane, stalo se, jak jsi poručil, a ještě je místo.“ Pán mu řekl: „Zajdi na cesty a za ploty a přinuť na hostinu kde-koho, ať se mi dům naplní.“ — Pravím pak vám: *žádný z těch mužů, kteří byli pozváni (a nepřišli), neokusí večeře mé.*»

* * *

KDE JE VEČEŘE VELIKÁ? — Bůh „chce, aby všichni lidé byli spaseni“. (1. Tim. 2, 4.) Proto volá všechny *do církve svaté*. Ale mnozí nechtějí přijíti. Dostanou se k hostině *nebeské blaženosti*? — Všechny členy církve svaté pozval Bůh k hostině *nebeské blaženosti*, ale mnozí nechtějí. Destane se do nebe, kdo v Boha nevěří a tudíž o nebe nestojí? — Pán vystrojil večeři velikou ve svátosti oltářní. Všechny učedníky zve k svému stolu *při sv. přijímání*. Ale mnozí nechtějí přijíti ani v povinný čas velikonoční. Dostanou se k večeři nebeské?

„EJHLE, STOJÍM U DVEŘÍ A TLUKU.
KDO MŮJ HLAS USLYŠÍ A OTEVŘE MI,
VEJDU K NĚMU A BUDU VEČEŘETI S NÍM
A ON SE MNOU.“ Zjev. 3, 20.

132. O ztracené ovci.

KRISTUS — DOBRÝ PASTÝŘ. (Viz o něm čl. 118.) K Pánu Ježíši přicházeli celníci a lidé hříšní, aby ho slyšeli. Farizeové a zákoníci proto reptali: „Tento i hříšníky přijímá a stoluje s nimi.“ Pán jim pověděl podobenství:

»Někdo z vás by měl sto ovec, a jedna z nich se zaběhne a ztratí se mu. (Co dělá?) Nechá devadesátdevět na pastvině

v horách a jde za tou, která se mu ztratila, až ji nalezne. A když ji nalezne, vezme si ji s radostí na ramena a jde domů. Potom svolá přátele i sousedy a řekne jim: „Radujte se spolu se mnou, neboť jsem našel ovci ztracenou.“

Tak se budou radovat i v nebi (andělé a svatí s Bohem) nad jediným hříšníkem kajícím — a to víc, než nad devadesátidevítí svatými, kteří pokání nepotřebují.«

* * *

„VŠICHNI JSME JAK OVCE ZBLOUDILI,
KAŽDÝ NA SVOU CESTU ZABOČIL.“ Is. 33, 7.
„JEŽÍŠI, I'ASTÝŘI DOBRÝ, SMILUJ SE NAD NÁMI!“

133. O marnotratném synu

vyprávěl Pán Ježíš:

»Jeden člověk měl dva syny. Mladší z nich řekl otci: „Otče, vydej mi můj podíl ze statku.“ I rozdělil jim otec statek. Zanedlouho sebral se mladší syn a odešel do daleké krajiny. Tam žil prostopášně a promarnil statek svůj. Když tak utratil všechno, nastal v té krajině veliký hlad. Těž on počal trpěti nouzi. I šel se přizivit u jednoho měšťana. Ten ho poslal do svého dvora pásti vepře. Tam by se byl rád dosyta najedl mláta, kterým vepře krmili; ale nikdo mu ho nedával.

I šel sám do sebe a řekl si: „Kolik nádeníků v domě otce mého má chleba dosyta, a já zde hynu hladem. Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Již nejsem hoden slouti synem tvým. Učiň mě aspoň svým nádeníkem.“ I vstal a šel k otci svému.

Když byl ještě opodál, spatřil jej otec a zabylo mu ho líto. Běžel synovi naproti, padl mu kolem krku a zulibal ho. I řekl mu syn: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým.“

Ale otec řekl služebným: „Rychle přineste roucho nejlepší a oblečte ho! A dejte mu prsten na ruku i obuv na nohy! A tučné tele vezměte a zabijte. Budeme jísti a se veseliti; neboť tento syn můj byl mrtev a zase ožil, byl ztracen a jest nalezen.“ I počali hodovati.«

* * *

MARNOTRATNĚMU SYNOVI se podobá, kdo těžkým hříchem odchází od Otce nebeského a tak pozbývá posvěcující milosti. (Viz v Ka-

techismu pod ot. 84.) Vrací-li se, vystupuje jako po pěti stupních ve svátosti pokání vzhůru k Bohu. A Bůh nejvyšší milosrdný ho přijímá radostně a daruje mu znova milost posvěcující.

„SYNY JSEM VYCHOVAL A ZVELEBIL,
ONI VŠAK POHRDLI MNOU.“ Is. 1, 2.
ODPUŠTĚNÁM, OTČE, PROVINY,
PRIJMI NÁS OPĚT ZA SYNY!

134. O nemilosrdném služebníkovi.

ODPOUŠTĚJTE! Božský Spasitel napomínal učedníky, aby ze srdce odpouštěli, čím kdo jim ublíží. Jednou se tázal apoštol Petr: „Panne, kolikrát mám odpustit, když mi ublíží bratr můj? Snad nanejvýš sedmkrát?“ Pán Ježíš mu odpověděl: „Nikoli sedmkrát, nýbrž sedmdesát a sedmkrát“ (to jest po každé). A vyprávěl:

»Podobno je království nebeské králi, který chtěl účtovat i svými služebníky. A když počal účtovat, přivedli mu jednoho, ten mu byl dlužen deset tisíc hřiven. Protože neměl čím zaplatit, poručil král prodati jej i všechno jmění jeho a dluh tím vyrovnat. Ale služebník mu padl k nohám a prosil: „Poshověj mi a všechno ti zaplatím.“ Pán se slitoval, nechal služebníka na svobodě a dluh mu odpustil.

Když služebník vycházel, potkal jiného ze služebníků králových. Ten mu byl dlužen 100 desetičků. I popadl jej za hrdlo a řekl: „Zaplať, co jsi dlužen!“ I padl mu k nohám ten služebník a prosil: „Poshověj mi a všechno ti zaplatím.“ Ale on nechtěl, nýbrž šel a vsadil ho do žaláře; tam měl zůstat, dokud by nezaplatil.

Když to slyšeli ostatní služebníci, zarmoutili se velice. Přišli a pověděli to všechno pánu svému. Pán se rozhněval, předvolal nemilosrdného služebníka a řekl mu: „Ty, sluho nehodný! Všechn dluh jsem ti odpustil, protože jsi mne prosil. Neměl ses také ty slitovati, jako jsem já se slitoval nad tebou?“ I dal ho pán mučiti, dokud by všechn dluh nezaplatil.«

K tomu doložil Ježíš: „*Tak i můj Otec nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte každý ze srdce bratru svému.*“

* * *

Hřivna stříbra vážila asi 45 kg v ceně našich 60.000 Kčs. Ohromný dluh je těžký hřích. Sto desetičků (neboli denárů, každý asi v ceně 5.60 Kčs), je křivda, kterou činí bližní bližnímu. — „Buďte k sobě ve spolek dobrotiví a milosrdní. A odpouštějte jeden druhému, jako Bůh odpustil vám v Kristu. Slunce nezapadej nad hněvem vaším.“ (Efes. 4, 32. 26.)

„ODPUST NÁM NAŠE VINY,
JAKOŽ I MY ODPOUŠTÍME NAŠIM VINNÍKŮM!“

135. Jak Pán Ježíš vzkřísil Lazara.

LAZAR NEMOCEN A ZEMŘEL. V Betanii (viz pozn. před čl. 115.) onemocněl Lazar, bratr Marie a Marty. I vzkázaly jeho sestry Ježíšovi: „Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.“ Ježíš zůstal však ještě dva dni za Jordánem. (Viz pozn. za čl. 128.) Potom řekl učedníkům: „Vraťme se do Judska, náš přítel Lazar umřel; pojďme k němu.“ I šli. Bylo to asi v únoru před poslední velikonočí veřejného působení Páně.

Lazarův hrob v nynější Betanii.

Třetího dne po smrti Lazarově ubíral se Pán Ježíš do Betanie. V domě zesnulého bylo mnoho přátel z Jerusalema. Přišli těšit obě sestry. Když uslyšela Marta, že přichází Ježíš, běžela mu hned naproti a řekla: „Pane, kdybys ty zde byl býval, nebyl by bratr umřel. Ale i nyní dá ti Bůh, začkoli ho požádáš.“ Ježíš jí řekl: „Vstane zase bratr tvůj.“ Marta odpověděla: „Vim, že vstane o vzkříšení v soudný den.“ Ježíš jí řekl: „*Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, živ bude na věky, byť i umřel. Věříš to?*“ Ona odpověděla: „Ano, Pane; neboť jsem uvěřila, že jsi ty Mesiáš, Syn Boha živého.“

Potom se vrátila Marta domů a řekla potichu Marii: „Mistr je zde a volá tě.“ Šly tedy obě. Za nimi se ubírali jejich přátelé, Židé jerusalemští. Marie padla Ježíšovi k nohám a dala se do pláče. Těž ostatní se rozplakali. Když je Pán viděl plakat, rozechvěl se a řekl: „Kde jste ho položili?“ Řekli mu: „Pojď a viz!“ Ježíš zaslzel. Židé řekli: „Hle, jak ho miloval!“ Tak došli ke hrobu.

Ježíš řekl: „Odvalte kámen!“ Marta podotkla: „Pane, už zapáchá, neboť je v hrobě čtvrtý den.“ Ale Ježíš řekl: „Budeš-li věřit, uvidíš Boží moc.“ Odvalili tedy kámen, Ježíš pak pozdvihl oči vzhůru a modlil se. A když se domodlil, zavolal hlasitě: „Lazare, vyjdi ven!“ A hned vyšel z hrobu Lazar dříve mrtvý. Na rukou i nohou byl obvázan plátnem. Ježíš jim řekl: „Rozvažte ho a nechte odejít.“ Potom se všichni vrátili od hrobu.

„PŘÍCHÁZÍ HODINA, KDY VŠICHNI MRTVÍ USLYŠÍ

HLAS SYNA BOŽÍHO, A JAK USLYŠÍ, OŽIVNOU.“ Jan 5, 28.

VĚŘÍM VE VZKŘÍŠENÍ TĚLA.

* * *

ŽIDÉ UJEDNALI, ŽE JEŽÍŠE USMRTÍ. Při Lazarově vzkříšení byli také Židé z Jerusalema. Mnozí z nich uvěřili, že Ježíš je slíbený Mesiáš. Proto farizeové svolali veleradu a radili se: „Co si počneme? Ten člověk činí mnoho divů. Necháme-li ho tak, uvěří v něho všichni.“ Ujednali tedy, že Ježíše usmrtí. Vydali tedy rozkaz: „Kdožkoli zví, kde se Ježíš zdržuje, ať to oznámí!“ I odešel Ježíš z okolí Jerusalema. *Působil naproti v Samařsku a konečně v kraji za Jordánem. O tom působení se vypráví v čl. 136—142.*

136. Deset malomocných.

MALOMOCENSTVÍ je nemoc od starodávna rozšířená dosud v horkých krajinách, jmenovitě na východě. Počiná zarudlými skvrnami na těle; z těch povstávají hnisavé vředy a boule, až potom jednotlivé údy uhnívají. Po několikaletém trápení takový chudák umírá. Nemoc je nakažlivá; proto musejí malomocní bydlet o samotě za osadou. Jen z počátku dá se nemoc ještě vyléčit. Podle zákona Mojžíšova nesměl se však uzdravený vrátit mezi lidi zdravé, dokud ho kněz písemně neprohlásil za zdravého. Na poděkování Bohu byl uzdravený povinen přinést v chrámě oběť zápalnou.

* * *

Když se Pán Ježíš ubíral do jedné vesnice,¹ přicházelo proti němu deset mužů malomocných. Stanuli opodál a volali hlasitě: „Ježíši, mistře, smiluj se nad námi!“ A Pán jim řekl: „Jděte a ukažte se kněží.“ I šli; cestou pak se stalo, že ozdravěli.

1) Podle ústního podání to byla Ginea, na rozhraní mezi Samařskem a Galileí při obchodní silnici z Egypta do Damašku.

Jeden z ozdravělých byl Samaritán. Ten se vrátil a hlasitě velebil Boha. Padl před Ježišem na tvář a děkoval mu. Ježíš řekl: „Což jich nebylo deset uzdraveno? Kde je tedy devět ostatních? Žádný z nich se nevrátil vzdát Bohu chválu, leč jediný tento cizinec?“ Tomu pak řekl: „Vstaň a jdi, tvá víra tě spasila.“

* * *

„ZA VŠECHNO DÍKY ČIŇTE,
NEBOŤ JE TO VŮLE BOŽÍ.“ 1. Soluň. 5, 18.

137. Farizeus a celník.

Farizeové pohrdali jinými a sebe pokládali za nejlepší. Před některými z takových vyprávěl Pán Ježíš:

»Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili: jeden farizeus a druhý celník.¹ Farizeus se tam postavil a modlil se sám u sebe takto: „Bože, děkuji tobě, že nejsem jak ostatní lidé: lupiči, nespravedliví, smilníci, aneb jako tamhle ten celník. Postím se dvakrát za týden a desátky dávám ze všeho, co vytěžím.“

Ale celník stanul opodál a netroufal si ani oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ — Prayím vám: „Tento se vrátil domů omlouštěn, onen pak nikoli. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“

* * *

„BŮH SE PYŠNÝM PROTIVÍ,
MILOST DÁVÁ POKORNÝM.“ 1. Petr. 5, 5.

138. „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

K Pánu Ježíši přistoupili farizeové a tázali se ho: „Je muži dovoleno propustit manželku?“ A Pán jim odpověděl: „Což nečtete Písmo? Tam je psáno, že *Stvořitel učinil lidi na počátku mužem a ženou, a pravil: Opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své, a ti dva budou tělem jedním.* — Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

I řekli Židé Ježíšovi: „Ale jak to? Vždyť Mojžíš přece dovolil propustit manželku.“ Ježíš odpověděl: „Jen pro tvrdost

1) Viz pozn. před čl. 84.

vašeho srdce dopustil vám to Mojžiš. (5. Mojž. 24, 1.) Ale s počátku tak nebylo (neboť Bůh usí novil v ráji *manželství nerozlučné*).

Když potom byli v domě, tázali se učedníci znova na tu věc. A Pán jim pravil: „Kdo manželku svou propustí a jinou si vezme, smilní. A kdo si vezme propuštěnou, smilní. A která žena opustí svého muže a vdá se za jiného, smilní.

* * *

1. O MANŽELSTVÍ napsal sv. Pavel: „Manželům prikazuje Pán, nikoli já: ať žena od muže neodchází. Odejde-li však přece, ať zůstane nevdána, nebo ať se s mužem smíří. Také muž ať ženu nepropouští. Manželka je vázána (manželským svazkem), pokud je živ její muž. Zemře-li muž, je svobodna se provdati za koho chce, jen když to bude v Pánu.“ (1. Kor. 7, 10. 11. 39.)

2. O STAVU SVOBODNĚM pravil Pán Ježíš, že jsou svobodní, kteří nejsou přirozeně schopni manželství; jiní že mají manželství zne-možněno od lidí; a jiní konečně že se manželství dobrovolně sami zřekli pro království Boží, aby totiž mohli sloužiti Bohu dokonale a dojíti větší odplaty nebeské. „Každý to pochopit nedovede, leda ten, komu je to Bohem dáno. Kdo může pochopiti, pochopí!“ (Mat. 19, 11. 12.)

139. Bohatý jinoch.

Pán Ježíš se ubíral cestou. Tu přispěchal k němu jinoch vznešeného rodu, pokleknul před ním a tázal se ho: „Mistře dobrý, co mám činit, abych měl život věčný?“ Ježíš odpověděl: „*Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání.*“ — A on se tázal: „Která?“ Ježíš odpověděl: „Vždyť je znáš. (Na příklad:) Cti otce svého i matku svou, nezabiješ, nesesmilníš, nepokradeš, nepromluvíš křivého svědectví!“

Jinoch řekl: „Mistře, to všechno jsem zachovával od malička: co mi ještě chybí?“ Ježíš pohlédl na něho láskyplně a odpověděl: „Jedno ti ještě chybí. *Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej všechno, co máš, a (peníze) rozdej chudým; tak budeš míti poklad v nebi. A potom přijď a následuj mne.*“ Když to jinoch uslyšel, zarazil se a odešel smutný, neboť měl mnoho statků.

Ježíš hleděl za ním a řekl učedníkům: „Synáčkové, jak těžko je bohatému vejíti do království Božího! Pravím vám: spíše velbloud vejde v ucho jehly, než boháč v království Boží.“

* * *

EVANGELNÍ RADY. Bohatý jinoch zachovával Boží přikázání, byl tedy hodný. Mohl však býti *dokonalý*. K tomu cíli mu radil Pán,

aby svůj majetek rozdal, aby zůstal do smrti svobodný a aby se poslušně podřídil Kristu Pánu i v tom, k čemu není povinen učedník obyčejný. Tři evangelní rady jsou: *dobrovolná chudoba, doživotní stav svobodný a trvalá poslušnost duchovních představených.*

140. Odměna Boží.

Za onoho času (když odešel bohatý jinoch), řekl Petr Pánu Ježíši: „Hle, my jsme opustili všechno a šli za tebou. Co tedy za to dostaneme?“

Ježíš odpověděl: „Amen pravím vám: když Syn člověka zasedne na trůně slávy své, budete sedět i vy na dvanácti trůnech a vládnouti vyvoleným. A každý, kdo pro království Boží (aby mohl sloužiti Bohu dokonale) opustí dům nebo pole, bratry nebo sestry, otce nebo matku, dostane (částečně už za živa) odměnu stonásobnou a (po smrti) život věčný.“

* * *

ODMĚNA BOŽÍ za živa: „pokoj Boží, jenž převyšuje všechno pomýšlení“ (Filip. 4, 7.); požehnání Boží při práci; a konečně milost Boží. Blaze duši, dokud tuší, že v ní láska Boží dlí — v jasném zdroji

víry svojí dokud nebe zrcadlí; — po smrti věčná blaženost v nebi. „Ani oko neuzřelo, ani ucho nezaslechlo, ani mysl lidskou nenapadlo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (1. Kor. 2, 9.) Čím dokonalejší služba, tím hojnější odměna Boží zde i na věčnosti.

„RADUJTE SE A PLESEJTE,
NEBOŤ VAŠE ODPLATA
JE HOJNÁ V NEBESÍCH.“ Mat. 5, 12.

141. O dělnících na vinici

vyprávěl Pán Ježíš:

»Podobno je království nebeské hospodáři, jenž vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na svou vinici. Smluvil s nimi peníz na den¹ a poslal je na vinici. Kolem hodiny deváté vyšel zas a viděl na trhu jiné, jak stojí a zahálají. I řekl jim: „Jděte i vy na mou vinici, a dám vám, co bude spravedливо.“ A oni šli. O dvanácté a třetí hodině vyšel hospodář opět a učinil zase tak. A ještě o páté hodině před večerem vyšel a uviděl jiné státi. Řekl jim: „Co tu celý den stojíte a zahálíte?“ Odpověděli: „Nikdo nás nenajal.“ I řekl jim: „Jděte i vy na vinici mou.“

Večer řekl pán vinice správci svému: „Zavolej dělníky a vyplať jim; začni od posledních.“ Přišli tedy ti, kteří nastoupili o páté hodině před večerem, a dostali po jednom penízi. První se domnívali, že dostanou více. Dostali však i oni po jednom penízi.

I reptali proti hospodáři: „Tito poslední pracovali jedinou hodinu, a dostali zrovna tolik, co my. A my jsme přece nesli břímě i horko dne.“ Ale hospodář odpověděl jednomu z nich: „Příteli, nekřivdím tobě. Což jsi nesmluvil se mnou jeden peníz? Vezmi, co ti náleží, a jdi. Já i tomuto poslednímu chci a smím dát tolik, co tobě.“

Tak budou poslední prvními a první posledními; neboť *mnoho je povoláných, ale málo vyvolených.*« (To znamená: povolání jsou všichni, ale všichni spaseni nebudou.)

* * *

KDO BOHU SLOUŽÍ, DOBRÉHO MÁ HOSPODÁŘE. Nebeským hospodářem je Bůh, správcem Ježíš Kristus, vinice je církev Páně. V různém věku povolává Bůh svou milostí k životu pro nebe zásluž-

1) Peníz byl římský denár v dnešní ceně asi 5.60 Kčs, obyčejná to denní mzda tehdejšího dělníka. (Viz obraz na str. 168.)

nému: jedny hned od malička, jiné v mladistvém a mužném věku, některé až ve stáří, ano i v poslední hodině. A každý, *kdo záslužně pracuje*, dostane za odměnu nebeskou blaženost. (Kterak se pracuje záslužně pro nebe, viz v Katechismu ot. 231.)

142. O hřivnách

vyprávěl Pán Ježíš podoběnství:

»Jeden člověk mínil odcestovat. I povolal si služebníky a odevzdal jim svůj majetek. Jednomu dal pět hřiven,¹ druhému dvě, třetímu jednu — jak byl který způsobilý. Potom ihned odcestoval. A oni šli a hospodařili s hřivnami, jak byl který bedlivý.

Po čase vrátil se pán a žádal po nich účty. I předstoupil ten, jenž dostal pět hřiven, přinesl ještě jiných pět a řekl: „Pane, pět hřiven jsi mi odevzdal, a těchto pět jsem vydělal.“ I řekl mu Pán: „Dobře, služebníku dobrý a věrný! Že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím. Vejdi v radost pána svého.“ — Nato předstoupil ten, jenž dostal dvě hřivny, přinesl ještě jiné dvě a řekl: „Pane, dvě hřivny jsi mi odevzdal, a tyhle dvě jsem vydělal.“ I řekl mu Pán: „Dobře, služebníku dobrý a věrný! Že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím. Vejdi v radost pána svého.“

Konečně předstoupil i ten, jenž dostal jednu hřivnu, a řekl: „Pane, tvou hřivnu jsem zakopal v zemi. Tuhle máš, co ti náleží.“ I řekl mu pán: „Ty sluho nehodný a lenivý! Proč jsi mých peněz neuložil aspoň na úrok?“ To řekl pán a poručil: „Služebníka neužitečného vyhoďte ven do tmy; tam bude pláč a skřípění zubů.“

* * *

VŠICHNI JSME SLUŽEBNÍCI BOŽÍ. *Hřivny* jsou Boží dary (život, zdraví, jmění) — vlohy (paměť, rozum, vůle) — a milosti (víra, svatost, pomoc k. dobrému). Tyto „své“ hřivny rozdává Pán *různou měrou*: jednomu jich dává více, druhému méně, jak je kdo způsobilý. — Při účtování po smrti nežádá tedy od každého stejně. „Komu bylo mnoho svěřeno, od toho se bude více žádati.“ (Luk. 12, 48.) Kdo věrně hospodařil s hřivnou sebemenší, aťsi v postavení třeba nejnižším, vejde po smrti „v radost Pána svého“. — Hřivnu *zakopává do země*, kdo milosti Bohem nabízené odmítá, nebo kdo Božích darů a vloh užívá jen pro život pozemský, ano snad i ke hřichu. — *Zpytování svědomí!*

„BRATŘI, NAPOMÍNÁME VÁS,
ABYSTE MILOSTI BOŽÍ

NEPRIJÍMALI NADARMO.“ 2, Kor. 6, 1.

1) Hřivna stříbra měla cenu našich 60.000 Kčs. (Viz pozn. za čl. 134.)

143. Pán předpovídá své umučení a vzkříšení.

(Cestou z kraje za Jordánem k Jerichu.)

Své umučení předpověděl Kristus Pán zřetelně už jednou. (Kdy, viz ve čl. 109.) Po druhé předpověděl totéž a určitěji, když putoval naposledy do Jerusalema na slavnost velikonoční. Šel v zástupě s apoštoly. Pojednou zrychlil krok tak, že apoštolé zůstávali pozadu a divili se spěšné chůzi jeho. Když k němu zase došli a byli s ním sami bez zástupu, začal jim vykládat, co ho čeká. Pravit:

„Hle, ubíráme se vzhůru do Jerusalema. Tam se dokoná všechno, co napsali proroci o Synu člověka. Bude totiž vydán velekněžím, zákoníkům a starším lidu. Oni jej odsoudí na smrt a vydají pohanům. Ti se mu budou posmívat a jej bičovat a ukřižují ho; ale třetího dne vstane z mrtvých.“

Apoštolům byla ta řeč záhadná, nic jí nerozuměli. Dlouho se však neobírali smutnou předpovědí. Ano, dva z nich, bratři Jakub a Jan, synové Zebedeovi, zatoužili seděti slavně v království Božím (už na zemi): jeden chtěl tam býti po pravici a druhý po levici Páně. O to prosila s nimi matka jejich Salome.

Ježíš jim pravil vážně: *„Kdo chce býti mezi vámi větším, učiň se služebníkem všech. Neboť i Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na výkupení za mnohé.“*

* * *

CÍRKEV, KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ NA ZEMI. Apoštolé si království Páně představovali jako říši světskou a chtěli tam zaujímati nejvyšší hodnosti po Kristu králi. Než království Boží na zemi je církev svatá. V ní se stal co do hodnosti prvním ne Jan ani Jakub, nýbrž apoštol Petr. Jeho nástupce *římský papež*, sluje „svatý Otec“; ten slouží ve svém úřadě veškerému lidstvu, zvláště pak všem katolickým křesťanům, a podpisuje se proto slavnostně „*Služebník služebníků Božích*“.

144. Slepec u Jericha.

Když se Pán blížil k Jerichu, seděl u cesty slepec a žebral. Když uslyšel přicházeti zástup lidí, tázal se, co je to. Řekli mu, že jde tudy Ježíš Nazaretský.

Slepec zvolal hlasitě: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ti, kteří šli napřed, mu domlouvali, aby mlčel. On však volal iště hlasitěji: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“¹

1) Slepec věřil, že Pán Ježíš je Mesiáš, slíbený Vykupitel z rodu krále Davida. Viz pozn. za čl. 46.

I stanul Ježíš a kázal ho přivést. A když ho přivedli, otázal se ho: „Co chceš, abych ti učinil?“ A on řekl: „Pane, učiň, ať vidím!“ Ježíš mu řekl: „Prohlédni! Tvá víra ti pomohla.“ A hned prohlédl a šel za ním a velebil Boha. A veškeren lid velebil Boha s ním.

145. Hostem u Zachea.

Pán Ježíš se ubíral Jerichem. Tam žil muž, jménem Zacheus. Ten byl vrchním nad celníky a tudíž bohatý. Toužil uvidět Ježíše, ale nemohl pro zástup; lidu kolem Pána bylo mnoho, a on sám byl malé postavy. Předběhl tedy zástup a vystoupil na strom planého fíku, aby Ježíše uviděl, neboť tamtudy měl jíti.

Když Pán přišel k tomu místu, pohleděl vzhůru a řekl mu: „Zachee, sestup spěšně, neboť dnes musím zůstat v domě tvém.“ I sestoupil spěšně a přijal Pána s radostí do svého domu.

Mnozí nad tím reptali: „U člověka hříšného se uhostil.“ Ale Zacheus řekl: „Hle, Pane, polovici majetku svého dám chudým, a oč jsem koho snad oklamal, nahraďím čtvernásobně.“ A Ježíš řekl: „Dnes stalo se spasení domu tomuto. Neboť Syn člověka přišel hledat a spasit, co zahynulo.“

* * *

1. MĚSTO JERICHŮ leželo za onoho času v úrodné krajině asi 8 km na západ od Jordánu. Bývalo kdysi občasným sídlem krále Heroda, jenž je zvelebil tak, že se stalo druhým hlavním městem Palestiny. Blízko šedé pouště zelenaly se u Jericha půvabné háje palmové, sady morušové a fíkové, růžové role a balzámové zahrady. Jeriští ze všeho těžili hojně a bohatli.

2. ZACHEUS, VRCHNÍ NAD CELNÍKY. Obchodní karavany, jezdící z východu a na východ, odváděly v Jerichu clo. Židé celníky nenáviděli. (Viz pozn. před čl. 84.) — Celníci z Jericha chodili na kázání k Janu Křtiteli. Nebyl tehdy snad i Zacheus mezi nimi? — *Planý fíkovník* má větve hned od země, možno tudíž pohodlně vystoupit do jeho koruny.

3. NEBESKÝ HOST přichází na oltář ve mši svaté. Po prvé tam zavítal, když chrám byl posvěcen. Proto se čte evangelium o Zacheovi ve svátek *Posvěcení chrámu*. — Do srdce vchází Pán při sv. přijímání. „Cestou jsem šel, a uhostili jste Mě.“ (Mat. 25, 35.) Kdo svatě Pána hostívá s oltáře, zasedne kdysi k hostině nebeské blaženosti.

PŘIJDIŽ KE MNĚ, BOŽÍ SYNU,
TEBE-LI MÁM, NEZAHYNU!

146. Pomazání v Betanii.

ČTVRTÉ VELIKONOCE veřejné činnosti Páně. Z Jericha putoval Pán Ježíš s apoštoly obtížnou cestou (viz pozn. za čl. 114.) do Betanie. Dospěl tam v pátek před svátky velikonočními a byl pohostinu přijat v domě sourozenců Marty, Marie a Lazara. Druhý den poté byl na večeři u Šimona, dříve malomocného.

* * *

Šest dní před velikonočí přišel Pán Ježíš do Betanie. Na druhý den, v sobotu, byl tam u večeře. Také Lazar byl za stolem a Marta posluhovala. Marie pak přistoupila s úbělovou lahvicí drahocenného oleje nardového a nalila ho Ježíšovi na hlavu. Poté mu tím olejem pomazala i nohy a utřela je vlasy svými. V domě bylo z toho plno vůně.

I řekl Jidáš, jeden z učedníků jeho: „K čemu taková útrata? Proč se ten olej raději neprodal? Bylo by zaň aspoň tři sta peněz, a ty se mohly rozdati chudým.“ Také jiní učedníci se mrzeli na Marii a říkali po Jidášovi: „Ovšem, k čemu taková útrata?“

Ale Ježíš jim řekl: „Co jí to máte za zlé? Nechte ji! Chudým můžete činiti dobře kdykoli; vždyť chudé máte stále mezi sebou, mne však stále nemáte. Ona mi prokázala vzácnou službu: pomazala mé tělo již na pohřeb. Amen pravím vám: kdekoli na světě se bude hlásat evangelium, tam se bude i vyprávět na její památku, co mi učinila.“

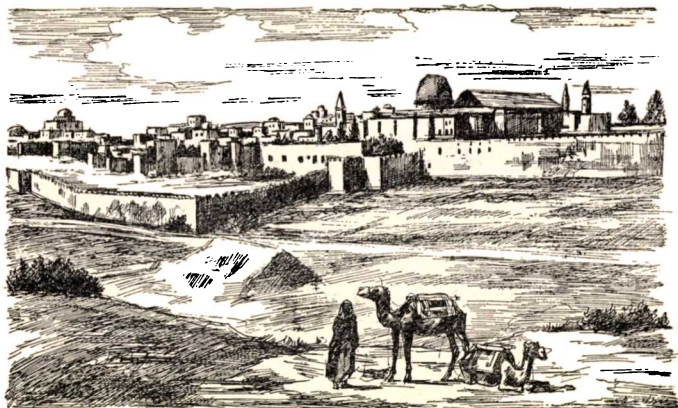
* * *

O nardovém oleji viz pozn. před čl. 89. — Tři sta peněz, totiž stříbrných denárů, každý v ceně dnešních asi 5.60 Kčs (viz obraz na str. 168.) — Jidáš nosil měšec a v něm uložené milodary na výživu družiny Páně. Z těch peněz si tajně brával, byl zloděj. Nešlo mu tedy o chudé, nýbrž o něho samého. — V Betanii pobýval Pán Ježíš do čtvrtka před svým umučením. Za dne učival ve chrámě, na noc odcházel do Jerusalema se modlit buď do zahrady Getsemanské anebo do Betanie.

147. Slavný vjezd Páně do Jerusalema.

BERÁNEK VELIKONOČNÍ, určený v každé rodině k posvátné večeři, býval odpoledne před svátky v chrámě obětován. Na ten účel dovedl si hospodář toho beránka ozdobeného domů již pátý den před velikonočí. Právě toho dne vjel slavnostně do Jerusalema *Beránek Boží*, Ježíš Kristus.

* * *

Částečný pohled na dnešní Jerusalema se strany západní.

V neděli před svým umučením šel Pán Ježíš s apoštoly a zástupem lidu z Betanie do Jerusalema. Blízko Betfage řekl dvěma učedníkům: „Jděte do osady tuhle naproti. Hned na kraji najdete uvázané oslátko. Odvažte je a přiveďte ke mně! A řekne-li vám kdo co, povězte: Pán ho potřebuje; a hned je propustí.“

Učedníci šli. Na kraji osady spatřili oslátko, uvázané u branky. Odvázali je a přivedli k Ježíšovi. Na oslátko vložili svoje roucha, na něž pak posadili Ježíše. Kolem něho šli učedníci a veliký zástup lidu. Jedni mu na cestu prostírali svá roucha, jiní sypali před ním stromové lupení. A všichni volali radostně: „Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně!“ Tak jel Pán s hory Olivové do Jerusalema.

V městě bylo tehda již mnoho poutníků svátečních. Ti uslyšeli, že přichází Ježíš. I vyšli mu naproti v průvodu velikém. V rukou nesli palmové ratolesti. A všichni — vpředu i vzadu, prozpěvovali nadšeně: „*Hosanna synu Davidovu! Požehnan buď, jenž přichází ve jménu Páně! Ať žije král izraelský!*“

Tak vjel Pán do Jerusalema. V celém městě nastal rozruch, všichni byli na nohou. Tázali se: „Kdo je to?“ Lid ze zástupu odpovídal: „Je to Ježíš, prorok z Nazareta.“ Jen farizeové se horšili a říkali mezi sebou: „Vidíte, že nic nespravíme! Ejhle — jde za ním celý svět!“

1. SYN DAVIDŮV, SLÍBENÝ MESIÁŠ. Slavným vjezdem Páně se vyplnilo, co předpověděl prorok Zachariáš: „Raduj se a plesej, dcero Sionská (Jerusaleme)! Ejhle, král tvůj přichází k tobě pokorný, sedě na oslátku.“ (Zach. 9, 9.) — V Jerusalemě scházel se tehda lid ze všech končin Palestiny. Do té doby znali Pána Ježíše jako velikého proroka; v onu neděli uznali: To je slíbený Vykupitel z rodu Davidova, toužený král izraelský. (Viz o tom čl. 63., odst. 4.)

2. KVĚTNÁ NEDĚLE je památný den slavného vjezdu Páně do Jerusalema. Slove „Květná“, protože se světi kvetoucí ratolesti. Se svěcenými ratolestmi se koná průvod kolem kostela. Provázíme v duchu Pána Ježíše, jak se ubírá slavnostně do Jerusalema a do nebe. Nebe nám otevřel svou smrtí na kříži. Na památku toho se ke konci průvodu otvírá kostelní brána, když na ni kněz třikrát zaklepá křížem.

148. Pán Ježíš plakal nad Jerusalemem.

Při slavném vjezdu svém blížil se Pán s hory Olivové k Jerusalemu. Zahleděl se naň, rozplakal se nad ním a řekl: „Kdybys poznal i ty, alespoň v tento svůj den, co je ti k pokoji! Ale nyní je to zahaleno před očima tvýma. A tak přijdou na tebe dnové, kdy tě nepřátelé obklíčí náspem, oblehnou tě a sevrou se všech stran. A na zem porazí tebe i děti tvé. A ne nechají v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznal, kdy Bůh tě navštívil.“¹

Po slavném vjezdu vešel Ježíš do chrámu. Tam přivedli k němu chromé a slepé, a on je uzdravil. A poznovu začaly volat i děti: „Hosanna synu Davidovu!“² Nad tím se horšili velekněží a zákoníci. Plni hněvu řekli Ježíšovi: „Slyšíš, co tito volají?“ On odpověděl: „Ano, slyším. Což jste nikdy nečetli v Písmě, že Bůh si chválu připravuje ústy maličkých?“ A nechal je státi.

Venku zapadalo slunce, v chrámě se stmívalo. Ježíš se obrátil k zástupu a pravil: „*Ještě krátký čas je Světlo mezi vámi. Chodte ve světle, dokud světlo máte, aby vás nezachvátila tma. Dokud světlo máte, věřte ve Světlo, abyste byli synové světla.*“

„NUŽE TEDY, ČIŇME DOBRĚ, DOKUD MÁME ČAS.“

„POTOM UŽ ČASU NEBUDE.“ Gal. 6, 10. — Zjev. 10, 16.

* * *

POSLEDNÍ VEŘEJNÉ ŘEČI PÁNĚ. Večer po slavném vjezdu svém odešel Ježíš s apoštoly do Betanie a zůstal tam na noc. Druhý den ráno se vrátil do Jerusalema. Tam vyhnal z nádvoří chrámového

1) Jak se předpověď Páně vyplnila, viz pozn. za čl. 153. —
2) Tím jej děti prohlašovaly za Mesiáše.

všechny, kteří na něm prodávali, kupovali nebo peníze měnili. A řekl jim: „Pšáno jest: Můj dům je dům modlitby, vy jste však jej učinili peleší lotrovskou.“ (Mat. 21, 12. 13.) — V pondělí a v úterý potom učil ve chrámě naposledy.

149. Podobenství o královské svatbě.

(Z posledních řečí v chrámě.)

»Podobno je království nebeské králi, jenž vystrojil svatbu synu svému. I poslal služebníky, aby zavolali pozvané na svatbu; ti však přijít nechtěli. Poslal tedy jiné služebníky a vzkázal pozvaným: „Hle, hostinu jsem uchystal, všechno je připraveno, pojďte na svatbu.“ Ale oni nedbali a odešli: jeden na své pole, druhý po svém obchodu. Jiní pak služebníky zjímali, potupili a zabili.

I rozhněval se král a poslal vojsko své, zahubil ty vrahy a město jejich zapálil. Potom řekl služebníkům: „Svatba je připravena, pozvaní však jí nebyli hodni. Jděte proto na rozcestí a pozvěte na svatbu, kde koho najdete.“ Služebníci vyšli a přivedli, kde koho našli — dobré i zlé. A bylo na svatbě hostů plno.

Než hostina začala, přišel se podívat na hosty král. A spatřil tam člověka neoděného rouchem svatebním. I řekl mu: „Příteli, kterak jsi vešel sem? Vždyť nemáš roucha svatebního.“ On zůstal jako němý (neměl čím se vymluvit). I řekl král služebníkům: „Svažte mu ruce i nohy a hoďte ho do tmy ven; tam bude pláč a skřipění zubů. Neboť mnoho je povoláných, ale málo vyvolených.“ (To znamená: povolání jsou všichni, ale všichni spaseni nebudou.)

* * *

1. SVATEBNÍ HOSTINA je blaženost nebeská. K ní pozval Bůh Otec nejprve národ izraelský. Vyslanci Božími byli proroci, Jan Křtitel, Kristus Pán a jeho učedníci. Mnozí však z národa izraelského těch vyslanců Božích neposlechli, ano pronásledovali je krvavě. Za to je stihly tresty Boží, vyslanci pak nebeského Krále, apoštolé, se rozešli zvěstovat evangelium mezi národy pohanské.

2. SVATEBNÍ ROUCHO poslal král každému, koho zval a kdo přijal pozvání. Přišel-li tedy kdo bez roucha svatebního, pozbyl ho patrně vlastní vinou a neměl práva na hostinu. — *Svatební hostina* začínala tehdy večer a trvala pozdě do noci. V hodovní dvoraně bylo jasné světlo, venku čirá tma. — *K hostině nebeské* povolání jsou všichni, ale vyvolení jsou pro ni jenom ti, kteří umírají *v rouchu posvěcující milosti*. To se dostává při sv. křtu, a znova ve svátosti pokání.

AT NÁS NEŽŽE VĚČNÝ PLAMEN,
UCHOVEJ NÁS, JEZU KRISTE, AMEN!

150. Jak rozhodl Pán o císařské dani.

(Z posledních řečí v chrámě.)

ZÁLUDNÁ OTÁZKA. Židé uznávali jen z přinucení římskou nadvládu a s odporem platili *císařskou daň*. Veřejně k dani té vybízeti znamenalo popudit na sebe obecný lid; vysloviti se však proti té dani, bylo hrdelním zločinem proti císaři. Aby se Kristus vyslovil tak či onak, dali farizeové Pánu Ježíši záludnou otázku. — *Herodiáni*, přívrženci galilejského knížete Heroda, souhlasili s nadvládou římskou a měli svědčit u vladaře Pontského Piláta proti Pánu. V Římě panoval tehda císař Tiberius. (V letech 14—37 po narození Páně.)

Stříbrný denár římský (líc a rub) v hodnotě našich asi 5.60 Kčs.
Takovými penězi se platila císařská daň.

* * *

Za onoho času se radili farizeové, kterak by Pána Ježíše polapili v řeči. Chtěli jej potom vydati římskému vladaři. I poslali k němu své učedníky s herodiány. Ti přišli a řekli mu: „Mistře! Víme, že jsi pravdomluvný a cestě Boží správně učíš a na nikoho se neohlížíš. Pověz nám tedy: má se dávat daň císaři čili nemá?“

Ale Ježíš prohlédl zlý jejich úmysl a řekl jim: „Co mě pokoušíte, vy pokrytci? Ukažte mi peníz daně.“ I podali mu peníz. A Ježíš jim řekl: „Či je tenhle obraz i nápis?“ Oni odpověděli: „Císařův.“ I řekl jim: „Tedy dávejte, co je císařovo, císaři, a co je Božího, Bohu.“

Takové odpovědi se vyslanci nenadáli. Nemohli jí proti Pánu použít ani před lidem, ani před vladařem. I podivili se a mlčky odcházeli s nepořízenou.

VRCHNOSTI DUCHOVNÍ A SVĚTSKÉ. „Vyšší moci budiž každý poddán, neboť není moci, leč od Boha.“ *„Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shora“* — pravil Pán Ježíš Pontskému Pilátovi. (Jan 19, 11.) „Kdo se tedy vyšší moci protiví, zřízení Božímu se protiví. Dávejte proto všem, co jste povinni: komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu čest, tomu čest.“ (Řím. 13, 1. 2. 17.) — „Boha se bojte, krále v uctivosti mějte!“ (1. Petr. 2, 17.) — Kdo by poslouchal vyšší moci i v tom, co je proti zákonu Božímu, odpíral by Bohu, co je Božího. Neboť *„více náleží poslouchati Boha než lidi.“* (Sk. ap. 5, 29.)

151. „Běda vám, pokrytci!“

(Z posledních řečí v chrámě.)

FARIZEOVÉ, to jest „odlišní“, se lišili původně od obecného lidu tím, že velmi přísně dbali o zákon Boží. Později však se v tom většinou zvrhli. *Dobré skutky* své konávali mnohdy jen proto, aby je lidé viděli a chválili. *Za hřích* pokládali neumýti si ruce před jídlem, sednouti ke stolu s veřejným hříšníkem, utrhnout si v sobotu klásek k jídlu, neb uzdravití v den sváteční nemocného, byť jen i pouhým slovem.

Nepokládali však za hřích záviděti, nenáviděti, manželku zapudit a jinou si vzíti, křivě svědky podplatit a nevinného na smrt odsoudit. Pána Ježíše přes jeho zázraky neuznávali za Mesiáše a chtěli ho zničit. — Bylo jich tehdy v Palestině na 6.000, hlavně mezi kněžími, zákoníky a staršími lidu. Z nich se skládala větším dílem velerada. Jen výjimkou byli *hodní farizeové*, jako třeba Nikodem, Gamaliel a Šavel; na takové se ovšem „běda“ Páně nevztahovalo.

* * *

»Na stolci Mojžíšově zasedli zákoníci a farizeové. Všechno tedy, co vám hlásají, zachovávejte; ale podle skutků jejich nejednejte. Neboť co hlásají, sami nedělají.

Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Desátky dáváte z kopru a kminu, ale milosrdenství a lásku Boží jste opustili. Komáry cedíte, velbloudy polykáte. — Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Jste podobni hrobům obileným. Ty jsou zevně ozdobeny, ale uvnitř plny hniloby. Tak vy se zdáte lidem zevně hodní, v nitru však jste plni nepravosti. Kterak vy ujdete pekelným trestům!

Jerusaleme, Jerusaleme! Ty zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě: kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, jako shromáždí slepice pod křídla kuřátka svá. Ale tys nechtěl. A proto bude váš dům opuštěn a zůstane vám pustý.«

152. Vzácný dar chudobné vdovy.

(Z posledních řečí v chrámě.)

Pán Ježíš usedl naproti pokladně chrámové. Díval se, jak tam lidé vkládají peníze. Mnozí bohatí házeli mnoho. Přišel pak jedna vdova chudobná a vložila tam dva halíře.¹

Ježíš na ni ukázal a řekl učedníkům svým: „Tahle vdov chudíčká dala víc než všichni ostatní. Ti věnovali Bohu dar z toho, co jim přebývalo. Jí však nepřebývalo nic, a přece dala. A dala všechno, co měla na živobytí.“

* * *

„BUĎ MILOSRDNÝ, JAK JEN BUDEŠ MOCI.

BUDEŠ-LI MNOHO MÍT, DÁVEJ MNOHO;

BUDEŠ-LI MÁLO MÍT, RÁD UĎELUJ I Z MÁLA.“ Tob. 4, 1

153. O záhubě Jerusalema.

ŘEČI PÁNĚ PROROCKÉ. V úterý k večeru před svým umučením odcházel Pán Ježíš z chrámu. Šel na noc do Betanie s učedníky svými. Ti kráčeli mlčky, zamyšleni nad slovem, jež krátce předtím by slyšeli z úst Páně o chrámu: „Bude váš dům opuštěn a zůstane váš pustý.“ To jim nešlo do hlavy. Proto jeden z nich ukázal cestou n chrám a řekl s podivem: „Hleď, Mistrě, jaké to zdivo, jaké kameny! Ježíš odvětil: „Vidíš ty budovy všechny? *Přichází den, že tu z nic nezbude kamene na kameni.*“ Tak došli na horu Olivovou. Tam se posadil Ježíš tváří ke chrámu. I tázali se ho někteří z učedníků: „Mistrě, pověz nám, kdy se to stane?“ I promluvil Ježíš řečí prorocké. (C 153—158.)

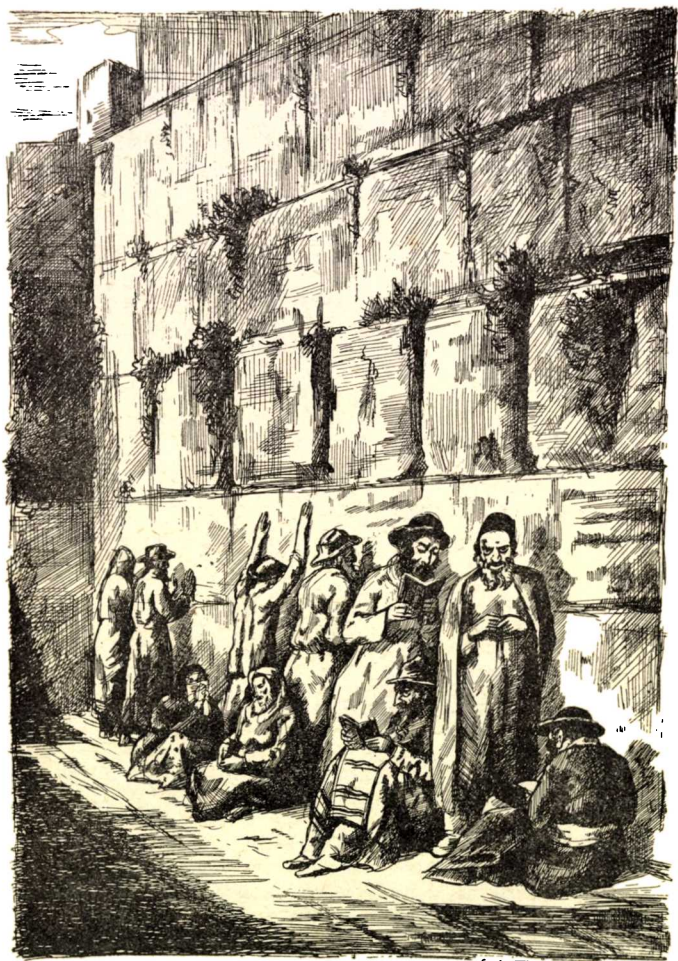
* * *

»Když uvidíte, že vojsko Jerusalem obkličuje a že se n místě svatém dějí ohavnosti, vězte, že se přiblížila jeho záhuba. Kdo bude tehda v městě, ať odejde z něho; a kdo n venkově, ať uteče do hor. Neboť nastanou dni odplaty a dn souzení, jakého nebylo od počátku světa. Lidé budou zmrát pod ostrým mečem, jiní upadnou do zajetí mezi národy, Jerusalem bude rozdupán od pohanů. Amen pravím vám všechny ty věci se stanou, a to ještě dřív, než pomine toto pokolení.«

* * *

ZÁHUBA JERUSALEMA. Od roku 63. před narozením Páně panovali nad Palestinou Římané. (Viz pozn. za čl. 61.) Židé toužili p vlastním královstvím a proto nesli těžce pohanské panství. Velmi trpěli neskonalou nespravedlivých vládařů. I vzbouřili se r. 66. po narození Páně

1) 2 halíře — měděné penízky, měly dohromady cenu našich 9 ha

„Zed nářku“ v nynějším Jerusalemě. Každý pátek před večerem se tam Židé dosud modlí a nařikají nad záhoubou chrámu a Svatého města.

proti nenáviděným Římanům. Čtyři léta se protáhla urputná válka. Konečně dobyli Římané pod vedením vojevůdce Tita roku 70. Jerusalema Město i s chrámem vypálili a zbořili. Zbýlé obyvatelstvo pobili nebo rozprodali za otroky. Tak se vyplnilo, co byl předpověděl Pán Ježíš (Viz čl. 148. a 151.)

154. Budoucí osudy církve.

(Z řečí Páně proročých.)

„Hleďte, aby vás nezmohl strach! Neboť u všech budete v nenávisti pro jméno mé. Budou vás pronásledovati, zatýkati a vydávati soudům i do žalářů.

A před vladaře a krále vás postaví. A vydá na smrt bratr bratra a otec syna svého. A zdvihnou se děti proti rodičům a budou je zabíjeti. Kdo však vytrvá do konce, bude spasen.

Hleďte, aby vás nikdo nesvedl. Neboť povstanou nepraví proroci a svedou mnohé. Ano i vyvolené budou chtít oblouditi svými divy. Uslyšíte-li tehdy: „Tuhle je spasitel anebo tamto!“ nevěřte a nechoďte za nimi. Ejhle — předpověděl jsem vám!«

155. O soudném dni.

(Z řečí Páně proročých.)

CO BUDE SOUDNĚMU DNI PŘEDCHÁZET. Všemmu lidstvu nastane kdysi *den poslední*. Kdy bude, nikdo neví kromě Boha. Jen tolik zjevil Pán vševedoucí, že den poslední nenastane dříve, dokud se evangelium o království Božím nebude hlásati všem národům světa. Zatím odpadnou mnozí od církve svaté, ba vůbec i od víry v Boha. Odpadů přibude zvláště, až se objeví „člověk hřichu, syn záhuby“, protivník Kristův neboli „*Antikrist*“, jemuž to jeho stoupenci budou vzdávati počtu božskou. (2. Soluň. 2, 3. 4.) V ty doby přijde kázat pokání prorok Eliáš. (Mal. 4, 5. — Mat. 11, 14.) A jak už bude čas od času předtím tak ještě více v doby poslední „povstane národ proti národu a říše proti říši. A bude hlad i mor a místy zemětřesení veliké. To všechno bude však teprve začátek.“ (Mat. 24, 7. 8.) Co přijde dále, předpověděl Pán:

„Po soužení těch dnů se zatmí slunce a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe. A na zemi se rozbouří moře a rozhučí se vlny jeho. A budou lidé schnouti strachem a čekati s hrůzou, co bude“ (se světem. — Povodněmi, ohněm, zemětřesením a jinými pohromami zahyne v ty hrozné dny veškeré lidstvo. Země bude jako pustým hřbitovem.)

„Tehda přijde hodina, kdy všichni mrtví uslyší hlas Syna Božího, a jak uslyší, oživnou. A vyjdou ti, kteří dobře činili,

a vzkříšení života, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení sou-
u. A pošle Pán své anděly, a ti hlasem velikým jako hlaho-
m trub svolají všechny vzkříšené ze všech končin země.
. rozdělí je od sebe, jako pastýř dělí ovce od kozlů: ovce staví
o pravici, kozly po levici.

A na nebi se ukáže znamení Syna člověka. I rozkvílí se
šechna pokolení země. Uvidí Syna člověka, jak přichází v obla-
u mocný a velebný s anděly svými. Jako blesk od východu
mitne a se ukazuje až na západ, tak přijde Syn člověka a
asedne na trůně velebnosti své,“ (aby soudil živé i mrtvé,
tíž vyvolené i zavržené).

* * *

„Pastýř dělí ovce od kozlů.“ Ovce bývají trpělivé a povolné, kozli
ebo berani vzpurní a vzdorovití. — Svou předpověď o soudném dni
akončil Pán Ježíš: „Amen pravím vám: nebe i země pominou, ale slova
já nepominou.“ „Nebe i země“, totiž celý svět viditelný změní svou po-
obu, a bude potom „nové nebe a nová země“. (2. Petr. 3, 13. — Zjev. 21, 1.)

„VĚŘÍM VE VZKŘÍSENÍ TĚLA“, A ŽE KRISTUS
„PŘIJDE SOUDIT ŽIVÝCH I MRTVÝCH“.

156. O posledním soudu.

(Z řeči Páně prorockých.)

»Při soudě posledním řekne Král těm po pravici: „Pojďte,
ožehnaní Otce mého, do království nebeského. Neboť lačněl
sem, a dali jste mi jísti. Žíznil jsem, a dali jste mi pítí. Cestou
sem šel, a uhostili jste mě. Nahý jsem byl, a ošatili jste mě.
Nemocen, a navštívili jste mě. V žaláři, a přišli jste ke mně.“

I budou se ho tázat vyvolení: „Pane, kdy jsme tě tak
iděli a posloužili jsme tobě?“ Král jim odpoví: „Amen pravím
ám: co jste učinili jednomu z mých bratři nejmenších, mně
ste učinili.“

Potom řekne Král těm po levici: „Odejděte ode mne, zlo-
ečení, do ohně věčného. Neboť lačněl jsem, a nedali jste mi
sti. Žíznil jsem, a nedali jste mi pítí. Cestou jsem šel, a ne-
hostili jste mne. Nahý jsem byl, a neošatili jste mne. Nemocen,
nenavštívili jste mne. V žaláři, a nepřišli jste ke mně.“

I budou se ho tázati zavržení: „Pane, kdy jsme tě tak
iděli a neposloužili jsme tobě?“ A Král jim odpoví: „Co jste

neučinili mým bratřím nejmenším, mně jste neučinili.“ I půjdou zavržení do věčného trápení, vyvolení pak do věčné blaženosti.«

* * *

1. BRATŘI PÁNĚ slovou v Písmě svatém jeho *příbuzní*, podobně jako řekl Abraham Lotovi, bratrovci svému: „Prosím, ať není sváru mezi mnou a tebou, vždyť jsme bratři.“ *Vlastních bratří ani sester Pán Ježíš neměl*, byl jediným synem Panny Marie. — Jindy se tak zovou věřící *Bohu oddaní*. O takových řekl Pán: „Kdokoli činí vůli Otce mého, jenž je v nebesích, ten je mi bratrem i sestrou.“ (Mat. 12, 50.) — Konečně jsou bratry Páně *všichni lidé*, a to nejen ti, kteří sv. křtem jsou přijati za syny Boží, nýbrž i ostatní: jestiž dobrotivý Bůh otcem všech, a všichni pocházíme od jediného otce Adama. V tom smyslu řekl Pán: „Cokoli jste učinili jednomu z mých bratří nejmenších...“

2. Z VIDĚNÍ SV. JANA. „Uviděl jsem trůn veliký a mrtvé veliké i malé, jak stojí před trůnem. I otevřely se knihy a také kniha života. A mrtví byli souzeni podle skutků svých, jak bylo napsáno v knihách.“ (Zjev. 20, 11. 12.)

V SOUDNÝ DEN SVÝCH POMNI RAN,
ZBAV MĚ HROZNÝCH PEKLA BRAN.
PRO SVĚ STRASTI V NEBES VLASTI
UCHYSTEJ MI STAN!

157. „Buďte pohotově!“

(Z řeči Páně o soudě Božím.)

»O dni a hodině soudu Božího¹ mimo Boha nikdo neví, ani andělé v nebi. Je tomu podobně, jako když pán dlí na svatbě, a služebníci doma nevědí, kdy se vrátí.

Hodní služebníci nespí a čekají; v rukou mají rozžaté svíce, aby otevřeli pánu hned, jakmile se vrátí a zatluče. Pán je shledá pohotově, aťsi přijde o půlnoci nebo k ránu. Blaze těm služebníkům! Amen pravím vám: Pán je posadí za stůl, přepáše se a při hostině jim bude posluhovat.

Služebník nehodný však si říká v srdci: „Pán ještě tak brzo nepřijde.“ I dá se do jídla a pije s opilci a sužuje druhy své. Vtom znenadání přijde pán. Zastihne ho v nepravosti a odkáže ho tam, kde je pláč a skřípění zubů.

Proto *buďte pohotově v každý čas, neboť nevíte dne ani hodiny, kdy přijde Syn člověka.«*

---

1) Soud miní Kristus netoliko veřejný, nýbrž i soukromý.

„HLE, PŘIJDU BRZY A MOJE ODPLATA SE MNOU,
ABYCH ODPLATIL KAŽDÉMU PODLE SKUTKŮ JEHO.“
„AMEN — PŘIJD, PANE JEŽÍŠI!“ Zjev. 22, 12. 20.

158. Podobenství o deseti pannách.

(Z řečí Páně v soudě Božím.)

SVATEBNÍ HOSTINA bývala večer v domě u ženicha. Před hostinou šel si ženich pro nevěstu do domu jejího otce. Na dané znamení vyšly mu tamodtud naproti nevěstiny družky s hořícími lampami, doprovodily ho k nevěstě a vedly potom oba snoubence na svatbu.

* * *

»Království nebeské bude podobno deseti pannám, které měly býti za družky na svatbě. Vzaly si večer lampy, aby šly ženichovi naproti. Pět z nich bylo nedbalých a pět opatrných. Opatrné měly olej s sebou ještě i v nádobkách, nedbalé však oleje do zásoby neměly.

Když ženich dlouho nepřicházel, začaly panny podřimovat, až usnuly všechny. O půlnoci se ozvalo volání: „Ejhle — ženich přichází. Vyjděte mu naproti.“ I vstaly panny a upravily si lampy. Nedbalé řekly opatrným: „Nám lampy hasnou, dejte nám oleje!“ Opatrné odpověděly: „Nedáme; pro nás pro všechny ho nestačí. Jděte si raději koupit.“

Zatím co kupovaly, přišel ženich. Ty, které byly pohotové, vyšly s ním na svatbu. Potom se dveře zavřely. Později přišly také ostatní panny a volaly: „Pane, pane, otevři nám!“ On však odpověděl: „Amen pravím vám, neznám vás.“ — *Protož i vy buďte vždy hotovi, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadáte.*«

* * *

1. PANNY jsou věřící na zemi. Svatební hostina je nebeská blaženost. Ženich je Kristus Pán. Přichází v hodinu smrti a přijde v soudný den, aby věřící uvedl do nebe. Tam se však možno dostat jen s lampou rozžatou, totiž s duší svatou. Kdo umírá bez posvěcující milosti, podobá se panně nedbalé s lampou vyhaslou. — *Které z obojích panen podobám se dnes já?*

2. UKRŮTITELNY. „Přijmi svíci rozžatou a hled si svého křtu bedlivě. Zachovávej Boží přikázání, abys, až Pán přijde k nebeské svatbě, mohl mu jíti v ústřety se všemi svatými dvoru nebeského a byl s ním na věky věkův. Amen.“

UMUČENÍ PÁNĚ.

— o —

159. Jidáš ujednal zradu.

V úterý večer po slavném vjezdu řekl Pán Ježíš učedníkům: „Víte, že za dva dni budou velikonoce; tehdy bude vydán k ukřižování Syn člověka.“

Ve středu potom sešla se velerada v domě nejvyššího kněze Kaifáše. Uradili se, že Ježíše zajmou a usmrtí tajně. A řekli: „Ne však ve svátky velikonoční, aby se lid snad nebouřil.“

Tehdy tam přišel jeden z apoštolů, jménem Jidáš. Ten jim řekl: „Co mi dáte, a já vám ho zradím?“ I zaradovali se a slíbili mu třicet stříbrných. On pak se uvolil. Od té hodiny hledal vhodnou chvíli, aby jim ho vydal, co by lid nevěděl.

* * *

V úterý večer dokončil Pán své řeči veřejné v chrámě a na hoře Olivové. Středu prožil v zátíší, bezpochyby u pohostinných přátel v Betanii. — K veleradě patřili veleknězi, totiž představení 24 kněžských sborů, dále „starší lidu“, totiž zástupci vznešených rodů, a konečně zákoníci, jakožto znalci Písma svatého. Předsedal nejvyšší kněz. Všech dohromady bylo 72 a patřili většinou ke straně farizejské. — 30 stříbrných (totiž šiklů, každý asi v ceně 20 Kčs) byla kupní cena za otroka. (2. Mojž. 21, 32.) Jidášovi je vyplatili z pokladny chrámové, když Pán Ježíš byl zajat.

„CO PROSPĚJE ČLOVĚKU,
BYŤ ZÍSKAL CELÝ SVĚT,
ALE SÁM SEBE ZAHUBIL!“ Luk. 9, 25.

160. Poslední večeře Páně.

Ve čtvrtek ráno poslal Pán Ježíš Petra a Jana z Betanie do města. Řekl jim: „Jděte nám uchystat beránka k večeři velikonoční.“ Oni se tázali: „Kde máme uchystat?“ Ježíš odpověděl: „V městě potkáte člověka se džbánem vody. Jděte za ním až do domu. Tam řeknete hospodáři: »Mistr ti vzkazuje: Můj čas je blízko; u tebe budu jísti beránka s učedníky svými; kde máš jidelnu pro nás?« — A on vám ukáže velikou jidelnu k večeři upravenou. Tam uchystejte!“

Učedníci odešli a shledali všechno, jak byl Ježíš pověděl. I uchystali beránka.

K večeru se rozloučil Ježíš v Betanii a odešel s apoštoly do Jerusalema. Když přišla hodina, zaujal místo za stolem a dvanáct apoštolů s ním. Tehda jim řekl: „Vroucně jsem toužil slaviti s vámi tuto večeři velikonoční, prve než budu trpěti. Je to dnes už naposledy.“ Potom večeřeli, jak bylo předepsáno v Zákoně.

* * *

1. VELIKÁ NOC — na jakou památku se slavila, viz čl. 26. Pán Ježíš slavil svátky velikonoční za veřejného působení čtyřikrát; (viz čl. 77. 85. 107.) Čtvrté a poslední začal ve čtvrtek před svým umučením. — *Hlavní svátek velikonoční* připadl toho roku na pátek. V takovém případě světivali Židé velikonoce až v sobotu. Ale velikonoční večeře mohla býti buď v pátek anebo ve čtvrtek.

2. „UCHYSTATI BERÁNKA“ znamená: připraviti velikonoční večeři. Apoštolé přivedli beránka do nádvoří chrámového, kdež byl obětním obřadem zabit. Maso z něho vzali do domu večeře; tam je upekli na rožni tak, aby kosti zůstaly nezlomeny. (2. Mojž. 12, 46. — Jan 19, 36. A viz pozn. 2. za čl. 26.) Mimo to zjednali víno a nekvašené neboli přesné chleby z mouky pšeničné. — *Jidelná* (večeřadlo) byla v domě jednoho z důvěrných přátel Páně. Dům stál v části města zbudované na Sionu.

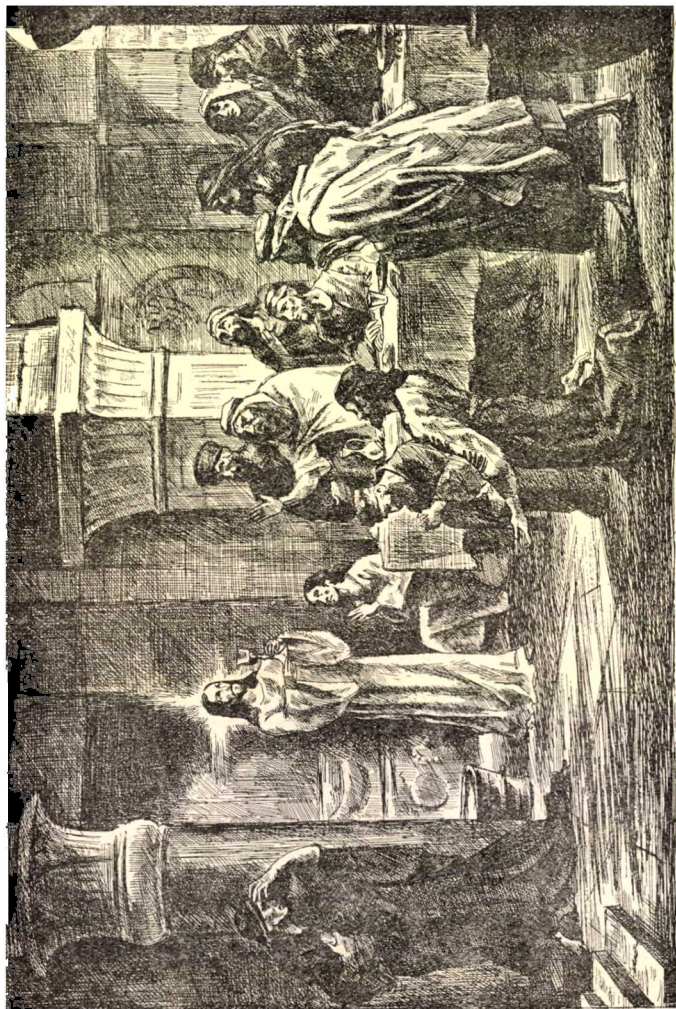
3. VELIKONOČNÍ VEČEŘE se konávala podle Zákona takto: po západu slunce sešla se v jídelně celá rodina. Všichni svátečně oděni si umyli ruce a po modlitbě zaujali místa kolem stolu. Každé jídlo a kalich s vínem žehnal hospodář. Mezi jídly a po hostině se zpívaly žalmy. — Zvláštním jídlem posvátné večeře byl „charoset“ z jablek, mandlí a fíků rozvařených ve víně; v tom se namácel chléb.

161. Pán umyl nohy apoštolům.

(Při poslední večeři.)

Když pojedli beránka, vstal Pán Ježíš od večeře. Odložil vrchní roucho své a přepásal se lněným šatem. Poté nalil vody do měděné mísy. Apoštolé hleděli udiveni: Pán se chystá jim nohy umývat!

Přistoupil tedy k Šimonu Petrovi. I řekl mu Petr: „Pane, ty mně chceš nohy umývat?“ Ježíš odpověděl: „Co dělám, nevíš nyní, ale dozvíš se potom.“ Petr mu řekl: „Nohy mně umývat nebudeš nikdy.“ Ježíš odpověděl: „Když se mi umýti nedáš, nebudeš mít podílu se mnou.“ Petr mu řekl: (Když tomu tak), „tedy ne pouze nohy, Pane, nýbrž i ruce a hlavu!“ Ježíš odpověděl: „Tolik netřeba, vy jste už beztoho čisti, ale ne všichni.“ Věděl totiž, kdo ho zradí.

Tak jim Pán tedy nohy umyl a lněným šatem utřel. Potom si vzal opět roucho své, zaujal místo za stolem a řekl jim: „Víte, co jsem vám učinil? Nazýváte mne mistrem a pá-nem, a dobře pravíte: jsem opravdu. Když tedy já, pán a mistr váš, jsem nohy umyl vám, máte i vy jeden druhému nohy umývatí.¹ *Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy činili, jako jsem já učinil vám.*“

* * *

JEŽÍŠI TICHÝ, SRDCE POKORNÉHO,
UČIŇ MĚ SRDCE PODLE SRDCE SVÉHO!

162. Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní.

(Při poslední večeři.)

Pán Ježíš miloval nevýslovně apoštoly, učedníky a všechny své věrné na světě vůbec. Ale přišla hodina jeho, aby s tohoto světa odešel. Co vzácného jim zanechá na památku? To, co před rokem slíbil v Ka-farnaum. (Viz čl. 107.)

* * *

Když večeřeli, vzal Pán Ježíš chléb a požehnal jej. A lá-mal i podával svým učedníkům, řka: „*Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává.*“ Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a podal svým učedníkům, řka: „*Vezměte a pijte, toto jest krev má, která se za vás vylévá.* To činite na mou památku.“

* * *

1. **TAJEMSTVÍ VIRY.** Pán Ježíš proměnil chléb a víno v živé tělo své a v živou krev svoji. Apoštolům dal moc, činiti totéž. Tím usta-novil svátost oltářní. V té nám zanechal na památku sám sebe, aby mohl mezi námi ustavičně přebývat nejen jako Bůh, nýbrž i jako člo-věk, — aby se mohl za nás každodenně obětovat, — a konečně, aby mohl býti našim pokrmem pro život věčný.

2. **SVÁTOST JEN SVATÝM!** „Kdykoli chléb tento jíte a kalich pijete, zvěstujete smrt Páně, dokud nepřijde. Kdo tedy bude jísti tento chléb, anebo pít kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně. Zpytuj tedy každý sám sebe a tak z toho chleba jez a z kalicha pij; neboť kdo ji a pije nehodně, odsouzení sobě ji a pije, protože nesoudí náležité o tom těle.“ (1. Kor. 11, 26—29.)

163. Jídáš a Petr při poslední večeři.

Ke konci večeře zesmutněl Pán Ježíš a řekl rozechvěn: „Amen, amen pravím vám: jeden z vás mě zradí.“ Učedníci

1) To jest: i nízké služby pokorně prokazovati.

zůstali jak ohromeni a pohlíželi rozpačitě na sebe vespolek. Nevěděli, o kom to Pán mluví. A on řekl poznovu: „Jeden z vás dvanácti. Běda člověku tomu! Bylo by mu lépe, kdyby se byl nenarodil.“

Nejbliž u Ježíše stoloval Jan, kterého Pán nejvíce miloval. Ten se nachýlil k Ježíšovi a tázal se: „Pane, kdo je to?“ Ježíš odpověděl potichu: „Ten, komu podám omočeného chleba.“ I podal chléb Jidášovi a řekl mu: „Co zamýšlíš, učíš spěšně!“ Nikdo z apoštolů nevěděl, proč mu to říká. Jidáš pak ihned odešel. Byla noc.

Když odešel Jidáš, pravil Pán učedníkům: „Synáčkové, už jen maličko s vámi pobudu.“ Petr mu řekl: „Kam odcházíš, Pane? Já půjdu s tebou.“ Ježíš mu odpověděl: „Kam odcházím já, tam ty ještě nemůžeš.“ Petr mu řekl: „Co bych nemohl, Pane? I do žaláře a na smrt půjdu s tebou. Za tebe i život položím.“ Ježíš odpověděl: „Život že za mne položíš? Amen pravím ti, Petře: ještě této noci, prve než kohout zazpívá, třikrát mě zapřeš. Ale *já jsem prosil za tebe, aby neoslábla víra tvoje, a ty obracej a utvrzuj bratry své.*“

164. Napomenutí na rozchodnou.

(Z řečí Páně po večeři poslední.)

(ZŮSTAŇTE VE MNĚ!) — „Já jsem vinný kmen, a vy jste ratolesti. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li v kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůže činiti nic. Kdo nezůstane ve mně, ten uschne jako ratolest (oddělená od kmene): ta se vezme, hodí se na oheň, a bude hořeti.“

* * *

(OSVĚDČUJTE LÁSKU KE MNĚ!) — „Kdo mne miluje, zachovává mé přikázání. Ne vy jste vyvolili mne, nýbrž já jsem vyvolil vás, abyste šli a přinášeli ovoce, a vaše ovoce aby zůstávalo. Já jsem cesta a pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Zůstaňte v lásce mé!“

* * *

(MILUJTE SE VESPOLEK!) — „Synáčkové, přikázání vám nové dávám, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval

vás. Z toho pozná svět, že jste moji učedníci, budete-li mítí lásku jedni ke druhým.“

* * *

(DŮVĚRUJTE VE MNE!) — „Kdybyste byli ze světa, svět by vás miloval. Že však ze světa nejste, proto svět vás nenávidí. Jako pronásledoval mne, tak budou pronásledovat i vás. Ze své obce (náboženské) vás vyloučí, ano přichází hodina, že vás budou zabíjet a domnívati se, že tím Bohu slouží. Od světa budete mítí soužení, ale důvěřujte: já jsem vítěz nad světem.“

165. „Nermutiž se srdce vaše!“

(Z řeči Páně po večeři poslední.)

(PŘIJDE DUCH SVATÝ.) — „Nenechám vás osiřelé. Budu prositi Otce, a místo mne vám dá jiného Těšitele — Ducha pravdy. Duch pravdy vám připomene všechno, co jsem vám mluvil. Mluvití mám ještě mnoho, ale nyní byste to nesnesli. Přijde však onen Duch pravdy, naučí vás pravdě veškeré a zůstane s vámi na věky.“

* * *

(OTEC MŮJ VÁS MILUJE.) — „Milujete mne a uvěřili jste, že jsem vyšel od Boha. Proto vás Otec můj miluje a vyslyší. Amen, amen pravím vám: začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dá vám. Proste, a dostanete, aby radost vaše byla úplná.“

* * *

(UVIDÍTE MNE OPĚT.) — „Maličko — a již neuzříte mne, a opět maličko — a uzříte mne. Odcházím k Otci. Svět se bude radovat, vy budete naříkat. Ale zármutek váš se obrátí v radost. Neboť vás opět uvidím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší vám nikdo nevezme.“

166. Kristus velekněz se modlí za své věrné.

(Po večeři poslední.)

„Otče, přišla hodina. Dokonal jsem uložené dílo: život věčný zjednatí všem, které jsi mi dal. To pak je život věčný, aby poznali, že ty jediný jsi pravý Bůh a já že jsem poslaný tebou Mesiáš. A oni to poznali a uvěřili.“

Za ně prosím: zachovej je, aby jedno byli jako my. Dosud já jsem je v pravdě tvé zachovával. Nyní odcházím k tobě, oni pak zůstávají ve světě. A svět jich nenávidí, protože nejsou ze světa. Prosím tedy, abys je chránil ode zlého.

Prosím však netoliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne. Prosím, aby všichni jedno byli v jednotě dokonalé. Chci, Otče, aby se mnou byli tam, kde jsem já. Tam uvidí slávu moji.“

* * *

Tak šel modlit Pán Ježíš za své učedníky a za všechny věřící. Na kříži se modlil za své nepřátele a smrti svou se obětoval za všechny lidi. — „*Aby všichni jedno byli*“, viz pozn. 2. za čl. 118.

167. V zahradě Getsemanské.

1. HORA OLIVOVÁ, východně od Jerusalema, se vypíná 43 m nad městem, jež leží 790 m nad mořem Středoziemím. Jako na dlani vidět tamodtud Mrtvé moře s Jordánem a širé okolí s osadami a kostely do dálky 60 km. Za času Páně byly na svazích hory sady olivové. V těch místech modlil se Pán podle ústního podání ponejprv před svými učedníky „Otče náš“. (Viz čl. 119.) Na samém úpatí hory stál dvorec s lisem na olivy a se zahradou. Do zahrady se šlo asi čtvrt hodiny z města přes údolí *Josafat*, kterým tekla *potok Cedron*. Tou cestou chodíval Pán Ježíš do zahrady se modlit.

2. ZAHRADA GETSEMANSKÁ na úpatí hory Olivové. Bylo to místo porostlé stromovím a obehnané buďto zdí z kamenů k sobě navrstvených, anebo „živým“ plotem. Za veřejného působení „se tam scházel Ježíš často s učedníky svými“ (Jan 18, 2.); patrně s vědomím a svolením majitele, jenž patřil asi ke známým Páně. Leckterou noc tam prodlel sám na modlitbách. (Jan 8, 1.) Zvláště tam nocoval před svým umučením s pondělka na úterý a s úterka na středu. (Luk. 21, 37.) Po večeri poslední zapěl s jedenácti apoštoly *velikonoční chvalozpěv* a ubíral se k desáté hodině, možná že za svalu měsíce, do zahrady naposled.

* * *

Po večeri poslední odešel Pán Ježíš s učedníky na horu Olivovou. Tam byl dvůr, říkalo se mu *Getsemany*; při dvoře byla zahrada. Do té vešel Ježíš a řekl učedníkům: „*Posed'te tuto, já se půjdu modlit.*“ Jenom Petra, Jakuba a Jana vzal s sebou dále. Cestou jim řekl: „*Smutná jest má duše až k smrti. Zůstaňte tu a modlete se.*“

Potom se vzdálil od nich maličko, klekl na zem, padl na tvář a modlil se: „*Otče můj! Je-li možno, vezmi tento kalich (to jest: utrpení) ode mne. Ale ať se stane, co ty chceš, nikoli co chci já.*“ Tak a podobně se modlil dlouho. Přitom trpěl úzkost smrtelnou, že až na něm vystoupil pot jako krůpěje krve;

ty stékaly na zem. I modlil se úpěnlivě. Tehdy ukázal se mu s nebe anděl a posilnil ho.

Učedníci zatím usnuli zármutkem. Třikrátě přišel k nim Ježíš z místa své modlitby. Po prvé řekl Petrovi: „Šimone,

Prastaré olivy v nynější zahradě Getsemanské.

spíš? Nemohli jste ani hodinku býti vzhůru se mnou? Bďte a modlete se, abyste nepřišli do pokušení.“¹ Avšak i po druhé se jim oči spánkem tak zavíraly, že nevěděli, co Pánu odpovédět. Po třetí řekl jim konečně: „Přišla hodina, kdy Syn člověka vydán bude do rukou hříšníků. Vstaňte a pojďte! Hle — přichází ten, který mě zradí.“

168. Pán Ježíš zajat.

Do zahrady Getsemanské poslala velerada někdy po půlnoci oddíl římské posádky, četů chrámové stráže a své sluhy. Měli s sebou svítilny, meče a kyje. V zástupě bylo též několik členů velerady. Jidáš kráčel asi kus před nimi, aby se nezdálo, že je vede.

* * *

Do zahrady Getsemanské přišel Jidáš. Za ním šel veliký zástup vojáků a sluhů. Jidáš měl s nimi umluveno znamení: „Koho políbím, to jest on, toho se chopte a veďte ostražitě.“ I přistoupil hned k Ježíšovi a řekl: „Zdráv buď, Mistře!“ Přitom ho políbil. Ježíš mu řekl: „Příteli, nač jsi přišel? Políbením zrazuješ Syna člověka?“

Poté pokročil zástupu naproti a tázal se jich: „Koho hledáte?“ Odpověděli: „Ježíše Nazaretského.“ Řekl jim: „Já jsem to.“ Sotvaže dořekl, ustoupili a padli na zem. Když se vzpamatovali, tázal se Ježíš opět: „Koho hledáte?“ Oni nato zase: „Ježíše Nazaretského.“ Ježíš řekl: „Pověděl jsem vám, že já to jsem. Když tedy hledáte mne, nechte tyto odejít.“ I vztáhli na něho ruce a svázali jej. Učedníci pak všichni jej opustili a utekli. Jenom Petr a Jan šli za ním zdaleka.

* * *

PŘED ODCHODEM ZE ZAHRADY. Než Ježíše svázali, vytasil Petr meč, tal po sluhovi nejvyššího kněze a uťal mu pravé ucho. Ježíš řekl Petrovi: „Schovej meč do pochvy! Mohl bych jen zaprosit Otce svého, a poslal by mi hned třeba dvanácte plukův andělů. Ale což nemám pít kalich, který mi dal Otec můj?“ Poté se dotekl sluhy na zraněném uchu a uzdravil jej. — K zástupu řekl: „Jako na lotra jste na mne vyšli s meči a kyji. Den co den jsem u vás učíval ve chrámě, a nejalí jste mne. Ale toto je vaše hodina a hodina knížete temnoty.“

„MILOVAL MĚ A SEBE SAMÉHO VYDAL ZA MNE.“

„OBĚTOVAL SE, PROTOŽE SÁM CHTĚL.“ Gal. 2, 20. — Is. 53, 7.

1) Pokušením mohla býti pro apoštoly myšlenka: Je tento Ježíš, tak ponížený, bezmocný a trpící, opravdu Mesiáš — Syn Boží?

169. V noci před veleradou.

S hory Olivové přivedli Pána Ježíše nejprve k bývalému veleknězi *Annášovi*. Zatím se scházela velerada v paláci *Kaifášově* na Sionu. Kdo patřil k veleradě, viz pozn. za čl. 159. — *Členové rady* seděli v polokruhu řadami za sebou. Uprostřed první řady nejvyšší kněz. Před ním stál obžalovaný, po stranách obžalovaného seděli dva písaři; za nimi pak zákoníci také v řadách, a čelem k veleradě. — *Soudní jednání s Pánem trvalo v noci asi od jedné do tří hodin.*

* * *

(PO PRVĚ VYSLÝCHAN.) — S hory Olivové zavedli Pána Ježíše do domu nejvyššího kněze Kaifáše. Tam byla pohromadě velerada. Nejvyšší kněz tázal se Ježíše na jeho učení. Ježíš odpověděl: „Učival jsem veřejně ve sbornících a v chrámě. Co se tedy *mne* tážeš? Otaž se těch, kteří mě slyšali.“ Když to pověděl, udeřil ho jeden ze sluhů v tvář a řekl: „Tak ty odpovídáš nejvyššímu knězi?“ Ježíš mu řekl: „Jestliže jsem zle mluvil, dokaž to, pakli dobře, co mě biješ?“

(„HODEN JE SMRTI.“) — Potom začali vyslýchatí svědky. Bylo jich mnoho, a všichni svědčili proti Ježíšovi křivě. Ale výpovědi jejich nesouhlasily. I povstal nejvyšší kněz, pokročil doprostřed a tázal se Ježíše: „Nic neodpovídáš na to, co tihle svědčí proti tobě?“ Ale Ježíš mlčel. I řekl nejvyšší kněz: „Pověz nám před Bohem živým: jsi ty Mesiáš, Syn Boží?“ Ježíš odpověděl: „Já jsem.“ Tu roztrhl nejvyšší kněz roucho své a zvolal: „Rouhal se Bohu. Právě jste to sami slyšeli. Co soudíte?“ A oni zvolali jednohlasně: „Hoden je smrti.“

(OD PETRA ZAPŘEN.) — Zatím seděli venku na dvoře vojáci a sluhové kolem ohně. Ohřívali se, neboť bylo chladno. Také Petr přišel a usedl mezi nimi. Někteří ho poznali a říkali mu: „Tys také byl s Ježíšem Nazaretským.“ Petr však zapřel a řekl: „Neznám ho.“ — Po chvíli přišla tam služka veleknězova, zadávala se při světle na Petra a řekla: „Také tento byl s Ním.“ Ale on zapřel po druhé a řekl: „Neznám člověka toho.“ — Později, asi za hodinu, poznali Petra jiní, a jeden z nich řekl: „Což jsem tě neviděl s Ním v zahradě?“ Petr však zapřel po třetí a bral Boha za svědka, že nezná toho člověka. — Vtom zazpíval kňout. (Právě vedli Ježíše nádvořím ze soudní síně do vězení.) Pán se obrátil a pohleděl na Petra. A Petr se rozpomenul na slovo Páně při večeři, i vyšel ven a rozplakal se hořce.

170. Rozsudek smrti.

V noci hlídali soudní sluhové Pána Ježíše. Posmívali se mu, plivali mu do tváře a bili ho pěstmi po hlavě. Jiní zas mu zakrývali oči, dávali mu políčky a říkali: „Prorokuj nám, Mesiáši, a pověz, kdo tě udeřil.“ A mnoho jiného mluvili rouhavě proti němu.

Časně zrána v pátek sešla se velerada poznovu. Dali Ježíše předvésti a řekli mu: „Pověz nám: jsi ty Mesiáš?“ I řekl jim: „Povím-li vám to, neuvěříte mi. *Uvidíte však Syna člověka přicházeti v oblaku nebeském.*“ Všichni zvolali: „Jsi tedy Syn Boží?“ On pak odpověděl: „Ano, jsem.“ I odsoudili ho na smrt.

Když viděl Jidáš, že Pán jest odsouzen, litoval zrady své. Přišel vrátit velebnějším třicet stříbrných a řekl: „Byl to hřích ode mne, že jsem zradil krev nevinnou.“ Oni však odpověděli: „Co nám do toho? To je tvá věc!“ I zahodil peníze v chrámě, šel a oběsil se. Tak odešel na místo své.

* * *

„CO MYSLÍTE O MESIÁŠI: ČÍ JE SYN?“ — Tak se tázal Pán Ježíš farizeů, když po slavném vjezdu svém naposledy mluvil ve chrámě. Oni odpověděli: „Davidův.“ Ježíš jim řekl: „V knize žalmů však David praví: Hospodin řekl *mému Pánu*: Budeš seděti na mé pravici, a tvé nepřátele ti dám za podnoží. — David nazývá tu Mesiáše *Pánem* svým; kterak tedy je Mesiáš *synem* jeho?“ — Na to tehda Ježíšovi neodpověděl nikdo z nich ani slovem, aby ho nemuseli uznati za Syna Božího. (Mat. 22, 41—46. — Luk. 20, 41—44. — Marek 12, 35—37.) — Potomkem neboli *synem Davidovým* jest Ježíš jako člověk; *Pánem Davidovým* jest jako jednorozený Syn Boha Otce.

171. U Pontského Piláta.

1. ŘÍMSKÝ VLADAŘ. Velerada měla právo na smrt odsouditi, ale *rozsudek smrti* se nesměl vykonat, dokud ho nepotvrdil římský místodržitel neboli vladař. — Vladařem v Judsku byl od roku 26. po narození Páně Říman Poncius Pilát. Vládl jako místodržitel císaře Tiberia. Sídil pravidelně v Cesarei u moře, 97 km severozápadně od Jerusalema. Na veliké svátky přijížděl s vojskem do hlavního města. Tam mohl býti pohotově, kdyby nastaly nepokoje. Bytoval blízko chrámu na hradě, zvaném „Antonia“.

2. OD PILÁTA K HERODOVI. Při soudním jednání slyšel Pilát o Ježíšovi, že působil také v Galilei a že tam je příslušný. Kníže galilejský, *Herodes Antipas*, byl tehda v Jerusalemě slavit svátky velikonoční. I poslal Pilát Ježíše k němu. (Luk. 23, 7—12.) Knížecí palác stál nedaleko hradu „Antonia“.

3. SOUDNÍ JEDNÁNÍ U PILÁTA dělo se po větším dile *venku pod širým nebem* na prostoru dlážděném různobarevnými kameny. Tamodtud se vystupovalo po mramorových schodech k soudnímu stolci. Od stolce se vcházelo dveřmi do soudního domu. — Jak se ujala Pána Ježíše manželka Pilátova, čti Mat. 27, 19.

* * *

(PÁN JEŽÍŠ VYSLÝCHÁN.) — Když Pána Ježíše odsoudili na smrt, vedli ho svázaného před soudní dům Pontského Piláta. Pilát vyšel k nim ven a tázal se: „Kterou žalobu vedete proti tomuto člověku?“ I počali na něho žalovati: „Zakazuje dávat císaři daně a činí se králem.“ Vešel tedy Pilát do soudního domu, povolal tam Ježíše a tázal se ho: „Ty že jsi král?“ Ježíš odpověděl: „Ano, jsem král, ale mé království není z tohoto světa.“ I vyšel Pilát a řekl Židům: „Já na něm žádné viny nenalézám.“ A minil ho propustit.

Císař Tiberius.

(BARABÁŠ - ČI JEŽÍŠ?) — Bylo zvykem o slavnosti velikonoční, že lid si mohl u vladaře vyžádati jednoho vězně na svobodu. Tehda seděl v žaláři pověstný buřič a vrah, jmenoval se Barabáš. Řekl tedy Pilát lidu: „Kterého chcete, abych vám propustil — Barabáše - či Ježíše, krále vašeho?“ (Pilát se domníval, že lid bude většinou pro Ježíše.) Ale velekněží lid přemluvili: „Žádejte o Barabáše.“ I vzkřikli všichni najednou: „Propusť nám Barabáše!“ Pilát řekl: „A co mám dělati s králem vašim?“ Oni zvolali: „Ukřižuj ho!“ I řekl vladař poznovu: „Ale co zlého učinil? Já na něm nic nenalézám, zač by smrti zasluhoval. Proto jej potrestám a propustím.“

(BIČOVÁN A KORUNOVÁN.) — Pilát dal Ježíše zbičovati. Potom jej zavedli vojáci na dvůr soudního domu a přioděli ho pláštěm šarlatovým. A splekli korunu z trní a vložili mu ji na hlavu. Do pravé ruky mu dali třtinu. A na posměch klekali před ním a říkali: „Zdráv buď, králi židovský!“ A plivali naň a bili jej po tváři i po hlavě.

(NA SMRT KRÍŽE VYDÁN.) — S trnovou korunou na hlavě a v plášti šarlatovém dal Pilát předvésti Ježíše, ukázal ho Židům a řekl: „*Ejhle, člověk!*“ Ale velekněží a sluhové jejich volali: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ Pilát řekl: „Vezměte si ho vy a ukřižujte, neboť já na něm viny nenalézám.“ Židé odpověděli: „My však máme Zákon, a podle Zákona je hoden smrti, neboť se činil Synem Božím.“ Když to Pilát uslyšel, obával se ještě víc a chtěl ho propustit. Velekněží však volali: „Propustíš-li ho, nejsi přítel císařův, neboť kdo se činí králem, protivi se císaři.“ Toho se Pilát zalekl. Dal přinést vody, umyl si ruce před lidem a řekl: „Krví tohoto nevinného já vinen nejsem.“ Veškeren lid pak zvolal: „*Krev jeho na nás i na děti naše!*“ I vydal jim Pilát Ježíše, aby byl ukřižován.

* * *

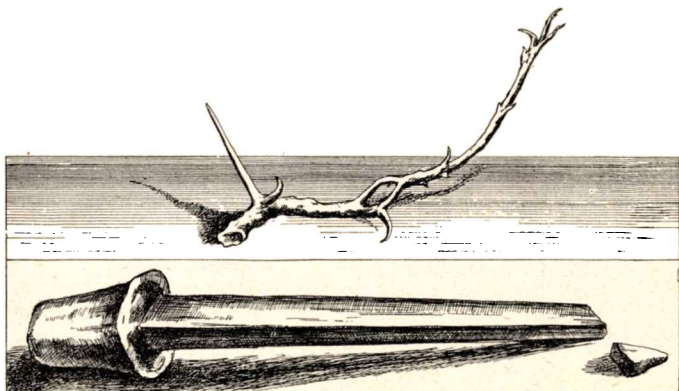
1. **BIČOVÁNÍ** po způsobu římském bylo výkonem ukrutným a potupným. Odsouzenec byl polonahý přivázán k nízkému sloupu. Mrskali ho střídavě nejméně 4 muži buď jilmovými pruty anebo důtkami, jež měly na konci řemenů olovené kuličky nebo železné háčky. Na těle bičovaného nezůstalo mnohdy zdravého místa, a ne jeden takový ubožák umřel pod ranami.

2. **SMRT KRÍŽE** byla trestem potupným a hrozným. Římané tak trestali zločinné otroky, vrahy a buřiče. Židovský zákon takové popravy nedovoloval. Židé chtěli však usmrtit Pána Ježíše právě tím způsobem. Proto si takovou smrt vyžádali u římského vladaře. *Které proroctví se tím do písmene vyplnilo?*

3. **PONCIUS PILÁT** věděl o Pánu Ježíši dobře, že je nevinný a že ho členové rady chtějí usmrtit jen ze závisti. Přece však jim Pána vydal k ukřižování, když mu řekli: „*Propustíš-li ho, nejsi přítel císařův.*“ Těmi slovy hrozili Pilátovi: Půjdem na tebe žalovat do Říma, že je ti lhostejno, když se někdo činí králem v zemi poddané císaři. Žaloba byla by zněla na *zločin velezrady*. — Ostatně byl Poncius Pilát vladař sobecký, tvrdý a bezohledný. Židé ho nenáviděli. Za tři léta po smrti Páně byl od nich v Římě obžalován, císařem pak sesazen a poslán jako vyhnanec do Gallie. Podle starých zpráv prý tam skončil sebevraždou.

172. Cestou křížovou.

POPRAVNÍ PRŮVOD seřadil se k jedenácté hodině před polednem u domu Pilátova. Vpředu šel římský setník s četou strážů. Za ním hlasatelé, nesoucí na žerdích nápisy, jež udávaly příčinu, proč který z odsouzených má zemřít. Potom Pán Ježíš s trnovou korunou na hlavě, uprostřed dvou lotrů, každý se svým křížem na ramenou; s nimi pochopové s popravním náčiním. Vzadu konečně členové rady a ostatní lid. Šli cestou, která měří asi 1000 kroků nebo 600 m.

Sv. ostatek trnové koruny a hřeb z ukřižování Páně; chová se v Treviru.
($\frac{1}{2}$ skutečné velikosti.)

* * *

Vojáci se chopili Pána Ježíše, svlekli mu šarlatový plášť a zas jej oblekli v roucho jeho. Poté mu vložili kříž na ramena. Kříž si nesl Ježíš na místo, které slove Kalvarie neboli Golgota. Tam vedli s ním zároveň dva lotry na smrt kříže.

Cestou přinutili vojáci Šimona Cyrenského, aby nesl kříž místo Ježíše. Spolu šel za nimi veliký zástup lidu. V zástupě bylo mnoho žen, a ty nad ním hlasitě plakaly. Ježíš se obrátil a řekl jim: „Dcery jerusalemské! Neplačte nade mnou; samy nad sebou plačte a nad svými dětmi. Neboť když toto se děje se stromem zeleným, což bude se stromem suchým!“

(Podle starobylého podání nabídla jedna ze zbožných žen Ježíšovi roušku. Pán ji vděčně přijal, utřel si obličej a zanechal na roušce krvavý obraz své tváře. Také Panna Maria provázela božského Syna svého na cestě křížové.)

* * *

„Obětoval se, protože sám chtěl; jako bránek, vedený k zabítí neotevřel svých úst.“ (Is. 53, 7.) — „O náš drahý Spasiteli, libáme tvůj svatý kříž, my jsme pro své hříchy měli nésti hroznou jeho tíž.“

„CHCE-LI KDO JÍTI ZA MNOU,
ZAPŘI SEBE SAM,
VEZMI KŘÍŽ SVŮJ NA SEBE KAŽDODENNĚ
A NÁSLEDUJ MNE!“ Luk. 9, 23.

173. Na Kalvarii.

Na Kalvarii podali Pánu Ježíši vína s myrhou. On okusil, ale pítí nechtěl. Potom jej ukřižovali a s ním oba lotry, jednoho po pravici, druhého po levici, Ježíše pak uprostřed. Nad hlavu dali mu nápis: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ Oděv jeho si vojáci rozdělili losem.

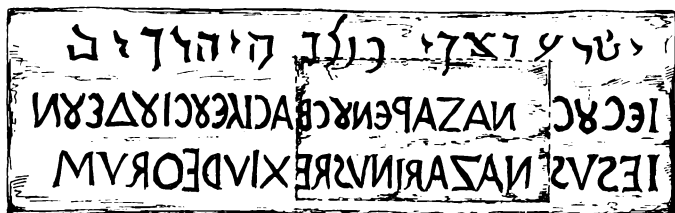
Lid pak tam stál a díval se. A mnozí se mu posmívali. Kývali hlavami a říkali: „Haha — jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“ Podobně ho tupili velekněží a zákoníci. Říkali: „Doufal v Hospodina, ať ho vysvobodí! Jiným pomáhal, sobě pomoci nemůže. Ať sestoupí s kříže, a uvěříme v něho.“ Ježíš pak se modlil: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!*“

Též jeden z lotrů říkal mu potupně: „Jsi-li Mesiáš, pomoz sobě i nám.“ Ale druhý se ozval a řekl: „Ani ty se Boha nebojíš? My trpíme, co jsme zasloužili, ale tento nic zlého neučinil.“ A prosil Ježíše: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.“ A Ježíš mu řekl: „*Amen pravím tobě: dnes budeš se mnou v ráji.*“

U kříže stála matka Ježíšova a miláček jeho, učedník Jan. Ježíš pohlédl naň a řekl matce své: „*Hle — syn tvůj.*“ A Janovi řekl: „*Hle — matka tvá.*“ A od té hodiny vzal ji učedník k sobě.

* * *

K poledni se zatmělo slunce a bylo tma do tří hodin. Kolem třetí hodiny zvolal Ježíš hlasem velikým: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!*“ Po chvíli řekl: „*Zizním.*“ Nato přiběhl jeden z vojáků, vzal houbu a vložil do octa, nabodl na třtinu a přiložil mu ji k ústům. Ježíš přijal ocet a řekl:

Nad hlavou Ukřižovaného byla přibita deska s nápisem v řeči židovské, řecké a latinské. Písmo se četlo od pravé ruky k levé.

Pozůstatek desky s nápisem, z něhož zbylo jen slovo „Nazarenus“ a dvě písmena z dalšího latinského slova „rex“, což znamená „král“. (Chová se v římském kostele Sv. Kříže.)

„Dokonáno jest!“ Potom zvolal hlasem velikým: „Otče, do rukou tvých poroučím ducha svého.“ To pověděl, naklonil hlavu a vypustil duši.

A ejhle — opona chrámová se roztrhla shora dolů na dvě půle. Země se otrásla, skály pukaly a hroby se otvíraly. Když to viděl setník, stojící naproti kříže, vyznal hlasitě: „Opravdu, tento člověk byl Syn Boží!“ Všichni pak, kteří tam byli se dívat, bili se v prsa a odcházeli. Na hoře zůstali jen strážní vojáci a známí Páně.

* * *

1. KALVARIE NEBOLI GOLGOTA (po česku: lebka, „lysina“, „holý vrch“), bylo skalnaté návrší severozápadně blízko za hradbami Jerusalema. Říkalo se mu tak asi proto, že bylo holé jako lidská lebka. — Vínem s myrhou podávaly podle židovského zvyku soucitné ženy odsouzenci, aby bolesti tolik necítil. Pán Ježíš toho nápoje okusil na znamení, že soucit uznává vděčně; více však nepil, protože chtěl trpěti s plným vědomím.

2. ZATMĚNÍ SLUNCE se nestalo přirozeně, neboť měsíc byl tehda v úplňku. Zachovaly se zprávy o něm z různých končin světa. Řecký dějepisec zaznamenal, že bylo provázáno zemětřesením a že se ukázaly hvězdy na nebi za pravého poledne.

3. „EJHLE, BERÁNEK BOŽÍ!“ Pán Ježíš dokončil na kříži odpoledne o třech hodinách. To byla hodina, kdy v chrámě zabíjeli každodenně beránka jako večerní obět. V pátek smrti Páně byl v touž hodinu před chrámem obětován beránek velikonoční. „Jako náš beránek

„HLAVU MÁ SKLONĚNU, ABY TĚ POLÍBIL,
 RUCE ROZEPJATY, ABY TĚ OBJAL,
 SRDCE OTEVŘENO, ABY TĚ UKRYL A CHRÁNIL.“ Sv. Augustin.

velikonoční obětován je Kristus." (1. Kor. 5, 7.) „Jste koupeni ne zlatem anebo stříbrem, nýbrž drahou krví Krista, jakožto beránka nevinného a neposkvrněného.“ (1. Petr. 1, 18. 19.) „Miloval mě a sebe samého vydal za mne.“ (Gal. 2, 20.)

174. Pohřeb Pána Ježíše.

1. POSLEDNÍ RÁNA. Podle zákona Mojžíšova (5. Mojž. 21, 22.) nesměl popravený zůstat na dřevě hanby do druhého dne. Druhý den nastával západem slunce. Po pátku smrti Páně byl to hlavní svátek velikonoční, „Veliká sobota“. Ukřižovaní na Kalvarii však odpoledne ještě žili. I vyžádali si členové rady u Piláta, aby vojáci popravené dobili. Kristus Pán byl po třetí hodině už mrtev. Proto mu řízením Božím kosti nebyly zlomeny. Tak ozřejmelo, že jest on pravý Beránek velikonoční. (Jan 19, 36.)

2. ZMUŽILÍ UČEDNÍCI. Pohřeb vypravili Pánu s pomocí jiných přátel jeho dva vznešení učedníci, kteří se k němu do té doby veřejně nehlásili z bázně před Židy. *Josef z Arimatie* byl bohatý muž a vzácný člen velerady. S rozsudkem smrti nad Pánem nesouhlasil. (Luk. 23, 51.) *Nikodem* byl také radní a věhlasný učitel zákona Božího. (Viz čl. 78.) — Pohřbením v hrobě Josefa z Arimatie se vyplnila předpověď proroka *Isaieše*: „Budou chtít ho s bezbožníky pohřbít, bude však pochován u bohatce.“ (Is. 53, 9.)

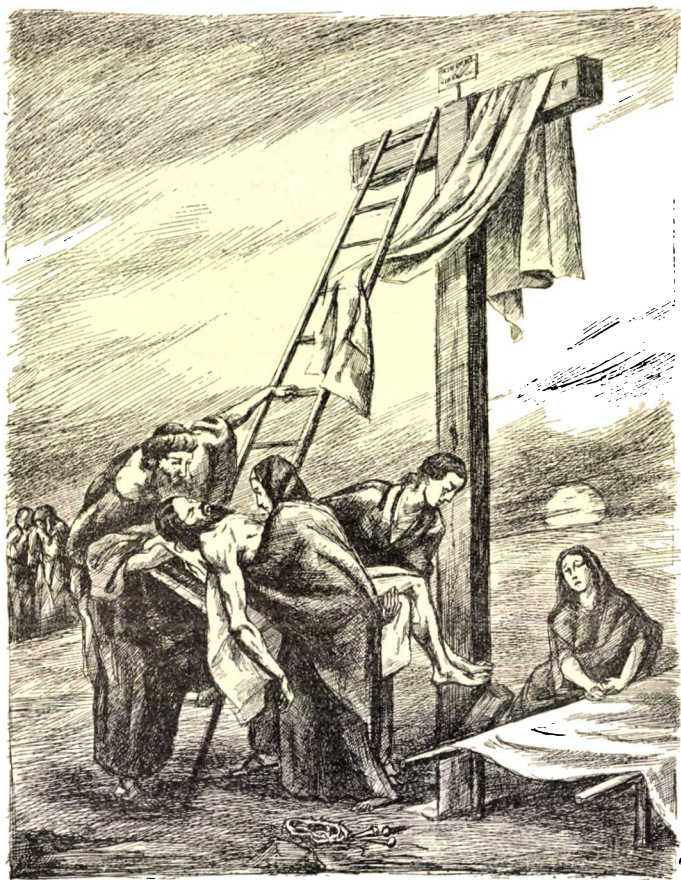
3. MATKA SEDMIBOLESTNÁ slove Panna Maria, protože sedmkrát pronikl duši její „meč bolesti“ (Luk. 2, 35.): 1. Když uslyšela předpověď *Simeonovu*. - 2. Když musela s Ježíškem do Egypta. - 3. Když se jí mládenceček Ježíš na pouti jerusalemské ztratil. - 4. Když Pána provázela na křížové cestě. - 5. Když stála pod křížem, an umíral. - 6. Když ho mrtvého držela v náručí. - 7. Když jej uložili do hrobu. — Památkou sedmi bolestí Panny Marie je *pátek před nedělí Květnou*.

* * *

Blížila se sobota, toho roku slavný den velikonoční. Proto přišli vojáci ukřižované dorazit a pochovat. I zpřeráželi kosti oběma lotrům. Ježíše viděli však už mrtvého, proto mu kosti nezlámali. Ale jeden z vojáků probodl mu kopím bok; a hned vyšla krev a voda.

O pohřbení Páně se postaral *Josef z Arimatie*. Ten k večeru (po třetí hodině) vešel směle k Pilátovi a prosil o tělo Ježíšovo. Pilát předvolal setníka a tázal se ho, zdali už umřel Ježíš. A když to setník dosvědčil, daroval Pilát mrtvé tělo *Josefovi*. Na Kalvarii přišel také *Nikodem*, učitel zákona Božího. Ten přinesl myrhu a jiné věci vonné. I snáli svaté tělo s kříže, obložili je vonnými věcmi a zavinuli v čisté plátno.

Blízko kříže byla zahrada. Tam měl *Josef* pro sebe hrob, ten byl nově vytesán ve skále, a nikdo v něm nebyl ještě

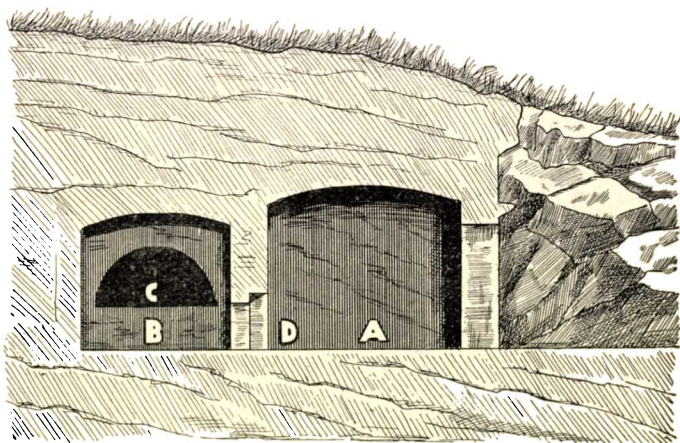
pochován. Do toho hrobu vložili mrtvé tělo Páně. Potom přivalili ke vchodu veliký kámen a odešli.

Druhého dne sešli se k Pilátovi přední členové rady a řekli: „Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě za živa: za tři dni zase vstanu. Dej tedy hrob jeho střežiti do

třetího dne. Sice přijdou snad učedníci jeho, ukradnou jej a řeknou lidu: vstal z mrtvých.“ Pilát jim stráž povolil. A oni šli ke hrobu, zapečetili kámen a postavili tam stráž.

* * *

1 MÍSTO POHŘBU PÁNĚ bylo na Kalvarii jen asi 40 m vzdáleno od místa ukřižování. Bylo to nízké sklepení, vytesané ve skalní stráni. Vstupovalo se do něho předsínkou a zavíralo se velikým okrouhlým kamenem. Do předsíně se vcházelo zvenku pohodlným vchodem. (Viz takový vchod u hrobu Lazarova na str. 155.) Křesťané chovali od počátku to místo v úctě veliké. Ale římský císař Hadrian (panoval roku 117—138) dal návrší kalvarské i s hrobem Páně zasypat a vystavěl tam pohanský chrám.

Průřez Božího hrobu, jak původně vypadal.

(A = předsínka. D = vstup do hrobu, zavíraný kamenem. C = v hrobě po pravé straně výklenek s kamenným ložem B. Na tom loži odpočíval mrtvý Pán Ježíš.)

2. BOŽÍ HROB. Matka císaře Konstantina Velikého, sv. Helena, dala pohanský chrám na Kalvarii zbořit, navezenou zemi odkopat a nalezla roku 326 Boží hrob. Blízko něho bylo sv. dřevo kříže s hřeby a nápisem. Památka *Nalezení sv. kříže* se slaví 3. května. Nový chrám nad Božím hrobem vystavěný byl roku 335 slavnostně posvěcen. Na památku toho se slaví podnes svátek *Povýšení sv. kříže* 14. září.

3. SVATÁ ZEMĚ. Od starodávna putovali věřící rádi k Božímu hrobu, jakož i na jiná místa, posvěcená pobytem Páně. Palestině se

začalo říkat „Svatá země“. Když se Svaté země zmocnili později Mohamedáni, podnikali křesťané v letech 1096—1270 *výpravy křížové*, aby jí znova dobyli. Od první světové války náleží Svatá země pod správu Angličanů.

PODEKUJMEŽ KRISTU PÁNU
ZA VŠELIKOU JEHO SVATOU RANU.
PRO JEHO MY UMUČENÍ
NA VĚKY JSME S BOHEM USMÍŘENÍ.

OSLAVENÍ PÁNĚ.

— 0 —

175. Ježíš Kristus vstal z mrtvých.

ALELUJA, CHVALTE PÁNA! — Ze Mesiáš-Kristus *nezůstane v hrobě*, zjevil Bůh již králi Davidovi (viz čl. 62.). Pán Ježíš to naznačil a několikrát i zřetelně předpověděl (viz čl. 77. 110. 121. 143.). Slovo „*vstal z mrtvých*“ znamená: Ježíš Kristus spojil vlastní mocí svou duši opět s tělem a vyšel neviditelně z hrobu zavřeného. — Bylo to v neděli po prvním úplňku jarním, podle našeho kalendáře 5. dubna. *Veliká noc*. — Zbožné ženy byly jmenovitě Maří Magdalena — Marie, matka Jakuba Mladšího — Salome, matka bratří Jana a Jakuba Staršího — Johanna a jiné. (Marek 16, 1. — Luk. 24, 10.)

* * *

Bylo třetího dne po smrti Páně. Před svítáním vstal Ježíš Kristus z mrtvých. A ejhle — v tu chvíli se otrásla země velice. A s nebe sestoupil anděl Páně, odvalil hrobový kámen a posadil se na něm. Tvář měl skvělou jako blesk a roucho bělostné jako sníh. Strážní zůstali hrůzou jako mrtví. (Když se vzpamatovali, odešli do města.)

Za svítání se ubíraly ke hrobu zbožné ženy. Nesly vonné věci, aby pomazaly tělo Páně. Právě vyšlo slunce, když docházely k zahradě. Věděly, že u hrobu leží veliký kámen. Proto mluvily mezi sebou: „Kdo nám odvalí kámen hrobový?“ Ale když tam došly, viděly kámen už odvalený.

Vešly tedy do hrobu, ale těla Páně tam nebylo. I zaražily se. Vtom uviděly anděla, jak sedí po pravé straně, oděn rouchem bělostným. I ulekly se. Anděl však jim řekl: „Nebojte se! Hledáte Ježíše Ukřižovaného? Vstal z mrtvých, není ho

tuto. Pospěšte to povědět učedníkům.“ Ženy vyšly spěšně z hrobu a běžely s bázní a radostí velikou, aby to pověděly učedníkům. Ti však pokládali jejich řeč za nesmysl a nevěřili jim.

* * *

VYLHANĚ POVĚSTI. Zatím někteří ze strážných oznámili velekněžím, co se stalo předednem u hrobu. A velekněží dali strážným mnoho peněz a řekli: „Rozhlaste: když jsme v noci spali, přišli učedníci jeho a ukradli jej. — My pak se postaráme u vladaře, aby se vám nic nestalo.“ — Vojáci vzali peníze a rozhlásili, jak byli navedeni.

176. Kristus se zjevil Marii Magdaleně.

Se ženami šla v neděli časně ráno ke hrobu Páně také Maří Magdalena. Jakmile však zahlédla, že kámen jest odvalen, obrátila se hned a běžela to povědět Petrovi a Janovi. Ti pospíšili ke hrobu a našli jej prázdný. I vrátili se. Po nich tam přišla Magdalena znovu.

* * *

Marie Magdalena stála před hrobem Páně a plakala. A co tak plakala, sehnula se a nahlédla do hrobu. Tam uviděla seděti dva odpěvy v bělostném rouše. Ti se jí tázali: „Ženo, co pláčeš?“ Ona odpověděla: „Vzali Pána mého, a nevím, kde ho položili.“

Vtom se obrátila, a ejhle — za ní stál Ježíš. Ona však ho nepoznala; myslila, že je to zahradník. A on jí řekl: „Ženo, co pláčeš? Koho hledáš?“ Ona odpověděla: „Pane, jestliže tys ho vzal, pověz mi, kde jsi ho položil.“ Ježíš ji oslovil: „Maria!“ I poznala jej a zvolala: „Mistře můj!“ On pak jí řekl: „Jdi k mým bratřím a pověz jim, že vstupuji k Otci svému a Otci vašemu, k Bohu svému a Bohu vašemu.“ To řekl Pán a zmizel.

Marie Magdalena šla k učedníkům a zvěstovala jim, co viděla a slyšela. Oni však jí nevěřili.

* * *

Podle starobylého podání zjevil se Kristus Pán hned po vzkříšení své matce Panně Marii. Radost její opěvuje Církev svatá velikonočním chvalozpěvem: „*Raduj se, nebes Královno. Aleluja.*“ O Maří Magdaleně pak zpívá:

„RCI, MAŘI, CO JSI UZŘELA,
KE HROBU KDYŽ JSI PRÍSPĚLA?“
„SPATŘILA JSEM HROB ŽIVĚHO
I SLÁVU Z MRTVÝCH VSTALÉHO. ALELUJA.“

177. Kristus se zjevil dvěma učedníkům.

(Cestou do Emauz.)

EMAUZY. Podobá se pravdě, že se tím jménem za dob evangelisty sv. Lukáše původně nazývala nynější osada Kubeibe, jež leží 60 honů neboli asi 12 km severozápadně od Jerusalema. — Evangelijní zpráva o tom příběhu se předčítá v pondělí velikonoční, příběh se však udál hned odpoledne v neděli po vzkříšení Páně.

* * *

V neděli velikonoční odpoledne šli dva z učedníků Páně do osady, jež se jmenovala Emauzy. Hovořili spolu o tom všem, co se událo v Jerusalemě.

I stalo se, že se k nim přidružil Ježíš a šel s nimi. Oni ho však nepoznali. On pak jim řekl: „O čem to hovoříte spolu tak smutně?“ A jeden z nich, jménem Kleofáš, odpověděl: „O Ježíšovi Nazaretském, kterak ho naši velekněží na smrt vydali a ukřižovali. A my jsme doufali, že právě on vykoupí lid izraelský“ (z poroby římské).

Ježíš jim pravil: „O vy bláhoví a srdcem váhaví! Kdy konečně uvěříte všemu, co mluvili proroci! Což to nemusil Mesiáš trpět a tak vejíti do slávy své?“ A začal jim vysvětlovati z Písma, co Mojžíš a proroci napsali o Vykupiteli.

Tak se přiblížili k osadě. On pak dělal, jako by chtěl jíti dále. Ale oni ho snažně zvali a prosili: „Zůstaň s námi, neboť se připozdívá.“ I vešel do domu. A když byl s nimi za stolem, *vzal chléb a požehnal jej, lámal a podával jim.* I otevřely se jim oči a poznali ho. Ale on v tu chvíli zmizel. I pravili jeden druhému: „Zdali v nás nehořelo srdce, když k nám cestou mluvil a Písmo nám otvíral?“

Oba ihned vstali a vrátili se do Jerusalema. Tam bylo pohromadě jedenáct apoštolů s jinými učedníky. Ti je přivítali plni radosti: „Pán vstal opravdu! Ukázal se Petrovi.“ I vyprávěli také ti dva, co se jim stalo cestou a kterak ho poznali při lámání chleba. Než někteří z učedníků nevěřili ani jim.

178. Kristus se zjevil apoštolům.

Večer v neděli velikonoční dleli apoštolé *v jídelně poslední večeře.* Zatím co učedníci emauzští vyprávěli o zjevení Páně, odešel snad apoštol Tomáš ze shromáždění ostatních. Asi k deváté hodině zjevil se Pán.

Večer po vzkříšení Páně byli apoštolé pohromadě. Báli se Židů, proto měli dveře zamčeny. Náhle stanul uprostřed nich Ježíš a řekl jim: „Pokoj vám! Já jsem to. Nebojte se!“

Oni se ulekli; myslili, že vidí ducha. Ale Ježíš jim řekl: „Co vás to napadá! Vizte mé ruce a nohy, že opravdu jsem to já.“ I ukázal jim ruce i nohy a bok, aby se ho dotkli. Oni však samým podivem pořád ještě nevěřili. Proto jim řekl: „Máte tu něco k jídlu?“ I podali mu kus pečené ryby a medu. A on před jejich očima z toho pojedl. I rozradovali se učedníci, že vidí Pána.

Poté jim řekl opět: „Pokoj vám! *Jako poslal Otec mne, tak posílám já vás. Přijměte Ducha svatého! Komu hříchy odpustíte, budou odpuštěny, a komu je zadržíte, budou zadrženy.*“ Potom zmizel.

179. Jak uvěřil Tomáš nevěřící.

Tomáš apoštol nebyl s ostatními, když přišel Pán Ježíš. Řekli mu tedy potom: „Viděli jsme Pána.“ Ale on řekl: „Neuvěřím, dokud neuvidím jeho ran v rukou i v boku a dokud nevloží do těch ran svůj prst.“

V neděli nato byli apoštolé opět pohromadě a Tomáš s nimi. I přišel Ježíš zavřenými dveřmi, stanul uprostřed apoštolův a řekl: „Pokoj vám!“ Potom řekl Tomášovi: „Viz ruce mé a vlož sem prst — viz bok můj a vlož sem ruku, a nebuď nevěřící, nýbrž věřící.“ Tomáš odpověděl: „*Pán můj a Bůh můj!*“ I řekl mu Ježíš: „Tomáši, uvěřil jsi, žes mě viděl: blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“

* * *

JÍZVY PĚTI RAN si Pán Ježíš ponechal i v nebeské slávě; za prvé na důkaz, že vstal z mrtvých se svým tělem skutečným, za druhé na památku, jak nevýslovně nás miluje. „Hle, na svých rukou jsem si tě poznamenal.“ (Is. 49, 16.) — Vzkříšeného Krista Vykupitele s pěti oslavenými ranami představuje *rozžatá svíce velikonoční*. — Se svým tělem oslaveným je Pán Ježíš přítomen v nebi a ve svátosti oltární.

„**RAN TVÝCH JAKO TOMÁŠ VIDĚT NEŽADÁM,
ŽE JSI PÁN A BŮH MŮJ, VROUCNĚ VYZNÁVAM.
ABYCH V TEBE VĚŘIL, TO MI RACÍŽ DÁT,
UČ MĚ V TEBE DOUFAT, TEBE MILOVAT. AMEN.**“

180. Apoštol Petr nejvyšším pastýřem duchovním.

PRVNÍ PAPEŽ, Kristus nazýval věřící svými beránky, ovce a stádem svým (viz čl. 86. 122. 132.), sebe pak zval dobrým jejich pastýřem (čl. 118.). Za duchovní pastýře místo sebe mnil ustanovit apoštoly. (Čl. 181.) *Úřad duchovního pastýře nejvyššího* slíbil apoštolu Petrovi. (Viz čl. 109.) Ten úřad mu odevzdal, když se po svém vzkříšení zjevil apoštolům po třetí. Bylo to časně zrána, a to podle starobylého podání v okolí města jménem *Tiberias*. Apoštolé nalovili ryb a Pán s nimi posnídal.

Vzkříšený Kristus Pán se zjevil apoštolům u jezera Genezaretského. Tehda se tázal Šimona Petra: „Šimone, synu Janův, miluješ mne více než tito?“ Petr odpověděl: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu pravil: „*Pas beránky mé!*“

Potom se tázal Pán po druhé: „Šimone, synu Janův, miluješ mne?“ Petr odpověděl zase: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu pravil: „*Pas beránky mé!*“

A tázal se Petra po třetí: „Šimone, synu Janův, miluješ mne?“ I zarmoutil se Petr a odpověděl: „Pane, ty všechno víš. Ty víš, že tě miluji.“ I pravil mu Ježíš: „*Pas ovce mé!*“

* * *

PŘEDPOVĚD PÁNĚ O SMRTI PETROVĚ. „Amen, amen pravím tobě, dokud jsi byl mladší, sám ses opasoval a chodils, kam jsi chtěl. Když však zestárneš, jiný tě opáše a povede, kam nechceš.“ Po těch slovech Páně ukázal Petr na Jana a řekl: „A co bude, Pane, s tímto?“ Ježíš odpověděl: „Chci-li, aby tak zůstal, dokud nepřijdu, co ti po tom? Ty mne následuj!“ (Jan 21, 18—23.)

181. Apoštolé duchovními pastýři.

Apoštolé se měli státí místo Pána duchovními pastýři církve svaté. Proto jim při poslední večeři velikonoční dal moc, proměňovati chléb a víno, večer pak po svém vzkříšení moc, odpouštětí hříchů. Tak je na duchovní pastýře *vysvětil*. Konečně je za duchovní pastýře *ustanovil* na hoře v Galilei. *Snad to byla hora Tábor.*

* * *

Na jedné hoře v Galilei sešlo se jedenáct apoštolův a na pět set věřících. Tam se jim zjevil Pán Ježíš. Všichni ho viděli a klaněli se mu. A Pán přistoupil a promluvil k apoštolům:

„Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všechny národy. A křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám. Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen. Kdo však neuvěří, bude zavržen. A ejhle — já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“

Tak se zjevoval Pán apoštolům živý po čtyřicet dní a mluvil o království Božím.

* * *

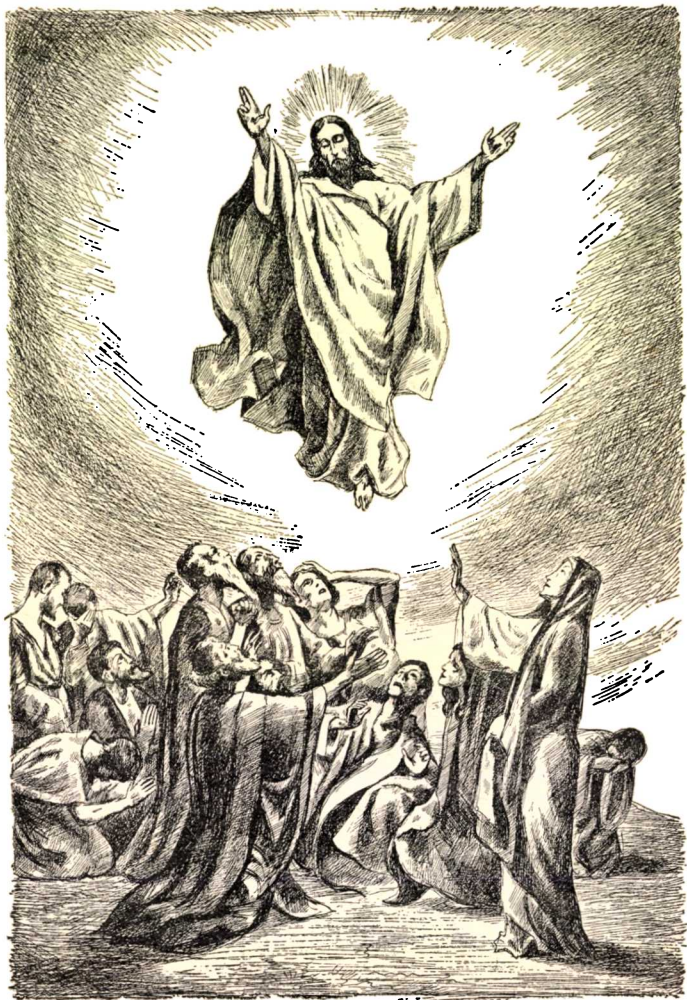
ÚSTNÍ PODÁNÍ. Z těch řečí Páně o království Božím nezaznamenali evangelisté skoro nic. Také z ostatního učení Páně není všelico zapsáno v Písmě svatém. (Jan 20, 30. — 21, 25.) Jmenovitě, že místo soboty se má světit neděle, že jest očištec, že Kristus ustanovil svátosti sedmero, že každý člověk může platně křtít, jak se slouží mše svatá, které knihy patří k Písmu svatému a jak mu dlužno rozumět. Tyto a jiné pravdy apoštolé podle rozkazu Páně hlásali ústně a odevzdali jako ústní podání svým nástupcům.

182. Ježíš Kristus vstoupil na nebesa.

S HORY OLIVOVÉ. V zahradě Getsemanské na úpatí hory Olivové začal Pán své umučení. Vrchol té hory si zvolil k vystoupení do nebe. S apoštoly šel tam asi tak, že pro jiné lidi byl neviditelný. Bezpochyby, že v onen čtvrtek byli na hoře mimo apoštoly také mnozí učedníci, zvláště zbožné ženy s Pannou Marií. S sebou do nebe vzal duše svatých z předpekli.

* * *

Naposledy se zjevil Pán Ježíš apoštolům v Jerusalemě. Bylo to čtyřicátý den po jeho vzkříšení. Právě byli za stolem. Pán s nimi pojedl a přikázal jim: „Zůstaňte v městě, až na vás sestoupí Duch svatý.“

Potom zavedl učedníky na horu Olivovou. Tam pozdvihl ruce své, aby jim požehnal. A vtě, co jim žehnal, odloučil se od nich a vznášel se vzhůru. I vstoupil do nebe a usedl na pravici Boží.

Učedníci hleděli upřeně za ním, až jim v oblaku zmizel s očí. A ejhle — stanuli u nich dva andělé v rouchu bělostném. Ti řekli: „Muži galilejští, co tu stojíte a hledíte do nebe? Ten Ježíš, který se vznesl od vás do nebe, zase přijde tak, jako jste ho viděli odcházet.“ Učedníci poklekli a klaněli se Kristu Pánu. Potom se vrátili do Jerusalema s radostí velikou.

* * *

1. JEŽÍŠ KRISTUS - NÁŠ PAN. „Ponížil sám sebe, přijal podobu služebníka a byl poslušen až k smrti, a to k smrti kříže; protož i Bůh povýšil ho“ (Filip 2, 7.), aby se mu klaněli všichni v nebi, na zemi a v pekle. Učinil ho tudíž Bůh *spolupánem všeho světa*. Jakožto jednorozený Syn Boží panuje Kristus od věčnosti, jakožto člověk začal světu panovati, když vstoupil do nebe.

2. VZHŮRU SRDCE! Ježíš Kristus vstoupil do nebe první z lidí. „V domě Otce mého je příbytků mnoho, jdu vám připravit místo.“ (Jan 14, 2.) Brána nebeská je nyní otevřena ve dne v noci. (Zjev. 21, 25.) — Na památku se světi *svátek Nanebevstoupení Páně* neboli *Božího vstoupení čtyřicátý den po Veliké noci ve čtvrtek*.

„NEMÁME TU MÍSTO TRVALÉHO,
NÝBRŽ HLEDÁME SI BUDOUCÍHO.“
„HLEDEJTE TO, CO JE NAHOŘE,
KDE JE KRISTUS, SEDE NA PRAVICI BOŽÍ.“

Žid. 13, 14. — Kol. 3, 1.

Z DĚJIN APOŠTOLŮ.

— 0. —

183. Ježíš Kristus seslal Ducha svatého.

SVATÉ DEVÍTIDENNÍ. Když Pán Ježíš vstoupil na nebesa, zvolili apoštolé *učedníka Matěje* na místo Jidášovo. Po devět dní se scházeli ke společným modlitbám v domě poslední večeře. S nimi se tam modlivali učedníci Páně, zbožné ženy a matka Boží Panna Maria. Bývalo všech asi stodvacet osob.

* * *

Desátý den po nanebevstoupení Páně se konala slavnost Letnic. Bylo ráno před devátou hodinou. Učedníci seděli po-

hromadě. Náhle povstal s nebe hukot, jako když táhne silný vítr. A ukázal se jakoby oheň v podobě jazykův a spočinul nad každým z nich. Všichni byli naplněni Duchem svatým a počali velebiti Boha rozličnými jazyky.

V Jerusalemě bylo tehdy mnoho Židů z rozličných zemí. Když se rozlehl podivný hukot v domě apoštolů, sběhly se tam zástupy lidu. A každý z nich slyšel apoštoly mluvit ve svém jazyku. Všichni žasli a divili se: „Což tito nejsou Galilejští? Jak to tedy, že od nich slyšíme každý svoji mluvu mateřskou?“

I povstal Petr s ostatními apoštoly a mluvil: „Muži izraelští, poslyšte, co se stalo. Dnes synům a dcerám vašim seslal Ducha svatého Ježíš Nazaretský. O tom víte sami dobře, že se osvědčil mezi vámi divy a zázraky. Vy jste ho však vydali pohanům a usmrtili. Ale Bůh jej vzkřísil a posadil na své pravici. Vězte tedy, národe izraelský, že Ježíš je slíbený Mesiáš. A toho jste vy ukřižovali.“

Když to slyšeli shromáždění, byli hluboce dojati. Řekli apoštolům: „Bratři, co máme činiti?“ A Petr jim odpověděl: „Čiňte pokání a dejte se pokřtít. Duch svatý vás posvěti a hříchy budou vám odpuštěny.“ I uvěřili mnozí v onen den a dali se pokřtít. Bylo jich na tři tisíce. *Tak začala v Jerusalemě obec pokřtěných, společnost Páně, svatá církev.*

* * *

O slavnosti *Letnic* viz pozn. za čl. 29. — Duchem svatým osvěceni mluvili apoštolé jeden tou, jiný jinou řečí (latinsky, řecky, arabsky a jinak). Poté kázal apoštol Petr rodnou mluvou vlastní, ale každý z přítomných cizinců rozuměl jeho řeči, jako by slyšel svoji mluvu mateřskou. — Ježíš Kristus vstal z mrtvých a seslal Ducha svatého *první den v týdnu*. Od prvních dob křesťanských se světi ten den jako sváteční místo soboty. Říká se mu „*den Páně — neděle*“. Místo *Letnic* Starého Zákona se slaví desátý den po Nanebevstoupení Páně *Boží hod svatodušní*.

„OTČE, MILÝ PANE NÁŠ,
SLYŠ DOUFAJÍCÍ V TEBE,
DĚTEM, K NIMŽTO LÁSKOU PLAŠ,
DEJ SVÉHO DUCHA S NEBE!“

184. Apoštol Petr uzdravil chromého.

Petr a Jan šli jednou odpoledne k třetí hodině do chrámu. U brány seděl muž od narození chromý. Bylo mu přes 40 let;

k bráně chrámové ho nosívali. Ten viděl apoštoly vcházet, i prosil o almužnu. Petr pohleděl na něho a pravil: „Zlata ni stříbra nemám, ale dám ti, co mám: ve jménu Ježíše Krista Nazaretského — vstaň a chod!“ A vzal ho za ruku a pozdvihl jej. A on se ihned postavil a chodil. Poskakoval radostí, vešel s apoštoly do chrámu a děkoval Bohu.

Lidé to viděli a přihrnuli se plni úžasu k apoštolům. I promluvil k lidu Petr: „Muži izraelští, co se tomu divíte? Co hledíte na nás, jako bychom to byli učinili vlastní mocí? To Bůh otců našich oslavil Syna svého Ježíše. Vy jste ho vydali na smrt, ale Bůh jej vzkřísil, a my to můžeme dosvědčit. A protože v Něho věříme, ozdravěl tento před očima vás všech. K Němu se obraťte i vy a činite pokání, aby vám byly odpuštěny hříchy.“

Mnozí z těch, kteří to slyšeli, uvěřili. Kněží se však horšili, že apoštolé mluví o vzkříšení Ježíšově. I přišli, když Petr ještě mluvil, a vsadili do vězení oba apoštoly i s mužem uzdraveným.

185. Petr a Jan před veleradou.

Po uzdravení chromého byli apoštolé Petr a Jan i s tím mužem uvězněni. Druhého dne se shromáždili členové rady, dali vězně předvésti a tázali se apoštolů: „Kterým jménem jste to učinili?“

Tehda Petr, osvěcen a posilněn Duchem svatým, odpověděl neohroženě: „Známo budiž vám i všemu lidu izraelskému: tenhle stojí před vámi uzdraven skrze Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského. Vy jste ho ukřižovali, ale Bůh ho vzkřísil. To je ten kámen, kterýž byl zavržen od vás stavitelů, ale stal se kamenem úhelným. *A není pod nebem jiného jména, v němžto bychom mohli býti spaseni.*“

Smělá odpověď Petrova veleradu zřejmě zarazila. Člověk uzdravený stál před nimi, nemohli tedy upřít, co se stalo. Proto poručili apoštolům, aby o Ježíšovi už nemluvili ani neučili. Ale Petr a Jan odpověděli: „Sudťe sami: bylo by správně před Bohem, kdybychom poslouchali více vás než Boha? Nelze nám mlčeti o tom, co jsme viděli a slyšeli.“ I pohrozili jim soudcové a propustili je. Počet pak věřících vzrostl na pět tisíc mužů.

1. „JMÉNO JEŽÍŠ“ znamená tu nikoli *pouhé slovo* „Ježíš“, nýbrž Krista Ježíše samého. Práví tudíž apoštol Petr: jediný Ježíš Kristus může lidstvo hříchů zbavit, pro nebe posvětit a věčně oblažit. Totéž se připomíná ve *svátek Nejsvětějšího jména Ježíš* po Novém roce.

2. „KÁMEN ÚHELNÝ“ slove onen kámen v rohu základů, který spojuje zdivo, aby celá budova stála nerozborně. Takové budově se podobá církev svatá — království Boží na zemi. Náčelníci izraelští měli na té budově spolustavět, oni však zavrhlí Krista, jako by se k stavbě nehodil. Ale Kristus Pán se stal svým učením, utrpením a vzkříšením v budově království Božího kamenem úelným. (Efes. 2, 20. a Luk. 20, 17. 18.)

186. Církev svatá v Jerusalemě.

Koukol mezi pšenici.

Všechna obec věřících měla jedno srdce a jednu duši. Bývali každý den pohromadě v chrámě. Mimo to se scházivali po domech soukromých. Tam poslouchávali učení apoštolské, slavivali večeri Páně a společně se modlívali. Potom sedali v lásce a veselí ke stolům. A nebylo nuzného mezi nimi; neboť bohatší z nich prodávali pole anebo domy a přinášeli peníze k nohám apoštolů. Ti pak rozdělovali z toho, jak bylo komu potřeba. Ale mezi pšenici rostl i koukol.

Muž jeden, jménem Ananiáš, prodal pole. Z utržených peněz si něco ponechal. Zbytek přinesl apoštolům, jako by dával peníze za pole všechny pro chudé. Tak se umluvil se svou ženou Safirou. Petr mu řekl: „Ananiáši, pole bylo tvé, nemohl jsi je ponechat sobě? A když jsi je prodal, nebyly peníze také v moci tvé? Proč tedy si z nich ponechávati lstivě? To ďábel tě svedl, abys selhal. A neselhal jsi lidem, nýbrž Duchu svatému.“ Když to uslyšel Ananiáš, padl na zem a skončil. Mládenci ho vzali, vynesli a pochovali.

Asi za tři hodiny poté přišla jeho manželka. Co se stalo s mužem, nevěděla. Petr se jí tázal: „Pověz mi: prodali jste pole opravdu jen za tolik?“ Ona odpověděla: „Ano, za tolik.“ I pravil Petr: „Cože jste se umluvili, lháti Duchu svatému! Hle, ti, kteří pochovali muže tvého, jsou přede dveřmi a vynesou i tebe.“ I padla hned a skonala. A mládenci vešli a vynesli ji a pochovali vedle muže jejího. I pojala bázeň veliká veškeru církev a všechny, kteří o tom slyšeli.

187. Apoštolé před veleradou po druhé.

Apoštolé učili denně v podloubí Šalomounově a konali mnoho zázraků. Netoliko z Jerusalema, nýbrž i z okolních osad nosili k nim nemocné. Ti nabývali zdraví, i když na ně padl jen stín Petruv. Věřících denně přibývalo. Ze závisti dal nejvyšší kněz apoštoly vsaditi do žaláře. Ale anděl Páně jim otevřel v noci dveře a řekl: „Jděte do chrámu a mluvte k lidu slova života.“ Vešli tedy apoštolé na úsvitě do chrámu a učili.

Ráno sešli se členové rady a poslali do žaláře pro apoštoly. Sluhové se však vrátili a hlásili: „Žalář jsme našli bezpečně zavřený, také strážníci tam stáli přede dveřmi, ale uvnitř nebylo nikoho.“ Vtom přišel kdosi a řekl: „Muži, které jste vsadili do žaláře, stojí v chrámě a učí.“ I odešli sluhové pro ně a přivedli je před veleradu.

Nejvyšší kněz jim řekl: „Přísně jsme vám přikázali, abyste o Něm neučili, a přece je v Jerusalemě vašeho učení plno.“ Petr odpověděl jménem apoštolů: „*Vice náleží poslouchati Boha než lidí.*“ Když to radní slyšeli, rozlítli se a minili apoštoly usmrtni. Proti tomu se ozval jeden člen rady, jménem Gamaliel. Byl to učitel zákona, velmi ctěný u všeho lidu. Ten rozkázal apoštoly na chvílku vyvésti. Potom řekl: „Muži izraelští! Dobře si rozmyslete, co s nimi učinit. Já vám pravím: *Nechte ty lidi na pokoji! Je-li dílo jejich snad jen lidské, samo se rozpadne; pakli je z Boha, nezdoláte ho.*“

I přisvědčili mu. Upustili tedy od zabítí apoštolův a dali je toliko zbičovati. Nato jim znovu přikázali, aby už neučili o Ježíšovi. Potom je propustili. Apoštolé šli z velerady plni radosti, že byli hodni trpěti pohanu pro Ježíše. A učili v chrámě i po domech každodenně jako dříve.

* * *

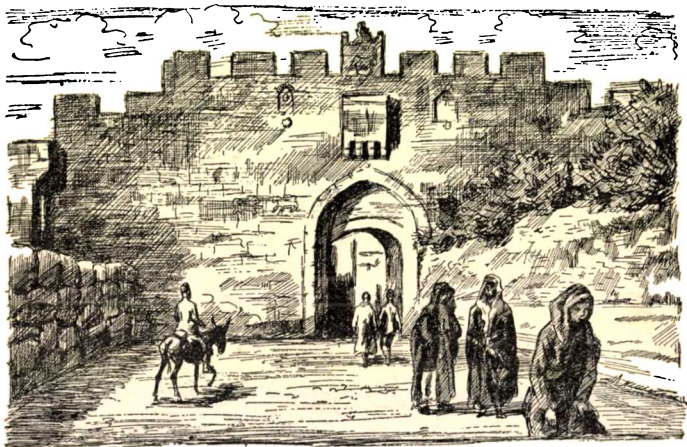
1. „VICE NÁLEŽÍ POSLOUCHATI BOHA NEŽ LIDÍ.“ Kázat evangelium poručil apoštolům Kristus, Pán všemohoucí (čl. 181.). Toho třeba poslechnout, i když lidé to evangelium zakazují. Žádný člověk nemá práva nařizovat, co je proti přikázání Božímu, a kdyby nařídil, nesmí se poslechnout. — O podloubí Šalomounově viz pozn. před čl. 128.

2. SVATĚ POMAZÁNÍ. Hned za pozemského života Páně mazali apoštolé z jeho rozkazu nemocné olejem a uzdravovali je. (Marek 6, 13.) Po seslání Ducha svatého udělili apoštolé rovněž z nařízení Páně nemocným věřícím v nebezpečí smrti *poslední pomazání*. O té svátosti napsal apoštol Jakub Mladší, biskup jerusalemský († r. 62): „*Je-li kdo*

z vás nemocen, povolej k sobě kněze církve; a ti ať se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně. A modlitba víry spasí nemocného a posílí ho Pán, a má-li hříchy na sobě, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.)

188. Jáhen Štěpán — první mučedník.

PRVNÍ JÁHNOVĚ. V prvotní církvi jerusalemské se rozdělovalo denně chudým a vdovám, čeho potřebovali k živobytí. Když věřících přibývalo, vyvolili k rozdělování Štěpána, Filipa a ještě pět jiných. Představili je apoštolům, a ti se nad nimi modlili a vzkládali na ně ruce. Tak je vysvětili na jáhny. Jejich úřadem bylo pečovat o chudé, křtít a kázat. Nade všechny jáhny vynikal Štěpán u víře v Boha a v lásce k bližnímu. Byl pohotově výmluvný a v jednání neohrožený.

„Brána sv. Štěpána“ v nynějším Jerusalemě.

• • •

Jáhen Štěpán činil v Jerusalemě veliké divy a zázraky. Církev Páně se rozmáhala. Přibývalo věřících z lidu, ano i mnoho kněží uvěřilo. I vystoupili proti němu učitelé ze sbornice a hádávali se s ním. Než ústy jeho mluvil Duch svatý tak, že mu nemohli odolati.

I pobouřili proti němu lid, že prý mluví potupně o Mojžíšovi. A lidé se shlukli, uchopili Štěpána a zavlekli ho před

veleradu. Tam vypovídali proti němu navedení svědci: „Člověk tento nepřestává mluvit proti Mojžíšovi.“ Členové rady upřeli oči na Štěpána. A on stál před nimi a tvář se mu rozzářila jako tvář andělova. Začal vyprávěti, jak dobrotivě vedl Hospodin praotce izraelské, oni však že mu odpláceli nevděkem. Na konec řekl Štěpán: „Vy tvrdošíjní! Stále se protivíte Duchu svatému, jako se mu protivili otcové vaši. Oni pronásledovali a zabíjeli proroky, vy pak jste zradili a zavraždili Mesiáše.“

Když to slyšeli, rozzuřili se na Štěpána, že až zuby skřípěli. On však pohleděl k nebi a řekl: „*Ějhle, vidím nebe otevřeno a Syna člověka státi na pravici Boží.*“ I zacpali si uši, dali se do křiku a vrhli se jednomyslně na Štěpána. Vyvlekli ho z města a kamenovali jej. On pak se modlil: „*Pane Ježíši, přijmi ducha mého!*“ Konečně klekl na kolena a zvolal hlasitě: „*Pane Ježíši, nepočítej jim to za hřích!*“ To pověděl a zesnul v Pánu. Mrtvé tělo jeho vzali uctivě vzácní mužové a pochovali je s velikou slávou.

189. Svaté břimování v Samaři.

Po smrti jáhna Štěpána začali Židé v Jerusalemě církev pronásledovati krvavě. Zavírali věřící do žalářů, bičovali je a nutili mukami, aby se rouhali Kristu. Kdo nechtěl, toho popravili. Věřící z Jerusalema se namnoze rozprchli po krajinách okolních. Jen apoštolé zůstali v městě.

* * *

Jáhén Filip přišel do města Samaře a hlásal tam evangelium. Uzdravil mnoho neduživých a vymítal zlé duchy. Byla z toho v městě radost veliká. Zástupy lidu přijímaly dychtivě slovo Boží. Mnozí uvěřili a dali se pokřtiti.

Když apoštolé v Jerusalemě uslyšeli, že Samař přijala slovo Boží, poslali tam Petra a Jana. Ti přišli a modlili se, aby na pokřtěné sestoupil Duch svatý. *Potom na ně vzkládali ruce, a oni přijímali Ducha svatého.*

* * *

V Samaři byl tehdy čaroděj, jmenoval se Šimon. Říkal o sobě, že je cosi velikého. Mámil už dlouho malé i velké svými kouzly a čary. Dal se také pokřtít a přidružil se k Filipovi. Viděl jeho zázraky, i divil se a žasl. Když pak pozoroval, jaké účinky má svaté břimování, nabídl apoštolům peníze a řekl: „Dejte i mně takovou moc, abych mohl ruce vzkládati na věřící.“ Ale Petr mu řekl: „Té moci se ti nedostane, neboť

upřímné víry nemáš a za peníze se dar Boží koupiti nedá. Modli se a číš pokání, aby tě peníze nepřivedly do záhuby.“

* * *

1. SAMAR bylo sídelní město bývalého království izraelského. (R. 975—722 před Kristem, viz pozn. před čl. 50.) Za času Páně to bylo největší město území samarského. Rozkládalo se na výšině prostřed úrodných polí a pastvin, sadů a vinohradů. Podle podání byl tam hrob sv. Jana Křtitele.

2. O ČARODĚJI ŠIMONOVÍ zaznamenali staří spisovatelé církevní, že nezanechal hříšné živnosti. Chodil rozličnými krajinami a mámil lidi dále. V Římě prý se pokusil i létat ve vzduchu, ale spadl a zabil se.

190. Úředník královny ethiopské.

K jáhnu Filipovi v Samaři řekl anděl Páně: „Vstaň a jdi na cestu, která vede z Jerusalema do Gazy.“ Filip vstal a šel. A ejhle — jel tam tou cestou vznešený muž, dvorní úředník královny ethiopské, ustanovený nade všemi poklady jejími. Byl obětovat Bohu v Jerusalemě a vracel se domů. Seděl na voze a četl knihu proroka Isaiáše.

Z Božího vnuknutí přidružil se k vozu Filip a slyšel velmože hlasitě čísti. Právě četl slova: „Obětoval se, protože sám

„Pramen sv. Filipa“ - Ain Dirue - na silnici mezi Betlemem a údolím Mambre.

chtěl; jako beránek vedený k zabítí neotevřel svých úst.“ Filip se ho tázal: „Rozumíš tomu, co čteš?“ On odpověděl: „Kterak bych rozuměl, když mi to nikdo nevyloží?“ A prosil Filipa, aby přisedl. Poté se ho tázal: „Prosím tě, o kom to mluví prorok?“ I začal Filip tím slovem Pisma a zvěstoval mu evangelium o Ježíšovi.

A co tak jeli cestou, přijeli k jedné vodě. A velmož řekl: „Ejhle, — tu je voda: nemohl bych býti pokřtěn?“ Filip mu řekl: „Je to možno, věříš-li z celého srdce.“ A on odpověděl: „Věřím, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží.“ I kázal zastaviti, sestoupil od vody s Filipem a byl od něho pokřtěn. Když pak vystoupil z vody, zmizel Filip mocí Boží. Velmož ho již neviděl. I ubíral se s radostí svou cestou dále.

* * *

1. MĚSTO GAZA leží u Středozemního moře, 75 km jihozápadně od Jerusalema na obchodní silnici do Egypta. Ze Samaře je do Gazy přes Cesarei Přímořskou asi 160 km.

2. JMÉNEM ETHIOPIE se označovala za starověku dnešní Abyssinie neboli Habeš. Byly to africké končiny jižně od Egypta při Rudém moři. Královským sídlem bylo tam město Meroe poblíže toku Bílého a Modrého Nilu, vzdálené od Jerusalema na 2500 km.

191. Ze Šavla protivníka — učedník Páně.

(Asi r. 36. po narození Páně.)

SAVEL pocházel z Tarsu v Malé Asii. Tam byl vychován podle zákona Mojžíšova jako přísný, mravně bezúhonný farizej. Po otci Zidu měl občanské právo římské a jmenoval se latinsky Pavel. Za mladu chodil do školy věhlasného Gamaliela (viz o něm ve čl. 187.). Poznovu žil v Jerusalemě, když tam už byla církev Kristova. Její členy měl za odpadlíky od víry otcovské a proto jich vášnivě nenáviděl. Usmrcení jáhna Štěpána schvaloval a hlídal šaty těch, kteří ho kamenovali. S plnou mocí od velerady chodil potom v Jerusalemě dům od domu a zatýkal věřící muže i ženy. Vodil je do žaláře a dával je mučit i poravovat. Tak pronásledoval církev též mimo Jerusalemem. Konečně se vypravil za tím účelem až do Damašku (asi 260 km cesty od Jerusalema).

* * *

Cestou od Jerusalema blížil se k Damašku Šavel se svou družinou. Bylo v poledne. Náhle jej ozářilo světlo s nebe. Jako bleskem zasažen padl na zem a uslyšel hlas: „Šavle, Šavle! Co mě pronásleduješ?“ I řekl Šavel: „Kdo jsi, Pane?“ Ten odpověděl: „Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ.“ Šavel užasl, rozechvěl se hrůzou a pravil: „Co chceš, Pane, abych

učinil?“ A Pán k němu: „Vstaň a jdi do města; tam se ti poví, co máš učinit.“

Muži z družiny Šavlovy byli jak ohromeni. Viděli světlo a slyšeli hlas, ale kdo mluví a co mluví, nevěděli. Šavel pak povstal, otevřel oči, ale neviděl. Vzali ho tedy za ruku a zavedli do města k známému, jménem Judovi. V jeho domě pobyl Šavel tři dni. Neviděl, nejedl ani nepil a modlil se.

V Damašku byl učedník Páně, jménem Ananiáš. Tomu řekl Pán u vidění: „Vstaň a jdi do ulice, která slove Přímá. Tam v domě Judově vyhledej Šavla z Tarsu.“ Ananiáš odpovéděl: „Pane, slyšel jsem o tom muži, kolik zlého způsobil svatým v Jerusalemě. I zde má zjímati všechny, kteří vzývají tvé jméno.“ Ale Pán mu pravil: „Jdi! Neboť toho muže jsem si vyvolil, aby mé jméno roznesl mezi národy.“

Šel tedy Ananiáš k Šavlovi, vložil na něho ruce a pravil mu: „Bratře Šavle! Pán Ježíš, který se ti cestou sem ukázal, posílá mne, abys opět prohlédl a naplněn byl Duchem svatým.“ A hned spadly Šavlovi s očí jako šupiny a prohlédl. Potom se dal pokřtít. A *přijav pokrm*, posilnil se a hlásal ve sbornicích, že Ježíš je Syn Boží, slíbený Mesiáš.

. . .

OBRÁCENÍ SV. PAVLA se světi 25. ledna. — Z Damašku se Pavel z Božího vnuknutí odebral na poušť. Tam žil nablízku hory Sinaj o samotě po tři léta. Připravoval se modlitbou a rozjímáním na svůj apoštolský úřad. Evangelium zjevil mu Pán Ježíš sám. (Galat. 1, 12. 17. — Efes. 3, 3.)

„MILOSTÍ BOŽÍ JSEM TO, CO JSEM,
A TA MILOST JEHO MI DANÁ NEBYLA MARNÁ.“

1. Kor. 15, 10.

192. Z visitační cesty apoštola Petra.

(Asi r. 39. po narození Páně.)

Brzy po Jerusalemě vznikly obce věřících také jinde v Palestině. Nežhubilo jich ani pronásledování. Jako nejvyšší pastýř duchovní spravoval církev apoštol Petr. Sídlił za těch dob (asi v letech 35—42 po narození Páně) v Antiochii syrské. Když nastaly časy pokojné, vydal se tamodtud na cestu, navštívit věřící a je utvrzovat ve víře. — *Lydda* leží 40 km jihozápadně od Jerusalema. Z Lyddy je do *Joppe* 18 km, odtud pak do *Cesareje* Přímořské 45 km.

V JOPPE žila učednice Páně, jménem Tabita („Gazela“). Byla velmi dobročinná. Ta se roznemohla a zemřela. Apoštol Petr byl tehda nedaleko v městě Lyddě. I poslali věřící pro něho. Když přišel, zavedli jej do domu, kde zesnulá ležela. Bylo tam plno vdov. Ty jej obstoupily a ukazovaly mu s pláštěm šaty, které jim Tabita udělala a darovala. Petr poslal všechny ven, poklekl a modlil se. Potom přistoupil a řekl mrtvé: „Tabito, vstaň!“ A ona hned otevřela oči a posadila se. Petr jí podal ruku, zvedl ji a představil ji živou věřícím. To se rozhlásilo po celém městě, a mnozí uvěřili v Pána. Petr pak tam zůstal po delší dobu.

Bývalé město Joppe, nynější Jaffa u moře Středomořího.

V CESAREI PŘÍMORSKÉ bydlel římský setník, jménem Kornelius. Byl to ještě pohan, ale bohabojný s veškerým domem svým. Dával hojně almužny a modlival se každý den pravidelně. Jednou měl při modlitbě vidění: anděl Boží stanul před ním a řekl: „Kornelie, tvé almužny a modlitby vstoupily před Hospodina. Pošli do Joppe a povolej Šimona, příjmením Petra. Ten ti poví, kterak dojdeš spasení.“ Anděl zmizel, a Kornelius poslal do Joppe.

POHAN KORNELIUS POKRTĚN. Na čtvrtý den poté přišel Petr a zvěstoval evangelium Korneliovi a příbuzným jeho. Když ještě mluvil, sestoupil Duch svatý na přítomné pohany,

a oni začali velebiti Boha cizími jazyky. Pokřtění se divili, že také pohany posvětil Duch svatý. A Petr pravil: „Bohu je příjemný každý, kdo se ho bojí a dobře činí, ať si je z národa kteréhokoli.“ (To znamená: každý bez rozdílu národnosti může vstoupiti do církve, aby došel spasení.) A kázal je pokřtít. Od té doby přijímali učedníci Páně do církve i pohany.

* * *

ANTIOCHIE, hlavní město syrské, asi 500 km severně od Jerusalema, měla toho času na 700.000 obyvatelů. Bydlelo tam mnoho vznešených Římanů, ano i římsí císařové sídlili v městě občas. Apoštol Petr tam založil obec věřících. Od tamějších pohanů se jim dostalo názvu „*křesťané*“. Do té doby se nazývali „*bratři*“, „*učedníci Páně*“ anebo „*svatí*“.

193. Apoštol Petr zachráněn od smrti.

(Roku 42. po narození Páně.)

HERODES AGRIPPA, vnuk krále Heroda Ukutného, byl v Římě oblíben a stal se roku 41. králem veškeré Palestiny. Aby se Židům zavděčil, začal pronásledovati křesťany. Chtěl především zahubit apoštoly. I dal stíti mečem *Jakuba Staršího*, bratra Janova. *Jakub Mladší* byl tehda biskupem jerusalemským.

* * *

O Veliké noci uvěznil král Herodes apoštola Petra. V žaláři ho dal strážiti šestnácti vojínům.¹ Po svátcích ho chtěl vyvésti na popravu. Církev se však modlila bez ustání za nejvyššího pastýře.

Poslední noc spal Petr mezi dvěma vojáky. Byl k nim za ruce připoután dvěma řetězy. Druzí dva stáli na stráži přede dveřmi. Pojednou se vězení jasně rozsvětlo a Boží anděl stanul u Petra. Udeřil ho v bok, probudil jej a řekl: „Rychle vstaň, obuj se i obleč a pojď za mnou!“

Petrovi spadly řetězy s rukou, i vstal, obul se i oblekl a šel za andělem. Tak minuli první stráž i druhou a přišli k železné bráně. Ta se jim sama otevřela a byli venku. Když prošli spolu jednu ulici, zmizel anděl. Všechno připadalo Petrovi do té chvíle jako sen. Teprve potom se vzpamatoval, rozhlédl se a řekl: „Teď vidím, že Pán opravdu poslal anděla a vysvobodil mě z moci Herodovy.“

1) Ti se střídali ve dne v noci, každé tři hodiny po čtyřech.

I přišel k domu, kde bydlil učedník Marek. Právě se tam věřící modlili. Když Petr zatloukl na dveře, šla děvečka otevřít. Po hlase poznala Petra. Plna radosti běžela zpět, že prý u dveří stojí Petr. Oni však řekli: „Co tě napadá! Leda snad anděl jeho.“ A Petr tloukl neustále. I otevřeli, a ejhle — Petr! S úžasem patřili na něho a potom se rozplesali hlasitě. On pak jim vyprávěl, kterak ho Pán vysvobodil. Potom odešel z Jerusalema a *odebral se na jiné místo.*

1. APOŠTOL PETR V ŘÍMĚ. Kam odešel Petr z Jerusalema, se v Písmě svatém výslovně nepraví. Podle hodnověrných zpráv byl to Řím. Ze tam apoštol Petr právě kolem roku 42. přišel a založil obec křesťanskou, svědčí jmenovitě žák apoštola Pavla, *svatý Kliment* (třetí papež), jakož i žák apoštola Jana, *svatý Ignác* mučedník. Rovněž víme bezpečně, že první svůj list psal apoštol Petr v Římě. (1. Petr. 5, 13.)

CÍRKEVNÍ SNĚM V JERUSALEMĚ. Kolem r. 51. nastaly v Antiochii veliké spory, zdali pokřtění pohané jsou povinni zachovávat obřady Starého Zákona. (Sk. ap. 15, 1.) K poradě o tom sešli se apoštolé do Jerusalema na sněm. Sněmu předsedal Petr jako hlava církve a rozhodl s ostatními apoštoly: „Vidělo se Duchu svatému i nám, nevkládáti na vás žádného břemene ze Starého Zákona.“

3. SMRT RODIČKY BOŽÍ. Někdy asi v ten čas zesnula Panna Maria. Písmo svaté se o ní zmiňuje naposledy před sesláním Ducha svatého (viz čl. 183.). — Taktéž jisto je z evangelia, že ji Pán Ježíš na kříži poručil svatému Janovi. — Podobá se pravdě, že umřela v Jerusalemě. Podle starobylého podání sešli se tam předtím apoštolé z různých končin a pochovali pak svaté tělo její v zahradě Getsemanské. Svátek *Nanebevzetí Panny Marie* se koná 15. srpna.

194. Pavel — apoštol národů.

(Za let asi 45—59.)

Jako prostý učedník Páně působil Pavel zprvu v Antiochii. Roku 45. byl tam vysvěcen na biskupa a poslán zvěstovat evangelium mezi pohany. Vydal se na cestu a putoval po krajinách Malé Asie, Mace donie a Řecka. Kázal o Kristu veřejně i po domech, pohanům i Židům. Věřící přijímal křtem svatým do církve. Tak povstaly četné obce křesťanské. Nejvíce prosluly obce v *Efesu*, *Filipech*, *Soluni*, *Korintě*, na ostrovech *Cypru* a *Krétě*, a v *Galacii*. Průvodcem jeho býval pravidelně učedník *Lukáš*. Ten sepsal podle kázání Pavlových evangelium.

* * *

(KTERAK PŮSOBIL.) — Pro věřící konával Pavel *služby Boží*. V den Páně, totiž v neděli, se shromažďovali věřící v soukromém domě k „lámání chleba“ neboli k „večeři Páně“. Tak se tehda říkalo mši svaté. Začínala v sobotu večer modlitbou, zpěvem a kázáním; po půlnoci bylo sv. proměnění a přijí-

mání. — Uděloval *svátosti*. Jmenovitě biřmoval dospělé, a to hned po sv. křtu. V Efesu přicházeli mnozí z věřících a vyznávali zkroušeně skutky své. Ti pak, kdož měli pověrečné knihy, přinesli je a spálili před očima všech. — Pečoval o *chudobné*. Věřící v Korintě a v Římě vybízel Pavel opět a opět, aby pamatovali na chudé bratry jerusalemské. „V neděli ukládej každý z vás, co může (aby měl na dobročinnou sbírku v kostele), a dej nikoli smutně anebo z donucení, (nýbrž ochotně); neboť veselého dárce miluje Bůh.“ — Než odešel ze založené obce, vysvětil jí potřebné *pastýře duchovní*. Na Krétě ustanovil za biskupa svého učedníka Tita, v Efesu Timothea. Po svém odchodě učil a napomínal věřící písemně: posílal jim *epištol*y.

Soluň, působiště sv. Pavla (rodné město sv. věrozvěstů Cyrila a Metoda).

(JAK KÁZAL V ATHÉNÁCH.)— Athény, hlavní město Řeka, byly tehdy střediskem pohanství. Slynyly světovými školami a nádhernými chrámy. I tam zavítal apoštol národů. Smutně pozoroval, jak všechno jest oddáno modloslužbě. I rozmlouval nejprve po celé dny s lidem obecným na náměstí. Potom vystoupil veřejně v aeropágu před učeným shromážděním. Tam mluvil: »Mužové athénští! Chodil jsem po městě a prohlížel vaše svatyně. I našel jsem oltář věnovaný „*Neznámému bohu*“. Toho neznámého Boha já vám zvěstuji. Ten Bůh učinil nebe a zemi, dává nám život a dýchání a všechno; v něm žijeme a hýbáme se a trváme. On nás všechny bude souditi skrze

muže, kterého vzkřísil z mrtvých.« — Když Athénští uslyšeli o vzkříšení, začali se někteří posmívat. Jiní řekli: „O tom tě poslechneme až někdy jindy.“ Někteří však uvěřili.

(CO VŠECHNO ZAKUSIL.) — Tak a podobně apoštoloval Pavel s různým úspěchem. Co při tom zakusil, uvádí sám v dopise obci korintské.¹ „Od Židů jsem pětikrát trpěl čtyřicet ran bez jedné, třikrát jsem byl bičován,² jednou kamenován,³ třikrát jsem v moři tonul;⁴ v práci přemnohé,⁵ v bídě a postech; o hladě a žizni, v žaláři často,⁶ mimo to pak mé každodenní zaměstnání⁷ a péče o všechny obce.“ — Ale překonal všechno, protože Bůh jej sílil svou milostí, povzbuzoval viděním a slovo jeho potvrzoval zázraky.

* * *

1. U VIDĚNÍ v noci řekl Pán v Korintě Pavlovi: „Neboj se a nemlč, nýbrž mluv, neboť já jsem s tebou, a nikdo nesáhne na tebe, aby ti ublížil; vždyť mám mnoho lidu v tomto městě.“ — Brzy po svém obrácení měl apoštol vidění o nebi. Viděl a slyšel věci, kterých nemůžeme vysloviti. „Ani oko neuzfelo, ani ucho nezaslechlo, ani mysl lidskou nenapadlo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (1. Kor. 2, 9.)

2. ZÁZRAKY. V *Lystře* poslouchával kázání muž od narození chromý. Tomu řekl Pavel: „Postav se na nohy přímo!“ A on se ihned vzbudil a chodil. — V městě *Filipech* vsadili apoštola s jeho průvodci do žaláře. O půlnoci povstalo náhle zemětřesení, otevřely se dveře a pouta všech vězňů se rozpjala. Pohnut tím zázrakem uvěřil žalávník s celou rodinou v Pána Ježíše. — V *Efesu* činil Bůh divy neobyčejné skrze ruce Pavlovy, zvláště na nemocných; ti ozdravěli, když jim byly přiloženy části oděvu Pavlova.

3. SRDCE APOŠTOLOVO. „Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a jako zvon znějící. A kdybych znal veškeru vědu a měl víru tolikou, že bych hory přenášel, lásky však neměl, nebyl bych ničím. Láska je shovívavá a přívětivá, láska nezávidí a nechlubí se, nejedná neslušně, nehledá svého, neraduje se z bezpráví, nýbrž všechno přikrývá, všemu věří, všeho se naděje a nikdy nepřestává.“ (1. Kor. 13, 1—8.)

195. Apoštol Pavel do Říma.

(Roku 59—61.)

Roku 59. plavil se Pavel z Řecka do Jerusalema. Vezl s sebou sbírku milodarů pro tamější obec věřících. Jel poblíž Efesu, kde dříve na tři léta působil. Vystoupil na pevninu a vzkázal pro biskupy a kněze okolní krajiny.

1) 2. Kor. 11, 23. — 2) Sk. ap. 16, 22. — 3) 14, 19. — 4) 27, 41. — 5) 1. Kor. 15, 10. — 6) Sk. ap. 16, 23. — 7) Sk. ap. 18, 3. — 20, 34. — 2. Kor. 11, 9.

V MILĚTĚ sešli se k němu duchovní pastýři a Pavel k nim promluvil: „Ubírám se do Jerusalema. Duch svatý mi praví, že mne tam čekají okovy a soužení. Vy už mé tváře nespátříte. Já pak vím, že po mém odchodu přijdou mezi vás vlci draví. Mějte pozor na sebe a na všechno stádo, nad kterým vás ustanovil Duch svatý za biskupy, abyste spravovali církev Boží. A nyní vás poroučím Bohu všemohoucímu — kéž vám dá podíl mezi svatými!“ To pověděl, klekl na kolena a modlil se s nimi. I rozplakali se všichni, padli mu kolem krku a líbali jej. Nato jej doprovodili k lodi, a Pavel odejel do Jerusalema.

Císař Nero (r. 54—68).

Císař Titus (r. 79—84).

V JERUSALEMĚ se právě slavily Letnice. V chrámě spatřili Pavla Židé z Malé Asie. Ti se dali do křiku a vzbouřili všechen lid, vyvlekli Pavla z chrámu a začali ho bít. Přišel však římský plukovník s oddílem vojska, vytrhl Pavla z rukou Židů a dal jej odvésti spoutaného na hrad. Pokládal Pavla za zločince a chtěl ho zbičovat. Už jej svazovali, ale Pavel řekl: „Mne chcete bičovat? Já jsem občan římský.“¹ Proto jej ihned

¹ Podle římského zákona nebylo dovoleno tak potupně trestati toho, kdo měl římské občanství.

odvázali a dali ho jen do vězení. Zatím se zapřísáhl přes čtyřicet Židů: „Nebudeme jísti ani pít, dokud ho nezabijem.“ O tom zvěděl plukovník a odeslal Pavla za tmy noční pod ochrannou silné strážé do Cesareje Přímořské.¹

V CESAREI sídlil římský vladař Felix. Byl to člověk úplatný a žil s rozvedenou ženou. Ten si dal Pavla předvésti a tázal se ho na Krista. Pavel vyprávěl. Když mluvil však o spravedlnosti, cudnosti a soudě Božím, bylo Felixovi úzko. I řekl: „Pro dnešek dosti; až budu mít pokdy, zavolám tě zase.“ Tak tam pobyl apoštol dvě léta jako vězeň. Potom nastoupil nový vladař, jménem Festus. Ten vyslychal Pavla poznov a shledal, že jde o věc náboženskou. Minil ho tedy poslati k soudu do Jerusalema. Pavel však řekl: „Židům jsem neublížil, před soud jejich nepatřím. Odvolávám se k císaři.“ Vladař rozhodl: „K císaři ses odvolal, k císaři půjdeš.“ Svěřil tedy Pavla vojenské stráží a poslal jej po lodi do Říma.

V ŘÍMĚ už očekávali Pavla tamější křesťané. Přišli mu kus cesty naproti a srdečně ho přivítali. V městě byl vězněm, ale směl bydleti v soukromém domě pod dozorem strážného vojína. Pavel kázal svobodně slovo Boží všem, kteří k němu docházeli. Byli mezi nimi také členové císařské rodiny. Před císaře k soudu se dostal Pavel až za dvě léta. Byl osvobozen a odjel roku 64. navštívit naposledy křesťanské obce v Recku a v Malé Asii.

196. Poslední děje apoštolů.

APOŠTOL PETR založil kolem r. 42. obec křesťanskou v Římě a zůstal jejím biskupem.² Jako nejvyšší pastýř duchovní spravoval tamodtud celou církev a podnikal občas apoštolské cesty na východ. S ním pracoval učedník Marek, jenž podle jeho kázání sepsal evangelium. Jejich působením se rozmohla v Římě obec věřících a ti vynikali zbožným životem. Když roku 64. začal císař Nero krvavě pronásledovati křesťany, bylo jich umučeno v Římě na tisíce. Konečně byl tamtéž uvězněn i apoštol Petr.

APOŠTOL PAVEL byl touže dobou v Římě znovu uvězněn také. On i Petr strádali pak po devět měsíců v podzemním žaláři Mamertinském. Roku 67. skonali oba smrtí mučednickou,

1) 94 km od Jerusalema — 2) Viz na str. 215. pozn. 1.

podle podání v týž den 29. června. Pavel byl jako římský občan mečem štat, Petr podle předpovědi Páně byl ukřižován, a to na své přání hlavou dolů. Věřící jej pochovali na pahorku Vatikánském.

Ostrov Patmos — jihozápadně od Efesu.

DRUZÍ APOŠTOLÉ působili mezi jinými národy a skonali rovněž jako mučedníci. Jmenovitě byl *Jakub Starší*, bratr Janův, asi roku 42. od krále Heroda mečem štat. — *Ondřej* kázal učení Páně v jižním Rusku a zemřel v Recku na kříži — *Matouš* apoštoloval dlouho v Palestině a sepsal pro její věřící evangelium; usmrčen byl v Ethiopii, když právě sloužil mši svatou. — *Jakub Mladší* byl v Jerusalemě biskupem, až jej roku 62. Židé ukamenovali. Nedlouho před smrtí napomenul vzdálené věřící písemně, že víra sama bez dobrých skutků neprospívá k spasení, a že v nemoci mají přijmouti svaté pomazání.¹

JAN, MILÁČEK PÁNĚ, sídlil nejprve v Jerusalemě, později v Efesu. Odtud spravoval křesťanské osady v Malé Asii. Pro věřící těch krajín sepsal evangelium. Za císaře Domiciána² jej pohané odvezli do Říma a vhodili do kotlu vroucího oleje. Zázrakem vyvázl však bez úhony. I vykázali ho na pustý, skal-

1) Viz pozn. za čl. 187. — 2) Panoval r. 81—96.

natý ostrov Patmos. Tam mívával vidění, jak církev svatá bude trpět, bojovat a vítězit. To sepsal v knihu „Zjevení“. Po smrti Domiciánově se vrátil do Efesu. Tam skončil klidně v Pánu kolem roku 100. Vypráví se o něm: když pro vysoké stáří nemohl už na služby Boží chodit, že se tam dal nosivat, a napomínal věřící po každé slovy: „*Synáčekové, milujte se vespo-
lek!*“ A když se divili, proč že jim stále totéž říká, odpověděl: „Je to přikázání Páně, a kdo zachová to, činí dosti.“

Velechrám sv. Petra v Římě.

1. PÍSMO SVATÉ NOVÉHO ZÁKONA. Nejdůležitější děje ze života Páně a mnoho z ústního učení jeho zaznamenali písemně sv. Matouš, Marek, Lukáš a Jan apoštol. Tak povstaly *sv. knihy evangelia*. — Kterak po seslání Ducha svatého působili apoštolé, zejména svatý Pavel, sepsal evangelista Lukáš v knize „*Skutky apoštolské*“. — Věřícím různých obcí křesťanských posílali někteří apoštolé (Petr, Pavel, Jakub, Jan a Juda) poučné dopisy neboli *epištol*y. — Jak církev sv. bude trpět, bojovat a vítězit, zjevil Bůh apoštolu Janovi. Ten zůstavil to písemně v knize *Zjevení*. — Všechny ty sv. knihy jsou pohromadě v Písmě svatém Nového Zákona. Z Písma svatého neboli bible jsou vyňaty a upraveny *Biblické dějiny Nového Zákona*.

2. KNÍŽATA APOŠTOLSKÁ slovou *sv. apoštolé Petr a Pavel*. Ze Petr umře mučednickou smrtí na kříži, předpověděl mu Pán při zjevení

u jezera Genezaretského (viz čl. 180.). — Tam, kde skonala sv. Pavel, je nyní *chrám svatopavelský*, jeden ze sedmi hlavních kostelů římských. Na pahorku Vatikánském je *velechrám svatopetrský*. V kapli pod ním odpočívají těla obou sv. apoštolů.

„DOBŘÝ BOJ JSEM BOJOVAL, BĚH JSEM DOKONAL,
VÍRU JSEM ZACHOVAL; PRO BUDOUCNO JEST MI
ULOŽENA KORUNA SPRAVEDLNOSTI, KTEROU MI DÁ
V ONEN DEN PÁN, SPRAVEDLIVÝ SOUDCE.“ 2. Tim. 4, 7. 8.

197. Věřím ve svatou církev obecnou.

Skonala nejvyšší pastýř duchovní, první papež, apoštol Petr. Zesnuli ostatní apoštolé. Pomřeli první věřící. Ale království Boží, Kristem založené, tím nezaniklo. Trvalo, šířilo se a mohutnělo.

Po apoštolu Petrovi nastoupil úřad nejvyššího pastýře církve římský biskup, apoštolsky svěcený. Jmenoval se Linus. Po něm byl Kletus, po tom Kliment a další papežové. Po druhých apoštolech nastoupili jako vrchní církevní pastýři biskupové jimi svěcení a s římským papežem sjednocení. V úřadě jim pomáhali a pomáhají kněží řádně svěcení a zřízení.

A po prvních věřících vstupovali a vstupují noví věřící ze všech národů světa do církve, království to Božího na zemi, odtud pak do království Božího v nebi. A v tom království Božím na zemi a v nebi žije, panuje a vítězí neviditelný Velepastýř „*Ježíš Kristus včera, dnes i na věky*“. (Žid. 13, 8.)

„NA VELEHRADĚ BRATŘI ZE SOLUNĚ
CYRIL A METOD KÁZALI NÁM SPASU,
OCHRANU SKYTLI V CÍRKVE SVATEM LŮNĚ,
UČILI NÁROD ZNÁTI CTNOSTI KRÁSU.
OD DOBY TĚ NÁM SVĚTLO VÍRY PLANE:
DĚDICTVÍ OTCŮ ZACHOVEJ NÁM, PANE!“

HLAVNÍ LETOPOČTY.

— 0 —

PŘED NAROZENÍM PÁNĚ.

Roku	
?	Adam. Začaly pradějiny lidstva.
kolem 2200	Abraham. Začala doba patriarchů.
„ 1880	Jakub „Izrael“ se odstěhoval do Egypta.
„ 1450	Izraelští vytáhli z Egypta.
„ 1410	Izraelští vešli do země zaslíbené.
1410—1051	Doba Josue a doba Soudců.
1051—1011	Saul, první král izraelský.
1011—972	Král David.
972—932	Král Šalomoun.
932	Rozdvojení říše v království judské a izraelské.
721	Záhuba království izraelského. Zajetí asyrské.
608—538	Obyvatelé král. judského v zajetí babylonském.
587	Záhuba království judského.
od 538	Židé opět ve vlasti, ale pod cizí nadvládou.
175—164	Pod vládou syrského krále Antiocha IV.
166—160	Juda Makkabi.
63	Rímané se zmocnili panství nad Židy.
od 37	Herodes králem židovským.

* * *

PO NAROZENÍ PÁNĚ,

	<i>jenž žil na zemi 33 let.</i>
kolem 36	Ze Šavla protivníka — Pavel, učedník Páně.
„ 42	Ap. Jakub St. sťat. Ap. Petr zachráněn od smrti.
„ 51	Církevní sněm v Jerusalemě.
kolem 45—67	Pavel, apoštol národů.
67	Smrt apoštolů Petra a Pavla.
70	Záhuba Jerusalema.
kolem 100	Smrt apoštola Jana.

— 0 —

JMENNÝ SEZNAM poznámek před a za články.

— 0 —

(Číslem jest udán dotýčný článek.)

Antikrist 155
 Antiochia 60. 192
 Apoštol 86; rozeslání 106
 Babel 6
 Beránek velikonoční 27. 75. 147. 173
 Biblické dějiny 62. 196
 Bratři Páně 8. 156
 Celníci 84
 Církev — království Boží 78. 101.
 143
 Cisterna 15
 Daň císařská 150; chrámová 31. 111
 Eliáš prorok 50—52. 110. 155
 Elizeus prorok 52
 Farizeové 151
 Genezaretské jezero 82
 Herodes král 64
 Herodes Antipas 71. 80. 97. 105. 171
 Herodes Agrippa 193
 Hřivna 124
 Hřivny — výklad podobenství 142
 Chrám Šalomounův 49. — jerusa-
 lemský 64
 Chrámu posvěcení slavnost 61. 145
 Izrael — význam slova 14
 Jericho 145
 Jerusalem zbořen 153
 Ježíš — jméno 185
 Judit hrdinná 55
 Kafarnaum 81. 84
 Kalvarie 173
 Karmel 51
 Kámen úhelný 185
 Kment 18
 Křestní slib 74
 Letnice svátky 29
 Magdalena 98. 115. 146. 176
 Malomocenství 136
 Mana biblická 28
 Manželství — 54. 138
 Maria Panna, smrt její 193
 Mesiáš 62

Mojžíšovy knihy 37
 Moria — návrší chrámové 11. 49
 Moře Mrtvé 10
 Mše svatá 79
 Myrha 69
 Neděle 183; Smrtná 116; Květná 147
 Olivová hora 167. 182
 Ovčín jeden 118
 Pašije 173
 Patriarchové 21
 Písmo svaté 37. 62. 196
 Pomazání poslední 187
 Posvěcení chrámu slavnost 61. 145
 Proroci 50. 62; nepraví 93
 Předpekli 12. 125. 182
 Rady evangelní 139
 Roucho svatební 149
 Rut, pramáti krále Davida 43
 Řím — sídlo prvního papeže 193.
 196
 Samař město 189
 Samaritáni 59
 Samson 40
 Sbornice 81
 Smíření den 38
 Soudný den 155
 Stánků slavnost 38. 63. 115. 116. 117
 Svatební hostina — nebe 149
 Svatozář 30
 Svobodný stav 138
 Suché dni 86
 Syn člověka 78
 Syn Davidův 46. 147. 170
 Tábor hora 110. 181
 Ústní podání 181
 Večeře velikonoční 160
 Velekněží 159
 Velerada 159. 169
 Veliká noc 26. 72; za veřejného
 života Páně: první 77, druhá 85.
 třetí 107. čtvrtá 146. 160
 Zákoníci 69
 Zalmý 46

K SVATÉMU ČTENÍ v neděle a jiné významné dny,

1. neděle adventní	BD čl. 155
2. " "	" " 97
3. " "	" " 73
4. " "	" " 73
Boží hod vánoční	" " 68
Sv. Štěpána prvomučedníka	" " 188
Sv. Neviňátek betlemských	" " 71
Neděle po Narození Páně	" " 70
Nový rok (Obřezání Páně)	" " 68
Zjevení Páně (sv. Tří králů)	" " 69
1. neděle po Zjevení Páně	" " 72
2. " " " "	" " 76
3. " " " "	" " 95
4. " " " "	" " 102
5. " " " "	" " 100
6. " " " "	" " 101
Neděle Devítník	" " 141
1. neděle po Devítníku	" " 99
2. " " " "	BD čl. 143. 144
Popeleční středa	BD čl. 91
1. neděle svatopostní	" " 74
2. " " " "	" " 110
3. " " " "	" " 121
4. " " " "	" " 106
5. " " (Smrtná)	" " 116
6. " " (Květná)	" " 147
Pašije (evangelium o umučení Páně)	BD čl. 159—174
Boží hod velikonoční	BD čl. 175
Pondělí velikonoční	" " 177
1. neděle po Veliké noci	BD čl. 178. 179
2. " " " "	BD čl. 118
3. " " " "	" " 165
4. " " " "	" " 164
5. " " " "	" " 165
Křížové dny	" " 120
Nanebevstoupení Páně	" " 182
6. neděle po Veliké noci	" " 165
Boží hod svatodušní	" " 183
Pondělí svatodušní	" " 78
1. neděle po Svatém Duchu	BD čl. 90. 181
Božího těla	BD čl. 107

2. neděle po Svatém Duchu . . .	BD čl. 131
Božského Srdce Páně . . .	„ „ 174
3. neděle po Svatém Duchu . . .	„ „ 132
4. „ „ „ „ . . .	„ „ 82
5. „ „ „ „ . . .	„ „ 86
6. „ „ „ „ . . .	pozn. za čl. 108
7. „ „ „ „ . . .	BD čl. 93
8. „ „ „ „ . . .	„ „ 124
9. „ „ „ „ . . .	„ „ 148
10. „ „ „ „ . . .	„ „ 137
11. „ „ „ „ . . .	„ „ 108
12. „ „ „ „ . . .	„ „ 114
13. „ „ „ „ . . .	„ „ 136
14. „ „ „ „ . . .	„ „ 126
15. „ „ „ „ . . .	„ „ 96
16. „ „ „ „ . . .	„ „ 130
17. „ „ „ „ . . .	pozn. za čl. 170
18. „ „ „ „ . . .	BD čl. 83
19. „ „ „ „ . . .	„ „ 149
20. „ „ „ „ . . .	„ „ 80
21. „ „ „ „ . . .	„ „ 134
22. „ „ „ „ . . .	„ „ 150
23. „ „ „ „ . . .	BD čl. 103. 104
24. „ „ „ „ . . .	BD čl. 153—155
Sv. Jana Nepomuckého (16. května) . . .	BD čl. 97
Sv. Petra a Pavla (29. června) . . .	„ „ 109
Sv. Cyrila a Metoděje (5. července) . . .	„ „ 113
Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna) . . .	„ „ 115
Sv. Václava (28. září) . . .	„ „ 122
Posvěcení chrámu . . .	„ „ 145
Všech svatých (1. listopadu) . . .	„ „ 87
Svátek Krista Krále . . .	„ „ 171
V den oddavek . . .	„ „ 138
V den pohřbu . . .	„ „ 135

